

CHRISTELYCKE ONSONDICHEYT.

Den Phariseus roemd', hy had een wel gevallen
 Aen sijn' schijnheylig', en verniste deugdliche'en.
 Christ'lijke Onsondicheyt was by hem niet met allen.
 Des Publicaens berouw, ontfondigd' hem alleen.

D. R. CAMPHVYSENS
STICHTELYCKE
R Y M E N,

Om te lesen ofte singhen.

Onderfcheyden in III. Deelen.

Op nieuws over-sien en grootelijckx vermeerdert / oock de Noten
van Druk-fauten ghecozigeert /

En verrijckt met vele Copere Figuren.

Tot A M S T E R D A M,

By I A C O B C O L O M, Boeck-verkooper op het Water aen de
Kooren-merckt Anno 1647.

l,

lijcke
lijn,
ebbe
n van
ports
ijner
V.E.
dies
strij-
Salr.
on-
lijne

dat
be-
erc-
ofijt
tot

*Siet Raphaels waerde soon, waer in een ziele woonde,
Die elck door pen en tong, ten hoogen hemel troonde.
So eer; wie 't nut vermengd' met soet, den prijs gewan,
Camphuysens Stichtlyck Rym, tuijgt: dits de rechte man.*

I. A. C.

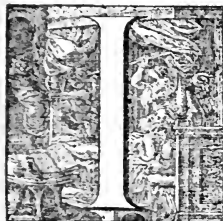
x 834.31
C15a
1647

D E N H E E R

FRANCOYS VAN LIMBURCH,

Advocaet voor den E. gerechte der Stadt Amsterdam,
welvaren.

Waerde Heere, en vriendt,

Ick geve nu ander-mael aen den dagh *Camphuysens Stichtelycke Rijmen*, waer by gevoeght eenige die noyt in druck geweest sijn, welcke ick oordeele, niet van de minste sijner wercken. Hebbe veele de Nooten doen by voegen, oock andere doen suyveren van fouten, en een stuck met vier partyen laten componeren. Voorts hebbe eenige ontwerpsels, of uyt beeldingen op sommige sijner E. wercken willen inschicken, het welcke, of ick yeder, oock V. E. voldaan sal hebben, twijffele; dewijle des Autheurs gevoelen dies aengaende, in eenige deser sijne gedigten, daer mede schijnt te strijden. Doch tot mijn verschoning komt dit; dat Camphuysen Sal. my bekende niet lang voor sijn overlijden, dat hy al wat hart ontrent dit sijn gevoelen geyvert hadde, derhalven noyt begeerde de Beeldenstraf, &c. neven sijne wercken in druck uytgegeven soude werden.

Tot 't invoegen vande printgens, hebben my beweeght dese reden: Ick merckte, dat de Wereldt hedenstaegs, meer en meer de selve om helst, en daer toe sich seer genegen begint te thoonen, soo hebbe my ingebeelt, dat door beeltgens, dese voortreffelijke mans werken, des te meer onder de man soude komen, in handen genomen, gelesen worden, en profijt

Voor-reden.

tot stichtinge doen mochten. Soo het soo uyt valt (als ick verhoope) sal my hertelijck verheugen, en mijne kosten wel besteedt achten.

Ick hebbe eenige veerskens onder de Plaetgens gerijmt, om de selve eenigfins te verlichten. 't Wit ofte oogmerck van alle dese Lietgens eygentlijck uyt te beelden, is 't eenemael onmogelijck, der halven hebbe moeten met eenige Historien, van diergelijcke stoffen yets daer by ontwerpen. De veerskens van een ander (die 't beter sijn werck ware geweest) verwachtende, bleven te lang achter; 't werck onder de pers sijnde, moest voort.

Ick offere dit alles V. E. Achtb. Versoeckende (naer u gewoonlijcke heusheydt en bescheydenheyt,) mijne vrymoedigheyt te verschoonen, in 't opdragen van een soo slecht en gering bedrijf, of toetsel, 't welck de bedillers ongetwijffelt, sal connen dienen om haere bitfige tanden mede te stoocken: doch verseeckere my, soo V. E. door eenige de minste gonst-blicke uwer oogen, of geleerde tonge, gelieft af te geven: (hoe my eenige verschooninge, om de goede meyninge die ick daer in gehad hebbe, behoort toegepast te worden) dat my niemandt ter wereldt, als dan soo t'eenemael, of plotselijck sal durven op 't lijf vallen, en verguysen.

Dit is dan op 't aldervriendelijckste mijn versoeck en bede, 't selve te dirigeren na uwe wijsheyt sich gedragen sal.

Waer op my verlaetende waerde Heere, sal eyndigen, Godt biddende V. E. en familie gelieve te nemen in sijn H. bescherminghe, en V. E. Achtb. dat ick mach behouden V. E. goede gunste, blijvende V. E. getrouwste Vriendt, en Dr.

Jacob Colom.

Uyt mijnen winkel, den 1. April. 1647. Amsterdam.

Aen den Christelijken Lefer.

HEt is my (beminde Lefer) vry wat tegen, dat ick juyst mede een Boeck inde Werelt moet brengen, ende (ten minsten na schijn) oock deel hebben aen de al-ghe-meene Sotheyt van Boeck-maeck-luft, insonderheyt in dese tijden, waer in dagelijcks de Werelt met Boecken, en voor al met Rijmeryen, soo geplopt word, dat het eenen verveelen mochte, alleen maer de Tijtels en Op-schriiften, 'k swijge de Boecken selfs te leesen. En even-wel (hoe-wel onwillig) moet ick, en vinde my (om verscheyden redenen) soo veel als gedwongen. Sal derhalven (de-wijl 't nu doch so is als 't blijven moet) ruwer onderrethinge, een weynig seggen van 't Boeck selfs, daer in hebbe ick voor eerst voor gehad, dat alle Rijmen hare mate ofte voeten en gelijkmatig getal van syllaben souden hebben, om soo wel gelesen als gesongen te konnen worden, na dien doch alle Rijm ofte Gedicht, (na oudt ge-bruyck en oock aert van de sake) behoort soo wel leselijck als singelijck, en soo wel singeluck als leselijck te sijn. Leselijck, segge ick, op sekere maten en voeten: 't welck van weynighe Rijmers deur-gaens na-gekomen word: want gemeynlijck leydt men de syllaben na den sang of getal der toonen; daer nochtans veel eer de sang moest geleyd sijn, na de syllaben en dicht-mate. Hier door was ick genootsaeckt vele sangen of wijsen (soo men 't noemt) anders te berijmen dan-se voor-henen berijmt zijn geweest. In de sake selfs binde ick my niet soo seer aen woorden en manieren van sprecken, ('t welck oock in 't rijmen niet wel doenlijck ende niet seer aen-genaem En is) als aen sin van de Heylige Schriftuyte. Soo ick daer

in, yewers mochte missen: die in desen wat beters voort brengt, sal my ende alle vromen dienst doen. In mijn Rijm end' Dichten, sullen sonder twijffel, de rechte Oordelaers en Konst-hebbers veele fauten sien, doch misschien op verr' na soo veel niet als ick selfs. Wat raedt? het oordeel gaetwijder dan de konst, ick siedoer meer in, dan ick altijdt doen kan. En tegen danck moet ick som-tijds een faute lijden. Volheyd en aerdigheydt van sin (die voor al moet gaen) en bevallicheydt van woorden en syllaben, willen niet al-tijd t'samen: immers met my niet. Eenige die, selfs ketters in de konste zijnde, andere nochtans daer voor, ende haer selven alleen, voor de rechte houden, sullen vele van de fauten die eygentijck fauten zijn, over 't hoeft sien, maer onder-tusschen lichtelijck 't heele Werck voor een faute en voor konsteloos houden. Seer wel, 'k gun een yeder 't vermaeck van zyne opinie. Ick ben vol-daen, als maer 't Boeck sijn Opschriif vol-doet, dat is: dat het u, Christelijcke (of tot Christelijckheyt bereyde) Lefer, stichte, en met eenen vermake, 't zy door de stof of konst: waer toe voor al van nooden is dat het klaer en verstandelijck zy. In 't welcke, hoe grooten vlijt oock aen-gewent is, ick even-wel my selven niet alle-sins heb konnen genoeg doen; gelijk ick oock duchte den Lefer niet te sullen gedaen hebben. De rest al t'samen, is ijdel ende buyten ons, die nergens van werck moeten maecken dan van 't geene dat vorderen kan tot onser onsterfelijcken heerlijk-wordinge, die ick u van hem ten toe-wensche; Godt biddende, u daer in by te zijn met sodanige genade en hulpe als sijne Wijsheydt, u van nooden acht.

Vaert wel.

Ick

Ick ben geen Krijgs-trompet, die soeck met stale spitsen
 Verwoede Benden aen malckanderen te hiesen ;
 Noch Vedel, die verpacht aen Venus lodder-oog,
 Natuurs aen-ritsing porr' en wacker met mijn boog ;
 Maer uyt den Heyl'gen Geest her-boren Davids Harpe,
 VVelck' over-staeg den draff der deit'ler Dichten warpe,
 Als mijn geluyt galmt door der wolcken mist en damp,
 Daer onse Borgerfchap gekost heeft Christi ramp :
 En raed' elck Ancker-vaft sijn Ziele te vertuyen,
 Aen 't Hemelich door geloov' en hoop, die d'ydell buyen
 Zijn machtig door te staen van 's Wer'ls bewegenis,
 Als pracht, en wat meer sond' sy met sich slepend' is.
 Mijn Rijmer die uw schenckt sulck' over-schoone Lessen
 Is weer beschoncken, als de jongste Soon van Iesse.
 Met vol-propt', in-gedruckte', en opgehoopte maat,
 In Godes Rijk daer vreugd in eeuwig bloeyen staet.

C. I. Vinckel.

O Ntschaker van geluck ! wat heeft u doch bewogen ?
 Uw baet ? of onse scha ? dat ghy ons dus berooft
 Van ons' vergode geest : wiens sinne-rijcke hooft
 Eerst onlangs, wel verdient, met Lauwer werd om-togen
 Lof-rijcker vult g' u karr' met menig waen-vermogen,
 VVant eynd'lijck was hy uw self-willig vaft beloofd.
 Mis-gunden ghy ons 't luck ? hy heeft doch vaft gesloofd
 Om ons te doen gedweeg uw komen onder d'oogen.
 Maer neen, ghy zijt beweegt van eender u genan :
 De tweede van die naem, daer 's weynig twijffel an,
 Vermidts hy merckten dat sijn Stichtelijcke R Y M E N,
 Met heylig soet vervult, sijn Rijk veel af-breuck de'en:
 Dees' KAMP die heeft hy tot ver HUYSENS toegestre'en:
 Nu doet sijn God'lijck Dicht deel' vyant noch beswijmē.

I. K. Hofman.

N Och Eer, noch Hooge Staat, en socht gy te verwerven,
 Maer voor u Vader-landt den Hemel te beerven,
 O 'schrand're Hemels-knaep ! ghy hebt de wulpsle Ieugd
 Al singende geleydt, tot heyligheyd en deugd,
 En na Gods wil en wet haer zedig Rijn geschreven,
 En selver voort-gegaen, met vrolijk, heylig leven,
 Een-voudig, wel te vre'en, in vreugd of tegen-spoedt,
 Soo 't van den Hemel quam, gedijden 't u ten goed' :
 De sondaers leerden ghy, boet-vaerdiglijcken weenen,
 En bouden soo Gods Kerck met levendige steenen ;
 Dus kroond u Gode nu met wisse saligheyd,
 In 't vreugdig Hemel-rijk van eeuw tot eeuwigheyd.

H. S.

D E hol-gekaecte Dood ; wiens honger 't al versloekt,
 Had nauw in gulfigheyd sijn leven in-geschoekt,
 En wauweld' aen de smaack van d'af-ghekloven schoncken ;

Als uyt den grave quam een nare galmit gekloncken
 En mijnd' het lichaem voort ; en om de ziel te hael,
 Quam 's Hemels Adel af, met Goddelijcke prael,
 En voerd' hem op haer koets, waer voor vier Hengsten
 drabbelden.

De tijd-genoot die 't sag : hoe Aerd' en Hemel grabbel-
 den,

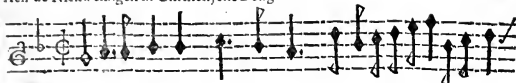
Borst dus in tranen uyt : Soo derv' ick dan de Ziel,
 Die in den Heere my met David onder-hiel.

Niet soo, o vroom-gemoed, en toont u niet onedel,
 Siet hier sijn harp, en 't geen af-schilfert van sijn Vedel.

C. V.

T O E - E Y G E N - R Y M.

Aen de Nieuweligen in Christelijke Deugde.

Y die uyt's VVerelts droom ontwaecht, Ten laet- ten sijt op 't padt

geraecht. Dat door Gedult en Heyligheyt, Ten God- gelijken leven

leyd; Ten leven en be-erffenis, VVaer van 't geniet, on-eyndig is. Die

Nieuweligen in den strijd, Vol moeds maer niet ten- eynde zijt.

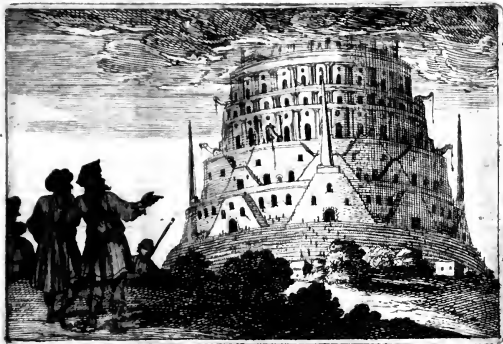
2. Ontfang, en bruyck dit Rijmen-werck;
De lessen van u Mede-klereck;
De lessen, die ick wensch en hoop'
Dat ghy, in uwes Deugdes loop,

Of al getrouwelijck beleeft,
Of beter kont dan die-se geeft;
De lessen uyt uw's Heeren Woord,
VVel dick maer noyt te veel gehoord.

3. VVat schaede de spoot voor't VVillig peert?
De Leerfaem' is noyt sat geleert,
Door blafen raecht in brand 't geen smoockt
En 't vuyr brand stercker, als men 't stoockt.
't Raet nutt'lijck al wat quaedt ontraet.
't Baet veel dat yet tot 't beste baet.
Hoe veel 't oock komt, noyt quam 't te veel
'tGheen noodigh is voor 't noodighst deel.
4. 't Is waer, door kennis van Godts Soon
Zijt gy des wer'ls begeert' ontvloen:
De sonde, daerg' aen waert gehecht
En door een taeyen lust verknecht,
Daer over sucht en schaemt g'u nu;
Daer van is nu de Ziele schu;
Die siet ghy nu met bet' rings wensch
En smert, in uwen even-mensch:
5. In plaets van 't quaed by u gepleegt
Eer't hert van dooling was ontleegt.
VVord nu (door waerheyds drift geport)
Des Heeren jock van u gefchort:
En slaet oock (sonder om te sien
Na 't blinde doen van blindeliën)
De handen vlijtig aen den ploeg.
't Is veel: maer veel is niet genoeg.
6. 't Is niet genoeg op dese baen,
Daer stil-sijn, is, te rugge gaen;
Daer deugde deugde trecken moet,
En licht blijft staen die sich niet spoedt,
Daer alle vuyl en vuylheysd schijn
Uyt Lichaem, Ziel, en Geest moet zijn;
Daer goet begin geeft blick van Loon,
Maer trou vol-duyren eerst de Kroon.

7. VVaer lust is, maer geen nauwe weert,
Haestbeurt' et dat men qualijck treed;
Veel qualijck tre'en maectt spoede-loos;
Door onspoedt wort men moede-loos;
Door moede-loofheyd, traeg en slap:
En dus (want quaed is quades trap)
Raecht heelaen't droomen die dreyg-droomt,
En valt wel die aen 't glippen koomt.
8. En recht als 't quaedt te mets verflint,
En tot het quaedt by trappen klimt:
Soo mede 't goed: want nut brengt nut.
En d'eene Dengd is d'anders stut.
VVel-weten baert wel-leventheyd;
Veel wel-doen, wel bedreventheyd;
Bedreventheyd, vastheyd in Deugd;
Dengds vastheyd, vaste herten-vreugd;
9. Vast herten-vreugd, een nader smaeck,
Van 't onvergancelijck vermaeck;
De nader smaeck, een stercker tocht
Na 't Leven dat'er word gesocht;
De stercker tocht, een stercker doen,
Een nauwer trachten, rasser spoen,
En (spijt, vervolging en ellend)
Een manlijck duren tot den end.
10. Hier is veel Leering en gedicht
Dat, tot d'Onchristen Ziel gericht,
U niet in uwen stand en raecht;
Dan, 't stijft al wat in deugd vermaectt;
't Is recht vermaeck voor 't vroom gemoedn
Al wat tot waerheyds eere doet,
Tot waerheyds eere doet al 't geen
Dat ('t zy tot wien) spreect waerheyds re'en.

ONNUTT' EN SCHADELYCKEN ARBEYDT.

Hoe vroet de mensche in aerde en stof,
 En soeckt alsoo noch eere en lof,
 In aller ydel-ydelhey.
 Onnutt' en schadige arbeyt.

STICHTELICKE RIIMEN. EERSTE DEEL.

SANG:

Ou op die geyl gedicht of minne-klachten maekt, En menig Maegd'lijk heit sijn reynigheyt ont-

schaekt, Uw' sin-werk is (als rechts) om sinnen te verfraey—en: Maer wat van selver waft behoeft men niet te

zaeyen.

2. Hou op, verweende konst, van malle Malery,
Het voedtsel van qua'e lust en sieltische fortterny.
De jong' en teere Rijs breeckt door ontydigh swaeyen;
En wat van selver waft behoeft men niet te zaeyen.
3. Hou op tijdt-quistigh hooft dat Leugen-story dicht,
En d'onbedochte Ieugde veruydele en ontsicht.
Een hungerige maeg is met geen windt te paeyen;
En wat van selver waft behoefmen niet te zaeyen.
4. Hou op verdwaefde pen die sonde eer-sucht stijft,
En loffelijk van Krijg, van Slaen, van Moorden schrijft;
Die tooren, wraeck, en nijdt, in 'therte doef vertaeyen:
Al wat van selver waft behoeft men niet te zaeyen.
5. Hou op verwijfde handt, die, t'wijl gy besig zijt
Met nieu satsoen en dracht, (te mildt in geldt en tijt)

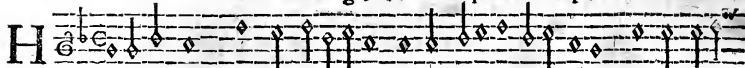
- Staeg an een nieuwe wint van Sortigheyt laet waeyen:
Al wat van selver waft behoeft men niet te zaeyen.
6. Hou op die daghelijs een nieuwen vondt voor-stele
Tot mindering van Liefd' en meerdering van geldt;
Die d'Arent tot een Gier, en Ravens maekt van Krayen;
Al wat van selver waft behoeft men niet te zaeyen.
 7. Hou op vergifte tong die 'tvolck in sonden vleyt;
Die u een Leytster waent, maer leydend' haer verleyt;
En tot u valschen troost Gods reden durft verdraeyen:
Al wat van selver waft behoefmen niet te zaeyen.
 8. Hou op, verdoolde Ziel van u dwaes-sinnigh doen;
Hou op loig-vuldelyk de booftheyt uyt te broen,
Berou en ramp sult gy van sorten arbeidt maeyen:
Al wat van selver waft behoeft men niet te zaeyen.

RICHT-SNOER DER BEGEERTEN.

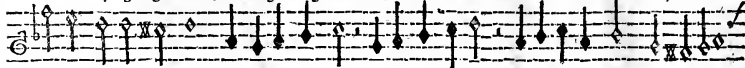

Dwaelde Esau eertijts in't verkiesen,
 Moest hy syn voor-recht soo verliesen,
 Kiest en begeert voor alle faken
 'tGeen u kan eeuwich vrolijk maken.

SANG: *Shal I bed her go; Of: O slaep ô soete slaep.*

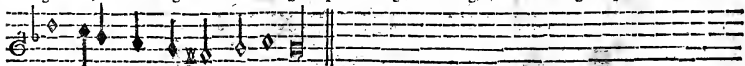

Eyl-gierig mensch, Wiens grond-gedachten, 'tGeniet van lust en rust betrachten, Den eyfch van u

Stom.
12. 23.

gemoed, Is recht en goed: Maer de wegghen quaet, Die gy daer toe gaet: Maer de wegghen quaet. Sor kiesen,

Doet menig mensch sijn wens verliefen.

2. Hy foeckt al daer niet is te vinden
Die sich door 't Sienlijck laet verblinden.
'tIs Liefd die hem aen-stouwt,
En oock weer houdt.
Laes hy kreeg genoeg
Nam hy niet te vroeg:
Laes hy kreeg genoeg gegeven,
Socht hy 'tGenoeg niet in dit leven;
3. De beste liefd', is, hier sich haten;
De trouste Trouw, hier sich verlaten.
't Schijnt droefheyt, maer 'tverblijdt:
Want Stof en Tijd

Siet.
11. 2.

Enc. 9.
23. 24.
2. Col.
7. 10.

- Van gewenschte rust
En vol-maeckte lust:
Van gewenschte rust, onendig,
Is niet in't Vluchtig en Ellendig.
4. Ick weet een Stadt die fundament heeft,
Gebouwt van die begin noch endt heeft:
Daer vindt (in vreucht en eer)
De mensch sich we'er,
Die hem selfs verliest,
En Gods weg verkiest:
Die hem selfs verliest op Aerden.
O wisseling waert om aen-vaerden.

Vol.
10. 20.

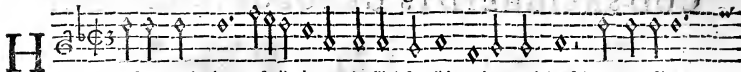
Vol.
14. 6.

GOD-SALIGHEYDTS GENOEGSAEMHEYDT.

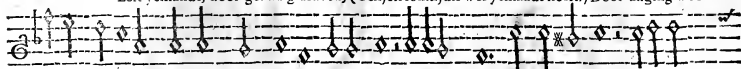

Wat's al het goet en magt en eere
 Ten bluft in't minst het *meer begeere*,
 In't hart der vrome stadich leyt,
 Godsalicheyts genoegsaemheyt.

S A N G; Salick noch langh in heete tranen.

Eeft yemandt, door gefladig draven, (Gelijck fomtijds wel yemandt heeft.) Door angftig woe-

1 Reg.
3-13.

len en door flaven, Dat hem gheen menfche died'er leeft, In over-vloedt, Van fchat en goet, Te boven

Geclief.
4.8

gaet: 'tGeluck dar dient hem feer; 'tGeluck dat dient hem: Maer **genoegh is meer.**

2. Wort yetnant hier foo hoogh verheven
(Gelijck doch felden yemant wort)
Dat hy, in ftaeg en pijnlijck fteven,
Van ftercke eer-luft aen-geport,
Door hoogen ftaat,
Romeynfche daedt,
Ofkloeck verftant, komt tot de hoochfte eer:
'tIs veel verworven: Maer **genoeg is meer.**
3. Kan yemant, died'er leeft, geraken
(Als doch geen menfch ter Werelt kan)
Tot fulck geniet van aertfche faken
Dat hy niet ruften toe end' an
Al ruyckt, en fmaect,

2 Sam
1. 4
1 Reg.
16. 3
Tub.
13. 10
1 Reg.
3. 13

Hooft, fiet, en raecht

Wat wel-luft geven mach: dit Luck loopt veer
En boven 'tmenfch'lijck: Maer **genoegh is meer.**

4. **Genoeg** heeft niemant van de menfchen.
Dan die, in 'tAerdtsche door-geftre'en,
Nu viert van Aerdtsche hoop' en wenfchen,
En, (met fulcks als hy heeft, te vre'en)
Geruft en ftill,
Heeft wat hy wil,
Wil wat hy heeft; kan wat hy poogt en doet,
Doet wat hy kan; een Heer van fijn gemoet.
5. Het Aerdtsch kan niemant foo verfmaden
Dat hy meer dan hy heeft niet wenfcht,

Prob.
13. 51

Prob.
16. 32.
Tub.
21.

Dan

Stichtelijke Rijmen.

Dan die, van Aerdtsche liefd' ontladen -
 En door Gods liecken Geest ontmenicht,
 Na Beten tracht,
 Op Beten waht,
 van Beten dat voi-maeckt en eeuwig is,
 Te fallen eiven, leeft in 'thert gewis.
 6. Geens kan niemant zijn van 'terven
 Des grooten Heyls, daer God in'e loont,
 Van nimmermeer te sullen lieven,
 Van liefs te woonen daer God woont,
 Dan die, bereydt

Tot alle leyt
 Dat God in sijnen dienst hem over-sendt,
 Den wil sijns Soons blijft doen tot aen den endt.
 7. Belach nu, dwase Werelts-knechten,
 (Hoe weeldigh, rijck, en hoogh van staet)
 Belach-se die hier 'thert niet hechten:
 Behalven 'tHeyl dat noyt vergaet,
 Krijgt, ongesocht,
 Een slecht-bedocht,
 En (na u arme oordeel) aïme bloedt
 Al'they! daer gy met pijn vergeefs om wi oet.

SANG: *Sit tanto gratiosa.* Of: O schoonste Personagie.

Deugd, gy zijt soo schoone, Ghy zijt soo schoon' en waardigh om beminnen: Gy zijt so mildt in't
 loonen, Aen allen die door u sich selfs verwinnen, Dat wie u siet, En nochtans yet, Heeft hoven u vercoren, Of
 sonder kennis, En menschelijk begrijp moet zijn geboren, Of door qua wennis, En bosfen wil de reden heeft verlore.

LOF VAN DE VGHDE.

De schijn van deugde heeft al om
 De werelt tot haer eygendom,
 Maer die , die by Gods kind'ren woont
 Die wort met eeuw'ig lof gekroont.

1. Door Deugd is van de Beesten
De mensch, Gods e'el gelchap, meest onder-scheyden:
Deugt plegen, kan de geesten
Mits in ellendt met vreugde over-spreyden:
Deugd wel gevat,
Is eenen schat
Dien niemant kan ontroven:
Deugd by 'tonaerdig
En beestig volck vermadigt en verschoven,
Acht God soo waerdig
Dat hy, om haer, den mensch op-voert na boven.

3. De Deugd, waer van wy singen,
En 'theyl-begeerig hert toe willen wijfen,
Leyt niet in 't doen van dingen
Die Heydensch-wijfe menschen, als deugd prijzen;
Of die, gesuft
Door aerdtich vernuft,
In lof zijn hoogh gerefen:
Maer in 'tbetreden
Van 't Heylig padt daer w'in Gods leer van leven:
't Is recht en reden
Dat Loonders willoon-hebbers Wet moet wesen.

Noodiging tot Deugde . Aen de Jonckheydt.

SANG: *Questa dolce Sirena.*

D E soete Meere-minne, Die soo aentreck'lijk singt, Dat haer gefang tot binnen, In 'tdiepst

van 'therte dringt, Verstopt daervoor uw' ooren, Verleydelijcke Iengdt, Daer valsche wordt ver-koren.

Verloft men ware vreugdt.

NOODIGING TOT DEVGDE.

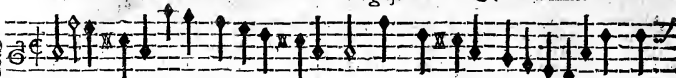
O Jonckheyt vliet 'tvermomde soet,
't Verradigh schoon 'tbedrieghlijck goet
Des werelts, 'tgeen u Ziel sal dooden
Ten zy ghy u van *Deught* laet nooden:

5. Al is-se schoon bepeerelt
En heerlijk in cieraet,
'tIs even-wel de Werelt
Die met al 'thaer vergaet:
Daer niemant (hoe ellendig)
Sijn liefde oyt op lag
Soo hyf in haer inwendig
Onopgerooyt besag.
6. Verflopt, niet 's lichaems leden
Met Was of dichte Wol,
Maer hebt 't verstant van reden,
Het hert van aendacht vol.
Gebreck van goe besitters
Geeft qua' bewoonders ste'e
Deuchts aenvang brengt wat bitters,
Maer 'tendr, veel soetheyt me'e.
4. In-dien gy nu in domheyt
Het merch van uwen tijdt;
Op 'tpadt dat af en om leydt
Dwaes-lustelijck verslijt:
Die nu soo soet komt troonen,
Soo schoon en heyl'-rijck laet't,
Sal met berou u loonen;
En noch mis-schien te laet.

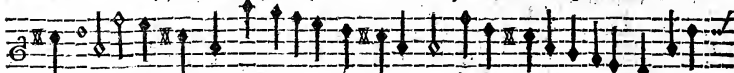
5. Ick eysch niet dat gy rustig
En vrolijck laet te zijn,
Maer dat g'u wacht voor't lustig
Welcks eynde loopt op pijn.
Ick eysch niet dat gy 'tininnen
'tMinlustig hert belet't,
Maer dat gy slechts uw' sinnen
Op minnens waerder set.
6. Te willen 'tLief ontbeeren,
Is tegens Liefds natuur.
Des Minnaers hoochft begeeren,
Is dat de minne duur;
De minne kan niet duren
Als 'tMinlijck wort gemist:
En eynd'lijck volgt'er treuren
Daer waen sich heeft vergist.
7. Laet schijn u niet verblinden;
Schrickt niet voor deugts gedaent
Gy sulst-se soeter vinden
Dangy in 'teerste waent,
Allencken, wort hy magtig
Die ernstig werck begint.
En Liefd is dubbel-krachtig
Als sy Liefds-trouw bevint.

Deb. 3.
13.

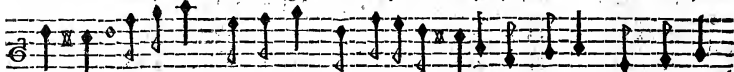
TWEE-SPRAACK. SANG: *Engelsche Echo.* Of: Malfims.

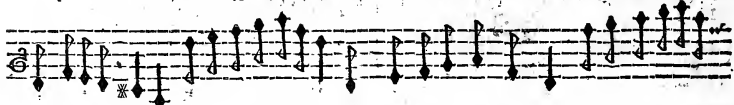
Hert is my benout, Benout (helaes!) tot in der doot; Waer 'k my wende, Volgt ellende, Als een scha-

duw na. In dit eenfaem woud, Wil ick, geperft door diepen noot, Luyd uyt-steen, En beweene, Al mijn

ramp en scha. Ach! wanneer, Krijg' ick we'er, 't Geen ick soo beminden? *Neem een keer / Soeck niet meer!*

Gy sult beter vinden. Beter vinden kan ik niet. 't Zijn qua oogen daer g' uyt siet. 't Hert my noyt tot beter

riet. 't Is niet minnens waert dat bliet. Hoe 't zy, had ick 't we'er-om, ten eynde waer 't verdriet.

AENVECHTINGS OPMERCKINGH.

De broose mensche licht'lijck sneeft
 Die steeds in weelde en wellust leeft,
 Wie d'ydelheyt met lust aenschout
 Aenvechting, streckt hem heylsaem sout.

- M. 1. 'kMeeynden, ick stond vast;
 'tGeluck dat loeg my minlijck toe;
 Staats vermeerren,
 Schat en eeren
 Scheenen my bereydt;
 'kVoelden my verast,
 En ne'er gevelt, ick weet niet hoe;
 't Luck, schoon heenen
 Ein verdweenen.
 Liet my 'therten-leyt
 Wie rooft my
 Soo t'onty'
 Al mijn herts vermaken?
- G. R. **Gen die dy
 Los en by
 Van ellend wil maken**
- M. Quact (eylaes!) en weerd geen quaedt.
 G. R. **Quaedt weert quaedt als 'tGodt toe-laet.**
 M. God, die goetd is, weert geen baet.
 G. R. **Weeld besnoepen is geen haedt.**
 M. 'tSchijnt waar, maer liever noch had ick een ander
 M. 3. Wat ick ren of loop, [raedt.
 Hoe ick my selven quel of pijn,
 Wat ick slave
 Hoe ick drave,
 Laes! 'tis sonder vrucht.
 Sterf vergeeffe hoop,
 Wech uyt mijn hert, 'ten wil niet zijn;
 'tis al tegen;
 Heyl en Segen
 Zijn van my gevluet.

- Is'er dan
 Niet waar an
 My trooft kan geschieden?
- G. R. **Wis/ het kan:
 Vliedt sterchs van
 'tGeen van u wil vlieden.**
- M. Wie kan vli'en als 'thert noch haect?
- G. R. **Die lang soecht/ en noept genaecht.**
- M. Wie laet geern 'tgeen soo vermaect?
- G. R. **Die noch betet heeft gesmaecht.**
- M. 'tIs waer: als Beter komt, wort Snooder geern ver-
 M. 4. Moedt mijn ziele moedt. [saeckt.
 Wat moedt? (helaes!) waer op? waer na?
 'tAerdtfche misf' ick;
 Beter giff' ick:
 Maer wat gissens re'en?
 Vindtm' oock beter Goetd?
 Het oog seyt neen; het hert seyt ja.
 'tOog kan liegen;
 'tHert, bedriegen.
 Wie volg ick van twee?
 Onbekendt
 Is my 'tendt
 Daer 'k toe wort gedreven.
- G. R. **Die ellendt
 Neemt en sendt
 Wilu 'tEeuwigh geben.**
- M. 'tEeuwigh? maer wie weet of waer?
- G. R. **Oyt de Schrift is 'topenbaer.**
- M. Waarheyt is mis-schien niet daer.
- G. R. **'tKlaer bewijst hem selven klaer.**

M. Hoe soet is 'tdroefgemoet een waar-gelijke maer.

M. 5. Waer-om was het doch
Dat my-het Onverganckelijck
In voor-tijden
Min verblyden
Dan te deser stond?
Laes! ick sie 'tbedioch:
'tG'loof, niet in 'thert ontfanckelijck,
(Door 'tin-beelden
Van 'svleesch weelden)
Lag slechts inde mondt.
Nu is 'twat
Maer dien schar
Vond ick geern noch klaerder.

G. R. Word niet mat
Die toe-bat
Ghyt allencken naeder.

M. Ach! die sâch. Wis gaet voor Raem?

G. R. Geyn geloof is aengenaem.

M. 'tSien daer by, waer oock bequaem.

G. R. Sien en G'looven gaen noyt t'saem:

Deugdt die Deugds loon niet stiet / dyaegt

waerlijck Deugdes naem.

M. 6. Leef noch, hope, leef:

'kBegin een ander heyl te sien;

Duyfstermissen

De'en 'tmy missen;

Schijn had my verblindt.

Kleef niet, sinnen kleef,

Kleef niet aen 'tgeen dat noch moet vliên:

'tIs alsterlijck

En bederflijck

Watm' op Aerden vindt.

Langs wat baen

Sal ick gaen

Na 'tgelukkig leven?

G. R. 's Levens paen

Vindt ghy staen

In Gods Woordt geschreven:

M. Die oordeelt de Werelt, mal.

G. R. Onrecht oordeel byenght tm val.

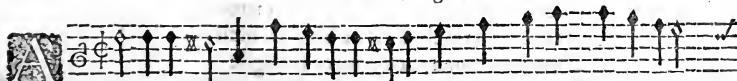
M. Och! die paden sijn soo smal!

G. R. 'tSijcke loon versoet et al.

M. Wel aen ick sie een weg die 'kbet bedenken sal.

T W E E - S P R A A C K.

S A N G : Schoon Amarillis, Segt wat uw' wil is.

Hmp! wat plagen t. Wien hoor ick kla-gen? K. Een mensch gedruick door veel elien?

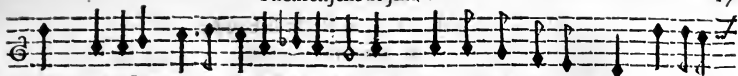
Mont.
7. 24.

M I D.

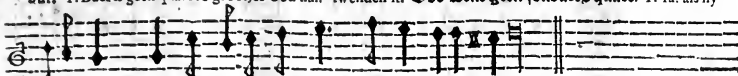
MIDDELEN TOT HEYL EN DEVGDE.

Siet hoe 't gedrocht, den swacken mensch
Bevecht, en tracht hem na hun' wensch
T'ontvreemden vande ware vreugde
En middelen tot heyl en deugde.

den. T. Daer is geen quaet so groot, of God kan 'twenden K. God went geen sondaers quaet. T. Ia: als hy

solde laet. K. Maer die niet kan wat raet? T. God kan raet sen- den.

Klager, 2. 'k Wil: maer mis krachten.
Trooster. Krachte walt door trachten.
K. Qua'e wenst maectt trachten onbetinogen.
T. Qu'e wenst wijckt door onsfichtig tegen-pogen.
K. Na wenst te doen/ is soet.
T. Na raedt te doen, is goet.
K. Wenst wort te sterck geboet.
T. Maer 'tis door logen.
K. 3 Wat boet qua'e wennis?
T. Gebreck van kennis.
K. Hoe kan de kenniss Weugde mercken?
T. De kenniss doet elcks dings waerdije mercken.
K. Wat brenge dat mercken in?
T. Of groot' of kleyne minn'.
K. Helaes! Domhept van sin
T. Kan ondeugdt stercken.

K. 4. Wat raedt tot domhept?
T. Me: ckt waer 't padt krom leyrt.
K. Wat bozdert om daer toe te raechen?
T. Met hert en ziel geheel tot God te naken.
K. Hoe naecht men God? T. Te met.
K. Hoe eerst? T. Door reyn gebedt.
K. 't Dert is te seer beset
T. Met aerdsche saken.
K. 5. Maeckt ruymt van binnen.
T. Hoe sal 'k beginnen?
K. Hoe groot u noot is over-wegen.
T. Wat nuthepdt is daer in vooz my gelegen?
K. Noodts kennis die port aen.
T. Waer toe? T. Tot God te gaen.
K. 'k Wil/ na u raedt/ bestaen.
T. Goe wil krijgt segen.

Mat.
119.
104.
Iac. 4.
8.

Mat.
7.7.

Iac. 4.
8.

Mat.
13.22.

Onder den Perfoon van een Recht-bekeerde.

S A N G:

Bar.
17.9.**M**

Ynen geeft voel ick my dringen, Tot een vrolijk Lied; Vrolijk mach de mensch wel fingen, Als 't n

God gefchied. Hoe kan hy vreugd bedecken, Die na lang foecken vind? 't Moet al na vreugde ftrecken. Als

'thert heeft dat 'et mint.

Bar.
30.12.

2 't Is vermakelijck te fpreken

Van fijn droeffenis;
Als, bedroeftheyds ftof geweken,
Vreugd' in plaetfe is.De mensch, dien, 'twijl hy wandert,
Het dool-padt valt heel fuur,
Gedenckt, als 't na verandert,
Met vreugd zijn avontuur.Bar.
1.13.3. Lang had ick vergeefs geloopen
In mijn onverftand;

'k Hoopten daer niet was te hoopen;

'k Socht daer ick niet en vând:
Op fnood' en aerdfche dingen
Hat ick mijn hert gefet;
Door luft tot vryheydt, gingen
De ffinen recht na 't net.

14. Moest ick het beminde derven;

't Hert en had geen ruft;
Kond ick het fom-tijds verwerven;
't Stopten geen en luft.Cant.
5-6.

DOLINGS EYNDE.

De weelde en dertelheyt, was hem te swaer om dragen,
 Verandering hy kiest, die winckte hem vriend'lijk toe.
 Maer als hy quam in 't laeg, en voelde spot en slagen,
 En honger, dorst, en koud', doe was hy Doling moe.

- 'tVerstandt dat ramp sou' schutten,
En wist niet hoe het fou':
Het hert dat heyl wou' nutten,
En wist niet wat het wou.
5. Mijn gedachten liet ick weyden,
Weyden, wijdt en breydt:
'tEen ding was van 'taerverscheyden,
Doch t'saem ydelheydt.
- 'kSocht waer ick soeken konde,
Doch op een dool-compas:
'tWordt niet op Aerdt gevonden
Dat noyt op Aerdt en was.
6. God, die goedt is, liet de stralen
Van sijn Heylig Woordt

Cant.
3-1.Rom.
10-17.

- Op mijn hert van verre dalen;
'tLicht sloeghajlings voort;
'tHert uyt den stof geheven,
Sach (doch door schemering)
Een weg die na een leven
Dat beter was, toe-ging.
7. 'tGoedt was schoon dat sich vertoonden;
En, hoe 'tnaerder quam,
Hoe 't in d'oogen noch meer schoonden
En 'thert tot sich nam;
De Liefd' begon t'ontvuncken;
Door lust van 'tHeyl hier naer,
Liet sich het hert beduncken
Geen weg en was te swaer.

Bier
1-4

S A N G : Als op 't voorgaende.

I I.

De us-aen-ving ick vast met vreug-den, En (ghelijck 't my schein) Gingh langhs 'trechte pad der
deugh-den, Na het leven heen. Nochtans (hoe't was) inwendig, Had noch de ziel geen vre'e, ick voelden my
ellendig. Maer wist niet wie 't my de'e.

Phil.
3-6.

Als

1. Als het hert' had 't geen 'tbegeerden,
Was het noch al vet;
Maer alz' haren wenfch ontbeerden,
Had de Ziel verdriet;
't Hert wou', wel deugt beminnen,
Soo lang 't geen Tegen vondt:
Scheen wel te ftaen van binnen
Als 'twel van buyten ftondt.
3. Van het grof vermaeck der sonden.
Die de wer'lt felfs laeckt,
Was de Ziele wel ontbonden
en niet in vermaeck:
Maer 'svleefchs fubtijle luiten,
En menigerly begeert,
Die 'theit meelt kan ontruften,
Was noch niet al geweert.

4. En doe God nu diepe ftoomen
Van fwaer ongeval,
Van ellend' en kruys liet komen,
Laes! was 't niet-met-al:
De nevels die verdwenen;
Allencken vand' de Ziel
Dat fy niet was dat gene
Daer fy fch eert voor hiel'.
5. Liefde tot het falig leven
Had in 'theit wel fte'e,
Maer de aerfche Liefd' (gebleven)
Woond' en was'er niec:
De Ziel wou' geern na boven;
Mids dat' oock hier trooft vand.
Het hert wou wel gelooven,
Maer focht op Aerden pand.

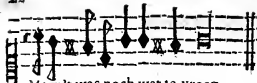
Matth.
7. 17.

Gal. 5.
17.

S A N G: Als op de voor-gaende.

I I I.

W Aer-om was het, ô! mijn Ziele, Daer gy Hemelfch waard, Dat u luiten noch fo vie - len, Na de
ganode Aerd? Gy aen-vingt wel 't aenfchouwen; Maer noch niet klaer genoeg: Gyschepten 's heyls vertrouwen;
C 3 Maer

Maer 't was noch wat te vroeg.

3. *Org.*
24. 1.
2. 3. 4.
2. Gy faecht wel het land van vrede,
Als door eenen mist;
Maer op 'tpad dat Gy moest treden,
Was niet wel gegift,
Gy wond, door weinig leerens;
Licht weten wat het zy.
Wat anders is van veerens,
Wat anders van na-by.
3. *Org.*
13. 12.
3. Soo lang God de aerdsche saken
Noch in voor-spoed liet,
Hoorden gy wel van versaken,
Maer verstond het niet,
Door swacken lust gedreven,
Bestond gy som-tijds wat,
En woud wel over-geven,
Maer niet al wat gy had:
4. *Org.*
6. 4.
4. Door gebreck van welte-weten
Wat sulck heyl aen-langt,
Fantafeerd' ick my een keten
Van 'tgeen niet t'faem hangt:
Ick wou' twee dingen knoopen
Waer aen geen knoopen is;
Twee wegen teffens loopen,
Maer liep-se beyde mis.
5. *Org.*
6. 8.
5. 't Hert tot tweederley genegen,
Stondt staeg wanckelijck:

- 't Een was 't ander in de wege:
't Eeuw'g, 't Verganckelijck,
Het Aerdsch met vliet te soeken,
Was niet vol-uyt myn fin.
Het Hemelsch te bekloecken,
Belette d'aertsehe minn'.
6. Dus na beyden soeckend', locht ick
Geen van beyden wel:
Van 't vergeeffsche soecken brocht ick
Niet dan heit-gequel.
'k Sloeg acht wat and're seyden;
Doch al haer troost was windt;
Laes! die my wilden leyden,
Die waren selver blind.

S A N G:

In 'tsoetste van den May.

I V.

- T Geloof allencken kleynder,
Waer heel te niet geraeckt,
Soo God 't gezicht niet reynder
Had, door sijn Woordt, gemaeckt.

Epist.
3. b.

De schat van sijn genaden
Wierd my so op-gedaen,
Dat ick des Levens paden
Gants klaer voor my sach staen.

Jer. 1.
33-34.

2. Door 'tWoordt wel t'over-dencken,
Vand ick de Deugd soo schoon,
En 'tloon dar God wil schencken,
Een sulcken waerden loon,
Dat wiewer na wil varen,
Nootwendig vleesch en bloedt,
Met al wat aerdsch is, haren
En gantsch af-sweeren moet.

1. Petr.
2. 1.

3. Ick sach dat sulck versaken
Geen vryicheyt en laet
Tot toorn verwijt en wrake,
En al wat smet of schaecht;
Tot pracht tot heersching dwingen,
Vv'andig weder staen,
En geen van al d'dingen
Die d'Aerdsche Daeft' voor-staen.

Matt.
19-27.

4. Dees standt (sach ick) kon maken
Datm' hier ziel-rustig leeft.
Geen onrust kan hem naken
Die alles over-geeft.
Die niet heeft, daer het herte
Hier troost heeft of op staet,
Gevoelt geen zielen-finerte
Als God wil datmen 'tlaet.

Mat.
19.
18.

5. 'tGesicht van God verkregen,
De'e my met grondt verstaen
Dat ick van beyde wegen

Maer een alleen moest gaen.
'tMinst moest voor 'tmeeste wijcken;
Te groot was my 'tverschael:
Het Aerdsche liet ick strijcken,
En koos een Hemelsch deel.

S A N G:

Als op 'tvoortgaende.

Dorft

Queste dolce Sirena *Pag. 8.*

V.

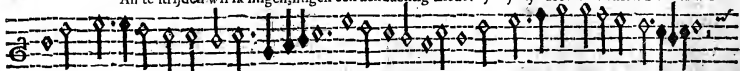
H Et best heb ick verkoren,
Dies is mijn hert verblijdt:
Veel lust is hem geboren
Die sijn Quel-lust is quijt
Geen tonge, die de soetheyt
En vreughd' ovt sprack of riedt,
Die om en in't ghemoedt leydt
Daer die keur recht geschiedt,
2. Maer met wat vreugden-stroomen
Wort na, de ziel vervult,
Die van Deugd in-genomen
En innerlijck door sult't,
Van quaed en sond gescheyden,
Nu een is met haer God,
En door geweldt noch vleyden
Af-treedt van sijn gebod.

S. 117.
10. 42.Soul
2. 13.

3. Wat Vreugd sie ick my moeten
Nu ick bent op het pad
Dat toe end' a'n de voeten
Recht brengt na Gods stad
Van 't Aerdsch ben ick ontbonden:
Mijn God en ick zijn een:
Sterf ick maer steeds der sonde,
De band kan noyt ontveen.
4. O dubbel, dubbel salig
Die soo hier is gepaert!
Wat tong is soo schoon-talig
Die immer na sijn waerd,
Kan na sijn waerd uyt-spreken
De soetheyd van dien band
Die ons, voor vrees van breken,
Gods Geest laet tot een pand?

5. Mijn God, die, mijns gedachtig,
Voor eerst my hierverkleent,
En na met u soo krachtig
Hebt door uw' Woord vereent,
Maeckt desen grooten seggen
Geduerfaem over my,
Tot dat ick op-gestegen,
In wesen by u zy.
6. Wilt, Heylig God, my toonen
En doen bemercken klaer
Of yet in my mocht woonen
Dat u noch tegen waer:
Noch waer of worden konde;
Op dat ick 'tflux uyt-roe,
En geener sonden wonde
Bedeckt in 'thert en voe.

SANG: Forgs Gaillarde.

Forgs Gaillarde.An te strijden wil ik singen; singen een aendachtig Liedt: *f*: *f*: *f*: Hoe de mensch die wel wilstrijden, heeft te strijden, en hoe niet. *f*: *f*: *f*: Al de Werelt is vol strijdens: strijden is menigerhand: *f*: *f*: *f*:

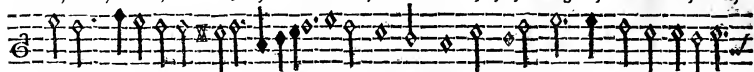
CHRIS-

CHRISTELYCK GEVECHT.

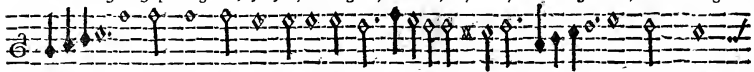
Den geestelijken Leeu ons aller ouden vyant;
 Benaut, en pranght, en klemmt, den mensch, dat hy om bystant
 Zich keert, tot hem die Schilt, en Sweert, en Helm, kan geven.
 De gansche Rusting. d'Overwinning, 'tEeuwich leven.

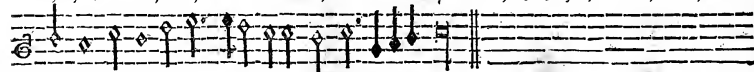
Strijden dijd som-tijts tot eere, strijden dient som-tijds tot schand. *:f: :f: :f:* Menig strijdt een dwaeslijck strij-

den om 't gering op 't ongewis; *:f: :f: :f:* Menig strijdt een wijslijck strijden om't geen strijdens waardig is.

:f: :f: :f: Som-tijts strijdt men hier een strijden dat met Godes wille strijdt; *:f: :f: :f:* Som-tijds strijdt

men hier een strijden daer den Hemel in verblijdt. *:f: :f: :f:*

2. Christen-mensche, wilt gy strijden, strijden dat ghy
over-wint;

Over-wint, dat gy der kroonen Kroon voor u bereydet vint:
So moet ghy verstaen en weten, Waer-om ghy den strijdt
aen-gaet;

Wie u Vyant; welck het Wapen daer men hem me'e we-
der-staet.

Die niet weet waer-om hy strijden, volgt niet recht sijn
Capiteyn:

Die sijns Vyandts niet is kundig, acht hem, tot sijn scha'e,
te kleyn:

Die niet heeft waer me'e te strijden, schoon hy al den strijdt
niet vrucht,

Wort in strijden licht verlagen, of geraeckt tracks op de
vlucht.

3. 't Strijden dat gy hebt te strijden is om aerdsche eer
noch lof;

Is om geene Wereltslusten, vrienden, magen, huys noch hof;

Is om niet Vergaenkelijcks: het zy wat Weelde, Eer, of
Schat:

3. ^{Ver.} Christenen zijn hier uyt-landers, sonder vaste Erf of Stad.
Wie sal strijden om 'tverwerven van het geen hy niet en
acht?

Wie kan vechten om't behouden van 'tgeen hy noch heeft
noch acht?

Wie wil krijgen om't ver-krijgen van een ding 'twelck, als
hy 'theeft,

Groot gevaer van meerder schade, met veel angst en sorgen,
geeft?

4. 'tStrijden dat gy hebt te strijden, uwe Slag dien gy
hier slaet,

Is niet met den swacken Mensche, die uyt vleesch en bloed
bestaet:

Is niet met den swacken Mensche, die, uyt stof te saem ge-
bracht

En genoodtschickt om te sterven, kleyn en nietig is van
kracht:

6. ^{Ver.} Is niet met den swacken Mensche, die u (hier op Aerden
vreemt)

Als hy alles komt ontnemen, dan noch niets van 't uwe
neemt:

Is niet met den swacken Mensche, die maer aen het lijf en
taft,

En wanneer hy komt op 'thooghste, 'tlevens neemt, en u
ontlast.

5. 'tStrijden dat gy hebt te strijden, en in God gestreden
word,

Is met Stael noch eenig Wapen daer men menschen-bloed
me'e stort.

Wat behoeft hy 'tYfren harnasch die alsulcken vyant heeft
Welck, uyt vleesch noch bloed bestaende, 'tsienlijk lijf
geen wonden geeft?

Waer toe sal hy 'tStael gebruycken die al 's Werelds
Schoon en Soet

Niet so waert wil noch kan achten als een druppel men-
schen-bloed:

Als een druppel bloed van menschen: dien men al-rijdt
goedt, voor quaedt;

Segening, voor vloeck moet geven; liefde schuldig is voor
haet. Rom. 12. 14.

7. 'tStrijden dat gy hebt te strijden is om 'teeuwigh He-
mensli Goet.

'tGoed soo seer van hem behijdet met wien gy hier strijden
moet:

'tIs om Eer die van den waren Eerder, God, wort toe-ge-
leyt;

Eer en lof, waer van de Kroone niet verdord in eeuwigheyt;
'tIs om Rijkdom en om Schatten die noch roest noch mot
en schend: Job 31.

En bewaert in't bovenst' Boven, dief noch roover oyt ont-
wend:

'tIs om een de hoochste wel-lust, die steeds duurt, en soo
Verfaet

Dat de lust omhaer te proeven nimmer-meer nochtans ver-
gaet. Jer. 24. 14.

7. Uwe Vyand (sterck, ja stercker dan al wat sich sterck
beroemt;

Vorst en God van dese Werelt, in Gods Woord te recht ge-
noemt)

Is een Geest: niet Een; maer eenig, en van talle-loos getal:
Die

Die u omgaet, boven sweeft, en stedig loert op dijaen val:
 'tIs Hy, die des vleesch begeerten en der sinnen eygen lust,
 Door veel duyfsend listigheden tegen u ten strijde rust:
 'tIs Hy, die de schalcke vonden van zijn dienaers (hier en daer)
 Weet te sturen: uwe Vyandt is de gantsche helsche schaer.

S A M G:

Als op 't boog gaende.

I I.

TWapen dat gy aen moet hebben, daer gy mede moet
 te veldt,
 Daer ghy strijdt me'e moet beginnen tegen 't Geestelijck
 geweldt,
 Tegen al't bedrogh en listen van een soo geswint Vyand,
 Is het Gheestelijcke Wapen 'twelck u Godt u schickt ter
 handt.
 Dit moet gy geheel aentrecken: niet een stuck en mach'er
 van:
 (Waer men hem maer bloot kan vinden; trefmen strax zijn
 vyandt an)
 Dit moet ghy geheel aentrecken, om, wanneer 't aen 't strij-
 den geldt,
 Vast te staen; en onbeweeglijck, u te dragen als een held.
 2. Een Soldaet, om onbelemmert, rap, en vast te zijn van
 le'en.
 Moet geschort sijn met een Gordel rontsom om sijn len-
 den heen;

Een goet Christen, om tot strijden flux te zijn en vast te
 staen,

En, door 'sBuycks vermaeck en lusten nimmer traeglijck
 toe te gaen;

Nimmer yet te sluymer-ooghen: moet Gods Waerheyt
 (die hem wijst

Hoe men 'sLijs behoeft', en alles wat de Werelt acht en
 prijst,

In sijn waerd' en maet moet schatten en gebruycken) vast
 en stijf

Rondt-om om sijn hert behouden, als een gordel om het
 lijf.

3. Om het hert (fonteyn des levens) van quetsuur te hou-
 den vry,

Heeft een aerdsch Soldaet van nooden dat sijn borst behar-
 nacht zy:

Om sijn hert (fonteyn van Deugde en van alle doen en laet)
 Scheut-en steek-vry te bewaren voor al 'sDuyvels list en
 raedt:

Om den lust en wil tot sonden, staeg en ernstig te verho'en,
 Heeft een Christen-Krijgs-man Deugd-lust en Achte-
 beerdicheyt van doen;

Deugd-lust, die hem een **Wapen** en onbreecbaar
 staal verstreckt

Tegen in-breeck der begeerten, die de Duyvel steeds op-
 weckt,

4. Een Soldaet, die in den oorlog menig-mael verplaat-
 sen moet,

Heeft van doen (om wis te treden) sterke Schoenen aen
 sijn voet;

Een goet Christen, die op Aerden heeft een ongestadig lot,
 Als

Als hy veel-tijds veel moet swerven, in den dienst van
sijnen God,

Brengt, al waer hy komt gewand'len, waer hy aen-land of
verkeert,

(Na den aert des Euangelii, hem van sinen Heer geleert)
Brenght alwaer hy komt, als Schoenen aen sijn voeten
voor sich me'e

Een gemoet en hert dat **veerdig** en gewilligh is tot bre'e,
5. 'tGrootst gevaer dat een Soldaet heeft, is, van steen,
vuur, en geschut,

Om dit wel te kunnen mijden, is voor al sijn **Schild** hem
nut:

'tHoochste leet waer me'e de Duyvel, als hy heeft vergeefs
bekoort,

'tChristen-herte komt bespringen, is, vervolging, haet en
moort.

Dit zijn 's Duyvels vuur'ge-schichten, 'twapen daer hy
sterckst me'e kampt.

Hier is ons 't **Geloof** van nooden, als een Schildt daer 'al
op schampt:

Wat vraegt hy na galg, na radt, na swaert, na vuur, na alle
quaedt,

Die 'tGeloof heeft dat God alles loont met loon die noyt
vergaet

6. 'tLaatste stuck van sijn Schut-wapen, dat een Krijgs-
man neemt en set

(Om voor wonden te bevrijden) op sijn hooft, is sijn **Hels**
met:

'tLaatste stuck van uw' Schut-wapen 'twelck gy nu ten
strijdt bereydt.

Moet aen-vaerden, is den Helm van wisse **Hoop** der Sa-
lichheyt:

Hoop, die u verstant en sinnen vast doe staen in Christi
Leer,

En door geene tegenheden dencken om een ander heer.
Hy sal vruchten nochte vluchten, die, met sulcken Helm

voor-sien,
Harde slagen kan verdragen, en den Duyvel 'thooft durf
bien.

7. Niet genoeg is 't, dat een Krijgs-man schut en scherm
voor wonden heeft,

'tSwaerd moet hy daer neven dragen, daer hy selfs me'e
wonden geeft; Diet.
7.

Niet genoeg is 't, dat een Christen heeft waer meed' hy
quaed af-weert:

Maer hy moet oock 't **Swaerd** aen-gorden, daer hy mede
sich verweert,

En parthy de vlucht doet nemen: ja soo dapper komt aen
boord

Dat hy eynd'lijk 'tsrijden mijde. Dit is 't **Swaert des**
Geest/Gods Woord:

Woord, dat alle 's Vyants listen klaer ontdeekt en van ons
drift.

En in **Waerheyt / Vrede / Vreugt-lust / G'loof / en**
Hoop de Ziele stijft.

8. Christen Krijg-held, dit 's uw wap'ning daer gy me'e
ten slag moet tie'en.

Hier met heeft uw Capiteyn, de Sonne Godes selfs gestre'en:
Selfs gestre'en, en over-wonnen. Maer noch een ding

hoort'er by:
In't **Gebedt** moet gy oock waken en geduerfaem zijn, als

Hy: Diet.
18.

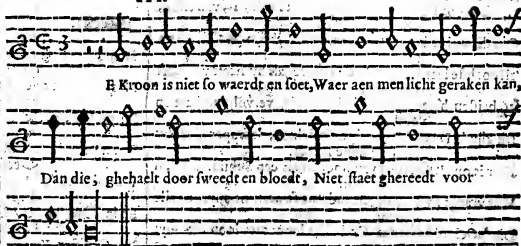
In't Gebedt en nedrig smeeken: 'twelck, als 't uytsgeeft
grond-on-schiet,

Als een pijlten hemel gaende,maect dat gy veel hulp ge-
niet :
Hulp,waer door gy 'tGeest'lijck Wapen stercker dan voor

heen begeert ;
Seo begeert, verkrijgt, verkregen, hout en wel gebruycken
leert,

S A N G: Mijnhert is bedroeft bet in den doot.

III.

E Kroon is niet so waerd en soet, Waer aen men licht geraken kan,

Dan die; ghehaelt door sweedt en bloet, Niet staet ghereedt voor

alle man.

2. Dat d'Aerdsche mensch het hoogste Goed
Goed-dunckentlijck verhopend-erf,
Is om dat hy niet wel bevroed
De waardigheyd van 's Hemels erf,

3. Die in sijn horte na waerdy
d'Onsterfelijscheit heeft geschat,
Geloofd eer dat'er niet en zy
Dan dat menz' heeft door-lichter pad.

VOOR-

VOORNEMENS BEKRACHTIGING.

Wie Christelijke winst, int bouwen van sijn' Ziele,
 Benceerstigt, moet den boom der sonden gantsch vernielen,
 Den wortel moet reyn wech, met nauwe opmerck en achting,
 So thoont men inder daet *Voornemens Recht bekrachting.*

SANG:

Y klaegt dat gy al-tijdt, Verwon-nen word in d'in-nerlijcke strijdt;
 Ia schier meest Als de Geest, Diep bevrees, Voor het quaed met gant- scher
 krachten, Sich wil wachten : Daer de sond, Houd haer grond, Helpt geen

2. 'tVoor-nemen geeft geen baet
 Soo lang noch 'thert de Liefde leven laet,
 Daer die blijft,
 Port en drijft,
 Sterckt en stijft,
 Voed en stouwt-se d'aerdsche sinnen,

't Sterckst moet winnen.
 Soeck, waer 'tzy :
 Hier moet gy
 'tWerck beginnen.

3. Wilt gy dat 't vuur niet brand :
 Soo doof het uyt, of doe het aen een kant.

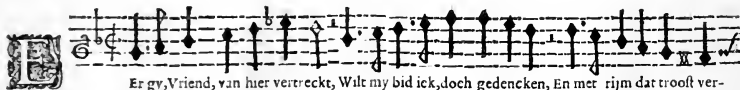
Die Parthy
Laet voogdy
Hoe kan hy
Oyt (Hoe valt oock voor-genomen)
Boven-komen ?
'tis te slecht,
Sien (noch knecht)
Heer te dromen.
Ontwo. telt uwen booin,

In dien gy wilt dat daer geen vrucht van koom.
'tis de Leer
Die de Heer
Gaf wel eer :
Alles om sijn School te naken)
Te versaken.
Roey Liefd' uyt :
U besluyt
Sal 'tWit raken.

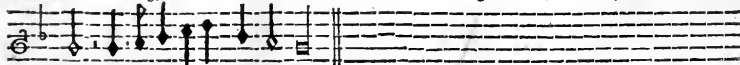
Wel-doen en Vrolijk zijn.

N. N. aen den Autheur.

SANG :

Er gy, Vriend, van hier vertreckt, Wilt my bid ick, doch gedencken, En met rijm dat troost ver-

weckt, Gunstig onverdient beschercken.

1. Schenckt my van de Troostel-wijn,
Waer met d'opper-schencker vulden,
Uwe kruyck in druck en pijn,
Die 't u al deed' duldig dulden.
2. Sorge, sieckte, herte-leyd,

- My gestadelijk om-ringen :
Wroeging my een nettebreyd
Dat mijn Ziel niet kan ontspringen.
4. Licht u wondert dat ick ga
Tot een die heeft meerder lijden :

E

'k Weet

- 'kWeet niet vriend, maer ick versta
Dat gy vaster zijt in 't strijden.
5. Elck sijn quale swaerder weegt,
Doch die Godes gunst mach nutten,
Licht in geen gevaer beweegt
Door d'onwankelbare stutten.
6. Of my sieckte, druck, gevaar,
Ballingschap ja doot om-randen
Smaackt' ick Godes gunste maar,
Breken soud' ick al hun banden.
7. Maer Gods trooste, gunst of Geest
Kan ick in mijn Ziel niet smaken :
'tLijf geplaegt, de Ziel bevreest,
Lijdens troost vergeefs na haken.
8. Dit is, vriend, mijn opper-quael,
Quale grootst van alle qualen,
Daer by mijn druck al-te-mael
Weerdigniet is om verhalen.
9. Hoe-wel ick mijn qualen schat
('tZy bekend' of seer verborgen)
Wel soo swaer om swelgen, dat
Menig soud daer aen verworgen.
10. 'kWeet de tijd die alles slijt,
Slijt het tijdelijcke lijdens ;
'tLijden maect geen Ziel onblijd
Dien Gods Geest en gunst verblijden.
11. Maer de Ziel en lichaems heyl
Mist die treed onwisse treden,
Struyckelt op den weg onveyl,
Valt en breeckt vast al sijn leden.
12. Van den dranck u toe-gedeelt,

- Deelt my weder in't medoogen,
Eer mijn quael te veel verveelt,
En ick werd in't graf getogen.
13. Van den Sterckiten gy gesterckt,
En getroost door d'opper-Hoeder
Door Gods Geest (die in u werckt)
Bid ick troost u mede-broeder.
14. Eer gy dan vertreckt vriend,
Neemt my eens in u gedachten,
En my met u gaven dient
Om mijn Ziele-zeer te sachten.

Amicus tuus quem nosti.

D' Auteur aen N. N.

S A N G :

Nu leefick in verdriet &c.

- D** It lang (door sieckt vertraegt) rijm-werckjen
sent u toe
Een die in vrienden dienst wel swack, maer noyt
is moe.
- Niet als die dat sich roemt 'twelck u gedicht hem heet.
Maer als sulck die, ten deel, Gods Recht ten minsten weets
2. Niet om dat gy van hem behoef te zijn geleert,
Maer om dat gy 't van hem soo ernstig hebt begeert :
Niet dat hy dit of dat op u alleen juylt past :
Maer wil slechts dat gy selfs, dy selfs in 'theite tast.
3. En staet het soo met u als uwe pen my sey :
Quaels oorfaeck, en oock hulp, hebt gy hier alle-bey.

Maer

Maer hebt gy 'tfeels uyt lust, of om de kunst gestelt :
Soo is 'tvoor die foo sijn als u gedicht u meld.

4. Voor my, het is myernst : en 'twaer weeld' in mijn
geest,

Dat slechts de reden troff', en gy vry 'tdicht niet preeft:

Dat slechts de redens kracht tot Deugdes daden dreef,

En ick vry eeuwelijck verachte rijmen schreef :

5. Dat slechts een Ziel hier door geraeckt' uyt 'sdoods
gevaer,

En mijnes naems gerucht vry eeuwig doncker waer.

Gebruyck ick, daer ick kan, bevalligheyd van konit :

Niet My, maer 'tgeen ick soeck, soeck ick daer mede gonit.

6. Een sieckelijcke maeg (hoe wel't ter sieckt niet geeft)
Neeimt 'tbitter beter in als 'tsoet om-struycksel heeft.

Het cierelijcke vat en geeft den dranck geen smaek ;

En nochtans doet het me'e den drincker al vermaeck.

7. Door lust noch goed, noch quaed, te leyden, heeft be-
scheyd

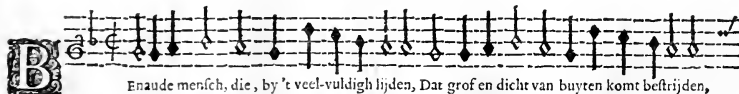
Wanneer de lust (hoe kindsch) door waen tot waarheyd
leyd.

Hier tusschen, vind u geest hier in yet nuts of soets :

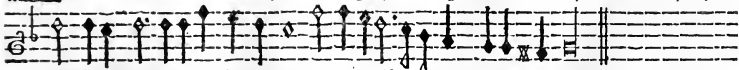
Gebruycket, en danck God, Beschaffer alles goets.

TROOST - RY M.

SANG : Psalm VIII. Item :

Enaude mensch, die, by 't veel-vuldigh lijden, Dat grof en dicht van buyten komt bestrijden,

Aen dieper quael inwendig swanger gaet, En met u selfs (he- laes !) niet wel en staet.

2. Die val verwert in 't net van nare wroeging,
Leeft sonder vreed' en ware herts benoeging;
Uw nood (ick ken 't) is groot, ja over-groot,
En doet u daegs wel meer dan eenen dood.

3. Hulp is u wensch; vertroosting, u begeeren.
Die smert erkent, heeft wil om smert te weeren ;
Die wil, soeckt raed ; die soeckt, vind dit of dat ;
Die d'in-gang vind, raecht licht ten eynden 'tpad,

4. Hulp is u wensch : en evenwel kond't wesen
Dat ware hulp u quael niet sou genesen,
Om dat mis-schien het hert, al siende blind,
De smert wel haet maer noch de wond bemind;
5. De smert alleen gefint is te verdrijven,
Maer smerts fonteyn, ter schuyl wil laten blyven;
Waer door 'tdan sucht en hoopt na medicijn
Die 'tof noyt vind, of die niet heeft dan schijn,
6. Verwondert u de vreemtheyd van mijn seggen ?
'tLeyd diep en vast al wat men geen laet leggen,
De mensch bedriegt een ander als hy kan ;
Sijn eygen hert bedriegt hy toe end' a'n.
7. Wel aen dan die u selven recht bekent zijt,
En 'sherts bedrog door scherpe wacht ontwent zijt;
Of valsche vrees, of sieckr', of sonden zijn't ;
Dat vreugdens Sonn' u Ziele niet beschiynt.
8. Waen-schrick en angit uyt mangel dat in 'tbloed is,
Of krijgt, of houd geen plaets, wanneer 'tgemoed is
Door wae. heyds leer genadelijck verlicht,
En van Gods wil ten rechten onder-right.
9. Die Godes wil uyt't Woord sijns Soons verstaen heeft,
Weet of lay uyt of na 'tricht-loot gegaen heeft.
Dies voelk sijn Ziel noch smert noch hert-gequel,
Dan als sijn gang af-waectk van Gods bevel.
10. Kom nu die geern u herten-leet soud koelen,
En niet kont recht van 'tgeen gy voelt, gevoelen;
Zijt gy belust te weten waer 't u let;
Kom, spiegel u in Gods vol-maecte Wet.
11. O hebt gy die getrouw'lijck na-gekomen;
Wech met de vrees en 'tongegronde schroomen;
De nevel ruymt, de bulleback verdwijnt

- Die uwe Ziel ten onrecht heeft gepijnt.
12. Het goet geweeet, uyt-weldoens kund geboren,
Nee mt we'er sijn plaets, door kleyn verstand verloren;
Doet we'er sijn werck; en vry van d'ijdele smert.
Geest Godes vreed' een herberg in het hert.
13. Soo 'tsonden zijn (geh, ck men meest siet beuren)
Die u den Geest ontroostelijck doen treuren :
Daer is, daer is geen ander troost noch raedt,
Dan dat gy snel van sonden u ontlædt.
14. Is 'tveel licht 'tquaed van u voor-gaende leven,
(Doch nu niet meer met wil van u bedieven)
Dat u dien beul in uw gemoed aen-voed :
Voor-leden schult quijt God om ware boet.
15. De goede God siet maer op 't geen dat nu is.
Daer 's menschen hert vol-uyt van sonden schuis.
Word oude schuld, hoe dicht op een geklijst,
Door boet en be'e geboet en uyt-gewisch.
16. Maer zijn 't in u de noch-gepleegd' ondeugden,
Die 's heiten grond wan-hopelijck ontvreugden :
'tIs meer dan recht dat gy geen leyen hoopt
Soo lang gy noch des doodes pad in-loopt.
17. 'tIs Meer dan recht, dat gy, noch onrechtveerdig,
Dat quellen lijdt. Die Helle zijt gy waerdig
Soo lang u Ziel geen beter vruchten schafft.
Sulck roept om troost, die nutter is gestraft.
18. Belet Gods mond de sprake niet t'ontijde :
Sy maectt bedroeft, maer om te doen verblijden,
In 't sondig hert is 't wroegen als een zout
Daer 't God een wijl van 'theel verderf door houd.
19. Met recht derft hy Gods over-waerde bly-pand
Die vriendschap houd met Gods gewooren vyand.

WELDOEN EN VROLIICK ZIIN.

De Man na Godes hart, vond in zijn Harp vermaeck
 Maer meest in Lof, en danck, die hy so God toe brachte.
 Soo blyd' en vrolijk zijn, met weldoen, dats de saeck,
 Dats 'tgeen dat God vereyscht, Elck yv'rich sal betrachte.

- Die reyne God lijd in zijn eeuwigh rijk
Niets, niets onreyns: gelijk bemint gelijk.
20. Des eerswaer-pand en wil u God niet geven
Dan als hy 't erf u al heeft toe-geschreven;
De erfenis en eygent God u niet
Soo lang hy noch de Werelt in u siet:
21. Soo lang gy noch word ongetrou bevonden,
En wetens blijft oock in de minste sonden:
'tZy wat 'et zy van al wat is of leeft
Waer door u heit in deugd beletsel heeft:
22. 'tZy wijf, 'tzy kint; 'tzy vrees voor schand, voor
schade,
Voor arremoe, voor all' hoe groote quaden.
Het vonnis staet: Na nu de mensche faeyt,
Word of de dood of 't leyen, na, gemaeyt.
23. Het vonnis staet, de weg is klaer gewesen:
Mijn Leereling en kan hy geen-sins wesen
Die alles niet op Aerden en verfaect.
Wat uyt-vlucht noch? de reden is te naect.
24. Wat is 't (helaes!) of schoon de mensch, by vlagen,
Door een gesocht en ongegrond behagen
Sich selven vleyd of troost geeft in de sond,
En stopt met kracht Gods mede-ruyg den mond?
25. 'tKan wel een wijl bedriegen, maer niet helpen:
De wonde wel beïtopen, maer niet stelpen.
In d'afsch word't vuur gedeckt, maer niet gedooft.
En tegen danck word waarheyd noch geloof.
26. Zijn eygen hert en kan geen mensch ontyluchten.
Oock mids in vreugd doet hem de knager suchten.
En schoon g'u selfs staeg-uyt bedriegen kond't:
Wat is 't als 't komt op 's levens laetste stond?

27. Dan opent eerst het hert zijn diepste kaam'ren;
Dan spreekt hy klaer, dien gy nu of doet raem'ren,
Of t'eenemael de droeve spraek verstoet
En willens niet kond voelen dat hy klopt.
28. Het eenwig quaad, 't oneyndelijck verdeiven,
'tVerschricklijck vuer, 'tonweder-leeflijck sterven,
Sal in't genaken van dien oogen-blick,
'tHert schricken doen met veer een ander schrick:
29. Met duyfsent-werfgroufamer angst doen schroomen
Dan nu noch wel in 't wanckel he t kan komen,
T'wijl 'tlevens staeg meer levens hope teelt,
En langer tijd van dag tot dag verbeeld.
30. Ach! sware pijn! onmog'lijck uyt te spreken,
En by geen pijn op Aerd, na waerd geleken,
Wanneer de mensch sijns wesens eynde siet,
En noch van God noch Werelt troost geniet!
31. Ramp-salig mensch, hou op van schemei-oogen,
Heb met u selfs, heb met u selfs me'edoogen.
Voor lange pijn kies korten arrebejd.
Volg Godes Geest terwijl hy u noch leyd.
32. De eerste uyr moet daer toe aen-genaem zijn.
Die 't nu niet is, kan morgen min bequaem zijn.
Geen mensch heeft borg van 't minste stipjen tijd;
Verlaet het quaad terwijl gy 's machtig zijt.
33. Verlaet het quaad eer 't selfs u gaet verlaten.
Elaus geweene (hoe bitter) kan niet batē.
Qua'e raed verraed: verraed maect achte-loos;
Achte-loofheyd broeyt Zot en Bor tot Boos.
34. Des Moorders eynd (waer van het onrecht duyden
De Ziel vermoord van veel onwijse luyden)
Bedrieg' u niet. Want wat bescheyd hebt gy

- Dat het juyst soo met hem was als met dy ?
 35. Dat hy (als gy) voor die sijn laetste stonde
 Wel oyt tot boet bequaemheyt heeft gevonden?
 Dat hy voor die sijn laetste ti oost-begeert',
 Sich niet al lang te voien heeft bekeerd ?
 36. Hier gaet gy los. En nochtans moest gy vast zijn
 Indien 't met grond op u recht kon gepast zijn.
 Al wat gy hebt, al waer gy oock kont sien,
 Wat is 't ? helaes ! Een ver-gheael't Mis-schien.
 37. En schoon 't wae: soo gelijk gy 't waent te wesen:
 Waer hebt gy oyt in 't heylig woort gelesen?
 Waer is beloft' uyt Godes mond gedaen,
 Dat het juyst soo met u, als hem sal gaen ?
 38. Waer Gods beloft soo klaer niet als de Son is,
 Daer gaet de mensch onwijsfelijk op 't onwis :

- Die 't onwis kiest, heeft in 't gevaer [schijnt] sin ;
 En die 't gevaer bemint, vergaet in.
 39. Wat sal ick meer ? 't Geen gy my nu siet spreken,
 Voelt gy uw hert u dagelijks toe-preken.
 U hert, dat (door onlust op 't rechte pad)
 Van God mis-schien, meer heeft dan 't gaern wel had.
 40. Wat sal ick meer ? nu kond gy, wilt g', ontspringen.
 De Reden neygt maer kan geen herten dwingen.
 't Is waer, haer kracht is Goddelijk en sterck:
 De Mensch nochtans moet willig selfs aen 't werck.
 41. Wat sal ick meer ? Waerheyd heeft weynig woorden.
 Noyt hoord' hy Mensch die oyt God selfs niet hoorden,
 't Begin en 't slot, is, Heyligheyd en Deugd :
 En met een woort : DOE WEL , EN ZY VER-

HEUGT.

SANG: Pluystoft que je te die La cause &c.

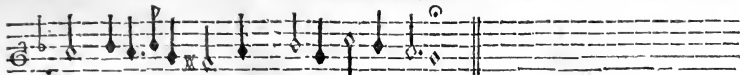
E mensch, door al sijn le- ven (Al is zijn oorspronck e'el) Met
 ramp en kamp om-ge- ven, Is in hem selfs niet veel. Geen Dier op Aerd,
 (Hoe kleyn van waerd) Soo vol el- lend, als hy is , Die (niet door

DEUG-

DE VGD ELOOS-HEYTS ELLENT.

De nijd (ô wreede beul) ontstack die soo u Borst
 Dat gy na 't leven en na 't bloedt u Broeders dorst?
 Wel; hebby 't Godloos stuck bekomen na u lusten,
 Nu hebby een gemoet dat nimmer u laet rusten.

Deugd, In God vervreugd) Van 't quaedste Quaed niet vry is.

2. Door 't meer Verflaen en weten,
 Waer hy van Deugd niet leeg,
 Kon hy gelukkig heeten :
 Nu is 't hem in de weeg.
 De domm' Natuur
 Is 't niet soo fuur
 Van ramp te zijn beftreden,
 Als hem, dien 't quaed
 Veel dieper gaet
 Door over-leg van reden.
3. De Bee ten treft geen pijn
 Dan, die, en all'er, is :
 De mensch (door waen en fchijnen
 In 't heete ongewis)
 Vreest menig-mael
 d'Ellend en quael
 Die of niet eens fal komen;
 Of loof' aen-ftaet ,
 Soo word het quaed
 Verdubbelt door fijn fchroomen.
4. Proeft hy, door luft te bluffchen,
 Som-tijts een aerdfch ve-maeck
 Steeds fpeek'er onheil tuffchen,
 En fchend der vreugden fmaeck
 Daer d' een ellend
 Som-wijlen end

Sald' ander we'er beginnen.

'rQuaed is vruchtbaer ;

't Een broet het aer;

't Oud heeft het Nieu steeds binnen.

5. En schoon hy al geduurig
Met 't Avontuur soo stond
Dat hy op Aerd, noytt ruinig,
Niet wederwaigsvond:
Wat raed met 't hert,
Waer uyt staeg smert
En droeftheyd op komt wellen,
Door weet die 't heeft
Dat hy niet leeft
Soo God hem 't perck komt stellen?
6. Helaes! wel ongenadig,
Wel wreed is hy geplaegt,
Die van sijn hert gestadig
Beklaegt, geknaegt, verfaecht,
Van elck gerieft,
Getroost, gelieft,
Bewaeyt met voor-spoeds winden,
In plaets van heul,
Een strengen Beul
Tuyft aen sich selfs moet vinden.
7. En schoon het kon al wesen
(Gelyck het schier niet kan)

ONGELIUCKE STANT DER VROME EN GODLOOSE.

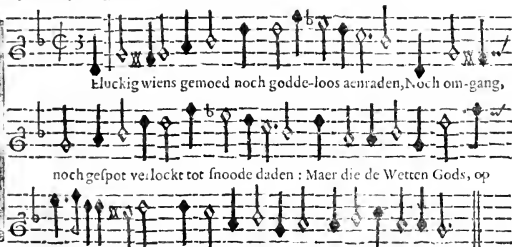

Noch tijd'lijk goet, noch eer, noch 'tkleetje a la Mode
 Den stand geluckigh maeckt, der Goddeloose en snoode.
 Maer by een groene Beemte, en Boom, en frisse Beecke
 Voed God de yrome, en doet haer mildelijcke queecke.

Dat hy heel sonder vreesen
Sijn Draed t'en enden'span :
In bitter roet
Verkeert al 'tsoet

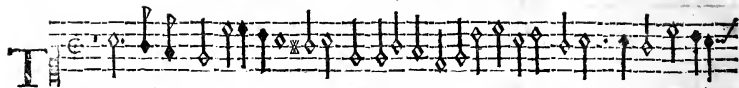
Als hy nu fiet voor oogen
Een hoop'loos Af,
Een wo'mig graf,
En 't Ziel-veraerd der Logen.

Uyt-breydinge over Psalm I. S A N G :

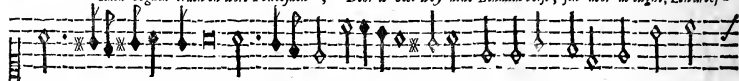

2. Gelijcker-wijs een Boom, waer neven komt gevloeyen
Een frische Water-beeck noyt op en houd van groeyen,
Maer, al-tijd blader-rijck, op sijn bequame tijd
Den gragen acker-man met rijpe vrucht verblijd :
3. Soosal de Vrome zijn, maer niet de God-verfmaders,
Moet-willighlyck verblind, haer eyghen Ziels verraders,
4. En als men voor de banck van recht gericht sal komen,
Hoe angstigh moet dan staen de schare der onvromen !
Want God bemint de Deugd, en al wie Dengde heeft,
Ghelyck hy fonde haet, en al wie sondigh leeft.

CANTUS

Pavaen Lachrimæ a 4. *Duodecimi Toni.*

Raen ooghen traen en wort Fonteynen , Door u veel wey-nen: Benaude borst, fen' door de lucht, Een droef-

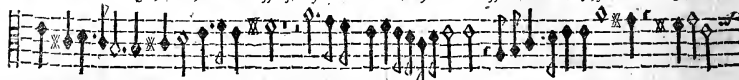

- gesught. Weyn mede. weyn al ghyoprech - ten, Weyn Godes knech - ten : Laet klaghe

ALTUS.

Raen , oogen, traen , en word :ff: sonneynen Door u veel weynen veel :ff: Benaude Borst, fen' door de lugt: Een

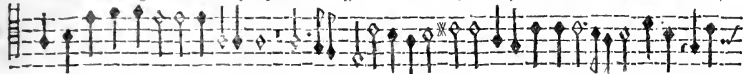

droef - - gesucht, een :ff: Weyn mede, weyn al gy op-rechte, Weyn Go - des knechten : Laet klagt ver-

T E N O R.

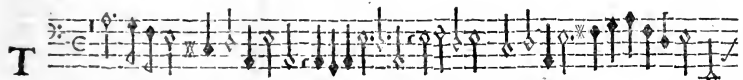
Pavaen Lachrimæ a 4. *Duodecimi Toni.*

Rain, oogen, tracen, en word fonteynen wordt :ff: Door u veel weynen: weynen. Benaude borst, fen' door de lucht,

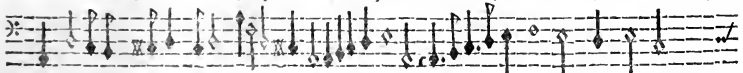

fen', :ff: Een droef gesucht, droef :ff: Weyn mede, weyn al gy op rechts, weyn Go - des knechten: Laet klagt versel-

B A S S U S.

Rain, oogen, tracen, en word fonteynen Door u veel weynen: Benaude borst, fen' door de lucht, fen' :ff: Een droef ge-

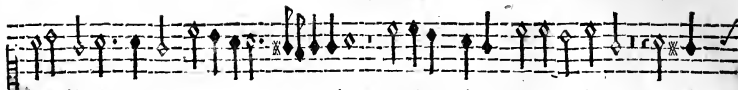

sucht. ee

:ff:

Weyn mede weyn al gy op-rechte, Weyn Godes - knechten: Laet klagt ver-

CANTUS.

verfelfchapt met getraen ten He-

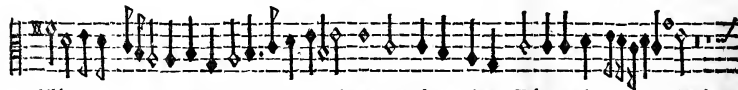
mel gaen. Laet als twee beken, Vm' oogen leken, om den

menfch (helaas!)

Die in 't hert, Staeg benert, En verwert, Door qua waen van vreugd en fmet

A L T U S.

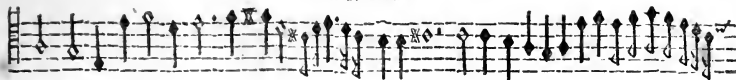
felfchapt met

getraen ten He- - - mel gaen; Laet als twee beken, Vm' oogen le- - - ken

om den menfch (helaas!) Die in 't hert, Staeg benert, En verwert, Door quawaen van vreugd en fmet, Soeckend'

T E N O R.

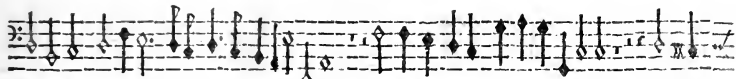

ſchape met getraen ver :f: ten Hemel gaen. Laet als twee beken, Vw' oo- - gen le-

ken, Om den menſch (helaes!) Om :f: :f: Die in't hert, Staeg benert, :f: En verwert,

B A S S U S.

ſelſchape met getraen ten He- - - mel gaen; Laet als twee beken, Vw' oogen leken, Om den

menſch (helaes!) :ff: Die in't hert, Staeg benert, En verwert, Doorqua' waen van vrengden

CANTUS.

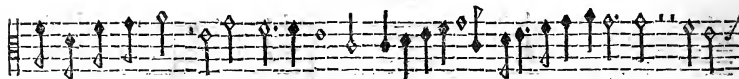

Sockend heyl, van heyl veruert, Teyfens wijs en dwaes. Geheel Nature, Wil mede truren; Treur wat

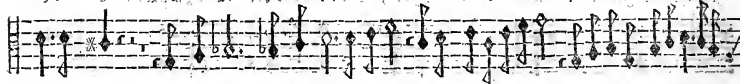

treuren konde: Al't verdriet, 't Welck men siet, Dat geschiet, Daer de wer'lt van over-vliet, Is soo

A L T U S.

heyl, van heyl veruert, Teyfens wijs en dwaes. Geheel Nature, Wil mede truren treur wat

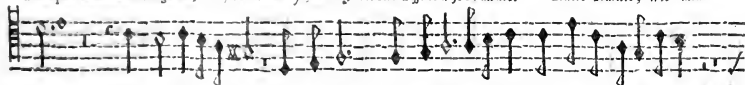

treuren konde: Al't verdriet, 't Welck men siet, Dat geschiet Daer de Wer'lt van overvliet, Is so treurens waardig niet,

T E N O R.

Door qua' wesen van vreugd en smerte) Soeckend heyl, van heyl verdoert Toffens wijs en dwaes. Gheel Nature, Wil mede

truen ; Treut wat truen konda : Al't verdriet, 'tWelk men siet, Dat geschiet, Daer de wer'lt van overvliet,

B A S S U S.

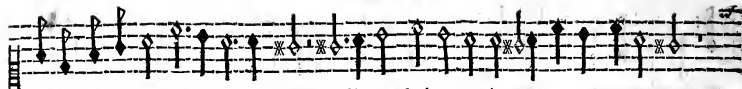

smerte) Soeckend heyl, van heyl verdoert, Toffens wijs en dwaes. Gheel Nature, Wil mede tru- ren ; Treut wat truen

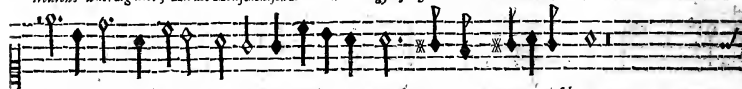

konda : *ff*: Al't verdriet, 'tWelk men siet, Dat geschiet, Daer de wer'lt van overvliet, Is so truenens waerdig

CANTUS.

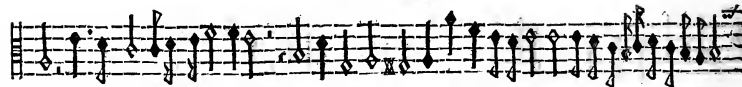

treurens waerdig niet, Als des Menschen sondt. Wel liet gy staeg tranen vlie-ten HERACLITE:

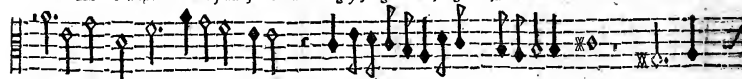

't Is gewis droeff'nis, te sien, De jam'm'ren die op Aerd geschiet.

ALTOUS.

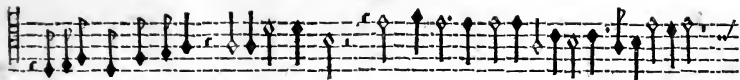

Als des mens- schen sondt. Wel liet ghy staeg tranen staeg iff: vlieten HERACLITE:

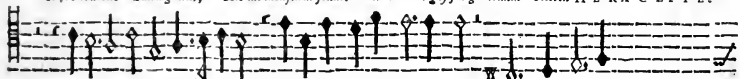

't Is ghewis droeff'nis droeff'nis, te sien De jam'm'ren die op Aerd gheschied. met meer

T E N O R.

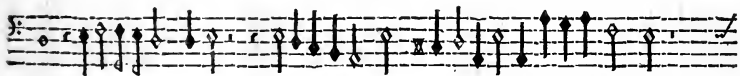

Is soo treuens waardig niet, Als des menschen fonde. Wel liet ghy flag tranen vlieten HERACLITE:

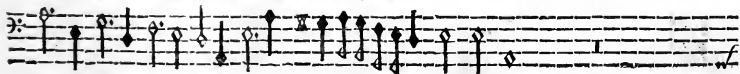

't Is ghemis droeffnis, te sien, De jam'm'ren die op Aerdgeschien. Met meey reden

BASSUS.

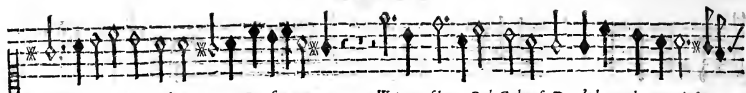

niet, Als des menschen fonde. Wel liet ghy flag tranen vlieten HERACLITE:

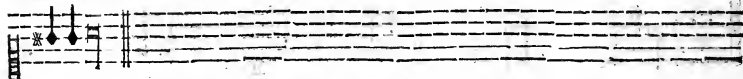

't Is ghemis droeffnis, te sien, De jam'm'ren die op Aerdgeschien.

CANTUS.

Mit meer reden meenen d'oo - gen Die sien mogen, Wat voor schat en Pads God geeft, Daer 't domme hert geen lust

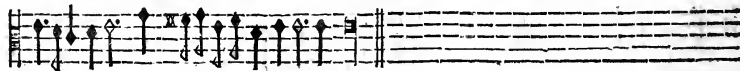

en heeft.

ALTUS.

reden meenen d'oo - gen wenen - *ff*: die sien mogen *ff*: wat voor schat en pat Godt

geeft, - - Daer 't domme hert geen lust en heeft.

TENOR.

weenen d'ogen, - Die sien mogen - mogen, Wat voor schat en Pad God geeft, Daer 't domme hert geen lust en heeft.

BASSUS.

Mit meer reden weenen d'ogen, Die sien moghen, Wat voor schat en Pad God geeft, Daer 't domme

hart geen lust en heeft.

CHRISTELYCKE KLACHTE.

O ! wee, Jerufalem, foo riep e'r Godes Sone;
 Met tranen ô ! merck doch, wat t'uwen vrede eyft.
 Hoe fucht hy om ons heyl, hoe yv'rich gaet hy thoonen,
 Zijn gonst, als hy om ons, fo lijd, fo strijd, fo reyft.

SANG:
Donlants Lacrymz.

Raen, oogen, traen, en
word fonteynen
Door u veel weynen:
Benaude borst, sen'
door de lucht,
Een droefgefucht.
Ween mede, ween al
gy op-rechte
Ween Godes knech-
ten:
Laet suchten tot den
Hemel gaen;
Vaag klagten aen.
Laet als twee beken,

Uw' oogen leken,
Om den mensch (helaes !)
Die (in 'thert,
Staeg benert,
En verwert,
Door qua waen van vreugd en smert)
Soeckend heyl, van heyl ververt,
Teffens wijs en dwaes.
Geheel Nature,
Wil medetruren;
Treur wat truren kondt:
Al 't verdriet,
't Welck men liet,

Dat geschiet,
En de Wer't van over-vliet,
Is so treurens waerdig niet,
Als des menschen fond.
Wel liet gy staeg tranen vlieten
H E - R A C L I T E :
't Is gewis droeff'nis, te sien,
De jamm'ren die op Aerd geschien.
Met meer reden weenen d'oogen,
Die sien mogen,
Wat voor Schat en Pad God geeft,
Daer 't domme hert geen lust en heeft,
2. Rust, Ziele, rust noch niet van klachten
En treur-gedachten;
Mijn stemme, geeft niet anders uyt
Dan klaeg-geluyt.
Ach ! ach ! ach ! ach ! wat menschen herte
Smelt niet door smerte
Wanneer 't soo grooten ydelheyt
Wel over-leyt ?
Verdoolde menschen,
Sot is uw wenschen,
En u paden slim :
't Ware Goed,
't Welck (hier soet
Voor 't gemoed)
Hier na vreugdig leven doet,
Treet gy schier als met devoet
En jaegt na een schim.
Gods Lieff'lijck trecken,
Gods ernstig wecken

DER GODLOOSEN NIETIGHEYT.

Stelt yemant zijne troost (vergetend' Godes bystandt).
 Op yet hoe Heerlijk 'tschijnt, hy wert des hoogsten vyand,
 End' of hy zich of and'ren schijnt so te behaghen,
 Zijn nietheyd sal hy selfs gevoelen, en beklagen.

Blijft u noch al by:
 Maer wat baet 't?
 Gy verſmaet
 Heylſaem raet;
 Gods beininde, die u quaed
 Willen ſchutten toont gy haet:
 Ach! wat raferny!
 Aerſche menſch, in ſtof begraven,
 Slaef dei ſlaven,
 Kom we'er-om: 'tis dom gedaen,
 't Getoonde dwaelt-pad noch te gaen,
 Maer die u van d'Heer der heeren
 Geen laesleeren,
 Hoort al voort na 't Woord van God:
 Geen wiſſer weg dan ſijn Gebod.

Uytbreydinghe over Pfalm CXXIX. en XLIX.

Over Pfalm 129.

SANG: Engeliſche Fortuyn.

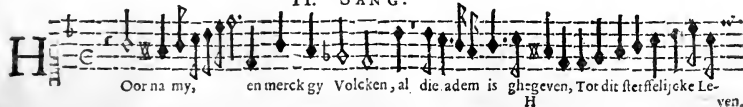
I.

S Y hebben my (ſoo ſegge Iſraël)
 Van jeugtet op, door veelderley gequel;

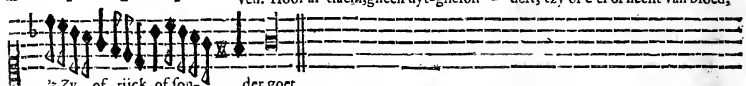
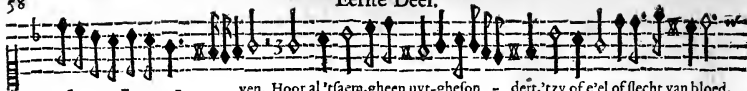
Van jeugtet op mijn ondergang geſocht?
 Gefocht, maer noyt nochtans my overmocht.
 2. Gelyck een boer dwers door den acker rijd
 En dien al-om niet ſijnen ploeg door-snijdt,
 Soo hebben ſy oock op mijn lijf gedaen
 Door haer ſoo veel en ongenadig ſlaen.
 3. Maer hy die ſiet op alles wat'er leeft,
 En, na verdienſt, of loon of ſtraffe geeft,
 Heeft haren ſtrick en vaſt-geknoopten band
 Ontween geruekt met zyn vermogen hand.
 4. Sy moeten noch al t'ſaem te gronde gaen,
 En op de vlucht, die Zion tegen-ſtaen:
 Sy moeten zyn gelyck 't bedrieg'lyk kruyt
 Dat by geval op hooge daken ſpruyt:
 5. Gelyck het kruyt dat dort eer't is vol-groeyt;
 Waer over hy ſijn armen niervermoeyt
 Die 't Koren maeyt, en die 's in ſchoven bind,
 Sijn gragen ſchoot niet van verladen vind.
 6. 't Welck, niet geacht, van geen paſſerend' menſch
 Die't waſſen ſiet, krijgert deſen goeden wonſch:
 De ſegen Gods ſy over dy geſtort
 Op dat gy lang en vol van vruchten wort.

Over Pfalm XLIX.

II. SANG:

H

Oor na my, en merck gy Volcken, al die adem is ghegeven, Tot dit ſterfeliſche Leven.

2. Uyt mijn hert springt een fonteyne die de lippen op
doet breken

En den mond van wijsheyd spreken.
Goede dingen sal ick singen; en een ongemeen geluyt
Sal men hooren van mijn Luyt.

3. Waer-om sal ick, bang voor kommer, hert en sinnen
sich doen rassien

Om veel goeds by een te tassien ?
En my werpend' in de sonde van mijn boose we'er-
parthy,

Wachten sulcken eynd als hy ?

4. Siet het leven, doen, en wesen van de machtig' en
geld-rijcke,

Die so trots daer henen strijcken;
Die sich op haer goed vertrouwen; daer het hert sich
op vergroft,

En de mond van zwets en poft:

5. Kan wel d'eene broeder d'ander, als hy nu de dood
siet naken,

Trecken uyt des doodes kaken?
Daer en is in al de Werelt, als de dood haer werck

komt doen,

Voor sijn leven geen rantsoen.

6. Want hy selfs, met al sijn schatten, al sijn goud-en sil-
ver-hoopen

Kan hem selfs geen leven koopen.

'tMach wat slepen, 't mach wat draelen: even-wel, hy
moeter aen.

Niemand kan den dood ontgaen.

7. Siet de wijse; siet de dwase; siet de menschen met
malkander:

d'Een die sterft soo wel als d'ander.

Hebben sy wat goeds of erven: sy beerven maer een
graf,

En een ander leeft'er af.

8. S'hebben haer verheven hayfen, haer vermaeckelijcke
hoeven,

En veel meer dan zy behoeven,

Somtijds denckt'er 'thert met vreughde, somtijds
we'er niet droefheid a'n,

En nochtans men moet'er van.

9. S'hebben afkomst en geslachten, eer en gunste by de
men-

- menschen,
 En schier al wat se wenschen.
 Mocht men 't eeuwelijck behouden, (denckt haer
 hert) ô! dat waer sijn!
 Maer 'tmoet al verlaten zijn.
 10. Als de Lente van haer lusten (die al steeds na 't eynd
 gespoeyt heeft)
 Over is, en uyt-gebloeyt heeft,
 Sterven sy daer heen als beesten, daer geen leven
 meer voor is;
 Eeuwig wech in duysternis.
 11. Dat is immer groote dwaefheyd 't waerde leven so te
 enden
 En sijn's Zielen heyl te schenden.
 Even-wel, die na haer komen, prijsen 't; en, als wel
 gedaen,
 Sullen d'eygen gangen gaen.
 12. Daer-om evenf' oock het selve dat haer dwase Ouders
 erven:
 Sulcken leven, sulcken sterven.
 In het grafve deist-se, knaegt-se, schendt' een dood
 die over-wint:
 Als een wolf een schaap verslindt.
 13. Sy doch, die alsulcke dingen noyt en pleegden, noyt
 en presen,
 Daer en sal 't soo niet me'e wesen.
 Eeuwig rotten en verderven blijft den Godde-loo-
 sen by;
 Maer haer, vreugd en heerschappy:
 14. Heerschappy en vreugd: wiens soetheyd in 't genie-
 ten over-soet is,

- Ia soo lustig voor 't gemoed is
 Als den neus, het lieflijk geurtjen dat vroeg in den
 dage-raet
 Uyt het dauwig kruytjen gaet.
 15. Wat mach 't een God-loose baten, niet te zijn en
 veel te schijnen?
 Sijnen schijn moet doch verdwijnen.
 Schoon 't en kracht sal hem begeben: hy moet va-
 ren daer 't alvaert;
 Van het prachtig huys, in d' Aerd.
 16. Maer de Heer (dat 's mijn betrouwen) sal het eynde
 der onvromen
 Over my niet laten komen;
 Maer sal mijnen geest bewaren, dat ick, van 't verder-
 ven vry,
 Mijne dood geen dood en zy.
 17. Siet gy eenigh mensch berijcken en in eere hooch op-
 voeren.
 Laet u Ziel dat niet ontroeren.
 Siet gy sijnen stamme bloeyen en dat hy verheven
 wert:
 Gadeit u geen nijd in 't hert.
 18. d'Uyr van sterven is ghekomen: Wat sal hy met
 't goed bedrijven?
 Hy moet wech, en 't goed sal blijven.
 Van sijn schatten, van sijn erven, volght hem niets,
 noch kleyn noch groot,
 En met hem is 't alles dood.
 19. 't Is wel soo, ter-wijl hy leven, en, door weeldig sich te
 toeven,
 's Levens lusten noch mach proeven,

Sal hy daer op sich vertroosten; en te staen na lijfs
vermaeck,

Roemen als een fraeye saeck.

20. Maer wat helpt het, als hy, dwase, 't pad des doods
sal moeten treden,

Even als sijn Vaders deden?

Alsy, t'samen met dit leven, in sijn oog so goet en soet,

Eeuw'g 't licht ontbeeren moet?

21. Kort: heeft yemand goet of erve, maer gheen wijf-
heyt in sijn faken

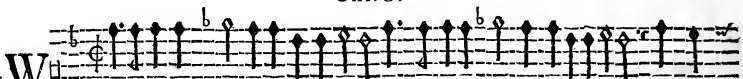
Om na beter goed te haken:

So verscheyd hy uyt dit leven even als het vee ver-
scheyd:

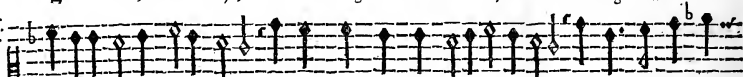
Sonder Deugd en Saligheyd.

SANG:

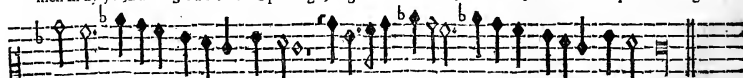
Orgel.
1. b. 2.
3.
1. Org.
7 b. 31.
2. 30 b.
2. b. 17.

Erelt, met uw' schijn, En vermomde dingen Ach! hoe seker zijn Uw' veranderingen! Waer vind

men in dy yet, Dat lang kan duren Op vreugd, volgt steeds verdriet; Na lachen, truren: De hoop' heeft slaeg haer

vreesen; 't Genieten, zijn benaut verlangen: Al wat in u mach wesen, Is met sijn Ydelheyd om-vangen.

2. 't Bloempjen, dat nu staet

Tot vermaeck van elcken,

Eer een uyr om-gaet

Sal 't mis-schien verwelcken:

't Gediert dat d'oor vermaeckt

En singt in blyheyd,

's W E R E L T S Y D E L H E Y T.

Heer Haman was in Top, niets stond hem schier te vresen.
 Hoe haest'lijk quam het op, 't spul dreygde hem uyt te wesen.
 't Gebeurde niet alleen, dat hy vernieticht wert,
 Maer sinaed, en galg, en strop, brack hem 't verydelt hert.

- Weet niet hoe haest hem naeckt
 Verlies van Vryheyt :
 Niets, dat een vaste uyr heeft.
 Licht meynt de mensch, door voorspoed droncken,
 Dat hy 't geluck in huer heeft :
 Maer 't doolt snel uyt, dat snel kan voncken.
3. Laes ! wat snelder keer
 Nemen Aerdsche staten !
 Hoe vlack sijne ne'er
 Die noch korts hooch saten !
 Die, eertijds in gebied
 Van Steed' en Landen
 Nu zijn gedaelt tot Niet,
 Met smaet en schanden ;
 Die, (som) door trouwe ganghen
 In haren last en moey'lijk slaven,
 Nu moeten Wet ontfangen
 Van die sy selfs eerst Wetten gaven.
4. Ach ! hoe doolt het hert
 Dat sich hier laet binden,
 En in enckel smert
 Vaste vreugd wil vinden :
 Dat rust in onrust raept ;
 En wil door droomen,
 Waer aen het sich vergaep,
 Tot Ziel-heyl komen.
 Maer (och !) wie kan besinnen

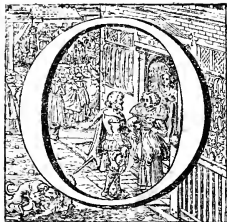
- Hoe dwaes die mensch sy van gedachten
 Die, om een Niet te winnen,
 't Een datt'et al is, niet wil achten ?
5. Of ick schoon nu swerf,
 Eenzaam en verlaten,
 Sonder land of erf,
 Steeds op vreemde straten ;
 Al wat vergaet en vliet
 Is niet van 't Mijne.
 Hy mist ter Werelt niet
 Die blijft by 't Sijne.
 O ! die in 't end kan raken
 In 't eenwig vreugden-huys sijns Heeren,
 Al 's Werels waen-vermaken
 Wil sulcken dienaar geern ontbeeren.
6. God die mijn Gesicht
 Door de held're stralen
 Van uw Hemelsch licht
 Hebt gevrijd van dwalen,
 En 's Werelts valsch bedroch
 Klaer doen aenschouwen :
 Laet my die oogen doch
 Al-tijdt behouwen :
 Op dat, als ick dit leven
 Onsondig leef in al mijn handel,
 Het land my werd gegeven
 Daer ick nu met mijn geest vast wandel.

TYDELYCK LOON VAN QVAET EN GOET DOEN.

Al leed Jäiri Soon, Hoopseyd' hem 'tsal verand'ren,
 d'Hoovaerdige Haaman, wert noch eenmael plagens moe.
 'tSal God verdrieten, of, wie weet hoe gy elck-kand'ren,
 Ontmoeten fult. 'tgebeurd', maer weynigh dacht hy, Hoe.

SANG :

Rustloofen slaep, Daer de ar- me mensch in leydt Die, 's Werelts
vriend en knaep, Sich der sond' en y- delheyt, Over heeft gegeven e n tot
heyl en le- ven, Door ramp en doot wil gaen, In wat dieper kercker,
Houd des boofheys wercker, Sijn ey- gen Ziel gevaen! Een goet gemoet (waer hy 't maer wijs)
Verstreckt op Aeid een Pa- radijs : En dat versuymt hy bottelijck; Gods wijfheyd wraeckt hy fottelijck,

Een quaet gewet (wist hy 't maer wel) is op de Werelt selfs een Hel wiens pijnen zijn onnoeme-

lijck: En dat behoud hy dom- melijck.

2. Den brand en scherp gebijt,
 Dien sulck mensch, 't eenigen tijt,
 Inwendig voelt en lijdt
 En na wenich niet kan voor-by,
 Soeckt hy wel te smooren,
 En niet meer te hooren
 Die stonime herten-spraak;
 Soeckt hy wel te sussen,
 En den brand te blussen
 Door fondelijck vermaeck
 Maer [och!] 't is al vergeefs bedocht;
 't Is by sijn vyand hulp gesocht;
 Pijn-stelling, in d'oorfaeck van pijn;
 Geneefing in dood'lijck venijn.
 Zout-water kan geen dorst verlaen.
 Vuur by vuur, doet geen vuur vergaen.
 't Gebruyck van fondelijke lust
 Deur-troost geen hert in sond ontruft.
3. Vergeefs is 't dat hy jaegt
 Na al wat vreugd is of schijnt,

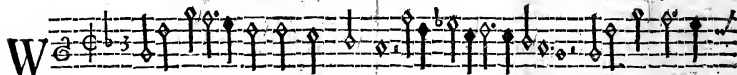
Die den Beul met sich draegt
 Die hem onophoud'lijck pijn't.
 Hy soeckt met-geffellen
 In sijn pijnlijck quellen,
 En gaet van ste'e tot ste'e:
 Maer 't zy wat hy handelt,
 Waer hy komt of wandelt,
 Hy brengt hem selven me'e.
 En noch is 't yet so lang sulck man
 De stof' sijn schijn-heyls hebben kan:
 Maer als hem die nu eens ontgaet,
 (Gelijck geen ding hier vast en staet)
 So quijnt in dubb'le pijn, de Ziel
 Die sich door waen-troost onder-hiel'.
 d'Onsaligst is hy died'er leeft;
 Die troost op God noch Werelt heeft.

4. Hoe edel is 't gemoedt
 Dat, in Gode valt gevest;
 In alles wat het doet,
 Streeft en arbeyd na het Best:

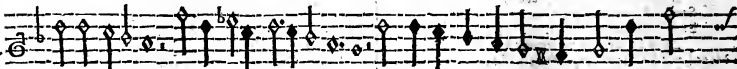
Dat sich tegen sonden
 En 's vleeschs schalcke vonden
 Heeft, als met staël, om-var,
 Deugdelijck en heylig,
 Segen-rijck en veylig,
 Is soo eens menschen pad,
 Zijn Ziel, woon-plaets van alle Deugd,

Vind niet in haer dan rust en vreugd ?
 Komt hem van Buyten quelling aen,
 Van Binnen kan hy troost ontfaen.
 Hoe hy hier streeft, hoe hy hier strijd;
 Waer hy hier leeft, wat hy hier lijdt;
 Hy vind in allerley geval,
 God, en hem selven, over-al.

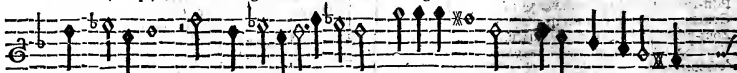
SANG: Galliarde Essex.

Anneer de groote dag, die eens moet zijn, Aller dingen eynd sal geven : In wat een angst en

in-ner-lijcke pijn, Sal het fondig hert dan beven! Als d'oogen selfs aenschouwen, 't Geen Hier 't hert

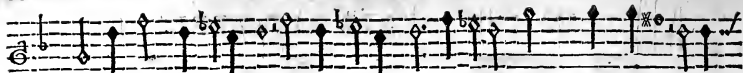
niet g'looven wou : Ach! wat bitterder benouwen, Laet laten rou ! Laes ! die daer gaet vertrouwen,

't Geen

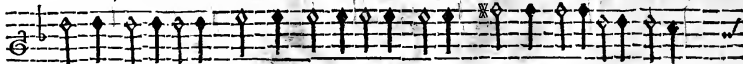
VAN 't LAETSTE OORDEEL.

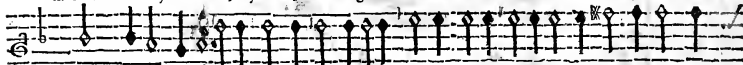
Die schrickelijke dach, des Werelts uysterste ende,
 Sal ons die groote God, al t'samen eens toe sende.
 't Vertoeven niet belet, elck Christen sulcx belijt,
 De komst, is wel gewis, maer ongewis de tijt.

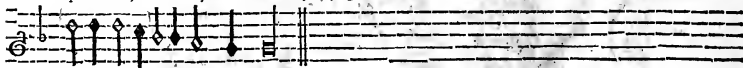
't Geen hy bill'ck mistrouwen fou', Als Gods Oordeel word gehouwen, Voelt 's Wer'lts ontrou. Hy wil,

maer waer kan hy vluchten; Hy sucht, doch vergeeffche fuchten; 't Hert, vol vruchte-loofte vruchten,

Spreekt sijn vonnis uyt. Beter waer hy noyt geboren, Dan de stem te moeten hooren, Die hem uyt der

uyt-verkoren Blijde Wooning sluyt.

2. De dag toeft wel, en alles blijft soo 't was
 Dies gy meynt g'hebt niet te schroomen:
 Maer 't geen ten onpas komt, komt noch te ras;
 Traeg'lyck komen, is oock komen.
 God laet den Dag vertragen,
 Niet om dat g'ooch traeg zijn sult;
 Maer sijns goedheys wel-behagen
 Word soo vervult.
 Den Sondaer wil hy dragen

In lanckmoedelijck gedult,
 Of mis-schien de straff en plage
 Sturf met de schuld.
 En of schoon veel duysend' Iaren
 Tot des Heeren dag noch waren,
 Sal u doch de Dood niet sparen,
 Die elck uyr zijn mag.
 In de Dood ('t zy hoe geleden)
 Is geen Tijd, dat wijft de Reden;

Over duifend Jaer, is, Heden:

Sterf-dag, Oordeel-dag.

3. Mensch, die, (hoe seer dit leven u behaegt)
 Steeds den dood hebt op de hiel en,
 Had gy, voor Twee, die gy in 't Lichaem draegt,
 Duifend oogen in uw Ziele:
 Oog, om te konnen mercken
 Wat het is dat u ontbreekt,
 En hoe gy door dwase werken
 In ellend steekt:
 Soo mocht de geest sich stercken

Dat (g'hoe seer 't vleesch tegen-spreekt)

Door u selfs tot Deugd te percken,

Gods roorn ontveekt.

Laes! wat raed als'm' is aen 't hollen?

't Rolt licht voor' geen is aen 't rollen:

Valsche troost, die 't hert komt vollen,

Werckt groot Ziel-verraed.

't Boek sijns herten wel door-lezen,

Kon des Ziels ontoov'ring wesen:

Maer door medicijn te vreesen,

Blijft sieckt' even quaed.

SANG: Psalm XXXII.

I.

Maer.
 Cap.
 13. bl.
 45-46.

En Koop-man, die het e'el gesteent beminden, Was lustig om schoon Peerelen te vinden. Hy teeg

van huys en toog van land tot land, Op hoop' of hy sijn gading yewers vand.

2. Hy vand een Peerl', die, schoon en uyt-genomen,
 Sijn hert alsoo met lust heeft in-genomen
 Dat hy al 't sijn terstond te gelde brocht
 En voor het geld des schoone Peerle kocht.

3. Dit steld' eer-tijds Gods hooch-bemide Soone
 d'Heer I E S U S voor; om schadu-lijck te toonen
 Hoe 't waarlijck zy gelegen met dat ding
 Daer hy den mensch van leed' en in voor-ging,

DE WIJSE KOOP-MAN.

Of van de ware verſakinghe ſijns ſelfs.

Die weerde Peerl Gods Woort, wort gantſch gering geachtet.
 Des Satans kramery, blinckt vele ſchoon in't oog.
 De wiſſe Koop-man, ô ! wat anders hy betrachtet,
 Hy mintſe, en kooptſe, en thoont, dat al de reſt niet doog.

- Phil.
cap. 1.
v. 6.
4. De schoone Peerl is 't pad na 't eeuwig Leven,
(Des Heeren Kennis, in sijn Woord beschreven)
't Welck menig Mensch noch vind, noch van en weet;
En die 't al vind, licht niet op-recht betreed.
 5. Gods Soon beluft om 't ware heyl te schincken;
Doet voort in 't Woord, en laet schoon Peerlen blincken;
Tnoont 's Levens Weg, en komt een Goed aenbien
Dat vast bataet, doch Hier niet word gesien.
 6. De duyvel (ons gefworen we'er-partheye)
Doet voort, en pronckt met valsche kleynodye
Valsch is sy wel, en Ziel-heyl ver daer van,
Doch sulcks, die 't oog op Aerd aen-schouwen kan.
 7. Elck Mensch van 't quaed, uyt eygen aert, af-keerig,
En na 't geniet van heyl en rust begeerig.
Soeckt na 's Heyls weg; Dien gaet hy In, of Mis,
'Na 't hert of veel of min Deugd-lievig is.

SANG:

Als op 't vooz-gaende.

II.

- Phil.
cap. 1.
v. 6.
- D**E mensch in 't quaed, door qua' gewoont ver-
doiven,
Daer Dengd-lust heel in 't hert is uyt-gestorven,
Staet-ooger soo slip op 's duyvels kramery
Dat hy mol-blint, Gods wegen stapt voor-by.
2. Soo hem som-tijts Gods glans in d'oogen schimmert:
Straex wort in 't hert daer tegen aen getimmeret:
Hy schout het Licht, en mijd het pijalijck Woord
Dat hem sijn rust en sond-vermaeck verstoort.

- Phil.
cap. 1.
v. 6.
3. 't Is waar, hy gaet te mets of veel ter Kercken:
Pleegt uyerlijck Gods-dienstelijke wercken:
Heeft oock som-tijds van God en Hemel spraack:
Maer 't Hert had noyt daer van den minsten smaack.
 4. 't Leyt fabels-wijs in sijnen mond en herffen;
(So 't anders waer de waarheyt moest hem perffen)
Daer van te reden-kav'len dunckt hem fraey,
En klap't'er van gelijk een Papegacy.

SANG:

Als op de vooz-gaende.

Dorch:

Benaude mensch, die by 't veelvuldig lijden.

Pag. 38.

III.

- Phil.
cap. 1.
v. 6.
- D**E mensch, die, niet in 't quade gants versopen,
Voor waarheyts licht in 't hert wel houd een open;
Doch, wankelijck, noch tusschen beyden zeylt,
En 't hert aen Deugd en Ondeugd heeft gedeylet.
2. Die Redens raedt som-wijlen wil betrachten,
En weder-om by tijden niet sal achtren:
In 't kleyne niet vol-trou, maer slof en las,
Kiest som-tijds 't Pad, maer treed'er meest we'er af.
 3. Ten deel in 't licht, ten deel oock noch in 't duyfter,
Straelt hem in 't oog den aen-genamen luyfter
Van 's Heeren Peerl en Goddelijck Kleynood:
Welcks Deugd en krachthy aen-siet voor seer groot.
 4. Hy siet en merckt dat hier door is te raken
Tot vast geniet van eeuwelijck vermaken:

Noch

Nochtans, wat maect den koop-lust in hem slap?
'tGeficht (helaes!) van 's duyvels koomenschap.

5. Satan (doch dien hy niet voor sulkes siet aen)
Heeft hy met sijn bedrieglijk' waer voort sien-staen.
Waer by de Ziel onkundiglijk geraeckt;
Of meer of min sich slaef van heeft gemaect.
6. Soo by den lust 't genieten is gekomen,
En 't hert daer door van liefd' heel in-genomen:
Of dan 't verstand al schoon wat anders siet,
Liefd', ond en sterck, doet nieu en slap te niet.
7. Eer 't God'lijk Licht ter deeg al-om kan stralen
En sijne kracht tot in den grond doen dalen,
Hangt 's duyvels-lif voor 'twelig hert een slot
Na 't schoon kleynoot en bied hy na een bot.
8. Is hy in lust soo diep noch niet verlopen:
Een stercker treck heeft hy dan wel om koopen,
En komt, en komt wel na, maer komt niet heel.

Marc.
6. 8.
20. 21.
22.

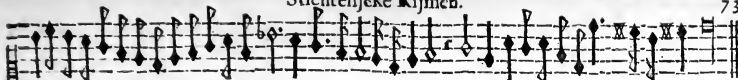
- De Peerl' is schoon: maer Al is al te veel.
9. 'tKan anders gaen: (na dat dan in-den Geest is
En wil, en moed) hier hebt gy 't soo als 't meest is.
Wat raedt nochtans hier tusschen met 't Gemoed?
Waer haelt hy rust die 't herte niet vol-doet?
10. Raed? neen. Raed? ja. Raed voor den onberaden.
Met lossen schijn, met wind sich te versaden:
Met ijd'le troost en uyt-vlucht 't hert te voen,
En soo 't Geweet een stil gewelk te doen.
11. Menigerley, (hoe-wel 't al t'famen sot is)
Na dat de mensch of scherp van breyn of bot is,
Valt dit bedroch. En als d'uytvucht ontvluucht.
Soo boet men 't meest met een beklag of sucht.
12. Die naeft op 't pad, niet heel op 't pad wil wesen.
Is alderswaerst van dooling te genesen.
Daer heel moet zijn, schaef half. Min heeft min schijn,
Selfs voor die 't heeft; Veel, meynt licht Heel te zijn.

SANG:

I V.

D Eenfch wiens hert gelijk een vruchtbaer aerdt is; Wien al-le goet steeds welle-kom en
waerd is; Die van alle Ondeugd schou. In sijn weynig' is ghetrou; Die liet kley-ne licht van Reden meest
(door

Phil.
3. 8. 7
8. 9.
10. 11.
12. 13.
14. 15.

- (door leer) in 't hert van al-
2. Dien 't niet aen Wil, maer slechts aen Kennis schort :
En komt hy yet, onwetend' komt te kort :
Die om-soeck en port al voort,
En al-tijd na beter hoort :
Die sijn hert met geene dinghen die de oogen Hier aen-
schouwen
Wel en heel vernoegt kan houwen :
3. Soohaest Gods Licht door 't Woord in 't herte straelt,
En hy nu voelt waer in hy heeft gedwaelt ;
En hem nu d'Onstetelijckheyt
Klaer in 's herten ooge leyt :
Niets en kan hem weder-houden ; niet en kan zijn voet
beletten
't Pad te gaen van Christi Wetten.
4. Al waer God spreeket, daer hoort en is hy stil ;
Al waer God eyscht, geeft hy al wat God wil ;
Niets en laet hy ongedaen ;
Noyt versuymt noch blijft hy staen ;
In geen ding en blijft hy achter, nergens thoont hy sich
een roover :
Alles, alles geeft hy over.
5. Haet, tooren, wiaeck maeckt hy uyt 't hert sich
quijt,
Met alle daed die voor 's vleesch liefde strijd ;
Vleesch en Hope stelt hy Wet

- len, Willens noyt sal tegen val- len.
Na de Maet die God hem set ;
Alles acht hy dreck en schade mer des Heeren groot'
Apostel,
Niets, dan slechts die Peerl', is kostel.
6. Uyt heeft geweld en aerdsche heerschappy ;
De wap'nen wech ; het swaerd gaet van de zy',
Weer-loos, licht en los gela'en,
Gaet hy na een beter staen ;
Na een beter staet en erve: d' aerdsche macht en 's We-
relts faken
Laet hy Godes oog bewaken.
7. Geen ding so waerd, daer hem hier 't hert aen kleeft :
Noch erf, noch land, noch yet, hoe lief hy 't heeft ;
Vrienden, magen, eer noch goed,
Huyfen, have, lijf noch bloedt ;
Oude waen noch Eygen wijsheyt, Kerck noch Priester,
wenst noch zeden :
Nergens vast dan aen Gods reden.
8. Uyt-willig staet sijn hert : en 't moet soo staen
Sal Christi Leer der Zielen grond bestaen ;
Sal des Waarheyds e'el kleynood
Wercken aller sonden dood :
Sal de dood van alle sonden en 't beleven aller Deug-
den
Brengen t'aller vreugden vreugden.

SANG:

O nacht Jaloersche nacht.

V.

1. Reg.
18. 8.
21.

Die 't al, met reden, eyscht, dien moe'tm' oock alles ge-
ven.

God eyscht het al. Waer heen, gy die u of op quaed
Met schijn-deugds grijn vermomt, of op een leef-loos
Leven,

Of op een weynig doens, of 't schijnbaer Veel verlaet?

Matt. 2.
23. 8.
27. 18.

't Is leelijk: (ver van deugd) uyt-wendiglijk recht-
veerdig

Te laten voor den mensch, met een besmet Gewis';
En, als een waerde gast, doch 't avond-mael onwaardig
En sonder Bruylofts kleet, te sitten aen den disch.

Matt. 3.
7. 8. 3.
4. 4.

't Is leelijk: (ver van deugd) van and'ren oordeel
strijcken,

En selfs 't verdoemde quaed te laten noch te vli'en?

Of in sijn broeders oog te komen splinter-kijcken,

En in sijn selfs gesicht den balck niet eens te sien.

Luc. 4.
14. 8.
16. 17.
18. 19.
20.

't Is leelijk: (ver van deugd) sijn onschuld gaen te
maken,

Wanneer ons Christus noyt en acht sijns Bruylofts
waerd,

Matt. 7. 8. 15.

Op acker, wijf, of vee: Of in schaaps-kleed te naken,

Maer binnen in het hert te zijn van wolven aerd.

Matt. 7. 8. 21. 5.
22. 23.

Vergeefs is 't: (ver van yet) voor God met offerhan-
den

Of ongeheeten werck te zijn kloeck in de weer:

Of (suymig in Gods Wil) met 't saem-gevouwen han-
den

En ne'er-gebogen kni'en te roepen Heer, Heer, Heer,
6. Vergeefs is 't: (ver van yet) al kon men Propheteren,
Ja selfs in Christi Naem de Duyv'len uyt doen gaen;

Of, na gesloten deur te seggen, Heere, Heere,

Hier zijn wy doe ons op, dat wy in mogen gaen.

7. Vergeefs is: (ver van yet) het Phariseisch dancken,

Uyt waen van niet soo boos als andere te zijn;

Of op-geblasentlijk 't Inwendig te verblancken

Door ongeeyfchte deugd en Heylicheed'tjens schijn.

8. Vergeefs is 't: (ver van yet) een Israëlijt te heeten;

Te hooren, en met een te rusten op de Wet;

Te zijn van Abr'ams fact; den wille Gods te weten;

Te onderscheyden 't geen Gods wil ons vooren set.

9. Vergeefs is 't: (ver van yet) in Gode sich te roemen;

Te proeven wat'er hooch en overtreffend' is;

Der duysterlinge Oog en Leids-man sich te noemen,

Der sotten Onder-wijs, der slechten Kentenis.

10. Vergeefs is 't: (ver van yet) den naem en faem te dra-
gen

Van alles wat men is of daer men sich voor houd;

In Is'el Meester zijn: of daer in sich behagen

Dat een de woorden Gods, voor and're zijn vertrouwt.

11. Vergeefs is 't: (ver van yet) te willen en te loopen,

Geen moeyte sich t'ontsien, gereed te zijn en rap

Om (door gereys, gedraef) een Sect-genoot te koopen;

En t'ijveren na God, doch sonder wetenschap.

12. Vergeefs is 't: (ver van yet) te zijn van Christi vri'nden

En maegschap na den yleesch, Vergeefs, of jemant seyde

Dat hy wis Christi Zy, en niets en is te vinden

Dat immer-meer van Gods en Christi liefd' hem

scheyd.

Luc.
18. 8.
9. 19.
11. 12.
13.Rom.
1. 8. 17.
18. 19.
20. 21.
22. 23.
24. 25.16. 27.
28.Matt.
23. 8.
25.Matt.
11. 8.
47. 48.
49. 50.
Rom.
8. 8. 35.

13. Vergeefs is 't : (ver van yet) te seggen: Hebben wy niet Gemeenfaemlyck met u gewandelt en geleeft, Spijs ende dranck genut't? Hebt oock, ô Heere, gy niet Op onse straten selfs gepredickt en geleert?
14. Vergeefs en ijdel is 't dien salig uyt te spreken Die 't vrolyck mid-dag-mael sal eten in Godes Rijk; Of dat des Heeren hand een wonder-daed of teecken Aen ons bewesen heeft tot Gunst-en liefde-blijck.
15. Vergéefs en idel is 't : te hebben openbaring Van 't Kennelycke Gods; her niet-gewilde quaed Te doen, 't gewilde goet te laten met bewaring Te vlieden dat men wenscht, te volgen datmen haet.
16. Vergeefs en ijdel is 't : te wesen in-geentet In den Olyven-boom; te eten 's Heeren Brood, Te drincken 's Heeren Kelck, door waen (vast in-glieprentet) Van dat men staet, al heel te meynen, 'kheb geen noot.
17. Vergeefs en ijdel is 't al sprack men alle talen; Al wist men alle weet; al had men 't G'loof soo seer Dat 't machtig waer een berg van sijne plaets te halen En dien weer elderwaerts na wil te setten ne'er.
18. Vergheefs is 't al te saem (als daer niet anders by koomt) Wat dat men doet, of seyt; of wenscht of heeft voor gaet.
- Wat bater of de mensch hem selven Heer en vry doomt, Wanneer hy in der daet noch is der sonden slaef?
19. 't Is yet, maer ver van Veel : (want openbare sond'ers Die doen 't soo wel als gy) dat gy de geen bemint Die u oock minlyck is. 't En is niet groots noch wonders

- Dat daer Liefd' is, daer Liefd' tot weder-liefd' verbind. [aacker
20. 't Is yet, maer ver van Veel : Gods zaed in 's heiten Te hebben wel bevat, soo dat 'et wasdom krijgt, En hoop van vruchten geeft : maer, daer na swack en swacker, Ten laetsten heel versterft entot geen vruchten sijgt.
21. 't Is yet, maer ver van Veel : Nan-heertelyck wel-dig, Aen d'armen nu en dan een noot-gaef te bese'en; En sich Gods-dienstelyck som-tijts, of oock se hier standig, Te speenen van gemack door vasten en gebe'en.
22. 't Is yet, maer ver van Veel: Een nieu geplante spruyte In Gods Wijn-berg te zijn; Of dat men veel gebo'on Van jongs op heeft belceft, Maer laet op 't pad sich stuyten Wanneer vol-maecter wegh gethoont word van Gods Soon.
23. **T** Is veel, maer niet Genoeg; De arme in haer nooden Te deylen al sijn haef met een ruym-dad'ge hand : Of onversaegdelijck het lijf te laten dooden, En voor Gods eer en leer te geven tot den brand.
24. 't Is veel maer niet genoeg : Dat m'eens verlicht ge-weest heeft : (Door 't Hemelsche gheschenck en gunst in 't hert vermaecht) Of dat men een-mael deel gehad aen Godes Geest heeft, Gods goede woord en kracht der Koomlijg' eeuw' gemaecht.

BEKLAG OVER d'YDELE WEE'T EN EER-LVST.

Siet desen Chrijsf-Helt staen, hoe isfet hem ontvallen.
 Den Studiof' bedruet, hy weet noch niet met allen.
 God, en hem self, te zijn gantsch vreemt en onbekent,
 Wat ist ? als Krijgs-Manseer, beklagelijck ellent ?

25. 't Is veel,maer niet Genoeg : al is men schoon gheko-
men

Tot Zions waren berg,de Stadt van God gebout,
't Hemelich Ierusalem ; Al is 't heit opgenomen
Tot daer 't ontelbaer tal der Eng'len sich onthoud :

26. Tot d'uyt-verkoooren schaar der Eerst-geboortelingen,
Der spiegl'en in't Geloof : Tot God die alles richt ;

Is tot in 'r alder-hoochst der Hem'len door te dringen,
(Tot dat de Geesten zijn) met sijnes herts gesicht :

27. Tot dat der menschen geest bewaert wort tot den Le-
ven

Die in vol-komen deugd hier hebben door-gereyft:
Tot I E S U S Middelaeer van 't Nieu Verbond,gegeven
Doo 't bloed dat gunst,niet wraeck (als 't bloed van
Abel) eyft.

28. 't Is Veel , maer niet Ghenoege : Dat m' eens door
Christi kennis

De sonds befoedeling,des Werelts vuylicheyd
Ontvloten is geweest in vaste Deugds gewennis ;
Of 't pad al heeft bekend dat ter Gerechtheyt leyd.

29. 't Is Veel maer niet Genoeg: Dat Christus onse wercken ^{24 ps.}
Onsarbeyd , lijdsaemheyt , en vele deugdlijckhe' en ^{1. 2. 3.}
Al prijst: ja d'ijvering soo groot in ons kan mercken
Dat by en onder ons de qua'en niet sijn gele'en.

30. 't Is veel,maer niet Genoeg, 't aen-hooren en niet hoo- ^{3 Matt.}
ren ^{7. 2. 20.}

Die als Gesanten Gods,doch valsch'lijck,komen aen;
Of dat men, sonder sich aen lief of leet te slooren,
Veel heeft om Christi Naem lijdzaamig nytgestaen.

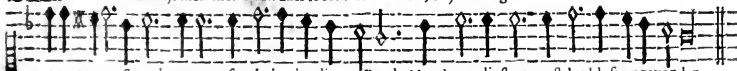
31. Wat dan ? Wat is Genoeg ? De schoone Peerl' te koo- ^{3 Heb.}
pen ^{12. 2.}

Om alles wat men heeft: Al waer m' hem weet en kent ^{1. 1.}
Den weg van Christi Wet getrouwelijck te loopen,
En onbeweegelijck op blijven tot den end.

S A N G : Era di majo.

Erwijl men hier van alles soeckt te weten, Blijft menig mensch selfs van hem selfs

ver-geten. Seer diep en ver soeckt hy der dingen Konde, Maer 't noodigst en naest-by, blyft ongevonden.

TOE-VERLAET DER RECHTVEERDIGEN,

Onder 't Oude Verbond.

Mét Peert, en Sweert, en Schilt, en Pijl, en Boog, en Slinger,
 Trock 't volck van t'Oud Verbont, na 't Land ; dat Godes vinger
 (Door *Vyerige Colom*) haer aen wees. Canaan,
 Dat was 't beloofde Rijck, en vreugd, voor yder Man.

1. De heel Natuur wil ons verstand doordelven.
Elck denckt om veel, geen mensch schier om zijn selven.
Door Konst en Weet gestadig na te hygen,
Kan 't hert of noyt of selden beute krijgen.
3. Door vragen, hooren, suften, schrijven, lesen,
Soeckt men te kennen en gekent te wesen;
Oock van die wy, noch sy ons noyt en kenden;
sels in den Dood, des kennens perck en ende.
4. Helaes! wat is 't als 't leven so vast heen schiet,
En wy op elck, en we'er op ons elck een liet?
In die 't onkund' van 't geen hoogst is van noode,
Ste firm', onbekent hem selven en oock Gode.

Uyt-breyding over Psalm CXXV. CXXI. en CXXII.

Over Psalm CXXV.

SANG:

Het daget in den Oosten.

I.

VV At Winden dat'er rurschen, wat Regen datt'er
plast, ~~en~~ Het hooge Huys van Zion staet onbeweegt en vast:
Het hooge Huys van Zion etc.

2. Wat menschen dat'er dreygen te moorden en verslaen
Al die op God vertrouwen, en sullen niet vergaen.
Al die op God vertrouwen etc.
3. De hooch-getopte bergen zijn als een vaste schans
Ronds-om Ierusalem henen, geen vyand heeft 'er kans:
Ronds-om Jerusalem henen etc.

4. Gods toe-sicht die hy stadig ronds-om zijn volck laet
gaen,
Is haer als vaste muren: geen vyand kand'er aen.
Is haer als vaste muren etc.
5. Hy sal 't rechtveerdig hoopjen, zijn duyr-bemint Gheslacht,
Niet eeuwig laten blijven in booser menschen macht:
Niet eeuwig laten blijven etc.
6. Niet eeuwig laten blijven in een soo droeven staat,
Op dat het sijne handen niet uyt en reyck tot quaad:
Op dat het sijne handen etc.
7. Op dat het de God-loofheyd te met niet in en suyp.
Endoor der boosen by-sijn die haer in 't hert niet sluyp.
En door der boosen by-sijn etc.
8. God, die-se van u af-wijst die 't kromme pad inslaen,
Doe wel den vromen heiten die reyne wegen gaen.
Doe wel den vromen herten etc.
9. 'k Bid dat gy dijn Istaël den soeten vrede geeft,
Den vrede laet behouden, soo lang maer als hy leeft.
Den vrede laet behouden etc.

SANG:

Oyt bitterheyt der Zielen.

Over Psalm CXXI. Item: Psalm CXXX.

II.

1. **I**ck hoor Trompetten klincken;
De Vyand is na-by;
Ick sie Harnassen blincken:
En niemand is met my

Het

Het hert klopt door 't benouwen :
 Dies laet ick, diep beschroomt,
 't Gesicht 't gebergt aen-schouwen,
 Of daer geen hulp van koomt :

2. Daer is geen hulp voor-handen ;
 Voor-handen dan van God ;
 Van God die 's Werelts landen
 Heeft onder sijn gebod :
 Van God, die 's Hemels lichten
 Heeft onder sijn gebied,
 En die 't weleer al stichten
 Dat 's menschen ooge siet.
3. Wie kan Gods volck betrapen,
 Al sijn-se onverdacht ?
 Wanneer de wachters slapen,
 Houd God om haer de wacht.
 Hy is niet als de menschen,
 Die, op de wacht geset,
 Als sy geen slaep en wenschen,
 De slaep haer wagt beler.
4. Noyt slaep beving sijn oogen,
 Noyt had hy slapens lust :
 Dies wy vry-moedig mogen
 Gaen nemen onse rust.
 Sijn hulp die hy doet blijcken,
 (Welck' alle leet verdooft)
 Die mach men vergelijken
 Een schadu boven 't hooft.
5. De Sonn' op hoogen dage,
 Schoon sy al brandig steeckt,
 Kan door haer hit niet plagen

Als Hy haer krachten breekt :
 De Maen, in vochten nachte,
 Schoon sy de le'en verkoud,
 Doet op ons le'en geen kracht
 Als hyz' in warmte houd.

6. Geen Quaed en kan u deeren :
 't Zy of gy buytens huys
 U selven moet generen,
 Daer is geen vrees voor kruys ;
 't Zy of gy binnen deuren
 In uwen huysse bent,
 Geen quaed kan u gebeuren
 Van nu tot aen uw end.

Over Psalm XXIII.

S A N G :

Frogs Galliaerde. Pag. 56.

I I I.

Is een herder sijne schapen in een groen landouwe weyd.

En, om haer den dorst te laven, na de versche beken leyd :

Soo is oock de Heer mijn Hoeder. En om dat de Heer my hoed,

Sal voor 't lijf noch spijs ontbreken noch verquicking voor 't gemoed.

Ic ick, als een doolend schaapken, af-gegaen van 't rechte pad,

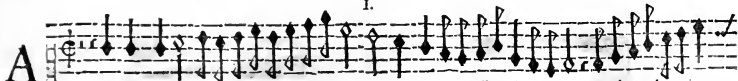
Ongewisse gangen dede en verkeerde wegen trad :
 Bracht

Bracht hy als een trouwe Herder, bracht hy mijne voeten we'er
Op des levens rechte straten, om sijns Naems hoogwaerde eer.
2. Ofick schoon (gelijck een kudde die in doods perijckel staet,
En som-wijlen langs der heyde tot een prooy der wolven gaet)
Wand'len moelt op sulcken wegen daer men eynd noch uyt-komst fiet,
En geen mensch in 't nare doncker sich tot leyds-man aen en bied:
Ja in sulcke nooden raecte daer de dood voor oogen stond,
En de Ziel by geene menschen hoop' van troest noch hulpe vond.

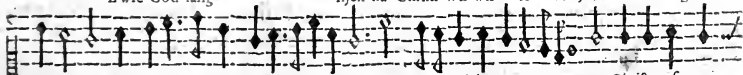
Noch en soud' ick niet vertragen, nu gy helpt en by my zijt
Als een herder die sijn schapen trouw'lijck met sijn staf bevrijd.
3. Gy bereyd my voor de oogen van mijn vyand een bancket:
Daer so word my overvloedig alle spijsse voor-geset:
Daer so druyp mijn hoofd van oly, en mijn beker vloeit van wijn:
Dit vervult mijn geest met vreugde en mijns vyands hert met pijn.
All' de dagen die ick leve (en daer op vertrou' ick my)
Blijft my Godes rijcke gunste en sijn milde goedheyd by.
All' de dagen die ick leve (des ben ick in 't hert gewis)
Sal ick blijven in de Wooning daer de Heer mijn God in is.

S A N G: Esprit qui fais mouvoir mes nerfs & mes arteres.

I.

L wie God-salig-lijck na Christi Wil wil le-ven, Ver-druc-king is

sijn lot, 't zy d'een of d'ander tijdt. Hy is'er toe gheset: hy moet'er sich toe ge-ven. Met Christo eist geen mensch

L

TOE-VERLAET DER RECHTVEERDIGEN

Onder 't Nieuwe Verbond.

Noch Peert, noch Sweert, noch Schilt, noch Pijl, noch Boog, noch Slinger,
 Tot yemants leet, en raeckte oyt Christen met sijn Vinger.
 't Gemoed blijft vast gevest, op 't onvergankelijck.
 Op Christum Godes Soon, in 't eeuwigh vreugdich Rijck.

menſch, dan die eerst met hem lijd.

2. Die lijd, ter-wyl hy lijd, lijkt hier voor 't oog onſalig;
Die hier onſalig is, heeft God niet tot ſijn ſtat.

't Beſluit heeft waarheids ſchijn, doch is onvaſt en dwalig:

Wie God recht-lievigh liefst, heeft alle ramp te nur.

3. Al heeft de vrome menſch op Aenden alles tegen;

Al heeft de heel natuſr hem oorlog aen-geſeyt;

Al ſcheyd het al van hem: Deurt hy maer op Gods we-
gen,

't En is gheen blijck dat oyt Gods Liefde van hem
ſcheyd.

4. 't Is waar, van dag tot dag (om wel-doens wil verſcho-
ven)

Sleept hy ſijn dood; als 't ſchaap ter ſlacht-banck heen
gebracht:

In alles even-wel komt hy noch ſtaeg te boven

Door hem wiens liefd' in 't hert ſtoort over-winnens
kracht.

5. Sijn kruys, daer roemt hy in: waer-om? hy weet dat
Lijden

Geduld; Geduld Deugd-proef; Deugd-proef Heyls
hope geeft. (den,

Hy weet dat hy (met ſmaeck van Godes liefd' in 't thij-
Beſtoort door Godes Geest) geen ijd'le hoop' en heeft.

6. Het licht-haen-gaende kruys, (ſoo machtigh is de
Waarheyd)

Hoe-wel 't in 's Werelts oog als Ellends-teycken leyd,
Werckt in 't God-deugdig hert een over-ſware Swaar-
heyd

En eeuwigh-duend' wicht van Heyl en Heerlijk-
heyd,

SANG:

Als op 't vooz-gaende.

Item:

O nacht jaloerſe nacht.

I I.

DE Geest en kan in kruys niet ongevoelick wesen;
En nochtans, mids in pijn, maeckt hy dit wis be-
ſluit;

Dat wie de Hoochſte liefd' aen yemand heeft bewezen.
(Hoe 't gaen mach) nimmer-meer in minder liefde
ſluit.

2. De alder-hoochſte liefd' die God oyt konde toonen,
Heeft hy vol-uyt getoont doe hy ſijn liefſte pand,
Sijn alder-waerdſten ſchat, ſijn hert-veikoren Sone,
Om ons, ter wreeder dood, gaf in der boofen hand.

3. Om ons heeft op-geweckt tot een Onſterf'lijck leven;
Aen ſijne rechter hand in Majesteit geſtelt;
In Hemelen op Aerd volkomen macht gegeven;

L 2

't Ge-

Mem.
5. b. 6.
7. 8. 9.
10.

Hom.
8. b. 13.
19. 20.
21. 22.
23.

- 't Gewelt van hel en Dood gedaen in sijn geweld.
4. Die by soo stercken re'en Gods Zegel heeft verkregen,
Wat nood, al vind Natuyr by-wijlen 't kruys onfsacht;
Al 't lijden deses tijds en is geen-sins te wegen
By 't Goed en Heerlijckheyd die na Gods kind'ren
wacht,
5. By 't Goed en Heerlijckheyd; waer na sy die in hope
d'Ellend en ydelheyd hier onder-worpen zijn,
Met haer gedacht' en hert geduyrichlijcken loopen,
En suchten, als na 'teynd, van ongeval en pijn.
6. En suchten; recht gelijk de stomme domme dieren,
(Als voelden's' oock den last van d'Aerdsche ydel-
heyd)
Met uyt gereckten hals, na haer behoefte gieren
Door blinde drift en treck van haer natuyr geleyd.

S A N G:

Gelukkig wiens gemoed &c. Pag. 46.

I I I.

1 Job.
3. v. 2.

Grootheyd van Gods Liefd' ! O ! vasten wijck
der vromen,
Die tot de Deugd langs 't pad van Christi
Wetten komen !

Sie, Godes Kind'ren, sie (op dat gy manlijck strijd)
Sie, en door-grond wat 't zy, Dat gy Gods Kind'ren
zijt.

2. Hier draegt gy nu den Naem, en hebt ten deel het we-
ten
Van ware Kind'ren Gods; in rechte Godes vrees

- Toont g' u God-aerdiglijk een eygen Godes Spruyt.
En druckt hier Gods natuyr in uwe daden uyt.
3. Maer als hy nu verschijnt die Doods geweld komt vel-
len ;
Die, uyt Niet-wesen dheyd, u 't wesen sal her-stellen
En trecken krachtelijk uyt 't eeuwig doods vergeet
Sult gy volmaectelijk het geen zijn dat gy heet.
4. Word hem met recht den Naem van Vader toe-geschre-
ven
Die maer natuyrlijk teelt, doch 't wesen niet 'kan geven
Hoe billijcker dan dien, die machtelijk her-schept,
Van wien gy, op-geweekt, 't recht-levig Leven hebt
5. Gelijck God noyt en sal, soo 'n kan hy oock niet ster-
ven.
Dees Godlijk' eygenschap hebt gy te over-erven.
Eens heerlijck gemaect (ô ! diepe heyles grond)
Soo sal 't onmog'lijk zijn dat gy we'er sterven kond.
6. In wesen en natuyr (als gy sult in sijn Rijk zijn)
Sult gy den grooten God selfs wesentlijk gelijk zijn.
Het is en moet so zijn : de reden kan geen mis.
Want dan sult gy Hem sien, Hem sien, gelijk Hy is.
7. God wesentlijk te sien, en valt in geen natuyre
Dan die God-wesig is; die eeuwelijck kan duyren;
Van vereen and're stof gebout en toe-gericht
Dan al die wort aen-schouwt van 't Sterffelijck ge-
sicht.
8. Die 't opperst' heeft beraectt, en kan niet hooger stij-
gen.
Die door geseg verkleynt, doet meerder nut met swijgen.
Mijn penne isser uyt. O soeten toe-verlaet :
Gelukkig, die u heeft; en wijs, die na u staet.

E E N N O O D I G.

Neemt dit voor Martha, hier gestelt by haren Heere,
 Maria yv'rich om soo 't schijnt te redeneeren.
 Siet Marthaes Commernis, en groote moey'lijckheen.
 Maer wat was 's Meesters les? Het noodig is maer een.

Brief aan N. N.

SANG: Geen finert en duert des menschen ronden tijd.

2. Mal, is bene'en; hooch, boven mijn verstant ;
Wer'ls, mach ick niet; diep, kan noch wil ick dichten.
Veel beter slecht en al-tijd Eender-hand,
Dan oyt door qua' Verscheydenheyd t'ontfichten.
3. Nu rijm ick recht, dan dwers; nu kort, dan lang;
Nu dus, dan soo; op alderhande wijze;
Nu geef ick dees, dan-we'er een ander sang;
't Is and're faus, maer al de selve spijs.
4. Die Een alleen voor d' Opper-noodig houd,
Wat lust heeft die van Velen veel te quelen ?

- En wat kan 't scha'en, al teemtmen staeg het Oud,
Als 't Oud alleen het eeuwig Nieu kan geven ?
5. Wie reed't niet geern van 't geen uyt Sterflijckheyd
Alleen ons redt? wie leent niet gaeg sijn ooren ?
Die Novt sat denckt, en is noyt sat geseyt;
Die noyt sat doet, en kan hem noyt sat hooren.
 6. Seer kort, mijn Vriend, en kost'lijck is de Tijd.
Gods trou Gefant gebied hem uyt te koopen.
Die over-schied, hoe nutter dat m' hem slijt,
Hoe vaster steun om Beter Tijd te hopen.

GODDELIICK ONTSACH.
Uyt-breyding over Psalm CXIV.

SANG:

Mijne Harp, bekleed met rouwe.

DOe Israël, na veel slavens, uyt Egypten schied,
En het edel huys van Iacob,, 't vreemde volck verliet,
Doe bleeck klaer dat God de Heere,, Iuda had beïnt,
En Israel wou beheerschen,, als sijn waerde kind.
2. Als de Zee dit werck aen-schoude, deyldeſt haer van
een;
Als het de Iordane merckte,, vlood-se rug-waerts heen,

d' Hoog-getopte Bergen sprongen,, als de rain' in
't groen.

En de Heuvels als de lamm'ren,, in de weyden doen.

3. Wat was u, gy Zee, wat was u,, dat gy soo wech vlood?

Wan u, gy Iordane, dat gy,, tegen stroom op schoot?

Wat laegt gy, ô bergen, dat gy,, ontsprongt op dat pas,
Even als de latre rainnen,, sprongen in het gras?

4. En gy Heuvels, dat gy huppeld,, als het jonge vee?

't Was de groote God van Iacob,, die d'Aerd beven
de'e;

Dien de heel Natuyre dienen,, en steeds hooren moet;

Die een Rots wel kan doen worden,, tot een Water-
vloed.

SANG: Madonnamia pietà.

Oe ongelijken lot, Bespeurt men in 't genot, Van aerdsche
din - gen; Den boosen gaet het wel, Den vromen komt gequel,
En ramp bespringen. De deugde blijft al-tijd of meest verschoven;

De
HEYL

Man.
lach 2.
b. 14.
14. 16.
17. 18.

HEYL VYT ONHEYL.

De vroomste sietmen veel, seer jammerlijk verdrukt ;
 En dat verdruckers, het verdrucken noch gelu& ;
 So dat verdrukte noch verdruckers heyl aen brengen.
 Wat ist een wonder? wie begrijpt dees hooge dingen ?

- geen loon heeft, En die in 's Hemels thron leeft, Sich niet bemoeyt met menschelijke sa- ken.
2. O neen: heel anders is 't
 Dan 't blinde oordeel gift
 Door schijn, die mis leydt.
 Soo gy 't besluyt omkeert;
 Vergeldings mussen, leert
 Vergeldings wijsheid.
 Kreeg Deugd steeds Aardschen loon,, soo mocht men
 vreefen
 Ofs' oock met Hemelsch loon,, gekroont sal wesen.
 Maer nu op 't Deugdig leven
 Geen loon hier wort gegeven
 Dan dien 't selfs heeft, door hoop' en rust'lijk noe-
 gen;
 Soo maken moet men sluyten;
 Dat God den Vromen, buyten
- Dees snoode Aerd, een Beter wil toe-voegen.
3. De Sonde, 't hoochste Quaed,
 Is, in sich selven, haet-
 De Deugd gunst-waerdig.
 God in hem selven goed,
 Blijft hem die Deugde doet,
 Trou en rechtvaerdig.
 Gelijckheyd in natuyr,, moet Liefde baren;
 Op-rechte Liefd' baert lust,, om sich te paren
 En steeds vereent te vinden
 Met 't warelijk-beminde,
 Om 't hoochste Goed en liefde te doen smaken.
 Laet God dan in dees tijden,
 Om re'en, sijn vrienden lijden;
 Haer aert nochtans kan Liefde niet versaken.

SCHADELIICKHEYT DER VALSCHER TONGEN.

Doeg d' Edomters tong, in schallickheyt bedreven,
 Cost' vijf en tachtentich, gefallefden hun leven,
 Een Abjathar alleen, geluckelijck ontquam.
 Wat is de valsche Tong, een schaed'lijck Vier en Vlam.

SANG : Yets moet ick u Laura vragen

Is de hooghe nood, by tijden, En onheylaen alle zijden, My wan-

Fac. 4.
B. 6.

hoopig heeft om-va'en, Dan verhef ick mijn gedachten, En laet gaen tot God

mijn klachten : Want hy neemt-se gunstigaen.

2. Heere weest met my te lijden,
En koom doch mijn Ziele vrijden
Van 't vergiff dat dood'lijk plaegt,
En een leugenaer, behendig,
(Schoon van buuten, vuyl inwendig)
In sijn valsche tonge draegt.
3. Kander yets soo grou'lijk wesen
Dat de valsche tong sal vreesen
Doo: haer t: eken a'n te gaen ?
Word ter yets soo quaed gevonden
Dat de boofse leugen-monden
Niet stout-moed'glijck bestaen?
4. Scherpe pijlen, af-gevlogen

- Van eens stercken Krijgs-mans boge,
Gaen soo niet door vleesch en bloed :
Pijlen met venijn bestreken,
Doen in 't Lijf geen sulcke steken
Als de tong wel in 't Gemoed.
5. 't Vuyr, als 't in jenever-boomen
Heeft de over-hand genomen
Door de krachten van sijn hit,
Kan 't licht al tot afch verteeien :
Maer noch kan 't soo seer niet deeren
Als een soo geringen lid.
6. Wee my ! dat ick moet gaen dutten,
En een vreemd'ling in de hutten

Van Kedar en Mefech, zijn.
 Dat ick by een volck moet blijven
 't Welck sich voed in twist en kijven.
 Is mijn Ziel foo grooten pijn.

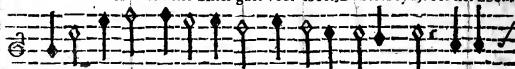
7. 't Hert wil my geen ruste geven

Dat ick by een volck moet leven
 Daer de Vrede word gehaet :
 By een volck, dat, als mijn reden
 Is van vriendschap en van vrede
 Diest te meer na oorlog staet.

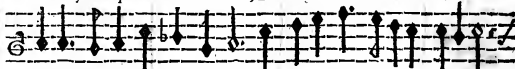
SANG:

Ae dien het Bitter gaet voor 't Soet; Den Aibeyd, voor het Loons

En hy veel quaets verduren moet, Die staet na 's Levens kroon: Na dien

het oorfaeck van veel vreugden is, Wanneer men komt in vele droeffenis,

Wanneermen om des Godes wille lijdt, En na Gods wil uyt goet gheweten, strijdt.

2. Soo danck ick, Heer, van herten dy
 Dat gy my waerdig kent

Dat ick om uwen Name ly'
 O ! wel-kom wat gy fend.

GEBED IN TEGENWOORDIG

En toekomstelijk lijden.

O ! Heere Iesu ! hoe ging u die quael ter Herten,
 Hoe smerten u die smert, verr' boven alle smerten.
 'tAenstaende lijden, (u, bekent door Gods beschicking)
 Pärste u bloets drupp'len af. Ghy bad. God sond verquicking.

't Is waer, 't en is noch maer een kleyn begin :
Doch, wilt gy, 'k wil dien weg oock verder in.
Maeck my, is 't uwe goedheyd aen-genaem,
Tot meerder waerdig, doch daer by bequaem.

2 Cor.
11. 2.
8. 9.

3. Als my som-tijds mijn eygen kracht
En 't swaerste kruys in-valt,
Een snellen angst schiet door 't gedacht
En 't bloed om 't hert, bestalt :
Maer als ick denck wat kracht uw kracht wel eer
In swacke menschen wracht, verquick ick we'er.
En als ick vind hoe trouw gy zijt en goed,
Beschanst de Ziel haer we'er met nieuwen moed.

4. Noch leeft en werckt hy die de m'acht
Der duyternissen heeft :
Noch leeft en werckt gy oock, die kracht
Om over-winnen geeft.
Noch dorst hy, **Menschen-moorder**/al na bloed,
Noch blijft gy, **Mensch-behouder**/even goed ;
Wat nood of ons een stercke Vyand moet 't
Als gy, veel stercker Vriend, ons hulpe doet :
5. Al moet men door den kruys-weg heen :
't Is hard, maer salig pad.
En beter, met Gods volck gele'en
Dan Sonden-nut gehad.
Al moet men uyt sijn land met schand en scha' :
Deugds-loon en Gy volgt over al noch na.
('t Aerd'sch Vader-land te missen, valt hem licht,
Die 't eeuwig Goed en U heeft in 't gesicht.)
6. Al vind de Deugd schier nieuwers heul,
En schijn-deugd 't volck verleyd :

Rom.
8. 2.
31.

Al is onwifsen ijver beul

Van Satans listigheyd :

- Al word de Waerheyd, door een snoode list,
Verkettert, en voor leugen gevonnist :
Al opent sich een deur tot alle quaed :
't Kan al niet scha'en als gy ons niet verlaet.
7. Al krijgt de Satan, of sijn le'en,
In 't een of 't ander land,
't Verkeert-geleerde rot by een,
Stout op de aerdsche hand :
Al broeyt daer uyt een bloed-of Moord-placcaet :
't Kan al niet scha'en als 't maer de Ziel niet schaet ;
't En schaet geen Ziel, wanneer-se stutzel heeft ;
S'Heeft stuts genoeg, als Gy maer troost en geeft.
8. Hoop op uw hulp, is de Pilaer
Die 't herte in hope stijft.
'k Verwensch geen kruys, hoe groot en swaer,
Soo gy maer by en blijft.
Maeck dat de geest, die moed van verren geeft,
Na-by, de selve moed, en meerder heeft.
Geen nood te groor, soo gy maer mede gaet.
Geen leet te wreed, soo gy maer by en staet.
9. Vw Heyl'gen, op der Aend verspreyd,
(Verspreyd, en niet bekend)
Weest die oock met u goedicheyd
Geduriglijck ontrent.
Blijft haer getrouwelijck in lijden by,
Op dat haer lijden niet vergeefs en zy :
Op dat haer lijden noyt en zy besmet
Met yet dat strij' met wel-verdragens Wet.

J O O D S C H E B L I I T S C H A P.

Iô, Triumph, Iô, Iô, was Jacobs Kind'ren singen,
 Verloft (door 'tMeyr) van slaverny, sach men haer Vrolijk springen,
 Gods hand, en hulp, en woort, tot vreught en voorstand van haer allen,
 Was dat clek Vyand moest (hoe groot) voor haer ter neder vallen.

Uyt-breyding over Psalm CXXII.

SANG:.

I.

Alighe ure! vruchtbaer van verblij- den, Die my deed hooren, Dat de
schoone tij den Soo^o seer gewenschet van soo menig vrome, We'erful- len ko- men.

2. Dat ons de dagen weder sullen keeren
Dat men sal in-gaen in het Huys des Heeren,
En Salems muren met haer schoon gebouwen
Vreugdig aenschouwen.
3. En onse voeten op haere e'le straten,
Haer hooge poorten vrolijk treden laten.
Een Stad een Stad is 't al van ouds gestichtet,
En op-gerichtet:
4. En op-gerichtet voor Israëls Soonen
Om sich daer binnen t'samen te vertoonen;
Om in Gods tempel eere te bewijzen
En God te prijzen:
5. God daer te dancken voor sijn goede daden:
God daer te off'ren, om de Ziel t'ontladen
Van alle feylen door het gantsche leven

- By haer bedreven.
6. Al die in Rechten hebben yet te hand'len.
Moeten na dese groote Stadt toe wand'len:
Daer kan Israël steeds in alle saken
Aen vonnis raken.
 7. Daer staen de Throonen om Gods volck te richten
En alle twisten onder haer te sichten,
Door Gods besturing David in-gegeven
En sijn na-neven.
 8. **E** Dele Salem, schoonste van de Steden,
E'k Wensch en her-wensch u duysent saligheden:
En die u minnen, bid ick dat de segen
Van God toe-regen.
 9. Van herten gunn' ick dat uyt uw Palleyfen
De waerde Vrede nimmer en ver-reyfe,

Maer

- Maer in 't bevangfel van uw' hooge muren
Eeuvelijk dure.
10. War is de reden die my soo doet haken
Na uwen Vrede, wel-ftand, en vermaken?
Die my doet hopen dat noyt ongelucken
U fullen drucken?
11. 't Is om mijn vrienden die ick heb daer binnen:
Die ick en die my weder-om beminnen:
Om menig Broeder, welckes herte 't mijn' is,
En 't mijne 't fijn' is.
12. Wat is de reden, dat ick gantsche nachten,
Geheele dagen, wensch in mijn gedachten
Dat gy noyt fegen noch geluck moet derven,
Maer eeuwig erven?
13. Om dat de Heere, dien wy moeten poogen
Gods-dienftig t'eeren uyt als ons vermogen,
U tot fijn wooning (die gy fteeds moet wesen)
Heeft uyt-gelefen.

Over Psalm CXXVI.

SANG: Te May als alle Vog'len fingen.

II.

- VV** At heeft ons hert een vreugd' ontfangen,
Doe Zion, die daer lag gevangen
In alfoo vreemde landen
Door hulp van onsen fteiken God verlost is van haer
banden!
1. Wy ftonden tuffchen hoop' en vreefen;
Het docht ons eenen droom te wesen;

- Wy durften nau verblijden,
Om dat wy foo heel onverwacht, geraeckten uyt ons
lijden.
3. De traentjes van de wang genomen;
De lachjes in de mont gekomen;
Gods roem op onse tongen,
Gods eer door al ons fnaeten-ïpel, daer wy hem lof me'e
fongen.
4. Doe fprack het Heydensch volck, (verflagen
Door 't groote wonder dat-se fagen)
Ey! watte groote daden
Heeft haren God aen haer getoont! fy leven onbeladen.
5. Het Heydensch volck heeft recht gefproken,
Daer-om is ons nu 't hert ont-loken,
De keeltjes quinceleeren,
Vermengt met onfes Harps geklanck „een eeuwig lof
des Heeren.
6. Groot is ons vreugd, fchoon ftaen ons faken:
Gy Heere, kont-se grooter maken
Soo gy van flavernijen
De reft van u gevangen volck, „genadig wikt bevrijen.
7. Op dat-se dicht de wegen vullen
Wanneer-se t'huys-waert komen fullen,
Gelijck de snelle beken,
Gedreven door den Zuyden-wind, met kracht in 't land
in-breken:
8. Wanneer-se, door 't geweldig drijven,
Niet binnen d'oever konnen blijven,
Noch haren loop betemmen,
Maer Ackers, veld', al wat'er is, met baren overfwein-
men.

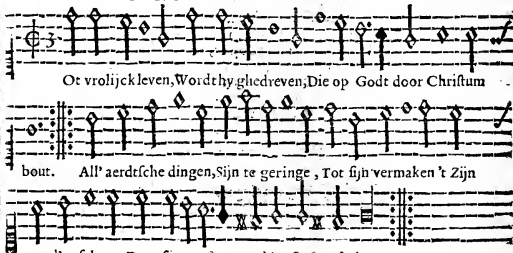
N

9. Die

9. Die 't edel zaet moet gaen betrouwen
In ongelegene lau-douwen,
Schier sonder hoop' van vruchten,
Sijn hert is hem so seer belaeu, men hoort hem dick-
wils luchten.
10. Maer eer yet lang foo krijgt het segen
Door eenen milden Somer-regen;

- De soete windjes waeyen:
Dan komt hy dubbelt in de vreugd, met blijfchap gaet
hy maeyen.
11. Doe wy, ver van ons Vader-eyen,
In vreemde landen moesten swerven,
Lag onse moet ter neder: (der)
Maer nu wy 't soete Vader-land betreden, komt hy we-

SANG:

Ot vrolijk leven, Wordt hy ghedreven, Die op Godt door Christum

bout. All' aerdtſche dingen, Sijn te geringe, Tot ſijn vermaken 't Zijn

and're faken, Daer ſijn geeft hier leeft me'e hout.

1. Tot allen tijde
Te weſen blijde
Is hem uyt Gods mondt geboon.
Lijckt hy uyt-wendig
Voor 't oog ellendig:

- 't Onduerſaem ſtrijden
Is 't hert geen lijden,
Door de hoop' van 't heerlijk loon.
3. Sijns herten oogen,
Van d' Aerd getoogen,

CHRISTELIÏCKE BLIITSCHAP.

Io, Triumph, Io, was aller Christ'nen singen:
 Na dat 's hun vrede Vorst aen 't hout des Cruys op-hingen,
 Want Cruys, noch Graf, noch Doot, noch Hel, kond hem verkloecken,
 Hy quam zyn Jong'ren by, om 't doolend' Schaep te soecken.

- Enten Hemel op-gevoert,
 Sien en bevatten
 Al daer de schatten
 Van roest en motten,
 Verderf en rotten
 Eeuwelijck onaen-geroert :
 4. Waer op en over
 Geen dief, geen roover,
 Lange tijd noch spijt noch nijd,
 Gesach of kracht heeft,
 Geweld of macht heeft;
 Noyt kan ontwenden,
 Noyt kan doen enden
 Salig die alsoo verblijd.
 5. Dat 's vreugd die grond heeft,

- Die hert en mond geeft
 Vrolijk denck-en sprake-stof :
 Mids in de wolven,
 Vervolgings golven,
 Benautheyds klippen,
 Houd sy de lippen
 Stadig vol van Godes lof.
 6. Waer Schat, waer hert is :
 Waer God, geen smert is,
 Maer de vol 't van alle vreugd :
 Waer Deugd, waer God is :
 Waer Gods gebod is,
 En hert en oor leyd
 Soo 't Christus voor-leyd,
 Daer 's de God ver-eyfchte Deughd.

SANG:

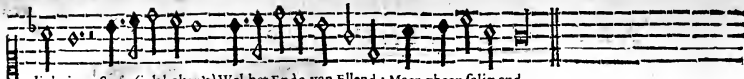

Menschen sterven, in sich selven, In te sien als goet, is de wijfheydt gaen bedelven in
 een-wijs gemoet. uyt eyghen aerdt geeft Dood, Heyl noch lusts gewin, Haer stant, van alles blood, Heeft niet fa-
 ligs

AENMERCKING DES DOODS.

Wat is de Dood, als Dood, en een gantsch nietigh wesen,
 Een levende Hont, wort voor een doode Leeuw gepresen.
 't Geen op d'aen-merckinge, des Doods, hier wort verclaert,
 Is na mijn oordeel schoon, en dobbel lefens waert.

lights in. Sy is (ick beken't) Wel het Ende van Ellend : Maer gheen salig end.

2. Heyl te hebben, kan niet wesen
Sonder heyls geniet.
In 't uyt-wesig doode wesen
Wie geniet daer yet ?
Het Leven is de grond
Van Genietenis,
Doch daer noyt heyl uyt stond
Waer geen Weten is.
In Heyl of Heyls schijn,
Moet van lust of van on-pijn
Waen of Weten zijn.
3. In de Dood en is geen Weten :
(Na de Wijs' ons seyd)
't Dood sijn selfs, dan Rust te heeten,
Is groot onbescheyd.
Des menschen Slaep ('t is waer)
Draegt den name me'e
Van Rust, en nochtans daer
Heeft geen Wetenste'e
Maer door-grond de re'en :
't Slapen waer geen Rust (ô neen)
Waer 't geheel alleen.
4. Volgden op den Slaep geen Waken,
Soo waer Slaep geen Rust :
Maer nu is 't natuurs vermaken
En begeerde lust,

- Om dat de mensch, versterckt
En verquickt in le'en,
Des rustens vruchten merckt
Als de Slaep is heen.
Maer des doodes staet
Die gants geen genot en laet,
(Ver van Rust) is quaed.
5. Een en Hond (soo seyd de Wijsse)
Die noch is en leeft,
Is meer dan een Leeu te prijzen
Die geen leven heeft.
Den Dood, blood in-gesien
Sonder anders meer,
Rust noemen, lijkt mis-schien,
Maer 's geen wijsseleer.
Die'r Soo na verlangt,
Is als die 't hert aen yet hangt
't Welck hy noyt ontfangt.
6. Dit 's een klaer en naeckte sake,
Die elck vaten kan.
Waer van daen nochtans het haken
In schier yeder man,
Om eere, naem, en lof
't Hebben na den dood ?
Recht of het doode stof
Yets daer van genoot;

Recht als bracht een woort
 Daer men noyt den wind van hoort,
 Heyl en vreugde voort.
 7. 't Is of over-botte botheyd;
 Of, kan 't niet geschie'n
 Dat een mensch, niet heel in sotheyd,
 Niet sou' beter sien;

Soo moet'et zijn om dat
 d'Omverganck'lijkheyd,
 Natuurs begeertsten schat,
 Soo haer glaas verspreyd
 Dat de Mensch (schoon blind
 Op het pad waer langs m' haer vind)
 Selfs haer schadu mint.

VOOR-SCHADUWING VAN 't RIICK CHRISTI.

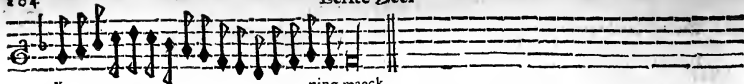
Uyt-breyding over Psalm XLV.

SANG:

I.

M In hert ont-vonckt: de geest begint in my t'onfprin- gen: 't Ge-
 moet bevrucht met vreugd dingt my wat nieus te fin- gen: De spraeck wil bo-
 ven 't hert de penne boven spraeck, Ter-wijl ick dit ghedicht van mij- nen

Ko-

ning maeck.

2. Ogy by wien geen mensch in schoon 't en lief-getal-
licheyd

Te vergelijcken is; wiens tong, door haer bevallicheyd,
Der menschen herten treckt; waer door 't gebeurt
dat ghy

Gods segen-rijcke gunst al-tijd hebt op uw' zy:

3. Wel aen, kloock-moedig Held, gereet tot sware wegen,
Voeg aen u stercke zy den Koninglijcken Degen.
't Geluck zy uw geley: treck heen, manhaftig Vorst,
En toon uw we'er-party een ontvertsaegde borst.

4. Treck heen: en laet al-tijd Gerechtigheyt en waarheyt
Uw's wagens toomen zijn: soo krijgt uw naem een
klaerheyt.

En uwe rechter-hand, in 't strijden noyt soo koen,
Sal wonder om end' om, in vreemde landen doen.

5. Durf yemand tegen u ten strijde sich verheffen:
Met uw raeck-rijck geschut sult gy hem 'therte treffen;
De trotze volcken oock doen sincken haren moed,
En, onder u gebracht, doen vallen u te voet.

6. Een Rijk wiens vasten throon gedurig blijven staen sal;
Een Rijk dat nimmermeer verswacken noch vergaen
sal [draegt:

Is 't Rijk waer van dat ghy de kroon en scepter
Een Rijk dat billijk is, en daer-om God behaegt.

7. Met vreugden-salf heeft God u aenschijn over-goten,
En hooger u bemint dan al u met-genoten,
Om dat gy boven Goed of eenig Aerd'sche schat,

Gelijck gy onrecht haet, het recht hebt lief gehad.

8. Dies is 't uw volck een vreugd, wanneer gy, als een Kon-
ning, [ning,

Te voor-schijn komt ghetre'en uyt uw yvoiren woo-
En een uyt-heemsche lucht al-om uyt uw gewaad,
Als reuck van Aloës en Myrrh', ten neuf' in-gaet.

9. Dies is 't uw volc een vreugd en lustig om aenschouwē,
Wanneer men, achter dy by dyne staet-jonck-vrouwen,
In 't braef gheselschap siet veel Konings dochters
Die met ee-biedicheyd u ten gebode staen. [gaen.

10. De Koningin uw Bruyt (wiens hayr met gout door-
straelt is,

Met enkel dierbaer goud dat van Ophir gehaelt is;
Die klaer van goude gaet, en in al haer gesmyt
Van sinen goude blinckt) staet u ter rechter zy'.

11. **M**aer gy ô Koningin, merck op en leen uw ooren,
Om met bedaerden sin mijn reden aen te hoorē.
Vergeet uws vaders huys, u maegschap van nu aen:
De Koning moet alleen in uw gedachten staen.

12. Gun hem alleen het oog, geef hem alleen de sinnen:
Soo sal uw schoon gedaent hem nooden tot u minne
En trecken oog en hert. Wel op, bewijs hem eer,
En buyg dy onder hem. Hy is, Hy is uw Heer.

13. De Koningin van Zor, die goud-en water-rijk is,
Wien geen nabuerig vorst in macht en pracht gelijk is
Sal u geschencken doen van purpur en van goud:
Geschencken die elk acht en hoog in waeraen houd.

14. De Magtig' onder 't volck, die [das] voor niemand
wijcken, [ken.

Die fullen me'e door be'e haer ned'rig hert doen blijc-
Maer sie, ô Koning sie : uw Bruyt eens Konings kint,
Is schoon, ja over-schoon, in al wat m' aen haer vint.

15. Schoon is haer lijf-cieraet; noch schoonder hare leden;
Noch schoonder haer gemoed, de woonste'e van goe ze-
den.

Al gaet-se in haer goud, al zijn de leden fris :
So schoon is 't buytenst niet als wel 't inwendig is.

16. Met kleed'ren die de naeld bevalliglijk door-dwaelt
heeft,

En een geleerde hand met zyd' en goud bemaelt heeft,
Isz' aen-gedaen, die nu, als Bruyt en Koningin,
Met haren Ios'ren sley p geleydt word tot u in.

17. Een blijde wel-koms-roep, een vreugdelijk gemom-
mel,

Een vrolijk hand-geslag, een aen-genaem gedommel
Ver-vult al-om de lucht, ter-wijl sy, selfs verblijd,
Mer haren schoonen staet na's Konings huys toerijd.

18. EN op dat u, ô Maegd, geen teederlijk veelangn
ENa die u naeft bestaen, het herte oyt bevan-
gen

Sult gy, in plaets van haer, haest sien van u' geslacht,
't Welck 't liele Aerden-rond sal hebbē in sijn macht.

19. Hier tusschen sal u lof niet ongeweten blijven :

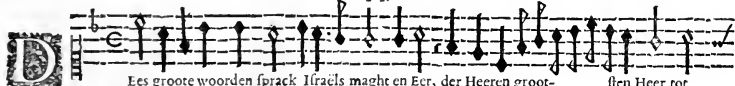
Mijn tonge, met haer tael; mijn penne, door haer schrij-
ven,

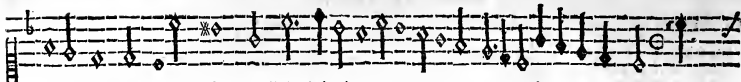
Sal u, van tijd tot tijd, door yders mont doen gaen,
En in elcks hert, met danck, uw heugenisle staen.

Over Psalm CX.

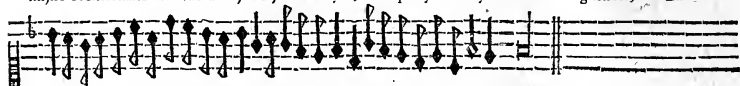
SANG:

I I.

mine rechterhand aen-vaerd mijns rijcks beleydt, Tot u party van my ter neder is ghestort, En

als een voe- te- banck van u be- tre- den wordt.

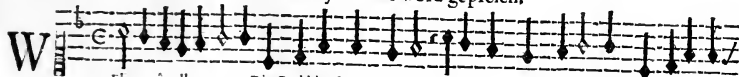
2. Uyt had hy. Maer ô gy mijn Heer, des Heeren Soon,
Uyt Zion daelt tot u de glory van uw kroon:
Uyt Zion sal dijn God de macht van uw Gebied
Doen reycken waer de Sonn' haer held're stralen schiet;
Dat gy het volck beheerscht, en 't muytig heit soo wint
Dat elck sich willig buyg, op-recht met u gesint.
3. Wanneer gy dan we'er-om sult komen van den tocht,
En 't mannelijcke swaert verwinning heeft gewrocht,
Sal 't heyr, van bend aen bend, vercierlijck in 't gewaed,
Met u haer Opper-hoofd, in schoonen pracht en staet,
Na Gods geheylygt Huys eenf-gangs de voeten spoen,
En u, haer Steickt en Raed, al-daer haer offer doen.
4. Daer (door 's Gelueks toe-lach, verheven in den geest)
Word haer de blijde dag een lustig Sege-feest.
Des Hemels klare dauw, vroeg in den dage-raet.
Wanneer de goude Son noch dicht by d'Aerde gaet,
Befwemt het teere kruyd mer soo veel dropjes niet,
Gelijck men dicht tot u het volck toe-vloeyen siet:

5. Toe-vloeyen siet van West, toevloeyen siet van Oost,
Van Zuyden en van Noord, als tot sijns herten troost;
Vol eere, vrees en dienst. En dit is 't noch niet al:
God heeft een eed gedaen: (die noyt verbreken sal)
Dat gy, dat gy, mijn Heer, dat gy Groot-priester zijt
Als **Melchisedech** was, Groot-priester voor al-tijd.
6. Hy die dit swoer, sal steeds ter rechter-hand u staen;
Oock menig Dwingeland in sijnen toorn verslaen;
En doen het heydensch volck sijn strenge oordeel sien:
Een, vreeffelijcken slag sal onder haer geschie'n.
En die hooch in gebied, als Goden sijn gestelt,
Sal hy bevinden doen sijns stercken arms geweld.
7. En als de tijd nu port dat dit moet sijn gedaen,
Sal hy soo grooten saeck niet traegelijck aen-gaen:
Maer als een onverschrickt en moedig oorlogs-held,
(Die sijns vyands slag-oord, dat nu vast ruymt het velt,
Snel op de hielen is, en 't lachend' Luck aen-vat)
Door 't heftig na-gejaeg ten laetsten af-gemat:

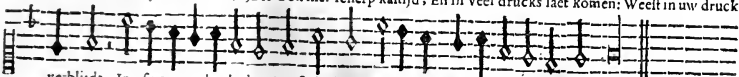
8. Uyt d'een of d'ander beeck, gevonden by geval,
De hit van sijnen dorst mer haest gaen leschen sal:
Alfoo wil oock de Heer, de Heer in 't strijden sterck,

Gefwind en vuyrig zijn in dit soo grooten werck.
Dies hy oock, na den slag, van slaen en strijden moe'.
Het triumphante hoofd heeft na de sterren toe.

SANG: Bruyn verwe word gepresen,

El aen, ô alle vromen, Die God hier scherp kastijsd, En in veel drucks laet komen; Weest in uw druck

verblijdt. In sware teghenheden, Heeft de deugd, De meeste stof en reden, Van veel vreugd.

2. 't Is niet uyt haet of tooren
Als u Gods hand komt slaen,
Maer dat gy niet verloren
Soud met de Werelt gaen.
't Geen Boosen dijs tot plage,
't Selve ding
Is u, kont gy 't wel dragen
Segening.
3. Gods tucht-roe' doet u weten
Dat hy u noch bemint,
En niet en heeft vergeten,
Maer noch houd voor sijn kind.
Geen Vader na den vleysche,
(Draegt hy suchte)

- Die, als 't de nood sal eyschen,
't Kind niet tucht't.
4. Een vleeschelijcke Vader
Kastijds na fantasy;
Op dat hy 't kind van quader,
Door vroeghe tucht, bevry;
Maer God die in geen saken
Oyt gaet mis,
Wilt ons door tucht soo maken
Als hy is.
5. Aen-bechting baert op-mercken;
Op-mercken maect bequaem
Tot Deugd en heyl'ge wercken;
Deugd/by God aen-genaem:

KASTIDINGS SALIGHEYT.

Vreest yemant God, die liefst zyn tucht en zyn besoecking.
 Jobs en Mannasses tijt-genooten gantsch verleyt,
 Die nament qualijck op, en hieldent een vervloeking,
 Tot hun de uytkomst leerd', Castijdings Saligheyt.

- Onmackelijk, doch veylig
Gaen, leert hy
Die wil dat yeder heylig,
Als Hy, zy.
6. Veel Soets na weynig Galle,
Wat nood als 't soo behoest ?
Gods kind'ren hebben alle
Van desen kelck geproeft.
Liet God ons sonder lijden
Staeg in g'luck :
Geen stoff' waert van verblijden,
Maer van druck.
7. Ontbeert men hier het gene
Dat noyt kind Gods ontbeert :
Licht mist-men; na, met eenen
Sijnhoochste Ziel-begeert'.
Soo scherpe tucht of hinder
Noyt voor-viel,
't Waer klaer dat God voor Kinder
Ons niet hiel'.
8. 's Vleeschs voor-spoed is een segen,
Maer sulck niet als gy wacht,
En meek van die verkregen
Die God voor Bastert acht.
Wie op verganck'lijkheden
't Hert noch vest't
Schijnt niet genoeg te vreden
Met het Bst.
9. Flau dan in geen kastijding;
Beschild of laeckse nier.
Maecck oock geen keur in lijding;

- Neem so als 't God u bied.
Hem maet te willen stellen,
Acht God quaed.
En waer toe 't sondig quellen
Dat niet baet ?
10. In reyn Geloof op Aerden
Als vreemd'ling heen te gaen,
Is hooch by God in waerden
En eengroot werck gedaen :
Dies is 't som-wijl van nooden
Dat God dael
En 't hert al zijn By-Goden
Gants ont-hael.
11. Daer sal soo licht yet schuylen
Daer sich noch 't Vleesch me'e stut
En 't hert door kan vervuylen :
Dies is de suyv'ring nut.
Licht deed' men 't onkruyt sterven
Soo men 't sach;
En Liefd' komt door Liefs derven
Aen den dag.
12. All' Aerd'sche troost moet henen ;
(Qua' toe-verlaet baert smert)
God wil en moet alleene
Een God zijn in uw hert.
Des menschen troost op 't Sticht'lijk,
('t Zy hoe klein)
Weert hy-se niet, kan licht'lijk
Van God sche'en.
13. Wil God u niets hier laten :
Weest willig en bereyt :

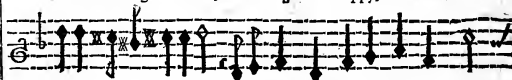
De droeffnis heeft een mate,
 Maer niet de Lijdsaemheyd.
 Vol-maeckt moet haer werck wesen
 Gants end' al,
 Soosy van God vol-presen
 Worden sal,
 14. Kort is de pijn en 't suchten,

(Want 't leven selfs is kort)
 Maer lang en soet de vruchte
 Die ons daer door geword.
 Betruurt dan hier geen Truren.
 Sal 't wel zijn:
 't Geduld moet soo lang duren.
 Als de pijn.

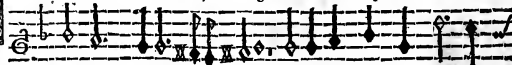
SANG: C. Pypers Pavane.

Aer word gereden-sift, hoeda- nig' heerschappy, Vol-maeckt

te ach- ten fy. Vergeefs: want hier op Aerd word niet

vol-maeckts gevon- den. De onvol-maecktheyd selfs, heeft
 niet

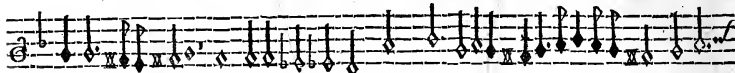
VAN VOL-MAECKTE REGERING.

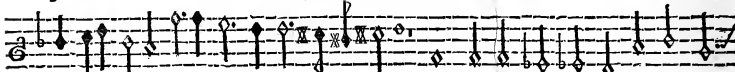
Wat was 't een Heer'lijk werck, als ware wijs heydt voerde,
 Den Scepter in 't gerecht, waer veel in twijffel hangt,
 En giften, gunst gehuer, voor-oordeel 'tbreyn ontroerde :
 Siet hoe de Moeder, na recht vonnis hier verlangt.

niet vol-maeckts in haer, En schoon der yets in waer, Of in ghewesen kon, ten bleef niet on-

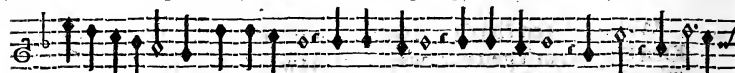
gheschon- den. Heeft, Een alleen den Toom; licht maeckt hy 't heel tyranfch : Soo uyt

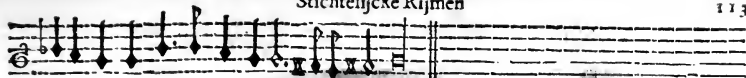
de grootft van't land veel hoofden aan het roer zijn: Zijns' eens, haest krijgt men dan voor Een, Veel

dwin- ge-lands : Zijns' oneens licht fal 't land gefladig in rumoer zijn. Staen 's landes

faken by de Menigt' : Hoe grooter, Hoop Hoe quader koop. Elck loopt fijn loop. Elck tracht en jacht

na 't fijn. Hoe meer, hoe min verree-

nicht.

2. Of ſchoon **Dropia**/ 't verdichte Nergens-land
 Op aerden ſich al vand: [heyd:
 Noch waer 't ver van vol-maeckt' en ruſtelycke wif-
 Is 't Hooft ſom-wijlen wel, ſo ſichort het aen de Le'en;
 Of wil het ſijf na re'en, [leyd.
 Soo volgt licht 't Hooft een pad dat ſorgelyk en mis
 De draey'lyck' en voor t'oog-onſienelycke wil
 Doet menſchen heerſchappy ſteeds onvol-maecktheyt
 houwen,
 En ſet der dingen ſtand ſtaeg op een loſſe ſpil.
 Op onvaſt fundament kan niemant oyt vaſt bouwen.
 Wiens, Waer, en Hoe de heerſchappy is,
 Noyt wort'er wet
 Voor 't hert gefet.
 Wat is 't belet?
 Onmacht in Kracht en Weet, die alle menſchen by is.
 3. Volmaecte Monarchy en onbeſproken Kroon
 Heeft **IE S U S** Godes Soon.
 Hy heerſcht in ſijn Gemcent', en heerſcht alleen volkomē.
 Daer is de Onder-daen gewillig onder-daen;
 Die niet en wil, mach gaen:
 Daer doet men niemand dwang om onder 't jock te ko-
 men.
 Daer heeft in d'Over-heer qua' wil of luſt geen plaets:
 Dies nimmer-meer noch 't Hooft noch 't Lichaem
 hoeft te vreeſen

- Of Kroons of Staats verderf. En wil een Lid yer
 quazeds,
 Dat moet van quaed af-ſtaen, of 't kan geen Lid meer
 weſen.
 Daer ſiet de Heerſcher in de herten:
 Die ſtelr hy maer
 Van doen en laet,
 Van goed van quaed:
 Die leyd, bereyd; bewaert, en waer-ſchouwt hy voor
 ſmerten.
 4. Kom onvernoegde menſch die geern waert in een
 Daerm', heel volmaecktelijk [Rijck
 Beheerſcht, mocht ſonder ſchroom van ramp en onruſt
 leven:
 Hier moet gy zijn: doch ſo, dat gy (hoe onvolmaeckt)
 Soo 't Onvol-maeckt noyt laeckt
 Dat g' onder ſijn toom u niet ſoud willen geven:
 Dat gy ('t zy wie 't oock is die 't roer in handen heeft)
 Sijn eer niet geven ſoud, of niet ſoud willen hooren
 In alles waer ſijn wet geen ſond-bevel een geeft.
 Die Machts gebod veracht, vergadert ſich Gods tooren.
 Het is een plicht van d' Over-hooge
 Chriſti voogdy:
 Dat elck, wie 't zy,
 d'Aerdſch heerſchappy
 Al Ril, met wil, en niet uyt vrees voor ſtraf, gedooge.
 P
 O N-

ONDOODELIICKEN DOOD.

Door 'tsterven; Lazarus, het sterven moest ontloopen.
 So sach oock Stephanus, in 't sterven d'Hemel open.
 So yder Christen Mensch, in d'alder laetste nood:
 Acht sterven voor gewin; Ondoodelijck de Dood.

SANG: Qual vive Salmendra.

Elijck de Salamand' in 't vier kan five- ven, (Soo

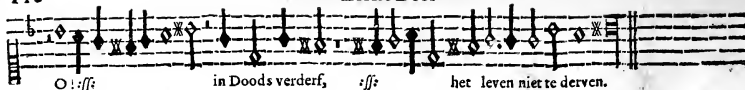
't waer is dat men schrijft) En noch in wesen blijft: Soo oock de mensch, ten

eynd in Godt ge-ble- ven, Als is: hy doot/ Al

Spec.
14. 8.
13.

is hy doot al is: heeft in den doot noch le- ven. O! hoog-gelukkig sterven!

O! is: in doods verderf is: het leven niet te derven. O! hoog-gelukkig sterven!

2. Al is hy dood, nochtans soo leeft hy Gode,
 Die sijnen geest bewaert,
 Om we'er te sijn gepaert
 Met 's Lichaems-huys : niet dit gering en snoode,
 Maer een vol-maeckt, gelijk Gods Hemel-boden.
 O ! hoog-gelukkig sterven !

- In doods verderf, het leven niet te derven.
 3. 't Is God, 't is God, die vast heeft voor-genomen
 Te redden uyt verderf
 Tot eeuw'g levens erf

Al die door Deugd haer eygen wil betoomen,
 En in 't Geloof vol-standig, tot hem komen.

O ! hoog-gelukkig sterven !

In doods verderf, het leven niet te derven.

4. 't Is God; dien 't noyt aen macht en kan ontbreken ;
 Wiens wetten vast en wis,
 Wiens wil onbuyglijck is.

't Geen hy voor-neemt, daer mach men so van spreken

Als of 't (schoon ver) in daed al waer gebleken

O ! hoog-gelukkig sterven !

In doods verderf, het leven niet te derven.

5. O soete Dood ! geen Dood met recht te heeten,
 Maer Slaep en Arbeyds rust :
 Want op u volgt en lust

En (na een kort, of by-na geen, Vergeten)
 Een Weder-denck en selfs-genietig Weten.

- O ! hoog-gelukkig sterven !
 In doods verderf, het leven niet te derven.
 6. Voor 't lang geslaep en duif men niet bevreesd zijn :
 In tijds is 't dat m' yet lijd.
 d'Uytweeg heeft geen Tijd :
 Als 't heerlijk Lijf vereent sal met den Geest zijn;
 Sal alle Tijd maer een oog-blick geweest zijn.
 O hoog-gelukkig sterven !
 In doods verderf, het leven niet te derven.

Voor A. G. over den dood van haer lieve

Echt-genoet L. E. G.

S A N G.

Te Mey als alle Vog'len singen.

VV Aer toe, mijn Ziel, waer toe gesteeft ?
 Waer toe gehert-pijnt en geweent ?

Laet waarheyt eens recht keuren :

Die oorfaeck heeft van vreugd, betoont **ondankbaer-**
 heyd door treuren.

2. Mijn Man, mijn waerde Helft, is heen,
 En ick alleen ? ach neen !
 God en een goet Geweten

Doen alle druck en eenfacmheyd door haer by-zijn ver- **[geten]**

3. Mijn Lief is heen: maer 't meest-geheeft,
 Waer door mijn Ziele was gerieft,

Heeft

VREUGDE EN ROV IN 't AFSTERVEN

der Rechtveerdighen.

d'Hebreeusche Dichter singt, dat aller Heyl'gen sterven ;
 Seer Cost'lijck is voor God. Dit matich dan u rou :
 Ey laet den eygenaer, syn eygen erve erven,
 En meng de rou met vreugt, 't sy Kint, of Man, of Vrou.

Heeft hy my na-gelaten :

Sijn Leer en Voor-beeld op het pad van 's Levens
rechte straten.

4. Sijn lout're Deugd streckt my een spoor
Om met Hem deur de selve Door
Kloeck-moedig in te dringen,
En 't Goddelijckeer-gefang in Godes Stad te singen.
5. Om met hem voor 's Lams throon te staen
Met witte kleed'ren aen-gedaen,
Verheerlijckt onverderflijck,
Verlost van pijn, vervult met vreugd, en (als God selfs)
onterslijck.
6. Het tijdelijcke slind de Tijd;
Het quijtelijcke ben ick quijt:
Sijn Lichaem, 't welck, van Aerde,
Ter Aerden moest, is in der Aerd; de Geest, by God in
waerde.
7. By God : die hem ter saligheyd
Bewaert, en heeft een Lijf bereyd
Dat, (als 't Basuyn gaet klincken)
In aller eeuwen eeuwigheyd gelijk de Son sal blincken.
8. O ! Goddelijck Al-wijs bestier !
Sou' hy Daer heen, hy moest van Hier;
Sou hy sijn eygen erven
En sien 't gewenschte Vader-land, het Vreemde moest
hy derven.
9. Nu heeft op hem de nijd geen kracht;
Nu is hy uyt Tyrannen macht;
Nu is hy wech getoogen.
(Daer niemand hem verseeuen kan) uyt aller ooghen
oogen.

10. Nu krenckt hem geen boofheyd, hoe boos;
Nu is 't geweld geweld-loos;
Nu moet den Haet sijn stralen,
Hoe sterck geschoten, krachte-loos in 's haters hert
daen.
11. Sijn kamp heeft hy kloeck uyt-gekampt:
Gegort, gewapent, wijs-gelampt,
Op schilt-wacht, los van sonden,
In wel-doen vol van alle deugd heeft hem sijn God ge-
vonden.
12. Wat waer mijn vorder treuren dan?
Liefd' tot my selfs, niet tot mijn Man.
't Schijnt schier gelucks benijden, [den:
In sulcker Helden sal'gen dood niet ernstig te verblij-]
13. Maer weenen dan de oogen mijn,
Soo moeten 't vreugde-tranen zijn:
Of sal 't uyt droefheyt spruyten;
Door mededoogen met de Wer'lt, moet ick dan tranen
uyten.
14. De Werelt, die door sulcken Licht
In 't blind verstand kon zijn gericht,
Om van 't gevaerlijck dolen
Te rug getogen, sich met ernst te geven in Gods Schole;
15. Te geven op des Levens baen,
Om 't eeuwige vergaen t'ontgaen;
Ach ! voor een Christen herte
Is 's Menschen sonde 't waerdig stof en eenig stof van
smerte.
16. Laes ! hy is weg : de snoode Aerd
En was die Son niet langer waerd,
O ! droeye duysternissen,

Hoe seer verdickt u donckerheyd nu gy sulck Licht sul-
missen.

17. Mijn God die licht en duyfter schept,
Gegeven en genomen hebt,
Vergadert en gescheiden:
Geloof, geloof sy uwen Naem in aller eeuwicheyden.
18. Gun dat de troosting van uw' Woerd
Meer dan natuurs treck zy gehoort;
En, als druck 't hert komt klemmen,
Al-tijd deware redens-kracht in my mach bovenfwe-
men.
19. Laet my uw's Geestes hulpe by,
Die my in druck een bol-werck zy.
geen murmurig klagen,
Maer wille-loose lijdsaemheyd kan u alleen behagen.
20. Geef dat ick my u over-geef,
En gants na uwen wille leef,
Om waerlijck te genieten
Daer nu de krachten van mijn Ziel haer stralen henen
schieten.

*Twee-Stranck voor A. R. over d' Af-lijvicheyd van
sijn lieve Soen I. A.*

SANG:

Engelsche Fortuyn. Met hier regels/
of: Met acht/
D' Engelsche Gaillarde.

Mensche- **N** U treurt, mijn Ziel, in desen droeven stand.
lij:ke. O harde dood van een soo waerden pand!
Wieze- Wat laet gy my meer dan gedachtenis,

dieheyt. Die in den geest een nest van suerten is?
Wijsheyts Heeft dan de Dood so veel ramp-salicheyt?
Rading. Dat eens moet zijn/ mach dat so sijn be-
scheept?

Te sterben/ is een al-gemeyne Wet/
Van God (die nopt yet quaeds en Doed) Bib. 9. 27.
geset.

M. W. 2. Onrecht waer druck, had hy geen recht Waer- 3
De stut en staf van mijnen Onderdom. [om.
De lust en rust van mijn grijsheyt, is he'en:
Die veel verliest, sijn tranen hebben re'en.

W. R. Wat heeft de Mensch waer op hy vast
mag staen? 4
Dat sterff'lyck komt/ moet sterff'lyck he-
nen gaen/
Vergeefs besucht men 't gaen van 't noo-
dig pad.

En beter nopt dan al te lief gehad.

M. W. 3. Hoe kranck is Re'en daer droel heyt 't hert
door-kleeft! 5

Noodwendelyck volgd Liefde 't geen sy lieft.
Wie maeckt sich los daer hē natuyr maeckt vast?
Waer 't Hebben vroom, 't Ontbeeren niet en past.

W. R. Re'en weeght de saeck so-s' is / niet so-se
schijnt/ 6

't Onrecht duert liefde' als liefdes stof ver-
dwijnt/

En die van 't geen elck treft/ sich rehent
by/

Sijn gront is sot of vol van hoobaerdn.

M. W. 4. Ach! waer die bloem niet al te vroeg gepluckt! 7

Ach

DOOD-TROOST.

Of vele Joden, zich bemoeiden om te troosten,
 De Susters Lazari, ten had te recht geen klem :
 Maer als de Heere quam, ô ! als de Son in 't Oosten
 Op rijft, so rees voor hun een Doot-troost door iyn stem.

Ach! waer hy niet ontijdig wech gerucke!
 't Verlies is min, wanneer, door 't vol geniet,
 't Heer s'cnermer-re'en van minder droefheyt siet.

M. R. Of vyeog of laet/ o mensch / wat leyter
 ac /

Als doch de weg in 't eynd moet zijn ghe-
 gaen/

En/ also de Ziel den stein mist van haer
 rust/

't Gentels gedenck ontfceekt/ maer slopt
 geen lust.

M. W. 5. Nochtans 't is soet, 't soet hebben als men kan:
 Maer wech is wech: dood, 's geen hoop meer van
 Hoe langer vreugd nyt 't b'-zijn is geproeft,
 Hoe meerder re'en van min te zijn bedoeft.

M. R. 't Zp 't lieve dp/ 't zp gy het Liebelact:
 Liefs missen smert als 't heet niet is ver-
 sact.

Geen ware vreugd / dan in steeds bly-te-
 zijn/

End'lyck vermaeck end nimmer sonder
 pijn.

M. W. 6. Ach! had hy doch, in-dien niet heel vol-leeft,
 Ten minsten niet door sulcken dood gesneeft!
 Ach! waer hy niet verslonden van de Zee!
 Dood wesen, baert; doods-wijs' verswaert het
 wee.

M. R. 't Zp hoe/ 't zp waer de mensch sijn leven
 end/

Het Doe of Waer/en geeft hepl noch ellend.
 De Dood is goed of quaed tot allertyd/

Da dat hy goed of quaed is/diese lijd.

M. W. 7. Nochtans 't is hard, in droeven schip-breucks,
 nood,

Te steven een geweldelijken dood:

Geïndes lijfs dat pad te moeten tre'en.

Dood-zijn is g'lyck, doods-weg (helaes!) ver-
 sche'en.

M. R. Een die van siecht op sijnen leger quijnt/
 Dooz angst en quael aen geest en lys ghe-
 pynt/

Lijd meer dan hy/die over-plicht wert:

De koest' (als 't nood) is ver de beste smert.

M. W. 8. Helaes! 't is loet voor die de reys necint aen,
 Dat wijf en kind ronds-om het sieck-bed staen:
 Maer dat men sterft, ver af van vriend en maeg
 In-dien 't geen is, ten minsten 't schijnt een plaeg.

M. R. Al dit en meer (hoe schijn-soet, fr aep/en
 wel)

In 's Wijfs oog en is 't maer poppen-
 spel.

Hy acht geen ding of 't doet sijn Ziele sta'.

En waer men is, men is God even na.

M. W. 9. Nochtans 't is veel, Dat yemant, op het bed,
 Tijd heeft waer in hy op sijn Ziel-stand let.
 Die d'ure siet, maeckt staet: en onverrast
 Word op het stuck veel vevliger gepast.

M. R. De rechte tyd van boete dien God
 geeft/

Is peder stip van 't leven daer nu in leeft.

Die dien verslapint / heeft al te lang ghe-
 bepd.

Noyt van de Dood den bresmen onbe-rep'd.

M.W. 10. De reden bind : nochtans hoe komtet by?)

Des redens kracht doet weynig kracht in my.
Of is dan druck bedrucktheyds medecijn?
En pijnlyck-zijn, verlichting van de pijn?

W. R. **Die reden hoozt/en niet na reden doet/
Of vat-seniet/of heeft een dwaes gemoet.
Daer druck druck weert/staet sotticheyd
te pronck :**

**Die brand vermijdt/bluscht oock die min-
ste vonck.**

M.W. 11. Helaes ! Natuyr, hoe seer men's oock weer-
houd !

Neygt innerlijck en treckt al we'er na 't oud :
't Zy dat sich 't heit in sijn weeckheyd, behaegt,
Of lange waen der Zielen sleutel draegt.

W. R. **Quaeds hulp leyt steeds in Aeden niet
alleen :**

**Daer Aeden stuyt/begint men dooz ghe-
be'en/
Heeft langhe drooght' het vat te seer ver-
staect :**

**Dyt d'Ader selfs/wordn' aldermiltst ge-
laest.**

SANG:

Schoonste Nympe van het Woud.

VV At is 't onvernoegde mensch,
Dat u wensch
Stadig na wat Nieuws komt drijven?

Neemt de heele Werelt voor,

Loopt-se door :

't Is de Wer't en 't sal-se blijven.

2. 't Geen men tegenwoordig siet,

Is geschied ;

't Geen de tijd hier na sal brengen,

Is of nu, of al geweest.

Op een leet

Schoeyen alle aerdsche dingen.

3. Bouwen, breken, krijgen, slaen,

Doo'n, verrac'n,

Iachten, trachten, soecken, wroeten,

Wat men hoort, beleeft, aen-schouwt,

't Is al 't Oud

Dat op Aerd' ons sal ontmoeten.

4. Nieuwe menschen voed en baert

Steeds de Aerd,

Maer geen nieu begeert' noch haken.

't Was als 't is, en 't Is als 't was :

d' Ouden pas

Houden al des Werelts saken.

5. d'Eygen weg die Cyrustrad,

Was oock 't pad

Van den grooten Alexander :

Daer na ging hem Cesar in :

Cesars sin

Is nu weder in een ander.

6. Dus aenschouwtm' in alle ding

Wisseling

Van begeert' en sinne-buyden.

Nu sijnt' hier ; een ander jaer

NIET NIEVS ONDER DE SONNE.

De wijse Salomon, kond warelijck bespeuren,
't Geen dagelijcks geschiet, men certijts sach gebeuren;
Dies sprack hy overluyt, bedaerdt en wel besonne :
't Is al het oud en self, niet nieus onder de Sonne.

- Op een aer:
 Nu by dees, dan by die luyden.
 7. Dat in 't Groot eerst is bespeurt,
 't Selve beunt
 Nader hand in 't Kleyn en Lage:
 Hier by stucken en ten deel,
 Daer geheel;
 Nu gestadig, dan by vlagen:
 8. Hier, door listicheyd en kunst;
 Daer, door gunst:
 Nu, met voor-spoed; dan onspoedig:
 Hier, met moeyt' en weder-lust,
 Daer, met rust:

- Nu, met vrees; dan kloeck-moedig,
 9. Soo lang menschen menschen zyn,
 Sald'er pijn,
 Ramp, gevaer, en onlust wesen.
 Soeck op Aerd geen Paradijs
 Zijt gy wijs.
 Leeg uw hert van hoop' en vrees.
 10. 's Werelts heyl en ongeval
 Is een bal
 Daer me'e d' aerdsche lusten spelen,
 En ne'er valt, na d' opper-heer
 't Sacht of 't Seer
 Onder menschen wil verdeelen,

NOODIGE KOSTEN-BESINNING.

Hier schijnt dat yder segt, dus dientet overlegt ;
 So gaetet na den vleysch, en minst naer 's Hemels eysch.
 Maer die door Christi last, beschreven d'Heylige blad'ren,
 Tot Geest'lijk overleg, zyn trouwe en waerde Vad'ren.

S T I C H T E L I I C K E R Y M E N.

T W E E D E D E E L.

S A N G : Gy die uyt's Werelts droom ontwaecht.

Wie sich ter hooger Schole geeft
Daer Christi Woord den Scepter heeft
En aller menschen heiten, Wet
Van willen, doen, en laten set;

Om, door 't betreden van Gods pae'en,
Na d' onverganc'lijkheyd tegaen :
Moet sien dat hy sich wel besint
Eer hy soo grooten weick begint.

2. Bevinding scheelt van mond-geseg,
Goed werck vereyscht goed over-leg,
Hy over-leyt sijn stuck niet recht
Die voor den aen-tref van 't gevecht
Niet nederfit, en overdenckt
Wat heyr-kracht hy te velde brengt,
En dat hy met tien-duysent man
Geen twee-mael tien verlaen en kan.

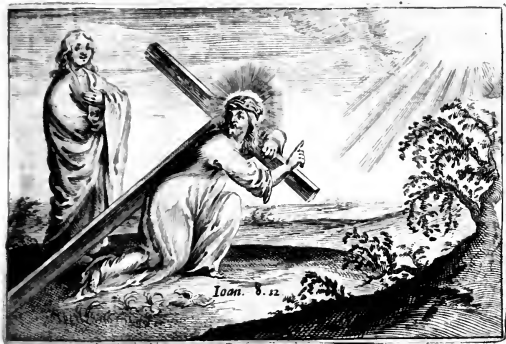
3. Die Toren-bouwens is gesint,
En niet, eer hy 't sich onder-wint,
Maect rekening en overslag
Ofhy oock 't werck vol-voeren mag,
Maer moet noch end'ling ongedaen
't Gebouw ten halven laten staen :
Sijn doen is onbedacht en sot,
En by de schade krygt hy spot.

4. De weg is smal, de poort is eng.
Des Meesters eerste les luyd streng:
Verlaet, verlaecht, treckt herten af
Van al wat wer't oyt geeft of gaf,
Van al wat lief is op der Aerd :
Die soo niet komt, is mijns niet waerd :
Die soo niet komt, is onbequaem
En noch niet waert eens Leerlings naem.

5. VVat wil dit scherp (doch trouwe) VVoord ?
Of stracks te rug, of manlijk voort :
Of al, of niet-met-al bestaen :
Of 't padjen net, of niet gegaen :
Klim niet, is u den berg te hoog :
Of tref het wit, of quijt den boog.
Gestuckte deugd en geld'er niet
Daer God vol-komen werck gebied.

6. Het is wat groots dat gy begint,
Het is wat hoochs dat gy begint.
De wegen van de Hemel-reys
Zijn sware wegen voor het vleysch.
Kloeck is de mensch en e'el van moed
Die over-slag van kosten doet,
En even-wel noch niet en schrickt.
't VVerck lukt na sich de mensche schickt.

WISSENINGANG IN 't RIJCK GODS.

Wilt gy den ingangh, tot Gods Rijk te rechte weten,
't Begin, het midden, 'teynd', het kruys-padt is 't geheeten.
Verwinners van het kruys, en wil'ge opnemers sijnt ;
Die 't licht van Gods genaed', soo Heerelijck beschijnt.

SANG : Si vous estes belle. In Canon met 4.

- in Gods Rijck te komen :
2. Om niet meer soo te beven
Door twijffel-wetig weten,
Soo bind u met Deugds keten
Aen God en 't eenwig leven.
 3. 't Geloof, dat in 't gemoed is,
Daer moet sich deugd by paren
En lust om voor te varen
In al wat recht en goed is.
 4. By deugd-lust eyscht goe Kennis
Om, stuck voor stuck, Deugds wegen
En sien en t'over-wegen,
Tot vaste Deugds gewennis.
 5. De kennis mach niet ledig
In 's menschen herffen leggen,
Of in een ydel seggen,
Goe kennis maectt goed-zedig.
 6. Sy moet die maet doen ramen
Om noyt in geene weicken

- Te treden uyt de Percken
Van 't Christelijck betamen.
7. Hier moet sy 't niet by laten,
Maer sonder morrig klagen
Vervolg en kruys doen dragen
En stellen 't hert gelaten.
 8. 't Gelaten hert, niet doffig,
(Soo weynig als ne'er-slachtig)
Moet, Vuyrig en aen-dachtig,
In God-plicht noyt zyn sloffig.
 9. 't Hert in God op-getogen,
Moet Broederlijcke minne
Niet sluyten uyt de sinnen,
Maer staeg daer na doen poogen.
 10. 't Hert Christ'lijck Broeder-lievig,
Moet in dat perck niet sluyten,
Maer liefd' aen Allen uyten,
En wesen elck gerievig.

11. Zijn dese eygenschappen
In u geplaeft, ô mensche :
Wat hoeft gy meer te wenschen?
Gy zijt op 's Hemels trappen.
12. Word g'hier van leeg bevonden:
Soo zwiert gy als een blinde
Die stad noch pad kan vinden,
Noyt reyn van d'oude sonden.'

CHRISTELIÏKE ONSONDIGHEYT.

SANG:

Ick ly' in 't hert pijn &c.

Icht werden in den mensch door quade re'en te
Goe ze'en verlooren. [hooren
Van twee qua'e dingen moet (na 't woord al
oud in d'ooren)

't Best zyn verkoren.

Meynt Quaed, gevaer of ramp, soo is 't waerachtig :

Maer in-dien ondeugd of sond ;

De spreuck is ongegrond

En leugenachtig.

2. In sonden valt geen keur: Het quaed en heeft geen mate

Recht, is deugds-strate,
Die wel daer op wil gaen, moet alle sonde laten
En stadig haten.

In sond'lijkheyt verschillen quade daden :
Waer is 't : en nochtans kan 't scheel
(Hoe weynig of hoe veel)

't Quaed niet ontquaden.

3. Geen were-blijvig quaed, hoe kleyn, of 't kan ons stuy-
ten

En van God sluyten.

Die 't vonnis heeft, moet deur : die buyten is, is buy-
ten :

't Slim moet uyt-muyten:

Sal noch de Knecht (hoe-wel min) slagen lijden

Die door sloff' onkund mis treed :

Te min kan, die klaer weet

Sijn straf ontglijden.

4. Gehoorzaamheyt is 't geen dat God in ons wel-dragen
Meest kan behagen.

God wil des menschen hert ; niet som-tijds en by vla-
Maer all' ous dagen ; [gen

Niet half, maer heel. Wie dan door sond (hoe kleene)

Af-godeert en van 't Goed vlied,

Die kan in vreugde niet

Met God vereenen.

Mat. 12.
9-47.

OMKEERING DES HERTS-BEWEGINGEN.

Ghy die u maght misbruyckt, en wilt tyranniseren;
 Oock die in geylheydt steeds, u dert'le leven slijdt,
 Vws harts beweginge (ick bid') wilt ommekeren :
 Wint soo die Sege-palm, want kort is 's levens tijdt.

SANG:

2. Grof, onredelijke Reden,
Grof mist gy.
Tochten en beroerlijkheden
Blijven by.
Geen begeert
Word geweert;
Geen in-geschapen lust
Blijft ongebluft.
3. Lieven, haten, hopen, vresen
Staet hem vry:
Eer en schat-graeg mach hy wesen;
Droef en bly.
Toorn, en wrack,
Lust, vermaeck,
Al goed, als 't is gewend
Na 't rechte end.
4. Lieven, mach en moet hy staedig:

- Maer sijn God;
Christum sijnen Heer wel-dadig;
Deugds-gebod.
Hy draegt haet:
Maer tot quaed,
En wat door sond'lijkheyt
Ter dood-waert leyt.
5. Hy hoopt: maer op 't Onverderff'lijk
Eeuwigh Goed;
Hy vrees: maer hem die onsterff'lijk
Worden doet.
Hy soeck: eer:
Maer (gants veer
Van d'Aerd'sche af-gesch'een)
By God alleen.
 6. Hy soeck: schat: maer noyt gevonden
Op der Aerd.

Hy betreurt : maer 's menschen sonden,
Treurens waert.

Hy is vroom :

Maer alsoo

Dat op al wat vergaet

Sijn vreugd niet staet.

7. Toorn en wraeck mach hy wel plegen :

Maer aen sich,

Als sijn voet is van Gods wegen

Af-gangig.

Hy soeckt lust,

Weeld', en rust :

Maer sulcke die beklijft

En vast by blijft,

8. Kort : geen herts-tocht of begeeren

Sterft, of ruymt,

Maer word door het omme-keeren

Slechts geschuymt,

En 't gesicht

Slechts gericht

Daer 't heenen hoort en moet :

Van 't quaed na 't Goed.

9. Dit om-keeren noemt Gods reden

Eenen Dood

Van de lust en d' aardsche leden :

Want seer groot

Is 't geweld

Dat de Held

Die sich hier toe wil spoen,

In 't eerst moet doen.

10. Eer gewoont en waen ter degen

Zijn uyt 't hert,

Schijnep hem de nieuwe wegen

Vol van smert :

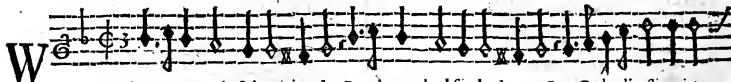
Maer in 't gaen

Van Gods pa'en,

Vind hy des Deugdes loop

Soet boven hoop.

S A N G : La Daulphine.

Aer- om maect sich menig mœ, En brengt heel sijn leven toe, In, Gods-dienstjes niet

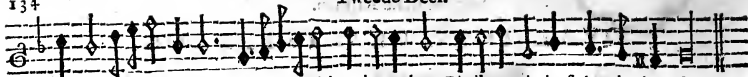
geboon ;

Mett.
7. 21.
22. 23.

QVA'E TOEVERLAETS BEDROG.

Ruſt doch niet op den ſleur, van Kerck-gaen, Hande-waſſen,
 Of wat in 't reynigen, oyt uyerlijck beſtont.
 Ten zy wy onſen God, en naeſten liefd' toe-paſſen
 Al zyn wy buyten ſchoon, vuyl zyn wy inden gront.

geboo'n; En, ver van 't Best, Ey- gent sich noch over-loon? Die d'eyers niet heeft, broed het nest.

2. Hoel houd menig sich soo sterck
Aen sijn Nacht-mael, Doop, en Kerck,
Die sich nochtans als een swijn
In wel-lust mest,
En noch Deugd heeft noch Deugs schijn?
Die d'eyers niet heeft, broed het nest,
3. Waer-om yvert menig man
(En siet deur noch venster a'n)
Voor Religijs Zuyverheyd:
Daer ondeugds pest
Dicht nochtans aen 't hert hem leyd?
Die d'eyers niet heeft, broed het nest.
4. Hoe is menig soo te vre'en
Dat hy meynt hy zy't alleen,
Als 't kleed koord noch boord en heeft;
Daerm' in d' rest
Als de schalcke Werelt leeft?
Die d'eyers niet heeft, broed het nest.
5. Hoe is menig soo versaect
Dat hy selden verder gaet,
Als maer van de Goede Saeck

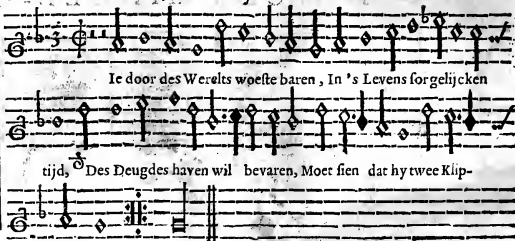
- (Soo voor als leest)
- Is al sijnen teem en spraeck?
Die d'eyers niet heeft, broed het nest.
6. Hoe is menig soo vernoeget,
Als hy van den geest veel zwoegt,
En wat hooch is: doch in daed
Geen Geest, maer Gest
En sond-droeffem blijcken laet?
Die d'eyers niet heeft, broed het nest.
 7. Hoe is menig soo gerust,
Als hy maer den dwasen lust
En elcks leeren doen bespot;
Maer selfs, gequeft
In 't gewet, ver is van God?
Die d'eyers niet heeft, broed het nest.
 8. Waer men d'oogen henen slaet
Is badrog en quaed verlaet,
Op een waen en vleyery
Dwaess'lijck geveft.
Waer van daen dees sotterny?
Die d'eyers niet heeft, broed het nest.

DE VGDS MIDDEL - PAT.

Hou stadig oogh en hert, op 's levens Enge-poorte.
(Schuwt water ende vier,) na d'euw'ge Vreugden-stadt;
Hoe struyckelt, sneuvelt hier een volck van alle soorte,
Door on-bedreventheyt, op Deugdes Middel-padt.

SANG: Wilder dan wild, wie fal my temmen.

pen mijdt,

2. Keur-heylcheyd en Achte-loofheyd
Moet steeds uyt al fijn wercken zijn;
Het Laetft, verruckt tot loffe boofheyd;
Het Eerft, bedriegt door Deugdes-fchijn.
3. De Achte-loof, om niet te vallen
In viefte eygen Heyligheyd,
Betracht geen heylcheyd met allen,
Selfs die niet die ten Hemel leyd.
4. De Eygen-heylig, om fijn faken
Quaets te nemen wel on wis,
Gaet uyt fijns herffens Regel maken
Daer uyt Gods Woord geen Regel is.
5. Bey fijn-fe blind, wel door vericheyden

- Bedriegery en leugen vond,
Maer die nochtans in alle beyden
Op wortelt uyt een felve grond.
6. Om los in lufften te verfuypen,
Schouwt d' een (kax) nau-geftelticheyt;
Om't rechte Deugden-werck t'ontfuypen,
Soo foeckt het d' ander daer 't niet leyt.
7. Dus vallent' yetfer aen een zijde,
Waer van d' een tegen d' ander staet,
Maer nochtans beyde zijn te mijden:
Want alle beyde zijn-se quaed.
8. Bey' zijn-se quaed; maer d' een noch quader
Als d' ander is. Hoe dommer boos,

Hoe dick-maels de geneſing nader :

Daer Schijn verbind, is reden voos.

9. Die heel al naeck is, voelt ſijn naecktheyt
Wanneer' hem voelens oorſaack geeft.

En lichter ſiet men ſijn mis-maektheyt
Als 't Aen-licht geen op-ſinuckſel heeft.

10. Maer die ſien vleyd op ſchijn en wanen,
Door Herlichheydjens toov'ry,

Meynt dat elck wie hem komt vermanen
In deugd veel minder is dan hy.

11. **D**E wiſe Chriſten maeckt geen wetten
Daer Godes mond geen wetten geeft.

Op Ditjes, Datjes onwis letten,
Is buyten 't oog-wit dat hy heeft.

12. Maer dat hy 't wis heeft, ſal noch leven,
Noch dood, noch yets, te geender uer
Oock 't minſte quaed hem doen aen-kleven :

Daer ſtaet hy vaſt gelijk een muur.

13. Daer hy in twiſſel van Gods wet is,
Houd hy al-tijd ſich aen het geen

't Welck, ſoo 't geen Deugd of God-geſet is,
Altoos met 't quaed niets heeft gemeen.

14. Alſoo nochtans, Dat ſulck bekniſpen
Van hem geacht word noch geroemt,

En die 't niet juſt als hy begripen
Van hem verſmaet zijn noch verdoemt.

15. **V**V At middel om ſoo wel en eſſen
Het middel-pad te konnen gaen ?

ſijn hert en oogen te verheffen ;
Van al wat God niet is af-ſlaen :

16. Sich ſelfs noch niemand noyt vertrouwen

In wat men doen en laten moet,
Maer aen Gods wil ſich vaſt te houwen,
Daer Chriſti woord de weet van doet.

17. Verſchrieken u d'oneenicheden
Die'r vallen over 's Woords verſtand:

Schrick niet : geeft u gemoed in vrede.
Wy hebben Gods beſoft te pand.

18. De Waerheyd ſelfs, kan niet bedriegen.
Wie (ooc in 't minſt') hooit na Gods ſtem,

Belooft God hulp : God kan niet liegen.
Dooit yemand dood'lijk : 't ſchoit aen hem.

19. Qua' wil maeckt lichteheyd tot waerheyd.
In duyſter is Licht, Duyſternis.

De Waerheyd is haer ſelfs een klaerheyd
Als 't hert maer recht God-hoorig is.

S A N G :

Ionge Dochters vol van jeugden.

Elck heeft ſyn by-ſonder drijven ;
Elck heeft ſijn by-ſonder luſt,

Daer ſijn geest op werckt en ruſt,
Dien hy geern het lieſt laet blijven,

Daer hy geern van ſpreect en queelt :
Elck heeft wat daer hy me'e speelt.

2. Van ongoddelyck vermaken,
Selfs voor ons natuū verdriet,

Spreeken nu mijn Rijmen niet,
Maer alleen van ſulcke ſaken

Die in ſich noch quaed noch goed,
Zijn een ſpeel-tuyg in 't gemoed.

S P E L S M A T E .

Noch Jubal noch die volgde, al Splend' sagmen haten ;
 Maer wierden van Gods Volck ten goeden wel gebruyckt.
 Als 't Spelen Spelen blijft. En Splende, Spels Mate,
 Nae geene Kalven-vreugt, of valsche Gods-dienst ruyckt.

3. d'Een heeft lust in ver te varen,
d'Ander koeltert hond' of paerd;
Dees, door-grond der dingen aert,
Die bemint gelang en tharen;
Somnig vogel-vangt en vischt;
Menig itoockt en alchumist.
4. Hier bemint men fraeye boecken;
Ginder, 't mooye huyf-geraet;
Daer een nieuwe-tijckjes praet;
Elders, 't diepe onder-soecken;
Over-al, of dit of dat:
Nergens of men mint'er wat.
5. Uw's gebuer-mans luit is tuynen,
Ofte sien op kruyden kracht;
U vermaeck is op de jacht,
Of met fret en net in duynen;
Rijmpjes maken, is het Mij:
Met een woord elck heeft het zijn.
6. Elck nochtans heeft wel te letten
Op sijn eygen dat of dit;
Waer, en Hoe sijn poppen sit.
Goed noch quaed heeft me'e sijn wetten.
Vraegt gy wat se zyn? In 't kort:
Dat de Pop geen Af-god word.
7. 't Poppen kan een Af-god teelen
Als een al te grooten waen
Tot de luit word toe-gedaen
Daer gaet Spel dan boven spelen;
Daer word pleyster plaets-verblijf;
En het lust-paerd draeft te stijf.
8. Neen: het mach-se wel verquicken,

- Maer geen Heer sijn van Natuur.
Al te veel, heeft quaden duur.
Maet moet alle dingen schicken.
't Popj' is soet doch te gering
Voor het hert, soo e'elen ding.
9. Dan heeft lust het hert beseren,
Als men 't hem soo veel in-ruymt
Dat men daer door yet ver suymt
Dat van God ons is geheeten;
Of veraert, en valt tot yet
Dat ons d'Opper-heer verbied.
10. Als men 't poppen van zijn lusten
Tot verdriet sijns naestens heeft:
Als men daer door aen-stoot geeft,
Of bedroeft en doet ontrusten:
Almer niet me'e speelt, maer praelt
En sijn eer-suchts stof uyt haelt.
11. Alsm' een ander niet mach lijden
Died'er juyft geen soet in vind;
Of die dier-gelijck bemint
Gaet belast'ren of besijden,
En (als of 't wat sonders waer)
d'Een den and'ren valt in 't haer.
12. Alsm' 't gene dat op Aerde
Alder-kost'lijckst wesen moet,
Heel, of soo veel me'e verdoet
Dat men niet houd om, na waerde,
Wel en grondig te verstaen
Hoe men wis tot God sal gaen.
13. Alsm' om lusts verlies gaet quijnen,
Of soo ernstig is bedroeft

Alsom 't geen men nood'lijck hoeft,
 En noch troost noch rust kan vijnen
 Voor men dat, of immers yet
 Dies-gelijks in plaetse, siet.
 14. 't Hert is 't roer van 's menschen daden:
 Daer mach geen ding stuer-man zyn,
 't Zy met wat in-sicht of schijn,
 Dan begeert' om sich r'ontquaden
 En door Goddelijcke deugd
 In te gaen in Godes vreugd.
 15. Die begeert moet boven drijven ;

Daer moet 't hert me'e zijn door-zult'r,
 't Ander word som-tijds geduld'r.
 Maer en mach'er niet verblijven.
 Een is noodig : Een alleen
 Moet in 't Hoog; de rest, bene'en;
 16. Inyfte schalen wegen effen.
 Vaste voet schrickt noyt van 't pad.
 't Wijse hert weet Hoe en Wat.
 Salig die de Maet kan treffen,
 En de Pop daer hy me'e speelt
 Maeckt tot een leer-achtig Beelt.

Brief aan N. N.

SANG : Une Jeune fillette.

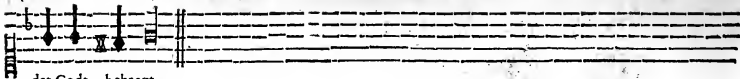
G Yvraegt my of ick self beleef al wat ick seg, En't pad so nan be- tre'e

als ick 't een ander leg : Kindsch is de vraeg. Siet wat u voorgefet is : Niet ick, maer uwe wet is Het geen dat

DEUGD-SOECKERS OOG-PVNCT.

Johannes volgt van verr', den Heere Jesum naer.
 Als Petrus dit nu sach, Heer sprack hy wat sal desen?
 Wat wil dees Jongeling? wat mach syn Oog-punct wesen,
 Deugt-soeckend' was 't, soo bleek uyt Jesu antwoord klaer.

dat Godt behaegt.

2. Geloof gy dat de weg kan en moet zijn gegaen :
Soo houd gyf' oock voor dwaes al die geen gang bestaë.
Wat 's u aen my ?
De waarheyd moet u drijven,
En niet doen achter blijven
Om yemants sotterny.
3. Geloof gy dat de weg niet wandelijck en is :
Niet waer 't, al seyde ick schoon dat ick in geenens mis
Op 's Levens paen.
Nau siffig gingt gy vissen,
En hiet geen-missen, missen,
Tot stijving van u waen.
4. Meest is hy die so vraegt van waarheyd over-tuygt,
Maer tot gehoorfaemheyd in 't hert noch niet gebuygt.
Moet-willens blind,
Soeckt hy 't voorbeeld van Menschen,
Maer sal in 't herte wenschen
Dat hyd'er geen en vind.
5. Deugd melden, lijckt na roem; sond-biechten, is onnut:
't Eerst kan aen-sloot'lijck zijn ; 't laetst in de sond een
Wat moet, dat moet. [stut.
Siet niet hoe ick of and'ren
('t Zy wel, 't zy qualijck) wand'ren,
Maer hoe gy selfs wel doet.
6. 't Doen selfs, moet tuyge zijn , maer niet des Doen-
ders mond.

- 'k Sag geern, soo gy in my noch yet af-padigs vond,
Dat gy 't my seyde.
Toont my maer Godes reden :
Te bet'ren mijn mis-treden.
Ben ick al-tijd bereyd. [oog.
7. Een Christen leeft voor Gods, niet voor des menschen,
Wat waer 't of een sich selfs en and'ren al bedroog
Door woord of schijn ?
Goet moet het vonnis wijzen :
Vergeefs is alle prijsen.
Eens anders en het sijn. [prijckt.
8. Best is hy die 't Best' heeft, en noch met 't Best niet
Een Christ lijckt als hy is; en is soo, als hy lijckt.
Of 't menschen sien
Is hy niet om verlegen.
Sijn sorg is, rechte wegen
Te treffen, qua' te vli'en.
9. Hier-tuschen so 't Geloof 't hert soo te voor-schijn haelt,
En in sijn doen de glans van deugd soo helder straelt
Dat elck het siet
En niet en kan niet mercken :
't Is d'uyt-komst van sijn wercken,
Maer 'twit en oog-meick niet.
10. 't Is heuglijck (ick beken 't) voor yder Christ (veel meer
Voor 't hert noch jong in Deugd) dat Voor-beeld kom
De Wet nochtans [by Leer:
Is

Is 't geen waer na 't gesichte
Sich stadig heeft re richten,

Al feyld' het Voorbeeld gants.

11 Het Voorbeeld word gelieft, gewenscht; niet af-ghe-
vraegt :

Met vreugd (wanneert'er is) aenschouwt; niet na-ghe-
Gebruyckt, bedocht, [jaegt:
Gevolgt, ge-cert, geprefen;

Maer, als een noodig-wesen,
Niet angstelijk gesocht.

12 Uw geest ontfet sich niet, al vint hy d'antwoort straf:
Veel beter trou, en hard, dan schadelijk, en laf.

Sie stadig in :
Veel nuyt-sien doet vergapen ;
't Vergapen baert verlapen
Van Deugd-en Heyl-gewin.

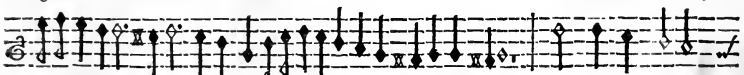
SANG: Pavane Philippi.

W

Anneer het hert nu klaer van sonden en gebre- ken, En qua' door goe Bib. 3.
12.
13.

ghewoont al heel verbannen is. Dan moet noch van den mensch wel scherp

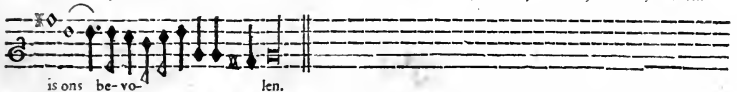
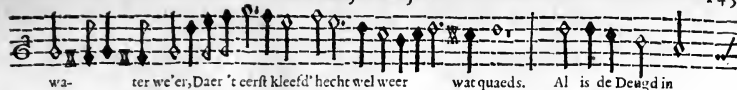

zijn toegeke- ken, Dat hy 't gemoed steeds houd' in die gestal- tenis. Daer 't eens was komt wel
water

NOODSAECKELIICKE WACHT.

Die loofe faeyer faeyd', gefladig foo hy konde,
 En ons maer luy en traeg, of flap of flaep'righ vonde :
 Wel op dan Boulien, die na 't eeuwigh oegften tracht,
 Weeft yvrigh, neerftig, denckt, nootfaeck'lijk, is de wacht.

2. Die uyt God is gebaert, en kan geen sond bedrijven :
'k Er-ken des waerheys tael. Nochtans (foo leert
Gods woord)

Is 't mog'lijk datm' in 't hert Gods faet niet laet ver-
blijven,

Allencken af-geleyd : foo krijgt de sond' een poort.

De sonde wil noch kan hy niet

Soo lang als hem sijn hert soo staet :

Maer 't hert kan om-slaen, alsm'er ver,
Door feyl van wacht, van 't quaed in-laet.
Siet dat u schat, u schat, u schat, niet wert ontsolen :
De wacht, de wacht, de wacht, de wacht is ons bevolen.
3. De Deugd komt door 't Geloof: 't Geloof is geen aen-
schouwen,

Geen tastelijke Weet : 't Geloof gaet in 't verstant,
Door redens over-leg, na 't hert in 't kleyn getrouwe :
T 't Ver-

't Verstand, door Redens schijn, is buyglijck uyt zyn stand.

Al is der sonden wortel dood,
Een qua' begeert' ter herten uyt,
d'Aerd' isser noch: Daer d'Eerst uyt sproot,
Is mog'lijck dar een Tweede spruyt.

De nest, de nest, de nest, de nest leyd diep verscholen:
De wacht, de wacht, de wacht, de wacht is ons bevolen.

4. Wanneer de mensch, die hier in heylicheyt sijn leven
Door-bracht heeft na Gods wil, komt ter onsterf-
lijckheyd,

En 's Hoogsten Goeds genot van God hem is gegeven,
Dan sal 't onmog'lijck zyn dat yemant hem verleyt.
Daer is niets dat bewegen kan;
Daer 's nieu natuyr en volle rust:
Hier, daer men hoopt en veer is van,
Baert twijffel wel een vreemde lust.

Hou sterck, hou sterck, hou sterck, hou sterck aen
Waerheyt's Schole:

De wacht, de wacht, de wacht, de wacht is ons bevolen.

5. Wie, voort-geteelt uyt God, van Goddelijcker aert is,
Gefint gelijck als God, door 't machtig Woord her-
maekt,

Die sondigt niet: Waer-om? Om dat hy so bewaert
is

Door eygen wacht, dat selfs de boof hem niet eens
naeckt.

Hy let op sijne wegen nau,
En mijd (door 's faecks swaer-wegentheyd
In hert en sinnen al-tijd gau)
De sond en sonds gelegentheyd.

Daer wacht, daer wacht, daer wacht, daer wacht
hoeft, kan men dolen:

De wacht, de wacht, de wacht, de wacht is ons bevolen.

SANG: *Essex Lamentatie.* Of: Wat if a daye &c.

Nbe- stendig droefgemoed, Hert belust om rust te vinden, Dar de smert t' saem

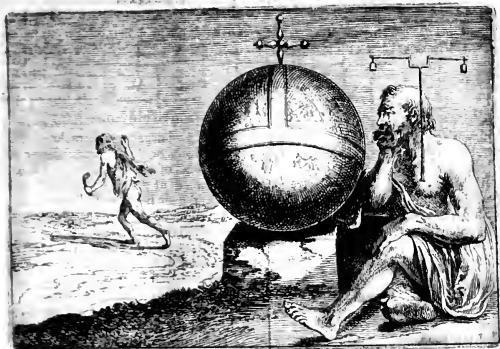

voeld en voed, Maer de grond

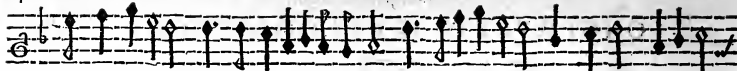
noyt recht befinden: Buyten u soeckt gy den vre'e, In

ver-

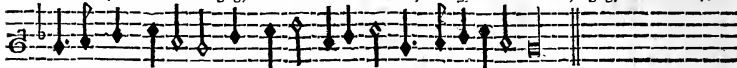
ONGERVSTIGHEYTS OORSPRONG.

't Is binnen 's Menschen Hart, dat rust of onrust geeft,
 't Vytwendigh mach met recht, noch rust noch onrust brengen,
 Die vast sijn Hart gegrondt, op Godt en waarheyt heeft,
 Geen Weerelts ramp 't gemoet, met onrust kan vermengen.

verscheyden faken. Brengt gy selfs de rust niet me'e, Noys sult gy-se naken. Wat jaegt gy ? 't Is in dy,

Dat rust doet verdrijven. Loopt niet verd : In u hert, Moest gy zijn en blijven.

2. Waerder (denckt gy) vre'e in 't Land ;
 Dan sou alle dingen wel zyn ;
 Waer of dees of die van kant,
 Soo sou 't hert vry van gequel zijn :
 Had ick dus offoo veel goed,
 Soo leefd' ick geruftig :
 Derfd' ick maer dees tegen-spoed,
 Soo waer 't herte lustig :
 'k Waer steeds bly
 Soo ick vry
 Van dees houlijcks block waer :
 'k Waer te vre'en
 Had ick Een'
 Daer ick me'e in 't loek waer.
3. Had gy dit of had gy dat,
 't Waer hoe 't waer: (daer gelt geen meenen).
 Soo lang gy u selven had,
 Bleeft ghy even-wel aen 't steenen.
 Of het Land al waer in vre'e,
 Noch bleeft gy in roeren :

- In uw' Ziel draegt gy-se me'e
 Die steeds oorlog voeren.
 Goed, of neen ;
 Spoed, of geen :
 't Kan geen hert her-stellen.
 Ongehout,
 Of getrout :
 't Siecke hert moet quellen.
4. Waerder dees of die al niet,
 Even-wel bleeft gy in onlust,
 Soo gh' u selven niet ontvlied,
 Nimmer-meer ontvliedt gy d'onrust.
 't Quel-stof komt van buyten aen,
 Na de ding' haer neygen ;
 't Quellen en in 't hert doen gaen,
 Heeft elck van sijn eygen.
 Selden tijd
 Sonder strijd
 Door u gantsche leven.
 Al-tijd yet

- Dat verdriet
En gequel kan geven.,
5. Soeck het waer gy kont en wilt,
Wend het over alle boegen ;
Iffer innerlijk geen stult ;
Al-tijd blijfter ongenoegen.
Soo lang gy bent die gy bent,
('t Is vergeefs om'-keken)
Sal tot droefheyt en ellend
Nimmer stof ontbreken.
En of wel
In 't gequel
Blickt een Sonne-schijnt-je :
't Set geen bloed :
In 't gemoed
Schuyt het schalck venijntje.
6. 't Hert, in Dengd noch kout noch heet,
Saed sich niet aen 's vleesch vermaken ;
Oock, door feyl van goed Geweet,
Kan het Godes gunst niet smaken :
Dit geeft in de Ziel onlust ;
Onlust maect kleyn-zeerig,
Licht-geraect, los, ongerust,
Quellijck, muurmerig.
Uyt die grond
Komt de wond
Daer moest quael genesen.
Sal 't recht deeg,
't Hert moet leeg
Van sijn lolheyd wesen.

SANG:

- Erlies van heyl komt uyt de sond ;
De sond', uyt niet-wel-waken.
Versuym van wacht, uyt ongerusten grond
En hert-pijn in aerdsche laken ;
Onrust, uyt qua' rek'ning maken.
2. Qua'e rek'ning komt uyt mis-verstand
En onrecht prijs' of laken
Van yder ding. Soeckt gy, ô mensch, een stand
Die, door deugd, tot God doe naken :
Leervoor al goe' rek'ning maken.
3. Door Waen word Liefd' te hoog gesteld ;
Liefd' porrt tot toorn, tot wrake,
Tot druck, gequijn, en al wat rust ne'er-velt.
Maer niets sal u 't herte raken,
Kont gy slechts goe' rek'ning maken.
4. Acht elck soo 't is : niet min noch meer.
Die dit heeft tot sijn baken,
Haeckt na elck ding soo weynig en soo seer
Alme'r na behoort te haken,
Vry van 't quade rek'ning maken.
5. Dat weg moet, is geen Liefde waerd :
(Daer Liefde sterft, scheyd truren.)
't Moet wech, 't moet wech al wat'er is op Aerd ;
Godes heyl alleen, sal duren :
Daer moet Liefde 't hert heen sturen.
6. Sterft u een vriend : 't is Menschen lot ;
Dat sterffelijck is moet serven ;
Een aerden-pot is maer een aerden-pot ;

QVA' REKENINGS ONRVST.

Gelukkig die zyn ty', kan reeck'nen, giffing leggen
 Op eeuw'g levens reys , by daeg en oock by nacht,
 Op hooghte, diepte, lengd', perijck'len voor te seggen
 Qua'e reeck'nings onrust vliet, en stadig hout verdacht.

Breeckbaer waer raecht licht tot scherven :
Al 't verderfflijk moet verderven.

7. Begeeft u vrienden gunst : wat raed ?

Dat los stond, kon ontslippen,

Krijgt gy voor eer, verachting, spot en smaet :
d'Eer was wind : die gaet licht glippen.

't Heyl hangt aen geen menschen lippen.

8. Moet gy uyt goed, uyt haef en land :

't Zijn 's Werelts Tragedy- kluchten.

Van lang besit had gy noyt borg of pand.

't Los geluck, geaert tot vluchten,

Word niet vast door traen of luchten.

9. Ontgaet u 't noodig lijfs vermaeck :

't Is d'Aerd van aerdsche dingen.

't Treft ons natuur : maer is nochtans geen saeck

Die in 's herten grond mach dringen

Om met onrust te bespringen.

10. Wil my des vyands swaerd verlaen :

'k Waer sot liep ick ter wapen.

Wil Hemel, Aerd, en alles t'ondergaen :

't Is ten onder-gang geschapen.

Vrees kan geen vry hert verknepen.

11. Geen onrust nut, gegrond, noch vry

Dan died'er komt door sonde.

Weest vry in 't hert onrustig en onbly'

Soo lang noch die, Zielen-wonde

Niet door Boet'en is verbonden.

12. Dat 's onrust, doch om waer onrust

Geheelijck uyt te braken,

En 't Soet vermaeck en volle Zielen-lust

Van de Hemel-rust te smaecten

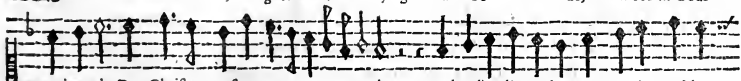
Door goe' Rekening te maken.

SANG :

I.

L. Liefde, voortghebracht, Door reyn geloofaen Go- de, Wort in Gods

woord geacht, Den Christen meest van noo- de, Veel and're dingen kan, Ia moet de mensche

loven

't L O F V A N L I E F D E .

Hier wort des Liefdes Lof, met Croon en Palm vertoont,
Oock of men 'tLijf ten brand, aen d'Armen Aelmis geve,
Alst liefdeloos geschiet, wort nemmermeer geloont.
Op Liefdes wercken volgt, het Eeuwigh Vrolijk leven.

2. Het waer een hoogen trap,
 Waer by geen hoogt kan halen,
 Te hebben wetenschap
 Van all' oock Eng'len talen :
 Soo yemand soo veer quam,
 Elck mensch kreeg hy tot eerder ;
 Zijn lof ten wolcken klam ;
 Maer Liefde brengt noch verder, noch verder, noch
 verder, noch verder.
3. 't Waer groot en sonderling,
 Ia nimmer schier vol-prefen,
 In elck ziel-nuttig ding,
 Geleert en kloeck te wesen ;
 't Waer veel en ongemeen
 Dat yemant waer een weter
 Van alle heym'lijckhe'en ;
 Maer Liefde is noch beter, noch beter, noch beter,
 noch beter.

4. Soo sterck Geloove de'e

- Dat yemand Bergen konde
 Verfetten vande ste'e
 Daer sy in 't eerste stonden ;
 De saem bracht, meer en meer,
 Zijn hogen lof te gader,
 En hem by elck in eer ;
 Maer Liefd', by God noch nader, noch nader, noch
 nader, noch nader.
5. 't Is loffelijck, sijn haef
 Al-samen te besteden
 Den armen tot een gaef
 In haer nootdrifticheden ;
 Het brengt by vrome lie'n
 Den doender, ja den pooger,
 In achting en aen-sien ;
 Maer Liefd', by God noch hoogher, noch hoogher,
 noch hoogher, noch hoogher.
6. 't Is treffelijck gedaen,
 In smaetheyd, hoon, en schande

Sijn leven af te gaen,
 Engeven 't lijf ten brande:
 De daed maect doenders naem
 By alle vromen klaerder,
 Géacht én aen-gesien:
 Maer Liefd', by God noch waerder, noch waerder,
 noch waerder, noch waerder.
 7. Wat is of wesen sal;

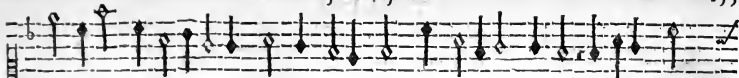
(Hoe hoog) by Liefd' is 't minder,
 Ia sonder Liefd' is 't al
 (Hoe nut) onnut en hinder.
 Elck sta dan wie hy zy,
 De leerling met de leerder,
 Na alle gaven vry;
 Maer na de Liefd' noch meerder, noch meerder, noch
 meerder, noch meerder.

SANG:

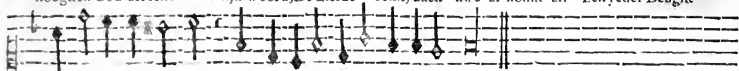
I I.

I der lief-fe-lijckste Liefde ware Ziels verheugenis billijk
 wórt gy hoog verheven boven alles watter is. Soo hoog en stam een
 hooge lof toe hoort: Van hem die 't al uyt Liefde we- sen gaf, Den
 hoog-

hoogsten God die zelfs sich in sijn woord, De Liefde noemt, daer uwe af-komst af. Een yeder Deught

brengharen lofsleeds met: Maer Liefde is de Koninglijke Wet.

2. Sonder Liefde is in den mensche alles krachte-loos en doof:

Liefde is de ziel en 't leven van de Hoop' en van 't Ge-loof.

Wat Moyses Wet God-hevligs in haer heeft:

Al 't goed vervat in 't woor d der Prophecy:

Die na 't gebod van Chruht liefde leeft,

Vol-brenghet al en noch veel inder daer by.

't Is al vol-maect wat God gebied en set:

Maer Liefde is de Koninglijke Wet.

Rem.
11. 8.
8-9-10.

13. 8.
4. 8.
13.

3. In de Liefde is geen vrees die den mensch in wel-doen stuyt;

Daer de Liefde is vol-komen, moet de vrees ter herten uyt.

Door ware Liefde word menig bloode,koen.

Noch angst voor dood, noch bangheyd voor ge-breck

(Wanneer hy maer sijn naasten wel mach doen)

Verwackt in 't hert daer Liefde is, wel-doens treck

't Heel Deugden-pad is door-gaens schoon en net:

Maer Liefde is de Koninglijke Wet.

4. 't Is wel soo, door vrees en poogen doet m' oock goet, doch meest inder moeyt:

Liefde maeckt dat alle Deugde, ongefocht, van selver vloeyt.

Daer Liefde is, daer is oock 't hert belust

Dat sich maer stof van wel-doen op en doe,

Waer 't geen men doet des Ziels begeerte blust

Daer word m' in 't doen of noyt of selden moey.

't Is goed al wat Deugd sijt en sond belet:

Maer Liefde is de Koninglijke Wet.

5. Alle Banden, alle Banden die men onder Menschen vind,

Zijn vergehefs als ware Liefde d'herten niet te samen bind

Coloff.
3. 8.
14.

Een goed, een bloed, een stand, een vader-land,

Een dish, een heer, een bed, een wet, een dack,

(Sonder de Liefde, Vol-maecttheyds ware Band)

Of binden niet, of binden al te swack.

Al 't schoon' is schoon; al 't reyne onbesmet :

Maer Liefde is de Koninglijke Wet

6. God is Liefde : door de Liefde heft de slijck sich uyt
den slijck,

En word (selfs hier op der aerden) Gode naest in aerd
gelijck.

Die vasten grond, door Liefd', in Christo leyt

Begrijpt (met alle daders des gebods)

Diept', Hoogte, Breed' en Lengt der salicheyt

En word vervult met alle volheyd Gods.

Wel aen, die uyt den dood wilt zijn geret,

Vol-brengt de Liefd', de Koninglijke VVet.

SANG:

III.

naers die Goas minn', Trou lief en trou beleeft. 't Lof heeft klem, Dat door stem, Van sulck mensch konit

in, Die 't ding veel laet en heeft.

1. Vol van lanckinoedicheyd
Is 't hert daer Liefd' heeft stee.
Vriend'lijke goedicheyd
Brengt sy geduvrig me'e.
Vvech slugheyd, wraeck, en hert-gestoor
Daer sich de ware Liefde vind.
De minnaer doet en lijdt veel Voor
En Van de gene die hy mint,

Kom dan by etc.

2. d' Onmenschelycke aert
Die lust heeft en verblijdt
In 's naestens qualijk-vaert,
En anders, smerte lijdt,
Groeyt noyt daer Liefde heeft haer zaed.
Kracht'-loos is alle nyds venijn.
Die Christ'lijk liefst, acht goed en quaed
Sijns even-mensches voor het sijn.

Kom dan by etc.

3. Liefd' lijdt geen slimme daed;

Geen trotz' hoog-aerdigheyd;
Geen aigerlijck gelaet,
Noch sott' ael-waerdigheyt.
Noyt de'e de Lieve 't Lieve leyt.
't Beminde acht de Minner zeer;
Die acht, eert in ootmoedicheyd.
Op-rechte Liefde luytert teer. **Kom dan by etc.**

4. De raeye Eygen-baer.
Die anders sich vertoont
Dan zy in 't herte staet,
Moet wech daer Liefde woont.
O alder-goddelijckite Deugd!
Al waer 't met eygen schae en smert,
't Beminde wel-doen, is een vreugd
In eens op-rechten minnaers hert.
Kom dan by etc.

5. Geen op-ger uy noch praet,
Daer sich de Liefd' aen sloort;
De Liefd' vermoed geen quaed

Dan daer sy 't fiet en hoort ;
En als sy 't al ten vollen weet,
Soo schrijft sy 't niet in 't herte op.
Quaet moeten dencken, is Liefs leet.
En ware Liefde heeft geen krop.

Kom dan by etc.

- ^{10. reg.} 7. De Liefd' verblijd haer niet
^{6.} VVanneer-se een vyand
In sond gevallen fiet,
En by elek een in schand.
Die Liever gunt ('t zy hoe gering)
Aen die hy liefst geen quaet met al,
Veel min de sond, soo vuylen ding
En stof van 't hoogste ongeval.

Kom dan by etc.

- ^{10. reg.} 8. Een vreugde is 't voor dien
^{6.} Die Christi Liefde heeft,
Dat VVaerheyd ('t zy van wien)
Gelooft word en beleeft.
Lief gunt aen Liefde lust, 't vermaeck
En alles wat het goeds bedenckt,

Veel meer de Deugd, soo waerden saeck,
En daer God 't hoogste Goed voor schenckt.

Kom dan by etc.

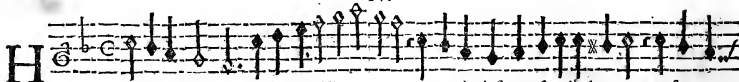
9. Liefd' is der Deugden hooft,
Haer krachten sonderling :
VVant sy verdraegt, gelooft,
Hoopt, duldet alle ding.
Daer sy geen quaet niet allen, merckt.
Gelooft sy gecine alle Goed;
En daer men 't quaet oog-schijnlijck werckt,
Houd sy tot bet'ring noch al moed.

Kom dan by etc.

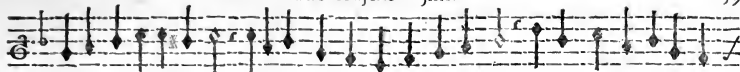
10. Dees Deugden, en noch meer
Doet rechte Liefd' al doen.
Die haer niet heeft, blijft veer
Van ware hoop te voen :
Hy is gelijk als een metael
Dat hel en schel is van geluyd :
Maer onderscheydelijcke tael
Of sang, en geeft het nimmer uyt.
Kom dan by etc.

SANG:

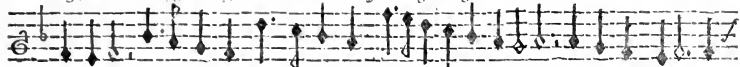
IV.

Eylighe stemmen, Wilt hooger klim- men, Tot op des lofs aen-sienelijken trap, En singt en singt

singt, ons van een eygenschap, Die ware Liefd' met geen ding heeft gemeen, Dan met God selfs en met Gods

volck alleen. Niets (hoe goet hoe groot hoe heerlijk) kan geduriglijk beklijven : Maer de Liefd' sal eeuwig

eeuwig, eeuwig, eeuwig eeu-

wig blijven.

2. De gav'en werken
In Christi Kercke

In haer begin soo menig-vout geschied,
En siet of hoeft nu Gods Gemeente niet,
Nu VVaarheys Leer genoegsaem is versterckt,
En, sonder sien, 't VVoord na sijn aert best werckt.

Tijden en gelegentheden kunnen selfs oock 't goed' ver-
drijven :

Maer de Liefd' moet eeuwig, eeuwig, eeuwig, eeuwig,
eeuwig blijven.

3. Hoe wel het veel is,
Ia hoog en e'el is

Dat hier de mensch, door VVoordeliijk beschoed,
Uyt Godes Leer van God en 't Godlijk weet :

Dat al nochtans sal, als onsoodig, vlien,
VVanneer de oog' het wesen selfs, sal sien.
't Al-vol-maectt aen-sien vernietigt 't onvol-maectt
geseg en schrijven :
Maer de Liefd' sal eeuwig, eeuwig, eeuwig, eeuwig, ^{verg.} _{13.}
blijven.

4. Geloof en Hope,

Die 'r pad doen loopen

Waer door men raectt ter Goddelijcker vreugt,

Zijn prijsens waerd, en 't zaed van alle Deugd :

Sy blijven staeg ; doch sullen me'e ven gaen

Als m' eens By God sal tegenwoordig itaen.

Daer men siet, behoeft men 't herte door Geloof noch

Hoop te sijven :

Maer de Liefd' sal'eeuwig, eeuwige, eeuwige, eeuwige,
blijven.

5. Daer God en 't Goed is;
Daer 't vroom gemoed is,
Onmog'lijk is 't of Liefde is daer me'e.
Geen heyl of lust is sonder rust en vre'e;

Geen rust of vre'e houd sonder Liefde plaets:
De Liefd' is 't al: sy stopt de deur des Quaeds.
Sing, ter eeren van de Liefd', God-geleerde Mans en
Wyven:
Eeuwige, eeuwige, eeuwige, eeuwige, eeuwige sal de Liefde
blijven.

B E S L U Y T.

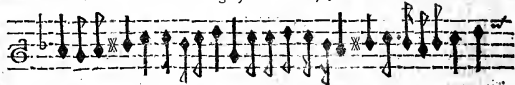
V.

Canon a 3.

S A N G:

Y die de Liefd' onmog'lijk acht te sijn, En daerom niet na

Lief- de streeft of aerd't. Ve il en vlet (tot

blind- heys me- decijn) hoe in den mensch de Lief- de

de, lief- de Baerd.

1. De goede God, uyt reyne Liefdes drift,
Wil dat de mensch met hem onsterflijk leef
In heyls genot; doch dat voor dese gift,
De Mensch aen God het sijne weder-geef.
3. Aerd's Eenicheyd en weder-liefd', is 't geen
Dat God in sijn geliefden Mensch wil sien.
God is vol-maectt: wel-daden hoeft hy geen;
En van geen Mensch en kan hem goed gelchien.
4. Wat is 't nochtans dat God' in mensch behaegt?
Dat Mensch aen Mensch sijn Liefde Gods betoon:
't Goed dat geschied aen dien-se Liefde draegt
Acht ware Liefd' als troff 't haer in persoon.
5. De Liefd' die God van Mensch aen Mensche wil,
Strijd, door qua' waen en domme eygen sin,
Met 's Menschen lust: dies rijt in 't hert geskil.
De weg schijnt swaer nochtans men moet hem in.
6. Al wat'er leeft, bemint sijns Welens duurs;
Verderf en dood schout het als hoogst' ellend:
De mensch, die Leerfaemheyd heeft by Natuur,
Voelt dieper schrick van sijnes Wesens end.
7. Dies Eygen-Liefd' die aen d'een zy'belet,
(Bestraelt met kracht van Goddelijke re'en)
Aen d'ander zijd' haer selfs te rugge set,
En port den wilom 't noodig pad te tre'en.
8. De Liefde tot een eeuwig Hemelich goed

- Maeckt dat, met kracht, de Aerd'sche onder raeckt,
En dat m' (hoe-wel met pijn) ter Deugd sich spoed:
Door Eygen-liefd' word Eygen-liefd' versaeckt.
9. Door kennis word eeuwichheids-Liefd' geteelt;
Door dese Liefd' krijgt het Geloove kracht;
't Geloove baert de Liefd' die God beveelt.
So word d'een Liefd' uyt d'ander voort-gebracht.
 10. **E**N als de Mensch sich nu op weg begeert
En werck begint, bevint hy in het gaen
Dat Lief's gebod, soo 't God gegeven heeft,
Niet is soo swaer als hy sich voor liet staen.
 11. Veel-doen baert konst: en konst maeckt licht: te met
Bevind de Mensch, van Waen door Waarheyt vry
Dat in sich selfs 't gebod van Christi Wer
Een lieflijk jock en lichten arbejd zy.
 12. Aldus soo krijgt 't selfs-willig paerd de spoor.
By Eygen-Liefd' komt Liefde tot de Deugd.
Een dubb'le drift stouwt krachtelijker door,
Eerst was 't met pijn, nu gaet het werck met vreugd.
 13. **D**Ie heeft, ontfangt: getrouweyt word belooft.
Gods heym'lijcklievd is by dien die hem vreeft.
Hoe Waerheids licht in 't hert sich klaerder toont,
Hoe meerder kracht tot deugde, in den geest.
 14. God vind' hem trou; dies doet Hy hem meer goed:
Hy sinaeckt meer goed; dies toont hy meerder trou:

- De meerder trou, maect dat God noch meer doet :
 Gods stercker guyst, sterckt we'er des Deugds gebou.
 15. Hoe trouwer hy, hoe trouwer oock God is ;
 Hoe meer God hem, hoe meer hy God bemint
 Hoe tusschen twee meer aerds gelijckenis,
 Hoe nauwer sich de een aen d'ander bind.
 16. Dus Israelt'er staeg van hem, na God; en we'er

- Van God op hem, een liefden-weder-schijn.
 VVaer Meer staeg-a'nt een oorfaeck is van meer,
 Daer kan geen werck (hoe swaer) onmog'lijk zijn.
 17. **T** Is sotte waen en doffe eygen-minn'
 Die u, ô mensch, houd voor den in-gang staen,
 Daer feylt geen kracht, maer wil, en goet begin:
 Noyt raect hy voort die noyt en wil bestaen.

SANG:

I.

Y die den naem van Christen draegt, En sijt, of waent
 te we-fen. Een die uw's Zielen heyl na-jaegt, Geeft u dit
 Dicht te le-fen.

stem,
 12 &
 19-22.

2. G'ontred u die u redden wilt
 Door hand-geweld of strijden :
 De beste redding vind m' in silt'

- En onverdroten lijden.
 3. Heeft u een kloecker pen of stem
 Die Lefz' wel meer doem hooren:

LIIDSAEMHEYTS ERINNERING.

Veeltijds wort soo gele'en, men kan het niet ontkomen,
 Ons Paert, en Swaert, en Boog, en macht, is te gering :
 Erinnerung wel op ! sulck lijden sal niet vromen,
 Wil'gh lijden, lijden is, siet hoe 't ons Meester gingh.

- De Rijmtjes hebben me'e haer klem
In veler menschen ooren.
4. (God, oorspronck van des VVaarheyds licht,
Klaer meer en meer de oogen
Van die het leeft, en die het dicht,
Dat VVaerheyd gaet voor Logen.)
5. 't Is waer, hy heeft niet onrechts veur
Die uyt ellend wil raken :
Maer licht'lijck doolt men in de keur
Van Hoe en Door wat saken.
6. De reden-schijn, die of bedriegt,
Of sou bedriegen konnen,
VVilt gy verstaen hoe grof die liegt :
Volgt ware Redens-Sonne.
7. Is 't eygen wrake die u port
Uw' vyand te bekrencken
De wreker komt al-tijd te kort
In al sijn doen en dencken.
8. Voor al, als uyt gerechticheyt
De wraeck (als rechts, genomen:
De wreker na verdienst van 't feyt
De straffe wil betoomen.
9. Doet gy in 't wreken dan te veel
Te veel, laet 's herten rust niet.
Doet gy de wrake maer ten deel :
Te weynig, boet den lust niet. :
10. Hy mengt vergif met medecijn,
Die wraeck aen re'en wil lassen :
VVAer dulle sinnen meester zyn
Daer kan men 't selden passen.
11. Dat schielijck met gevaer toe-gaet

- VWie mickt het daer soo effen ?
En in een sake sonder maet
Kan niemand mate treffen,
12. En schoon gy treft het al na waen :
(Na waarheyd treft gy 't nimmer)
VVat nut of voor-deel komt u aen
Door 't ydel breyn-getimmer;
13. Laes! wat geniet men uyt een Niet ?
U smert moet smerte blijven.
En dat een ander quaed geschied,
Kan 't uwe niet verdrijven.
14. De arme wraeck en kan noch 't quaed ?
Noch 'squaeds geheugnis weeren.
En die-se willig van hem laet
Komt best tot sijn begeeren.
15. Geen reden-loofer lust noch tocht
In 't gantsche Menschen herte,
Dan dat smert-koeling wort gesocht
In eenes anders smerte.
16. Door drijving eenes dollen lusts
VVord een ellendig wreker
Sijns naestens en sijns eygen rusts
En Christi VVets verbreker.
17. Doet gy de wrake voor 't Gemeyn :
Gy gaet des niet te vaster.
Die last is swaer, de wel-lust kleyn,
En 't minste quaed, 's volcks laster.
18. Geluckt de voor-genomen daed :
't Loon sal een hand vol wind zyn;
Lof-tuyting en een eeren-pract
Van die met u gefint zyn.

19. Maer soogy in 't voor-nemen sneeft:

Gy blijft en selfs verlegen;

En die 't geluck maer tegen heeft,

Krijgt heel de VVerelt tegen.

20. Den algemeynen haet en spot

Hebt g' in d'ellend te wachten.

Of over-boos, of al te bot

Sal ueen veder achten.

21. Als iek des VVerelts doen bepeyns,

VVar is haer Luck, een dwelm-luck!

Geluckt den aen-slag, 't heet Roomeyns;

Mis-luckt hy, 't is een schelm-luck.

22. 't Gevaer is groot, de vruchten kranck,

De scha'e meer dan 't genot is.

En schoon 't waer alle man te danck:

VVar is 't als 't niet na God is?

23. Het quaed eyfcht straf; het ong'lyck wreack:

(VVar Mensch seyt daer neen toe;)

Maer wie-se doen sal, dat 's de saeck.

God eygent' hem alleen toe.

24. 't Is waar hy wreack som-wijlen 't quaed

Door Menschen, selfs door snooden:

Maer al wat God geschieden laet

En heeft hy niet geboden.

25. Die wreack-lof geven, maken 't slecht;

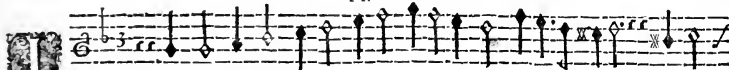
Die 't wreken, maken 't grover:

Dat alder-hoogste Wrake-recht

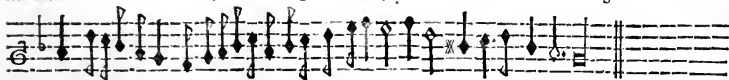
Geeft God aen niemand over.

SANG:

I I.

S't hoop van aerdsch genack of heyl Dat u de kans doet wa- gen: Te dwaef-

lijck draegt men 't le-

ven veyl, Om 't nietig te be- jagen.

2. Is 't Staat of Eer-lust die u drijft :
Te sotter is het poogen;
Die willig in de laegte blijft
Komt mack'lijck tot verhoogen.
3. Laet sotte waen en redens schijn
U 't hert niet onder-delven :
Wilt gy de meeste Meester zyn :
Word Meester van u selven.
4. Mis-haegt u de vernederheyd ?
Neen : laet' u wel gevallen :
Die op het aller-laegste leyt,
Heeft niet om af te vallen.
5. Het Aerdich' en is maer of end' an,
VVeest vaster heyls besorger.
Laet heerschen al wie wil en kan ;
VVord gy een Hemels-borger.

6. Daer gelt geen Geld, geen gift, geen gaef ;
Geen vleyen, stuypen, nijgen ;
Geen gunst-gehuer, heen hof-gedraef,
Geen one'el-hertig swijgen.
7. Daer is geen onder-sluypery,
Geen woelig Staats bepijnen,
Geen ver-door-steken kuypery,
Geen listig tegen-mijnen.
8. Daer hoeft geen sinertig hert-gepeyns,
Geen om-gekoop van mannen,
Geen nare wreack-krop, geen geveyns.
Geen angstig t'samen-spannen.
9. Om Liefde, om Geloof, om Hoop,
Om ongevalschte Deugden,
Is 't alles en alleen te koop
Dat eeuwig kan vervreugden.

SANG :

III.

I

S 't u om Vrycheyd gedaen: Soovrijd u vande lusten, Die na waen vryheyd u

doen staen, Die Vryheyd sal meest rusten.

1. Per.
2. 2. 16.

2. Tot vryheyd komt hy nimmer-meer
Die aen lult blijft gebonden.
Hebt gy na ware Vryheyd geer :
Onlaeft u van de sonden.
3. 't Hand-redden acht de VVerelt braef,
En noemtet Vryheyds-minnen :
Maer 't is voor-waer een arme slaef
Die slaef blijft van sijn sinnen.
4. Soeckt daer meest aen gelegen is.
Wat baet wel-stand uyt-wendig
Als 't binnen niet ter degen is ?
Qua'e wil maectt ons ellendig.
5. 't Is onvalt en verdeelt gemoed,
Vervult met damp en winden,
't Welck menig mensche soecken doet
Daer hy het noyt sal vinden.
6. Die tot het Best' of heeft geen moed
Of na waerdv noyt achten
Verbeeld sich 't Bitter, honig-foet,
En vleyd sijns selfs gedachten.
7. Die sonder herts benoegen leeft,
VVil sich daer toe bekloecken,
VVie 't dan in 't ware niet en heeft
Die sal in 't VVaen-goed soecken.
8. De Deugde-loose flauwicheyd
Doet menig mensch door-vloeyen,
Ach ! 't komt uyt enkel lauwicheyd
Met staet sich te bemoeyen.
9. Dunct u dat m' u tyranniseert :
Verand'ring is te schroomen.
't Keert al ten besten niet, wat keert.

- Licht kander arger komen.
10. Al waer die grond en regel staet :
Dat m', om 't gemeen te mijden
Niet sien moet op Besonder quaed;
Heeft licht de Deugd te lijden.
11. Die 't roer in hand heeft, houd het vast.
Snoo' daed word licht Staats keten.
Geen stuck soo quaed, als 't daer toe past.
Of 't kan 's Lands wel-vaert heeten.
12. Nood, Gods-dienst, VVenst, Genegentheyd
Sijn 't die een Staat formieren.
Na Staats en Lands gelegentheyd
Zijn sacht of harde Heeren.
13. VVie op dat Rad sich heeft geset,
Die moet sijn rol uyt-rollen.
Soo 't wel en mack'lijck gaet, hy met;
Soo 't holt hy moet oock hollen.
14. De tweede golf stouit d'eerste door :
Het eene quaed het ander.
En wil men niet uyt 't oude spoor.
Men moet al met malkander.
15. Die 't Hooch geern hiel' d'hy besit,
Moet sich daer heel na schicken.
Niet meer dan na een eenig VVit
En kan men teffens micken.
16. Die nau na sijn Geweten gaet
En wel wil t'aller uren,
Of stijgt schier nimmer-meer tot Staat
Of kand'er niet in duren.
17. Komt een die scherp let op Gods stem,
In 's VVerelt doen te raken ;

- Ach! hy fal haer niet, maer sy hem
Gemeenlijck anders maken.
18. De VVerelt heeft geen ding vol-maeckt:
Haer menschen blijven menschen.
En waer men licht tot arger raeckt,
Wie weet wat hy sal wenschen?
19. Acht soo den Staet belt, zoo hy is.
Licht kan men 't onrecht laken.
Die heyl beschaeft uyt hindernis
Staet aen het roer der saken.
20. Hy die den Scepter neemt en geeft,
Die Kroonen op en af set,
Die volle macht en wijsheyd heeft,
Die steeds op loon en straflet:
21. Der Goden aldergrootste Godt,
Weet alderbest hoe 't best is.
Den sijnen spaert hy 't waerdste lot.
Alleens hoe 't om de rest is.
22. Soo 't Godt goet is, soo zy 't ons me'e.
Ons beste werck is stil-zyn.
De Dienaer en de Heer zyn Twee.
Doch moeten eens van wil zyn.
23. Heeft Godt geen haest, hebt oock geen haest.
Wanneerm' is op 't benertste,
Is dickmaels hulpe aldernaest;
En alste naest schijnt, verste.
24. En schoon men nooyt tot redding quam:
Noch waer een Mug geen Kemel.
Want of men 't u hier al benam,
Noch blijft de wegh ten Hemel.
25. Geen liefde tot het Vaderlandt.

- Moet ons soo ver vervremen
Dat wy, in plaets van Godt, ons handt
Tot toevlucht soudē nemen.
26. Die door Godts Geest van sond' is vry,
Heeft geen Tyran te schromen.
Dit 's Vryheyds wegh. Hier door moet ghy,
En elck, tot vryheyd komen.
27. Geen Roomsche Brutus, maer Godts Soon
Is 't voorbeeld van Godts kind'ren:
Kruys lijden, brengt ons tot de Kroon;
Kruys doen, salz' ons verhind'ren.
28. De Overheden dieder zyn,
Moet yeder Christen eeren,
Gehoorfaem wesen. niet in schijn,
Maer na 't bevel des Heeren.
29. Oprechtelijcken niet nae 't oog;
Op alle plaets en tijden;
In alle dingen (laeg en hoogh)
Die met Gods wil niet strijden;
30. Waer blijft gy nu Philosophy,
En allen menschen Wetten,
Die nooyt de Wraeck of Muylery
Kont juyste palen setten?
31. Een Lefz, die ons Godts Wijsheydt gaf,
Kan alles alles stuyten,
En snijdt den Christen teffens af
De wraeck-en Staet-dispuuten.
32. Eehvoudige gehoorfaemheydt
Is eens voor al geboden:
Want alle Macht, (heeft Godt gefeyt)
Hoez' is, zy is van Gode.

1 p. 168.
24-14.

168.
13-14.

33. Dit wijst een Christen mensch zijn padt
Dat hy recht uyt moet treden.
Hy slaet zijn oog op Dit noch Dat,
Op oud gebruyck noch zeden :
34. Op Wettig-noch Onwettiche'en,
Op Lands Gewoont noch Vryheyd,

- Op Dus noch Soo : Hy is te vre'en
Die willig in de ly leyt.
35. In Regen wacht men Sonne-schijn ;
Stil Weer, als 't hard en suer is :
Godt, sooder vet gered moet zijn,
Sal 't doen als 't tijd en uyr is.

SANG :

IV.

I S Gods-dienst vryheyd uwe wensch: Om Gods-dienst vry te plegen, En ging noyt recht Gods-
dienstig mensch Ongoddelijke we- gen.

2. Is 't u belet, in vryheyd dy
Aen Godf-dienst te versaden :
Soo staet dan noch d'onvryheyd vry
Door 't manlijck quaeds versmaden.
3. Die's Goeds gevolg (kruys, schaef', en leyd)
Sich trooft in alle saken,
Geen uyterlijck' onvryicheyt
Kan hem yets onvry maken.
4. Een Wijse neemt het na de tijd.

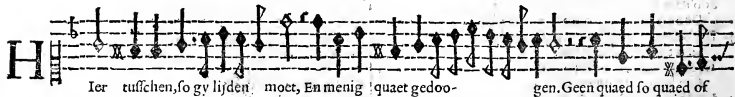
- Gunt God de ruymt; die bruyckt hy :
Is 't harder uur; soo lijd, soo strijd,
Soo kruyp, soo schuyt, soo duyckt hy.
5. 't Heeft al zyn reden (laet sich 't heit
Aen dit of dat niet vellen)
Waer-om 't aldus gehenger werd.
Den Goe'en is 't al ten besten.
6. Benaurheyd is des Deugdes room :
Sy kand'er tegen groeyen.

- Al staet den doorn ronds-om de bloem;
 Noch kan sy lustig bloeyen.
7. Sy word geprangt, dan doch met een
 Bewaert voor d'heete Sonne,
 Die haer, stond sy in ruymt alleen,
 Licht sou verdorren konnen.
8. Door 't lang onthouden van de ruymt.
 Ia selfs de hoop' te missen,
 Vvort dick-maels Gods Gemeynt geschuymt
 Van vele argernissen:
9. Van schijn-en waen-heylige lie'n,
 Die by 't getal sich vinden;
 Van die op Eer en Staten sien;
 Van enckel-aerdsch-gefinde:
10. Van die sich geven by de schaer,
 Doch na haer oog-wit loopen,
 En dick met alle-mans gevaer
 Haer Grootheyd willen koopen:
11. Van die men of nieus-giericheyd,

- Of 't sien op vriend' en magen,
 Of eene domme viericheyd
 Meest na den hoop siet jagen:
12. Van die den Gods-dienst doen uyt sleur,
 Uyt spijt, en uyt parthijschap:
 Van al die anders hebben veur
 Dan deugd' en 's Hemels blijfchap.
13. Hoe nauwer prang en swaerder kruys
 Op 't Gods-dienfts plegen staen sal
 Hoe meerder suyv'ring in Gods huys
 Van 't nutte-loofse waen-tal.
14. Een groot' en water-loofse wolck
 Verdwijnt doch al ten lesten.
 In vryheyd krijgt men 't grootste volck,
 Maer selden 't alder-bette.
15. Op-rechte Deugd' is ongemeyn;
 Een seldsaem ding, God vrēesen:
 Als 't God wil, beter kleyn en reyn
 Dan groot en snood te wesen.

SANG:

V.

't heeft

't heeft sijn goet, In ware wijsheys oo-

gen.

2. Het lijden dat uyt-wendig raect,
Maeckt geen goed menich ramp-salig.
't Is d'onwil die ellendig maeckt,
Door lusten, sot en dwalig.

3. In 's VVinters harde koudigheyt
Kan m' oock al nut besinnen:
De warmte wijd van 'r heet v. spreyd,
Gaet des te meer na binnen.

4. De ramp, die ont-hier weder-vaert,
Door 't Aerdich gemicks onthalen,
Drijft dick den geest na binnen-waert
Die al te wijt ging dwalen:

5. Geeft menig mensch hem selven we'er,
En doet hem naerstig letten
Om uyt den rechten steeck niet meer
Soo wijd sijn loop te setten.

6. VVanneer de moeder 't lieve kind
VVil van de borsten weeren,
Met roed, of 't bitterst dat-se vind,
Sal sy de speen besmeeren.

7. Als God ons om een Hemelsch-Soet
Het Aerdich wil doen versaken,
Komt hy ons door des Lijdens-roet
Het schijn-soet tegen maken.

8. Al word schoon Isa'e uyt-geleyd

(Soo 't schijnt) ter offerhande;
Al staet d'Altaer en 't hout bereyd
Om t'offer te verbranden:

9. God even-wel en heeft niet voor
Van 't leven hem t'ontvremen,
Maer van sijns Knechts geloof hier door
Een wisse proef te nemen.

10. Isa'e verrijft als uyt den doot,
De Ram alleen moet sterven:
Het lijden doet den Geest geen noot,
Qua'e Lust moet slechts verdeiven.

11. Al zwiert 't Kompas schoon gins en heen;
Of baren 't schip al decken:
De Naeld, gestreken aen Zeyl-steen,
Sal ita'gh ten Noorden strecken.

12. Of schoon de vroomme swerven moet,
En kruys op kruys verwachten:
Na reyne Deucht en 't eenwig goet
Staen stadig zyn gedachten.

13. Daer is een vloedt die onder d'aerdt
Dwers door de zee komt zijgen,
Doch sonder ('t is verwond'rens waerd)
Yet zouts aen sich te krijgen.

14. Een Christen, dwers door wederspoedt,
Van Godt hem opgezonden,

- Omringt met quaedt, blijft even goet
En onbesmet van sonden.
15. Een albedreven Konstenaar
Blijft steeds zyns Konsts bewijfer:
Ontbreekt hem goudt of dierbaer waer,
Hy werckt in loodt of yzer.
16. Een vrome, als 't hem tegen gaet
Hoeft niet van 't goedt te wijcken:
Soo wel in slecht' als beter staet,
Kan hy 'zyn Deucht doen blijcken.
17. Ia soo gereeder als het is
In Hout dan Goudt te snijden,
Soo lichter is 't in kommernis
Dan ruymheydt, zond' te mijden:
18. Soo veylighlijcker kanmen gaen
Den wegh na 't Godlijk leven.
Dat dickwils 't meeste schijnt te scha'en
Kan 't grootste voordeel geven.
19. Een Christen is niet als het glas,
Dat licht'lijk raecht in stuken;
Of als het al-fatsoenig was;
Dat steeds sich laet herdrucken:
20. Maer als den Diamanten ring,
Die, en vry is van breken,
En in een yder druckbaer ding
Laet sijn fatsoen en teecken.
21. Dat buyten is, dat moet na hem;
Niet hy na 't geen is buyten.
Die d'oore scherp heeft na Gods stem
Laet nergens door sich stuyten.
22. O! die 't voor eere achten kan

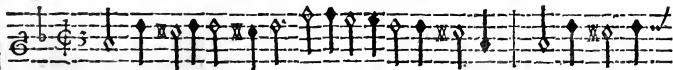
- En voor een groote vreuchde;
Wanneer hem Christi kruys komt a'n,
Raecht licht ter hoogster Deuchde,
23. Hoe swaerder lijden God u sendt
Hoe meer hy kondt wil maken
Dat ghy ofwat besonders bent,
Of wel toe kondt geraken.
24. Hoe meer de Zondt-vloedt wast, hoe d'Arck
Sich hooger moet verheffen:
Te hooger roem heeft Godes Kerck
Hoe haer meer ramps komt treffen.
25. Sijt ghy een Ioseph: 't is niet vreemt,
Hoe seer gh' op 't Deuchden padt zijt,
Datm' u en eer en ampt beneemt
En vanck'lijk in een gat smijt.
26. Sijt ghy een David: licht krijgt ghy
Dat Saul al sijn dagen
U houdt in kruys en swervery,
En nooyt rust van na-jagen.
27. Sijt ghy een Paulus: siet of 't dy
Daerom te sachter gaen sal.
Licht krijgt gy d'Engel Satan by,
Die u met vuyften slaen sal.
28. Sijt ghy sijn Goudt: 't kan u niet scha'en
Al wordt gh' in 't vuer bedoven
Om sevenwerven uyt te staen
De hit van 's Goudtsmidts oven.
29. Die Godes goede wil verstaet,
En sich in 't laeg wil geven,
Hy leyt op aerden, 't zy hoe 't gaet,
Een rustigh lustigh leven.

30. Hy flaecht d'ervaren Muficijn,
Die d'oorvreugt niet wil fchenden:
Breekt hem een fnaer, 't en geeft geen pijn,
Hy fingt her liedt gen enden.
31. Moet hy een moyelijke rol
In 's werelts toon-fpel fpielen:
Een hert van Godt en Deuchde vol
Kan 't quaede niet licht vervelen.
32. O! die maer trouwlijck Godt vertrouwt!
(Sijn Goedtheit kan 't foo voegen!)
Dat hy aen aetfch gemack onthout,
Vergeldt hy door geroegen.
33. Soo hem de fmaedt van menigh manfch
Wtwendigh komt beflijden:
Die willigh lijdt, geniet zijn wenfch,
Trots alle die 't benijden.
34. De fmaeler lijdt geen grooter fmaedt
In 't diepste van fijn finnen,
Dan dat hy 't hert van dien hy haet
Niet mede kan verwinnen.

35. Daer 't bolwerck van geduldicheyt
Steeds leyt voor 's vvands oogen,
Hy merckt in 't eynt, al is 't hem leyt
De fotheyt van fijn poogen.
37. Dwang-werck verdient geen lof: ô neen!
De Vroom' in lijdens ure,
Valk willig en van felfs daer heen
Daer God en 't Lot hem fluren.
37. 't Onlijdfaem hert (door valfch befluyt)
Wil leet mer leet wech dijven:
Een lijdfaem menfch geraeckter uyt
Door willig in te blijven.
38. O Lijdfaemheyt volmaeckte Deugd
En band van alle Deugden,
Die u maer heeft, kan itaeg in vreugd
't Geperfte he: t verjeugden.
39. O wenfchelijke wenfch'lijckheyt,
Daer 't hert in Gods gehengen
Sich ruft, en boven menfch'lijckheyt
Den fwacken menfch kan brengen!

SANG: Forfters Droom. Of: Phoebus is lang, &c.

I.

Aeck, mijn fnaeren, een geklanck, Dat de finnen kan vervreugden: Sing, mijn keel, een

Y 3

nieu

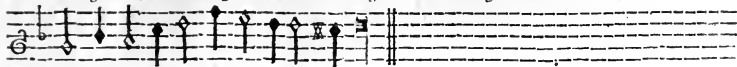
OOTMOEDIGHEYTS LOF.

Wie sal die groote Deugt; Ootmoedigheyt vol-roemen?
Den Schrijver van dit Boeck, heeft veel daer toegedaen,
En toont, als in een Hoff, veel schoone Ootmoets Bloemen,
Siet oock wat Teecken-konst, hier Konstelijck wijst aen.

nieu gefanck, Van een Deugd de schoonst' der Deugden; Van een Deugd die Ootmoet hiet, Daer men

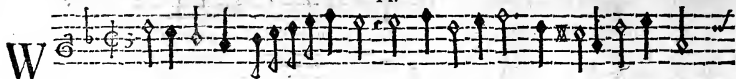
't voor-beeld klaer van siet. In hem dief' ons gebied.

2. Hem, die, nu der Heeren Heer,
 Diep in ootmoet ne'er-gelegen,
 Heeft der eeren hoogste eer
 Door vernedering verkregen.
 'Al wie, sat van aerdsche min,
 't Hemelsch soeckt met hert en sin,
 Moet delen weg oock in.
3. Door Ootmoet en Ned'richheit
 Word de hooghste Hoogt' gevonden :
 ('t Hert door hoogheyds lust verleyt,
 Blijft hier vast om laag gebonden.)
 Hoe de leeder die hoog gaet,
 Lager inde Aerde staet,
 Hoe minder dat' om-slaet.
4. Ootmoet leyt niet, in, het lijf
 Met onnoodich quaed te quellen,
 Noch in 't waen-heylig bedrijf
 Daer veel menschen Deugd' in tellen.

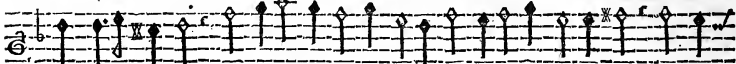
- Deugd hangt niet aen 's menschen breyn :
 Maer Gods heylig Woord alleyn,
 Is Leers en Deugds-Fonteyn.
5. 't Is oock d'Ootmoet niet die geld,
 Dat men (om in sond te blijven)
 Sich, als rechts, ootmoedig stelt,
 Enfoo sondig gaet beschrijven
 Of men staeg moeit zyn in sond.
 Dit 's geen Deugd, maer le- gen-vond,
 Op Ootmoets schijn gegrond.
6. Ootmoet leyt gants niet in schijn,
 Oock niet heel in slechte kleeden :
 Uyt het hert, daer' in moet zijn,
 Moet-se stralen door de Zeden.
 Schijn-deugd krijgt wel 't lijf tot haer,
 Maer Deugd, lijf en ziel te ga'er ;
 In 't hert, en openbaer.

SANG: Als op 't hooft-gaende.

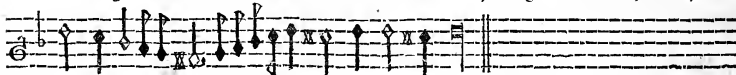
II.

Are Ootmoet (meest ghebaert Door sijn selfs en sijn Staats kennis) In die's men-

schen tong bewaert, Voor des Naestens hoon en schennis. Die sijn vorig doen wel weet, Heeft sijn

mond niet licht ghereedt tot

yemandts schand of leet.

2. 't Christen hert, door Ootmoets geest

Sterck verandert en gedreven,

Wetend' hoe 't selfs is geweest,

Wil oock al-tijd geern vergeven :

Komt tot wrake noch vonnis,

Deckt al wat te decken is,

En siet veel feylen mis.

3. Ootmoet doet de mensch dief' heeft,

Boven sich, een ander achten.

't Hert daer d'eer-sucht niet in leeft,

Voed geen nijdige gedachten ;

Gunt een a'er wel 't geen het mist ;

Doet op 's naestens faem geen list ;

Maeckt onvre'e nachte twist.

4. Ootmoet, Moeder en oorfaeck

Van 's gemoeds bedaerde sachttheyd,

Weert verbolgentheyd en wraeck,

Toorn, gekijf, en onbedachtheyd.

Die door Gods Geest onder-richt,

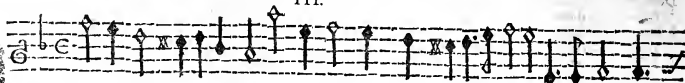
Kleyn is in sijn selfs gesicht,

- Acht alle ong'lijk licht.
5. Ootmoet, Suster van de Liefde,
Doet in vriend'lijkheid verkeeren :
Dat-se elck dient en gerieft,
Is haer lust en staeg begeeren.
Die hem selfen kent te recht,
In sijn eygen oogen slecht,
Word geern eens yeders knecht.
6. Ootmoet, Voester van Gedult,
Helpt het angstig mimmureren
Als God's Lydens maet vervult)
Krachtig uyt het herte weeren.
Die recht kleyn is van gemoed,
Meynt in alle tegenspoed,
Dat hy 't noch heeft te goed.
7. Ootmoet, Matichyds Vriendin,
Weert sorg-vuldicheyd en truren,
Ala'm', in 's lijfs behoefte, heeft min
Dan den eyfch is der natuuren.
't Hert van Ootmoet wel door-ploegt,
Dat hem selfs niet veel toe-voegt,
Is oock met 't minst vernoegt.
8. Een op-recht Ootmoedich hert
Staet sijn God in all's gelaten :
Wel-kom vreugde; wel-kom smert;

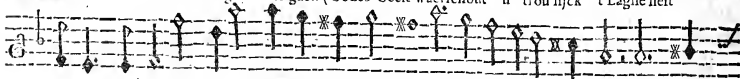
- Wel-kom alle lot en staten,
Die sich en den Sender kent,
Heeft sijn hert, 't zy wat hy send,
Tot danckbaerheid gewend.
9. Ootmoet kenster van gebreck
En van 't eygen onvermogen,
Neemt de Ziel den lust en treck
Om hier oyt te sluymen-oogen,
Doet de Ziel op schilt-wacht staen,
Om noyt door's vleeschs schalcke pa'en
In sond te sijn verra'en.
10. Ootmoet, Toonster van armoed
In de Goddelijcke saken,
Maeckt dat sich de mensche spoed
Om door bidden God te naken :
Bidden, 't welck uyt 't hert ontspringt,
En, met sterck Geloof om-ringt,
By God met kracht door-dringt.
11. Ootmoet, Weckster van de wil,
Doet in all's gehoorfaem wesen,
Laet in Deugde't hert noyt stil :
Want waer Ootmoet is, is vreesen ;
Waer vrees is, wort scherp gelet
Niet op een maer alle wet
Die 's VVets voorstelder set.

SANG: Als op 't hooi-gaende

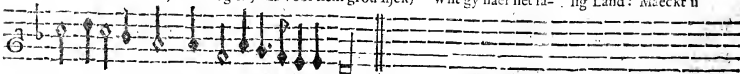
III.

Enſche wilt ghy ſeker gaen (Godes Geest waerſchout u trou'lijk 't Laghe liefst

en neemt God aen; Dat hoog is, is voor hem grou'lijk) Wilt gy naer het ſa- lig Land: Maeckt u

ſelfs in allen ſtand, Kleyn onder Go- des handt.

2. Smal is 't pad, eng is de poort
(t Sijn Gods red. n die 't betuygen)
Welcks in-gang ten leven hoort:
Wieder door wil moet ſich buygen;
Aerſche grootheyt moet om veer;
Aerſche hoogte moet ter ne'er:
Die wel hoopt, hoopt niet eer.
3. Ootmoet is een vrucht en ſpruyt
Van Gods Geest, die Deygd doet groeyen,
En ſond drijft ter heeten uyt:

Van Gods Soon komt hy afvloeyen.

Die dien miſt, 't zy wat hy doe,

Maeckt vergeef hem ſelven moe:

Gods Soon om hy niet toe.

4. Salig menſch, die dit luweel,

Die dees Peerle hebt verkregen:

't Geen gy hebt is groot en veel:

Aen 't wel houden is gelegen.

Maer die 't niet hebt: ſtat'er na

Schut u ſcha': Die niet komt dra.

Mpr.
3-8-17.

- Licht komt hy wel te spa'.
5. Voor 's gemoeds bedriegery
Moet g'u zelfs voor al vermanen :
d'Alder-sorste hoovaerdy
Is, hem zelfs ootmoedig wanen :
Wanen, al men 't noch niet is.
Mijd dees niet en duikernis ;
Meynt niet, of hebt eer 't wis.
6. Die daer siet door Wanens glas,
En valt meynt, hy heb bekomen,
A beyd niet, blijft die hy was ;
Paeft hier tusschen 't hert met doornen ;
En, door eygen-liefde sot,
Stelt sien tot sijn zelfs Af-God,
En die bet sien, tot spot.
7. d'Eerste trap des waer' Ootmoets,
Is Ootmoet en diep verne'eren :
Van God, Gever alles goeds,
Moet m', in Ootmoet, kracht begeeren.
Door Gebed vangt' aen ; krijgt schoot ;
Komt tot haer vol-komen groot',
En blijft tot in der dood.

*Voor een jonge Dochter M. G. in hare langdurige en
spare Streek-qualen.*

SANG: Fortuyn' helas pourquoy.

Of:

Mijn droetheyt moet ick &c.

T En is niet alle-tijd van vreugde, dat men singt :
Ick sing, hoewel met pijn, smert en ellend om-ringt.

- By menschen schijnt geen hulp : waer sal ick hen en
gaen?
- Tot hem, daer vreugd? en pijn en alles komt van daen
2. Ach ! God, die alle doen en lijd en klaer aen-schout !
Die my, op 't schoonst' der Ieugd, in 't tranen-leger
houd :
- Siet op my, uw geschap, dat onder d'harde tucht
Van uwe strenge hand veel laren heeft gesucht.
3. Siet op my, u Dieners', welck gy met droefheyt spijft,
Die nochtans, mids in druck u dickmaels eert en prijft,
En angstig in haer geest, geen ding' soo seer beklaegt
Dan dat ly 't pack al-tijd niet even lustig draegt.
4. Hart-dringend' is de nood; doo-dinged' mine smert.
De Geest, mer 't Lijf te ly', beangstigt en benert :
Ach Vader ! (mach het sijn) gunt dat dees quale vlie :
Dan doch de Myne niet, maar Uwe wil geschie.
5. Ick geef my onder u, al valt het over-bang :
U Wysheyt weet waer-om ; u Goedheyt schickt hoe
lang ;
U Goddelijcke wil en kan niet zijn dan goed :
't Is wel, Goedheyds-fonteyn, 't is wel al wat gy doet.
6. Is 't uwe goede wil, dat ick noch langer ly',
En van des Werelts vuyl gants klaer geloutert zy,
Geloutert, door het vuyl van druck en tegen-spoed :
't Is wel, Goedheits-Fonteyn, 't is wel al wat gy doet.
7. Of is 't, op dat g' in my een proeve nemen meugt
Van mijn geloof, gedult, en vastheyt in de Deugd,
En daer-om my begiet met droefheits overvloed :
't Is wel, Goedheits-Fonteyn, 't is wel al wat gy doet.
8. Of wilt gy dat ick slaeg in desen stand sal zijn.
Om dat ick, in mijn leet en ongemeene pijn,

CHRISTELIICKE GELATENHEYT.

Dat is Gelatenheyt, dat m' in sulck pijnlijk wesen ;
 Bid ! Heere, soo gy wilt, so kont ghy my genesen ;
 Dat is Gelatenheyt, oock allerley ellendt,
 Voor lief te nemen, soo 't ons Godt Almachtig sendt.

Van Ellend en Gedult een spiegel wesen, moet :

- 't Is wel, Goedheyts-Fonteyn, 't is wel al wat gy doet.
 9. Of is'er yet, ô God ! (u bet dan my bekent)
 Waer-om gy hengen wilt dat ick in dees ellend
 Tot aen mijn end sal sijn: 't is swaer voor vleesch en
 bloed.

- Nochtans, Goedheyts-Fonteyn, 't is wel al wat gy doet.
 10. Mijn God, ick bid niet meer dat gy van ramp ontslaet,
 Alleen bid ick dat my uw' hulpe niet verlaet:
 Wat schaed een harden stoot, wat deert een fellen slag,
 Als 't hert van binnen heeft daer 't sich aen houdē mag.
 11. Uw's Geestes by-stant is 't die ick alleen begeer,
 Op dat ick regen u noyt sondig murmureer.
 'k Wil willen wat gy wilt: maeck dat des willens wil,
 Vol-komen in mijn hert, noyt van de u verschil.
 12. Of schoon het Lichaem dan, door smertedie het lijd
 Maeckt dat de ooge traet, d'Borst sucht, de keele kriet,
 De Geest nochtans, getroost, getroost door u gena'e
 En 't selschap van dijn Geest, keert alle zielen-scha'e.
 13. Nu rust, mijn Ziel, in God, u God, die soo goed is;
 Die niet dan goed kan zijn; Die uwe droeffenis
 Of wiss'lijckenden sal, of send hy noyt een end,
 Tien-dubbelt reden heeft, waer-om hy 't niet en send.

Of van
 Tweederley heerschen.

Aen

d'Ontheerde Staat-bemindersg.

SANG:

O slaep, ô soeten slaep.

Of:

Heyl-gierig mensch &c. Pag. 2.

I.

- H** Oogheyts-minnaer, die 't acht voor lij'en
 Berooft te zijn van heerschappye;
 Wiens hert den ouden Staat.
 In hoop na gaet:
 Laet u lust soo veer,
 Na een vluchtig' eer,
 Laet u lust soo veer niet loopen:
 't Best is na by, en staet noch open.
 1. Ick weet een Staat, die wis en vast is,
 Wiens last niet swaer en sonder last is;
 Daer niemands wil of wet
 U oyt van set;
 Waer by alle hoogt'
 Die gy dencken moogt,
 Waer by alle hoogt' op Aerden,
 Hel-laeg is, van geender waerden.
 3. Dees Staat, soo waert en uyt-gelesen,

't SWAERD IN SIIN PLAETSE.

Had Petrus, sijn ghemoed in dwangh ?
Och neen; hy ging sijn ouden gangh.
Wat was hier op sijns Meesters beede ?
Hou Petre ! 't Swaerd moet in sijn Scheede.

Bestaet in Waerlijk dat te wesen
 't Welck menig waenlijk roemt,
 En sich me'e noemt;
 Waer van elck den schijn
 Sich genoeg laet zijn:
 Waer van elck den schijn wil dragen,
 Maer 't ware wesen niet bejagen.

4. Die Christen met mond, heit, en daed is,
 Die is 't alleen die in dees Staet is.
 Of hy ichoon, hier veracht,
 Beschimpt, belacht,
 Voor den waen-wijs, sot,
 Arm, gering, en bot;
 Voor den waen-wijs, sot moet lijken:
 Waarheid sal beter vonnis strijken.

5. Een Christen, die, recht weder-boren,
 't Aerdich heeft versaecht, 't Hemelich verkoren, ?
 Die is (en niemand meer)
 Vol-komen Heer:
 Die is Heer van 't geen
 Waer van vedereen,
 Waervan yeder een is slave,
 Hoe groot van heerschappy en have.

6. Den Christen, door sijns selfs verwinnen
 Nu Heer en Meester van sijn sinnen,
 Houd alles ne'er-gevelt
 En in gewelt
 VVat op Aerd' onrust,
 Smeit en tegen-lust,
 VVat op Aerd' onrust in-voeren
 En 's menschen ziele kan ontroeren.

7. Geen aerdche hoop pijn door verlangen.
 Geen aerdche vrees en maectt hem bange.
 't Zy hoe 't hier woelt en raelt,
 Hy, onverbaest,
 Met sijn Schat te vre'en,
 Treed al moedig heen:
 Met sijn Schat te vre'en, is Koning
 In sijnder Zielen ruyme wooning.

8. Daer heeft en draegt hy steeds den Scepter;
 Niets tegen sijnen wil en repter.
 Haet, tooren, trots, en spijd.
 VVreeck-sucht en nijd,
 Met al wat'er neygt,
 (En ziel-smeite dreygt)
 Met al wat'er neygt tot sonden,
 Leyt krachte-loos, en als gebonden.
 9. Gods VVoord, dat Leers en VVaerheyts-Son is,
 Dat spreekt en wijst daer alle vonnis;
 Gehoorfaemheyd voert uyt
 't Geen 't heit besluyt;
 Vrees en liefde Gods
 Zijn Leers en Gebods,
 Zijn Leers en Gebods betrachters,
 En voor de Ziel gelijk deur-wachters.
 10. VVaer blijft gy nu vermaerde Helden
 Die Monsters en Tyrannen velden,
 Maer 't Monster noyt versloegt,
 Dat gy selfs droegt;
 En van Tyranny
 Noyt in 't hert waert vry;
 En van Tyranny der lusten

- U door begeerten liet ontruffen.
11. 't Geen gy niet kond, hoe hooch uyt-ſteeckent,
Dat kan een menſch, geen menſch gereeckent;
Die hier in laegheyd leeft,
Geen ſaem en heeft,
Schild noch Swaerd gebruyckt,
In verſmaetheyt duyckt:
Schild noch Swaerd gebruyckt uyt-wendig:
Na 't oog, ramp-falig en ellendig.
12. Zijn oogen walgen van 't geringe,
En ſien nau eens op aerdfche dingen:
Haer wijsheyt is hem geck;
Haer Schoonheyt, dreck,
Roock acht hy haer goed;
Wind, al haer hoog-moed;
Bitterheyt, haer foeticheden;
Onruſt, al haer gewaende vrede.
13. Een Chriſten (ô! hoog-waerdeere!)
Is Heer van aller Heeren Heere:
Heer van begeerlijckheyt,
Die 't al verleyt:
Heer van dwafen wil,
Oorſaek van geſchil,
Oorſaek van geſchil en onluſt
En al des Werelts ramp en onruſt.
14. O ſchoone Kroon! waer op noch ſchoonder
Gegeven word van 's Deurds Beloonder:
Van God, die hem, die 't al
Verwinnen ſal,
In onſterflijckheyt,
't Rijk, voor hem bereyd,

- 't Rijk, voor hem bereyd, ſal ſchincken,
En eeuwig als de Son doenblincken.
15. Sulck Heer, die dees Kroon heeft in d'oogen,
Hoe kan, hoe wil, hoe ſal die poogen
Na een verganckelijck
Gewelt of Rijk?
Waer toe Staat of Sweerd,
Die los van begeert,
Niet behoeft in d'Eerd te wroeten,
En heel de Werelt treed met voeten?
16. Dit is het Een, alleen van nooden;
Hier na te ſtaen heeft God geboden,
Dees hooge Heerſchappy,
Dees Monarchy,
Daer kont gy noch aen,
Door het recht in-flaen
En gedurig gaen der paden,
Geweten in 't Woord van Genaden.
17. Van 't ſchijn-hoog heeft u God geſtooten,
Om u door kleynheyt te vergrooten,
Vergrooten met dees grootte,
Die na de dood,
Na de dood noch blijft,
En in ruſt beklijft:
Na de dood noch blijft beſtendig.
Niet ſoeter, dan Wel, en On-endig.
18. God maectt u 't pad ten Leven, gladder:
Op gladde paden loopt men radder.
Nu kont gy, wilt gy maer:
Waer toeft gy naer?
Nu g' in 't lage bent,

- Daelt al voor ten end :
 Nu g' in 't lage bent getogen,
 Wi jckt, wijckt met lijf en ziel van 't Hooge.
 19. God die d'Af-Goden af wil houwen,
 En in u hert sijn Tempel bouwen,
 Doet u Staats loffen stand,
 Eers snelle schand,
 Schijn-goeds haestig vlien
 Klaer met oogen sien :
 Schijn-goeds haestig vlien bevinden
 Op hoop of gy een Beter vinden.
 20. Een Beter : niet met wanck'le sinnen,
 Die 't Aerdſch en 't Hemelſch teffens minnen ;
 Niet met een dubbelt hert,
 't Welek, hier verwert,
 Na des lijfs wel-vaert,
 Door geweld en ſwaerd,
 Na des lijfs wel-vaert wil loopen,
 En noch op 't Eeuwig medehopen.
 21. Maer met een hert, 't welck, klaer en ſuyver,
 Niet hengt dat gy (als kruys af-schuyver)
 VVan God wil dat gy lijd,
 Bijt die u bijt ;
 't Quade weder-ſtaet ;
 We'er-ſlaet die u ſlaet :
 't Quade weder-ſtaet door 't quade ;
 Schut ſchade met een anders ſchade.
 22. Maer met een hert, 't welck, in-genomen
 Met Liefd' op 't geen dat Na ſal komen,
 Door waarheyd vry gemaect,
 't Aerdſch heel verlaect,

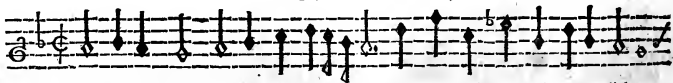
- En, in God verneugt,
 Niet en foeckt dan Deugd :
 En, in God verneugt ten vollen,
 De Werelt haren rol laet rollen.
 23. Verbreekt in 't hert al 't dwaes getimmer.
 Zot zijn, is quaed; ſot blijven, ſlimmer.
 De nacht is heen geaen,
 De dag komt aen.
 Blijft doch aen de Aerd
 (S'is geen lievens waerd)
 Blijft doch aen de Aerd niet hangen.
 God jaegt u Ziele : laet-se vangen.
 24. Neemt niet al mocht' u we'er gebeuren.
 Houd ruſt : mijd ſtof van meer te treuren.
 Voor al ſoo merckt en let
 Scherp op de Wet,
 Die op 't nieu verbond,
 Door Gods Soon, gegrond,
 Plaets in hert en mond moet vinden,
 En nu alleen de Ziel kan binden.
 25. Al nieu, al nieu, 't Oud is verſtreken.
 Geen Moſes heeft nu meer te ſpreken :
 Sijn heel' Wet die hy gaf
 Is dood en af.
 Sint de Sonne ſcheen,
 Moest de ſchaduw' heen :
 Sint de Sonne ſcheen ſoo helder.
 Gods Soon alleen nu Wetten-ſtelder.
 26. Des Vyands Zaet (het volck der boofſleyd,
 De plegers van quaed en Godloofheyd)
 Laet nu Gods Wot niet toe

Dat mensch uyt-roe':
 Als de endiging
 Komt van alle ding,
 Sald'er suyvering geschieden,
 Die God sijn Eng'len sal gebieden.
 27. Is noyt de Aerd vry van d'onvrome:
 God sal wel d'een door d'ander toomen:
 Die God, die selfs oock 't quaed
 Dat hy toe-laet,
 Schickt, bestuert aen-schout,
 En in palen houd:
 Schickt, bestuert, aen-schouwt sijn handen
 Bereycken alle hert' en landen.
 28. Al wat in macht in hoogt' gestelt is,
 Al wat in uyt-steck en geweld is,
 Hoe quaed of Godde-loos,
 Verkeert en boos:
 't Is (wanneert'er is)
 Door Godts hengenis:

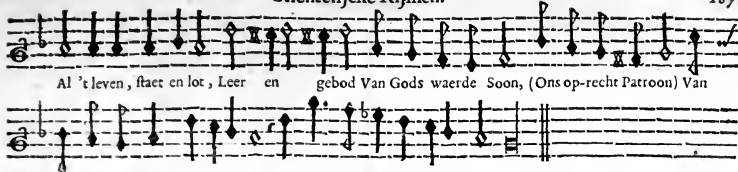
't Is (wanneerter is) al-samen
 Van God, die wil men sal't g'hoorsamen,
 29. Die licht uyt duyfsteris kan trecken,
 Kan alle quaed tot goed doen strecken:
 Geen Vorst of Heer altoos,
 Hoe deugde-loos,
 Of hy foeckt noch me'e
 (In rust, stilt', en vre'e)
 Of hy foeckt noch me'e te schaffen
 Den goeden, loon; den quaden, straffen.
 30. Laet God de wer'lt door wer'lt regeeren.
 Die God selfs heeft, wie kan hem deeren?
 Geen quaed, als hy ons slut,
 Of 't word te nut.
 Of komt ons we'er-spoed,
 In verlies van goed,
 Leven, lijf, en bloed te voren:
 Die God hout, heeft niet veel verloren.

SANG: Als op't hooz-gaende.

II.

Icht kan u 't Vleesch veel uyt-vlucht dich- ten: Maer laet Gods licht slechts tegen-lichten.

Al 't leven, staet en lot, Leer en gebod Van Gods waerde Soon, (Ons op-recht Patroon) Van

Gods waerde Soon, geeft klaerheyd, En roept luyt uyt voor defe waarheyd.

2. Merckt op sijn Woord, 't Woord der genaden,

Laet los: schelt quijt: vergeeft mis-daden.

Verwijst niet; dat u niet

Soo me'e geschied.

So als gy uyt-meet,

Staet Gods hand gereet,

Staet Gods hand gereet t'in-meten,

Laet Christus in sijn Woord ons weten.

3. Sijn vyand leert hy overwinnen;

Niet door geweld, maer door beminnen.

Gods gantsche Wapening,

Schild, Helmen Kling,

Mer al wat'er voort

Tot ons Krijg behoort,

Kan men in sijn Woord klaer lesen,

Niet Aerdsch, maer Geestelijck te wesen.

4. Sijn kompt en was niet om verderven,

Maer om behoud'nis te doen erven.

Noyt wraeck of vonnis quam

Van 't weer-loos Lam.

Of hy schoon getergr,

En dier toe gevegr,

Of hy schoon getergr wel konde;

Noyt had hy sulcks in hert of monde.

5. Een Voor-beeld heeft hy ons gelaten.

Waer in 't In willig 't kruys r'aen-vaten;

In lijden sonder schuld;

In sterck geduld;

In wraeck en oordeel

Aen sijn God geheel,

Aen sijn God geheel en eygen,

En, doen hy leed, niet eens te dreygen.

6. Een Heer, een Leer, een Naem, een Leven

Word allen Christ'nen roe-geschreven.

't Woord treft haer al gelijk:

Dat mⁿ in Gods Rijck

Door vervolg en smaet,

En uytwendig quaet,

Wesf.
21.

- Door vervolg en smaet moet raken:
Wie durf de weg noch anders maken?
7. De Leerling (seyt ons Ziel-bekeerder)
En is niet boven sijnen Leerder;
De Dienaer oock niet meer
Dan sijnen Heer.
Lijd de Knecht gequel:
't Moet hem soet en wel,
't Moet hem soet en wel gevallen,
Sijn-Heer gelijck te zijn in allen.
8. De boose Werelt kan niet laten
't Geen haer soo ongelijck is te haten.
Die soo met daed als woord
Haer ruft verstoort,
En de duyfternis
Acht voor 't geen-se is:
En de duyfternis durft schouwen,
De duyfternis sal hem verspouwen,
9. Een Christen is tot kruys geboren;
Een Christen is tot kruys verkoren
't Is God, die 't soo begeert
En ordineert:
't Beeld sijns Soons wil hy
Dat gedragen zy,
Dat gedragen zy in smaetheyd
Van al die hy tot beter staet leyd.
10. Vergeefs soeckt dan 't vernuft uyt-wegen;
Het kruys, het kruys moet zijn gedregen,
Gedregen: niet wanneer
Uw' tegen-weer
Nu geen schut meer geeft,

- En geen nut meer heeft:
Nu geen schut meer geeft in 't quade,
Om dan gedwongen 't kruys te laden:
11. Niet juyft alleen in sulcke tijden
Als niemands Swaerd voor u wil strijden,
Of soo 't al strijd en slaet,
Nochtans niet baet,
En gy 't lijden moet,
('t Zy oock wat gy doet)
En gy 't lijden moet gedogen:
Noemt gy dit Kruys, gy zijt bedrogen;
12. 't Is kruys, maer niet van God verkosen;
't Is kruys, maer oock gemeyn den boosen;
't Is kruys, maer 't welck dien 't naeckt
Geen Christen maeckt:
't God-behaeglijck kruys,
(Als 't de Heer sendt t'huys)
't God-behaeglijck kruys der vromen
Word willig, willig op-genomen.
13. Word op-genomen, als men 't lijden,
In-dien men wou, wel kan ontglijden,
't Zy door de tegen-stand
Van weldig' hand,
Of door van vroomheyd
Die ons God voor-leyd,
Of door van vroomheyd te deynsen,
En met de Wer'lt te doen of veynsen.
14. Sulck lijden doet ten Hemel raken.
Soo leed de Heer, wel-lijdens Baken:
Doe hy, in Gods gestalt,
En als bewalt

- Met macht boven macht,
 Alle tegen-kracht,
 Alle regen-kracht kon storten,
 Ging hy sijn kruys gewillig schorten.
 15. Doe hy door sijns gebeds op-sijgen,
 Had hy gewilt, te hulp kon krijgen
 Veel duysent Hemel-Boon
 Uyt 's Vaders thoon;
 Wat heeft hy gedaen?
 Niet met quaed we'er-staen.
 Wat heeft hy gedaen? Geleden.
 En ons in lijden voor-gefteden.
 16. Laet ware re'en nu 't haer eens vragen:
 Wie kan sulck Kruysen 't Swaert saem dragen?
 't Swaerd troit en port tot stryd,
 't Kruys duyckt en lijdt;
 't Swaerd bedient het vleysch,
 't Kruys beneemt sijn eyfch;
 't Swaerd bedient het vleesch in lusten,
 't Kruys neemt gemack en aerdsche luste.
 17. Wie kander Vier met VVater mengen?
 Den Hemel aen de aerde brengen?
 VVat deel heeft 's vleeschs bol-werck
 Met Christi Kerck.
 Die op 't schoonste groeyt,
 En vrucht-baelijckst bloeyt,
 Die op 't schoonste groeyt in nooden,
 En jagen, bannen, vangen, dooden?
 18. Geens waren Christens hert of oogen,
 Die oyt na d'Aerd of 't aerdsche vlogen:
 't Is beter dat hy wacht;

- Dat hy betracht;
 Daer sijn hert aen-hangt;
 Daer hy na verlangt;
 Daer sijn hert aen-hangt geheelijck;
 Op-rechte liefd' is onverdeelijck.
 19. 't Is Hemelsch daer hy na moet trachten;
 't Is Hemelsch daer hy op moet wachten;
 Hoog en groot is sijn loon,
 Doch in Gods woon:
 Vast heeft hy hier niet
 Van al wat men siet;
 Vast heeft hy hier niet; sijn segen
 Op Aerd, word in ve'volg verkegen.
 20. Om 't pad na 't Noodig Een te treden,
 Hoeft hy geen aerdsche salicheden.
 Gunt God wel-stand of vre'e,
 Hy neemt 'et me'e;
 Doch bruyckt Swaerd noch dwang.
 Om het Aerdsche lang,
 Om het Aerdsche lang te houden.
 't Aerdsch Canaan was voor den Ouden.
 21. 't Schijnt wel niet quaed, ja Gods begeren,
 Sijns naestens quaed door quaed te weeren.
 Maer waer is Leer, of Wet;
 Wensch, of gebed;
 • Toc-seg' of beloof',
 Die 'teyft, of oorlooft;
 Toe-seg' of beloof' beschreven,
 En in Gods Nieu Verbond gegeven?
 22. Hoe draegt hy 't Swaerd voor sich of and'ren,
 Die 't kruys-padt niet alleen selfs wand'ren

Maer and'r' oock op die baen

Moet leeren gaen ?

Wie is vry hier van ?

Geen, wanneer hy kan.

VWie is vry hier van ? Geen Zielen

Die Christum oyt voor Heere hiel'en.

23. Hoeft gy, om 't Hemelsch te bekloecken,

't Aerdich niet voor u door 't Swaerd te soecken :

(Gelijck geen mensch behoeft

Die 't Hemelsch proeft)

VVaer toe (ô ! bedroch !)

Voor een ander doch ?

VVaer toe ? (ô ! bedrog der sinnen !)

Een Heyl-pad moeten wy all' inne.

24. Om dan 't Onnoodig te bejagen

Durft gy der quaden Zielen wagen.

Ach ! 't is te veer, te veer

Van Christi Leer ;

't Is te veer van 't pad

Na Gods vreugden-stad ;

't Is te veer van 't pad getreden.

Bedrieg u niet door schijn van reden.

25. Is ons hier levens tijd van nooden,

Om leven 't Leven ons geboden :

Ons leven tijdt en maet

Staet aen Gods raed.

Die elck oogen-blick

Voor de sond' heeft schrick,

Die elck oogen-blick leeft heylic,

Hoe kort hy hier oock leeft, leeft veylig.

26. Van leven is geen wet gegeven,

Maer van wel-leven t'wijl wy leven.

Ons Lesz' is Godes stem,

't A'er staet aen hem.

De geweldenaer

En Swaerd-yveraer

De geweldenaer en strijder

Is niet meer seker dan de lijder.

27. 't Is waar, 't schijnt wreed, voor wijf of kind'ren

't Quaet niet door 't quade te verhind'ren.

Maer was God selfs dan wreed

Wanneer hy leed

Dat sijn Eenig Kind,

Soo van hem bemind,

Dat sijn enig Kind moest lijden

Met soo veel vrome t'allen tijden.

28. Door liefde tot Gods Soon bewogen,

Heeft een-tijds Simon 't Swaerd getogen :

En gaf de liefd' oyt recht

Om door gevecht

Vrienden Voor te staen,

Hy de'e wel daer aen :

Maer wat was 't vermaen des Heeren?

't Swaerd in sijn plaats te moeten keeren.

29. Wat was de re'en ? Om dat-se alle

Die slaen met Swaerd, door Swaerd we'er vallen :

Wat noch : om dat wanneer

Door tegen-weer

't Kruys wierd wech gedaen ;

En door Swaerd en slaen,

En door Swaerd en slaen sou wijcken,

Gods Phrophety niet waer kon blijcken.

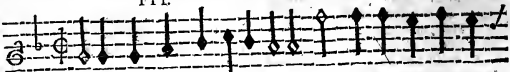
30. 26.
31. 32.

30. VVat was het woord der Phrophetijen?
 Dat Christus wel fou' moeten lij'en.
 Maer 't selve dat Gods stem
 Eertijds van hem
 Had gepropheteert,
 Even 't selve leert,
 Voor-seyt en begeert hy mede
 Van alle sijne ware Leden.
31. Gods Liefd' is aller Liefde mate:
 God lieven, is, Gods wil niet laten;
 Oock dan, als treck van bloed
 Sterck in 't Gemoed,
 Door de Ziele dringt.
 En inwendig wringt,
 Door de Ziele dringt, en 'therte
 Door-steeckt met over-g roote smerte.
32. Doe Abraham sijn Soon wou' slachten,
 Sturf doe de Liefd' uyt sijn gedachten?
 Neen: Door een hooger geest
 Weeck 't minst voor 't meest;
 Liefde tot sijn God
 Sach maer op 't gebod:
 Liefde tot sijn God (ò wonder!)
 Hiel' der naturen liefde onder.
33. Gods Kruys, behalven eygen pijnen,
 Bestaet oock mee in 't leed der sijnen.
 't Sy dan hoe 't komt, als 't koomt,
 Wie 't dan soo schroomt

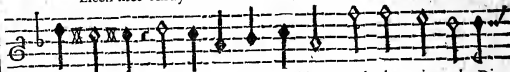
- Dat hy 't door geweld
 Yet ter sijden stele,
 Dat hy 't door geweld wil weeren,
 Volg: Christum niet in Kruys en Leere.
34. Niet (segt g') in mijn', maer 's naestens sake,
 Doe 'k, ongeeycht, straf; niet uyt wrake,
 Maer dat d'onnoot'le vry
 Van onheyl zy,
 En 't Gemeene best
 Daer door werd bevest:
 En 't Gemeene best mach bloeyen
 En in gerusten wel-stande groeyen.
35. 't Heeft schijn: Maer die geweld en dooden,
 Soo wel als Moses, heeft verboden:
 Doch noyt (als Moses doet)
 Verlof of voet
 Yemand dieder leeft
 Weder daer toe geeft:
 Yemand dieder leeft op Aerde,
 Acht desen schijn van geender waerden.
36. Is 't doen van eenig leet of pijn
 Van Hem veroorlooft aen den Sijnen;
 Soo wijs my juyfste straf
 (Als Moses gaf)
 Tot een yeder quaed
 Daer straf over gaet:
 Tot een yeder quaed en sonden.
 Waer word die in sijn VVoord gevonden?

SANG: Als op 't voor-gaende.

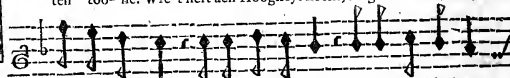
III.

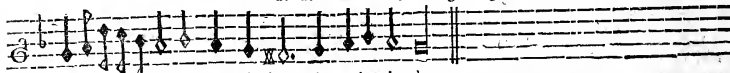
Lleen niet 't kruys van Godes Sone, Maer oock sijn Ootmoet staet

ten too- ne. Wie 't hert aen Hoogheyte hecht, Volgt hem niet recht, Die

de aerdsche kroon, Ernstig aen-gheboo'n , Die de aerdsche kroon

verfma- den, En 't schandig kruys ging op hem la- den.

1. Wie wankelt noch als hy sulck blijck siet ?
 Van dese Werelt was sijn Rijck niet,
 Gelijk hy sprack, soo de'e
 En was hy me'e.
 Die wil zyn, als hy,
 Eeuw'ig wel en bly,

- Die wil zyn, als hy, verheven,
 Moet hier, als hy, in Ootmoet leven.
 3. Hy quam hier niet om dienst r'ontfangen,
 Maer and'ren dienst te doen erlangen
 Des VVerelts pronck en pracht,
 Staet, eer, en macht,

- Derfd' hy niet alleen,
Maer begeerd' oock geen:
Derfd' hy niet alleen alt-samen,
Maer oock verbodt hy hoocheyts namen.
4. Gehjck hem 't Rijck in desen leven
Van sijnen Vader wás gegeven,
Soo heeft hy 't we'er beset
Na Ootmoets wet:
VVe'er beset aen al
VVe hem volgen sal:
VVe'er beset aen al sijn leden.
Wel voor te gaen, doet wel na treden.
5. In 't hert bedampt door d'aeldsche misten,
Waent sich de staetsuchtig' een Christen:
Maer 't Lam, gants vreemt van wraeck,
Spreekt ander spraeck.
Wie sich voor de meest,
(Seyt des Waerheys Geest)
Wie sich voor de meest wil achten,
Is d'alder-minst' in Gods gedachten.
6. Wat sich verneert, wil God verheffen;
Wat sich verhoogt, ter neder treffen.
De Meester die voor-ging
Kent geen leerling
Dan die in Ootmoet,
Vreemt van 's Werelts voet,
Dan die in Ootmoet na-wandelt,
En tegen Ootmoets wet noyt handelt.
7. Wat, hoog in 't oog, in eer aen-schouw'lijck
By menschen is, is voor God grouw'lijck.
's Vleeschs lust, begeert van 't oog,

- Herts-treck na 't hoog,
Die (vergeefs al-saem
Met een schoonen naem,
Met een schoonen naem bepeerelt)
Sijn niet uyt God, maer uyt de Werelt.
8. Der Heyd'nen Vorsten geeft men eere;
Die noemt men oock Genadig' Heeren;
Die voeren heerschappy:
Maer onder dy
Daer en sal 't alsoo,
(Seyt Gods laetste Boo')
Daer en sal 't alsoo niet wesen.
- Wie moet de Hoocheyd dan niet vreesen?
9. 't Woord eerst gesproken tot den genen
Die Christum volgden, bind met eenen,
Bind, even soo als haer,
Elck wie hier naer,
Eeuwelijck verblijd
En uyt alle strijd,
Eeuwelijck verblijd, wil erven
Het recht van noyt te sullen sterven.
10. Niet onder u, seyt Godes reden;
Wat mensch wil hier hem selfs uyt-scheeden?
Die wil, hoe kan hy doch?
Hoe durf hy noch?
VVe stelt yemand vry?
Menschen fantasy,
Door bedriegery van herffen,
Die tegen waerheyten komt perffen.
11. Nu strijckt(en wijckt Gods toornus onweder)
Strijckt Hoocheyts zeyl in 't hert heel neder.

B b

Volgt

Art.
30. 2.
23. 24.

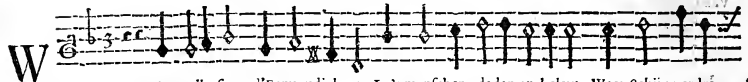
Art.
30. 2.
26.

30.
20. 15.

Volgt Christ' ons Capiteyn,
Doch hem alleyn;
Volgt hem in het laeg,

Doch op-recht en staeg;
Volgt hem in het laeg verne'eren:
Soo word en blijft gy eeuwig Heeren.

S A N G : La Princesse.

Aer alle-fins d'Eenvoudicheyt In's menschen daden en beleyt: Waer Schijn verdré-

ven, Uyt al die leven, Wat stuifer ramp en leyt! Voor-sichtigheyt waer noo-de-loos, Maer nu is boof-

heyt dubbel boos: Vraegt gy waer-om? Al de Werelt gaet voor Mom.

2. De Hov'ling, die (quanfuys al heel)
Sich stelt als menschelijck en e'el,
Zijn leed' en zeden,
Vol heufficheden,
Beloven vry wat veel;
De tong is vol dienst-vaerdicheyd,
Maer 't herte vol onaerdicheyd,
Liefd' loos en krom:
Lijckth yet: hy gaet voor Mom.

3. De Man die sich soodeftig toont;
Wiens baert eerbiedicheyt af-troont;
In welckers treden,
Aen-sicht, en kleeden
Een Wer't vol wijsheyt woont;
Daer School of Kerck op word geboud,
Leeck half soo wijs niet als m' hem houd,
Waer 't volck niet dom
En hy niet en ging voor Mom.

VOORSICHTIGHE EENVOVDIGHEYT.

Die soo Gods huys betreect, eenvoudigh en voorsichtigh,
 Niet uyt gewoonte en fleur, maer yv'rich Christen plichtigh :
 Die heeft het wit getreft, en kan verstandigh wand'len,
 Waer men van Godf-dienst, en sijn waerheyt soeckt te hand'len.

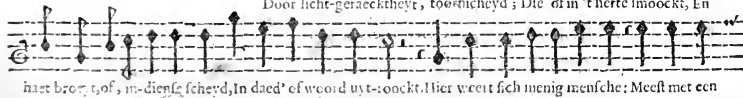
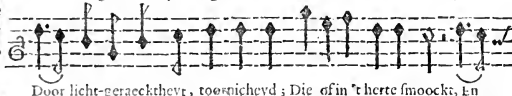
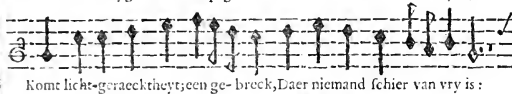
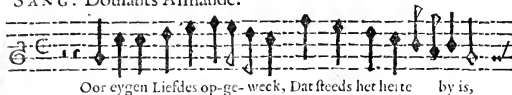
4. De mensch, in praet soo net en juyft,
 Wien heel de Werelt schijnt gekruyft;
 Op welckers lippen,
 Die noyt mis-glippen,
 De Deugd heel schijnt verhuyst;
 Die 't hooft laet hangen alseen bies:
 De'e by de menschen groot verlies
 In naem en ro'm,
 Ging hy nier staeg-uyt voor Mom.
5. De Staet-na-gaende Pharise,
 De Kerckelijcke Staats-man me'e,
 Alis in beyden
 Die rong vol vleyden,
 't En heeft in 't hert geen ste'e:
 Alschijnen sy meest Lammer-sacht,
 Sy toonden Wolfs-aert, soo haer macht
 Na wenschen klom.
 Al de Werelt gaet voor Mom.
6. Die al des Werelts Mommerij
 Sou gaen verhalen op een ry,
 Met al d'Ellenden
 Die sy kan senden,
 Wanneer voleynden hy?
 Sy is des Satans grootste kracht:
 Sy past de kind'ren van den Nacht;
 Die vlieden 't licht,
 Of begoochelen 't gesicht.
7. Speelt al de Werlt dan Momme-kans:
 Laet gy, ð Christen-hert, nochtans
 U doen en wesen.
 Een-voudig wesen.

- Deugd is haer selfs een schans.
 Zy soo gy schijnt; schijn soo gy zijt.
 Met een sie toe: maeck dat al-tijd
 De waer' Een-voud'
 Om-sicht tot geselschap houd.
8. Door d'algemeyne Momme-schijn
 Moer Eenvoud 't on-eenvoudig zijn;
 Doch niet ten quaden,
 Of om verraden,
 Maer mijding van 't venijn:
 Niet in haer praet, gelaet, of daedt,
 Maer in haer dencken om 't verraedt
 Des wer'lts t'ontgaen
 Dat of lijf of ziel kan scha'en.
9. Te dencken dat'er quaedt kan 'schien,
 (En door sulck dencken, om te zien)
 En is van Gode
 Ons niet verboden:
 Sond moet, ramp mach men vlien.
 Daer Liefde noch geen quaed en siet,
 Denckt sy oock noyt dat quaed geschied,
 Maer neemt wel a'n
 Dat'er quaed geschieden kan.
10. Sond moet men vlien; en dat al-tijd:
 Ramp mach men vlien; als 't vlien niet strijd
 Met Godes cere;
 Of Waarheys Leere
 Daer door geen last en lijd.
 VVaer Deugd met VVijfheyt is verselt,
 Daer hindert arg'-list noch geweld:
 En wijfheyt daelt

Dieper dan de ooge straelt.
 11. In 't kott: Serpent en Duyf gelijck,
 Moet gy den weg na Godes Rijck.
 Een-voudig hand'len,
 Om-sichtig wand'len

Geeft een gewissen wijck.
 De schijn-dengd is ziel-schadelijck;
 Het schoon gelaet, verradelijck;
 't Heel pad, onveyl:
 Slecht en recht: maer oog in 't zeyl.

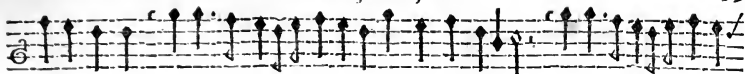
SANG: Doulants Almande.

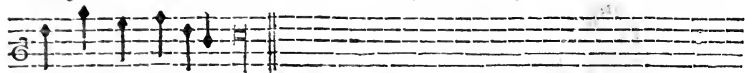
RAED TEGEN TOORN.

Gods raet aen Caïm was wel goet,
Al storte hy t' onnoofel bloedt :
Abigaels raet trof Davids hert,
Dat sijnen toorn besadigt wert.

Iedig wenschen. Som-tijds oock door een vast op-let; Somtydts door overleg, Van Philosophen laed en

wet: Maer 'k weet ons nader weg.

1. *Maer
VL. 8.
29.* Betrachte de Lefz', ons voor-geleyt
Van Gods hoog-waerde Sone:
Laet ongeveynsd' Ootmoedicheyt
Uw's Zielen grond bewoonen.
Waer d'eerste aen-drift word getuyt,
Is van qua' buy geen nood.
En 'tquaed moet heel ter herten uyt
Als gy sijn wortel dood.
Hoog-moed is gramschaps ader:
Daer die ruymt, ruymt te gader.
Het nest van toorn, wrack, en gekijf,
Met al wat rult verderft.
Dan heeft de rust een wis verblijf
Wanneer qua'e lust versterft.
3. Dat gy u toorn beklægt, besucht,
En anders wenschte wesen.
Is maer een ijdele toe-vlucht.
Qua' falf doet niet genesen.
Dat gy een vast voor-nemen maect,

- Is, of gelijckt, noch yet:
Maer als de pijl noyt wit en raect,
Wat baet het haeg ge-schielt?
Toorns uyt-berst willen keeren
Door Philosophen Leere,
Is soo ver wel: maer (laes!) 't verstand,
Licht loomen ongeraad,
Heeft steeds de ie'en niet by-der hand:
Meest leyt m' al eer men 't weet.
4. Der Philosophen, raect het breyn;
Maer Christi Lefz', het herte.
Die Ziele van qua' tochten reyn,
Voed sond noch sonden-smette.
Vvaer reden maer het breyn bevat,
Daer kan geen wisheyd zijn;
Daer komt geen werck: of komt'er wat,
't Is sober, en met pijn.
O leer van onsen Heere!
Die 't quaed soo wis kont weeren:

CIERAET DER VROUWEN.

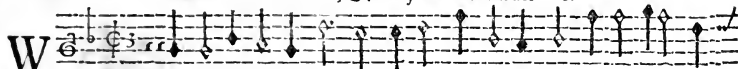

't Omhang van Peerl of Goudt, is geen Cieraet der Vrouwen,
 Rampsalig, ydel, dwaes, zijn zy die 't daer voor houwen ;
 Maer zeedicheyt van Geest, verciert met Deugdes Lampen,
 Welck hun gemoed verlicht, in 's Werelts donck're Dampen.

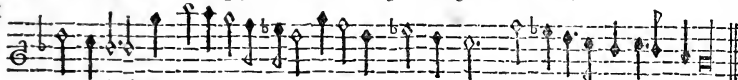
Gy toont dat 't geen 't welck onbesint
En for den soeten is,

| Haer wijste wijf heyt over-wint
| Als 't licht de duyfternis.

SANG: La Durette, Of: Gy wreede Harderinne.

At ciert ghy Christen-Vrouwen, 't geen doch geen cierens waert, Van Aerd is en we'er

moet tot Aerd? Vercier u soo

dat ghy in 't schoonste schoon, Blincken moogt voor Go-des Throon.

1. Verciert in u, ô mensche, de rechte menschlijkheyt
Die voor het oog verborgen leyt:
Verciert het hert en dat met een cieraet
Daer de glans noyt van vergaet.
3. Verciere dy inwendig, met stilheyt van gemoed,
Daer niet uyt kom dan sacht en soet;
Die le'en en ze'en heb onder haer gebod:
Een hooch-waerd cieraet by God.
4. Die 't lichaem veel wil proncken, schijnt hier van noch
seer vert.
't Uyt-wendig doen verraed het hert.
Die sijnen geest met God'lijk voedsel voed
Hangt geen hert aen Poppen-goed.

5. Door 't ledig leden-pronckfel; meynt gy (in daed of
schijn)
Wat meerder dan gemeen te zijn:
(Of, soo 't besuyt van mijne reden mist,
Waer toe tijdt en geldt gequist)
6. Nochtans vind gy gestadig, hoe gy 't oock legt of heft,
Noch yemand die u over-treft.
Desnoodste Hoer (hoe cietlijk 't cietfel zy)
Kan dit alsoo wel als gy.
7. Maer 't e'el cieraet, gelegen, in stillicheyd van geest,
Is eertijds het cieraet geweest
Van Vrouwen, heylig in hares levens loop
En vol Goddelijcke hoop'.

C c

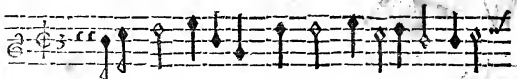
8. Haer

Ders
5.

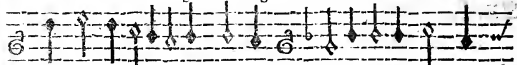
8. Haer dochters sult gy wesen, so ghy, geeft in 't Goed,
Haer prijselijke werken doet,
Door hoogen moed en neder-slachticheyt.
Noyt van 't rechte pad geleyt.
9. Trots en bang zyn, is menschen, (doch veel-tijds Vrouw-
Gelukkig die sich soo bewaert [wen] aert.
Dat geen van twee, door vleesch'lijk af-gewijk,
Doe verliefen Godes Rijk.

Bruyloft-Rijm voor R. S. en A. V.

S A N G : La Serbande.

Oe' wensch goe' wenst: goed wenschen is een ze'e, Die al

van ouds heeft on- der menschen ste'e, Dan is de wensch ten

halven goed Als 't heet sich by de tonge doet: Maer dan volmaeckt,

als van 'e goed heit, Na Godes wil gwen-schet werd.

CHRISTELIÏKE WENSCH.

Maria, Jesus, en sijn Jongeren gheraeckte,
 Ter Bruyloft, daer wel haest elck riep hier is geen Wijn :
 Maria wenschte ; strack haer Soon de beste maeckte.
 Wy wenschen die, die ons doe eeuwig vrolijk zijn.

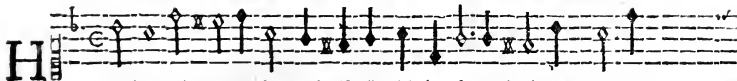
2. Uytnemend' Paer, 't welck nu een Staat aen-gaet
Die in hem selfs noch goed en is noch quaed,
Maer dubbel stof tot beyden geeft
Na dat de mensche dien beleeft :
Ick wensch' u geern wat goets en waerds :
Wat wensch ick best van al het Aerds ?
3. Veel geld en schar ? Het mocht u Ziele scha'en
En 't heyl-loos pad bedrieglijck in doen slaen.
De Rijck-dom is vol van gevaer ;
Die wijs is stat'er nimmer naer.
Die hier vast vol is en verfaed',
Sijn salicheyd hangt aen een draed.
4. Gewelden Staat ? En staet geen Christen vry ;
En is daer toe vol van bedriegery,
Vol loslicheyd, vol moeyt' en pijn ;
Daer niet schier a'n en is dan schijn ;
Dat menig wereltlich mensch selfs haet
Om sijn by-gaend' ellend en quaed.
5. Gunst by het volck ? Die is van kleynder waert.
Kan oock by Deugd niet stadig sijn gepaert.
Die leeft en spreeckt gelijk hy moet,
En anders dan de Werelt doet,
Krijgt 's VVerelts haet ; oft oont-se gunst :
't Is schijn-liefd' en vermomde kunst.
6. Vleeschlijcke VVeeld' die is uyt Gode niet,
En heeft daer by haer schade en verdriet.
De Ziel die na 's vleesch weeld' haer set,
Is geen goe' blijf-plaets voor Gods VVet.
In weelde word geen maet gepast,
En d'onmaet is Natuur' een last.
7. Den over-vloed van onverboon vermaeck ?

- Het is (ick ken 't) een aen-gename saeck :
Oft wensch'lick sy, daer twijff'l ick a'n.
Licht bout m'er me'e een Hemel van ;
Licht huyft men 't in sijns herten grond,
En maect van Middel-matig, sond.
8. Veel Kind'ren ? Neen. De Christen, die veel strijd,
Veel lijden wacht, krijgt lichtelijck een tijd
VVaer in het wijs en ernstig woord,
VVel eer uyt 's Heeren mond gehoort,
In hem waarachtig sich betoogt :
Gelukkig die noch baert noch soogt.
 9. Lang leven ? Neen : 't Is ons niet toe-geleyt ;
En 't Christen hert, dat op d'Onsterflijckheyt
Sijn ooge heeft, acht alles kort
Dat eens in 't end vernietigt word ;
Dies doetet noyt lang-levens eys :
Een beter t'Huys, maect gaeg op reys.
 10. VVat wensch ick dan van al het Aerdsch' u toe ?
Dat Godt daer in met u sijn wille doe,
En u of geve of onthou'
Na 't u of scha'en of vord'ren sou' :
Of scha'en of vord'ren sou' in 't geen
Dat goet en noodig is alleen.
 11. VVat wensch ick noch ? 't geen ick wel wenschen derf :
Vereyschte Deugd, en 't wis-beloofde Erf :
Dat gy getrou in Godes VVet.
Soo als-se Christus heeft geset,
Hier Heylig ; na Onsterflijck leeft.
't Lest volgt, wannemen 't Eerste heeft.
 12. VVat wensch ick meer ? dat steeds by u hou' ste'e
De smaect van Gods, 't vermaeck van Houlijcks Vre'e

- Van Houlijcks vre'e : niet alderhand,
Maer die in God heet grond en stand.
Daer is wel vre'e by menig paer,
Daer nutter geenens vrede waer.
13. VVanneer de Twee bey' sots en aerdsch gefint,
Nature sich in haer een-zedig vind:
(Als 't wel, hoe-wel niet veel, geschied)
Soo is'er vre'e, maer VVare niet.
Soo is'er vre'e, maer sonder duur,
En die licht breekt in harder uur.
14. Als d'een het slim, d'aer 't rechte pad op wil,
Soo raecht het huys vol kruys en vol geschil.
Kruys draegt de geen die deugd-waerts streeft
Twilt maect de geen die 't vleesch toe-geeft.
VVaer rust is in verscheydenheyt,
Beleef men niet 't geen dat men heyt.
15. Oneenicheyt en twist blijft welte rug:
Nochtans wat is 't De Vrede streckt een brug
VVaer langs de een de ander leyd
Ter eeuwiger onsaligheyt.

- Als een van Tween (rheeft noyt gemist)
Sijn plicht verricht, maectt Christus twist.
16. Hy baert en brengt (doch niet uyt wil of aerd,
Maer door gebreck der Menschen: Twist en Swaerd;
Alleen niet-tuschen wijf en man,
Maer al waer 't woord heen reycken kan,
En d'een het met geloof aen-neemt
En d'ander daer van blijft vervreemt.
17. Maer daer de twee, die door des Houlijcks band
Een lichaem zijn, door een-dracht in verstand,
In wil en wit, in ze'en en sin,
Het salig pad bey willen in,
En nu in Christo sijn. Een Geest:
Daer 's band by band; daer hond Deugd feest :
18. Daer is de vre'e gans Goddelijck en goed;
Daer is de vre'e bekliffelijck en soet.
O! onuyt-seggelijcke vreugd!
O Paradijs van Ziel-geneugd!
Daer, wensch ick dat gy nu in raectt,
En na dees tijd in 't Al-vol-maectt.

SANG: *Lata Lācrimæ. Of: Cessez des pleurs.*

Oe lang, ach Heer! Hoe lang noch mist mijn Ziel den soeten standt van't waer ver-

LVST OM ONTBONDEN TE SIIN.

Dit nietig leven, daer niet goedts van is te hopen,
 Was van d' Apostel, en doorwandelt en door-kropen:
 Gewin my 't sterven is, soo sprack hy inde pijn.
 'k Heb lust ontbonden, en den Heere by te zyn.

2. Ach kon het zijn
 Dat ick niet meer door d'aerdschen lichaems band
 Om laeg gehouwen,
 Dat klaer geschijn
 Van Godes licht (nu ver en in 't verstand)
 Dicht mocht aen-schouwen.
 Als ick maer denck om 't Hemelsche geklanck,
 En aller Eng'len Goddelijcken sanck
 Soo toef my schier de dood al veel te lanck,
 En 'k acht,
 En 'k acht
 Haer sacht.

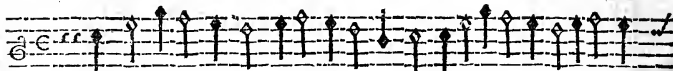
3. Wat hebt gy doch,
 VVat hebt gy, VVerelt, waer-om dat m' in dy
 Sou' willen blijven?
 Niet dan bedroch,
 Niet dan ellend, geinengt met sotterny,
 Is u bedriyven;
 Uw alder-best voed sijn verborgten quaed
 Uw alderschoonste heeft sijn bedeckt verraeul.
 Gelukkig die sich uw's in tijds ontslaet,
 En miyd,
 En stuyd,
 En lijd.

WEL·RIIMENS WET.

Brief aan N. N.

SANG: Nu leef ick in, &c.

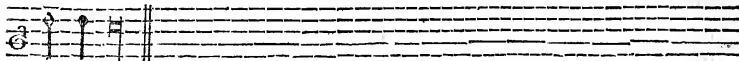
I.

M

Yn Vriend die van my eyscht, dat ick mijn oordeel vell', Van uwe Rijme-ry, en Rijmens

wetten stel: Ontfang (doch stoor dy niet, vind gy yet hardts daer in) Ontfang van beyderley, in korte

re'en mijn sin.

2. 'k Verneder en verhef, ick laeck en prijs u Dicht:
De Konst daer in, vermacekt; de stof, daer in, ontlicht.
Ach! Reden-rijcke Geest, dien 't aen geen gaef ont-
breeckt,
U penne is te e'el dat gy z' in modder steeckt.
5. VVat baret of een schoon, (gelijck men nu valt siet

- Dat al-hoe-wel noch dun, van sommig geest geschiedt)
Een rijm-dicht schrijven kan, dat ront is en beknopt,
Vol-mondig, kort en klaer, indringend, ongestopt?
4. Dat, matelijck geciert, scherp, aerdig, soet en net,
En op gewisse Maet en Voeten neer-gelet,
Met onverkrachten stijl bevalliglijcken vloeyt,

En

- En selden hort of gaept, of 's Lesers oor vermoeyt ?
 5. Dat geen versleten vischt, geen onduytisch woord en
 wraeckt,
 Als 't door gewoont en tijd tot Duytisch al is gemaect:
 Daer m' in gespell' of woord geen viesen-angst en speurr,
 En niet nieuw-wijfelyck op leuren liet gekeurt ?
 6. Dat even-drachtig loopt; dat woord na saken leyd.
 En hond sich binnen 't perck van 's dings betamelijck-
 heyd:
 Dat nergens is gevult met muste lymery,
 En novt, door al te veel, de Y maect tot een Fy ?
 7. Dat nergens met Latijnscl' of Griekscche g'leertheyde
 praelt,
 En geen gesocht gefwets oyt voor den dag en haelt:
 Dat namen van Goddinn' en Goden stadig mijd,
 Met al wat onse tael en 't Ne'erlandsch oor niet lijd.
 8. Dat rechte sneed en klem, dat standfel heeft een pit:
 Dat steeds wel palt en slaegt op 's Dichters stof en Wit:
 Daer niet verwreecks, niet mancks, niet las, niet hards
 in is.
 Maer Een-voudt en Natuur heeft tot sijn beeltenis ?
 9. Dat spraeck-en spreuck-rijck is, dat sin en zenu heeft,
 En, wat de konst betreft wel waerd is dat 'et leest ?
 Wat bater ? (seg ick we'er) wat is 't (helaes!) wat is 't
 Als een soo schoonen lijf een deegge ziele mist ?
 10. Als 't loffelijcke rijm, door d'in-houd als verra'en,
 Voor yeder ooren oog niet durften toone staen ?
 : Daer feyl is van goe' stof en waerdig oogen-merck,
 Hoe meerder geest en konst, hoe schadelijcker werck.
 11. De stof is in 't gemeen of vunsche sotterny,
 Of geyle minne-klagt en Venus-janckery,

- Of sieltliche aerliche'en, of and're ijdelheyt,
 Die licht Ondengde teelt of 't pad daer toe bereyd.
 12. 't Is waer, daer komt som-tijds een Rijmer voort-ge-
 tre'en
 Die stichten wil, (soo 't schijnt) en bruyckt veel wijse
 re'en:
 Maer mengt'er onder des, soo veel by van den Zot,
 Dat hy in daed en kracht, selfs met sijn Wijfheyt spot.
 13. Hy prijft en roemt de Deugd: Doch soo ghesocht en
 blau,
 Dat die 't maer half en is word licht in Deugd heel lau:
 Hy laeckt en doemt het quaed: maer soo, dat, t'wijl hy
 laeckt,
 Hy 't hert meer heer daer toe, dan van af-keerich
 maect
 14. In 't kort: hy maket soo, dat, heeft sijn Dicht yet
 goed,
 't Vliegt vruchteloos daer he'en, en schampt voor by
 't gemoed;
 Maer 't quaed daer hy 't me'e speekt en soet door wil
 doen zijn,
 In 't hert, of min of meer, uyt-schiet van sijn venijn.
 15. Het quade dichtens stof komt uyt 't quaed oogen-wit
 En d'ijdelheyt die meest elcks Dichters hert belit.
 't Gemeene oogen-merck, is, lof en roem van konst,
 Het dwase oor-gejeuck, de wind van menschen gonst.
 16. Niemand bekennt dit gaern, elck teyt sich hier van verd',
 Niet by de luyd' alleen, inder by sijn eygen hert.
 Vergeefs doch maect men sich uyt enckel, dubbel sot:
 Haer eygen werck en doen verraed-se al te bot;
 17. Diet 't mall' en blinde volck te passie koeten sal,

Richt niets ter werelt uyt, of hy moet selfs aen't mal
Of in het Wijs en Goed dat hy tevoor-schijn brengt,
Moet Wijs en Goed met Quaet en Sortheyt zijn ghe-
mengt.

18. Gemengt? Neen, dat alleen en is noch niet genoeg.
Hy moet sien dat hy 't Wijs en 't Sor soo t'samen voeg,
Dat yeder voelen kan dat hy het Sor meest nieent,
En 't Wijs, om wel-staens wil, de tong of pen maer
leent.

19. Soo gaet het, waerde Vriend: Beweegt u't geen ick
leg:

Soo kies, (noch is het tijd) soo kies een beter weg.
Schrijft anders, anders niet dan dat in Deugde sticht.
Hou voor de ijdelheyt al-tijd u Dichten dicht:

20. Rijn noyt yets ongerijmts. Gebruyckt in alle saeck,
Door onvergifte pen, onsondelijck vermaeck.
Weest steeds u selfs gelijk, hou een wit, dat gy schiet.
Verhuer de ed'le konst den sotten ooren niet.

21. De Deucht heeft schoons genoeg: sy hoeft geen pronck
uyt quaet:

De wijsheyt soets genoeg. Sy hoeft geen sot cieraet.
Bly-geestig, aengenaem, bevallig, kluchtig, soet:
Kan wel de reden zijn, en dat noch al in 't goet.

22. Scherp, aerdig, senuig, soet-vloeyend, en so voort,
Kan 't sijn, al heeft het Dicht niet een aen-stoot'lijck
woort.

Behaegt gy 't volckjen niet: 't en zy u gants geen pijn:
God en uw eygen hert sult gy behaeglijck sijn.

23. Met wien had gy, ô mensch, het liefste wel te staen:

Met die, daer ware vreuchd en droef heyt komt van
daen;

Of dat, 't welck nut noch scha', 'twelck eer noch schan-
de geeft

Dan slechts door eygen waen die elck inwendig heeft?

24. Een VVijse soeckt gheen eer, oock als sich stof aen-
biedt.

Meest volgt de eer van selfs den genen die-se vliedt.
Maer dat-se, ongesocht, sal volgen, moet in 't hert
't Niet-soeckens wir niet zijn. Die doling liep te vert.

25. Die soo vloot, socht-se meest; doch met een schoonder
schijn,

d'Eer-sucht sou' eenderley, de weg slechts anders zijn.

De eere volg of niet, het eenig oogea-punt

Zy 't stichtelijck Vermaeck dat gy u naesten gunt.

26. Voor al (meest als u naem by uwe schriften gaet)
Soo doe selfs eerst het geen dat gy een ander raet.
Die prijst, en selfs niet doet, (wat konst hy oock bewijst,
Wat ernst sijn schrijven heeft) mis-prijst meer dan hy
prijst.

27. Wat batet of de pen veel schoone reden quist,
Als in den schrijver selfs, de Leser 't wel-doen mist?
Wat is het of de tong veel wijse woorden maeckt,
Wanneer het doen, so 't schijnt, de tonge leugē-wraeck?
28. Daer hebt gy mijn verstant. Door-grondet, spoorter
naer,

(De saecke is 't wel waert) en volg het, voelt gy 't waer.
Daer hebt gy dat gy eyscht. Dicht-loon begeer ick geen
Dan dat u hert hier in met 't mijne sich vereen.

IDOLELENCHVS.

't Israëlijtsche volck, verlaet den Heer der Heeren,
 En 't Kalf gemaect, van Goudt (aenbiddende) gaens' eeren.
 Ogrouwel! Moyfis quam, van Godt met grammen moet,
 En deed' hun went'len, elck in 's and'ren Broeders bloet.

Aen I. G. over zijn *Idolelencius* of Beelden-straf.

SANG:

Valsche hert waer is dijn sweeren.

I.

D Ichter, die de blinde Werelt, door een ongehoorde
Leer

Haren lieven dreck komt roeren, en durft raken op haer
zeer;

Die dy hard en scherp gaet kanten tegen 's Werelts doen
en loop;

U bestaen (ick kan 's niet veynsen) streckt sich wyder dan
mijn hoop?

2. Wie durfdencken dat de VVerelt VVerelt laten sal te
zijn?

Zelden viert het quaet van 't quade, dan gedwongen, of
in schijn

d'Ongeneugelijke Waerheyt, meest te spade op de baen,
Rept-se maer: de heele Werelt sal ter-sonde in 't harnas
staen.

3. d'Hardt-geneckte Dwingelanden, Volg-lust VVenst,
en d'onde Meen

Zijn flux met een gantichen leger tegen VVerheyt op de
been

't VVas oyt soo, en sal soo wesen: (maecht geen ander re-
kening)

Waerheyt is en blijft op aerden een veracht en onwaert
ding.

4. ['t Malen! ey, wie kan dat wraken sonder al-gemeyn
op-roer?

't Malen is der ijdelheden 4-gemeyne malle Moer.

VVaer is schier of konst of ambacht, in dees soo verquanten
tijd

(Hoe een-vuldig in voor-tijden) dat sich sonder Malé lijft?

5. Slaet op huysen, huyl-raet, kleeren, en al om, u oo-
gen he'en:

Van graveren, trecken; malen hangt de heele VVer't aen
een.

Zedert dat vertaerde quel-lust is op nootdrifts stoel ge-
raecht

Neemt-men Mael-konst tot vol-tooyster van al wat de
hand schier maecht.

6. 't Malen is 't gewoone lock-aes voor 't verseeuwerd,
hert vol keurs,

Dat (in spijt van noodts behoeven) 't gelt ontgoochelt
uyt de beurs:

't Malen schijnt de saus van alles wat uyt menschen herf-
sens spruyt:

't Malen is de port- maker in des VVerelts sotte kluyt:

7. 't Malen, voort-gereelt uyt mallen van het wispeltuy-
rig breyn

Is den dwasen ooghen lusten een steets-vloeyende fon-
teyn

't Malen, maeght op van 't vermommen, past de VVerelt.
En waer-om?

't Kluchtig spreukken sal ons seggen; **Al de Werelt
gaet booz mom.**

8. O! die aen wilt tegen 't Oude, en haer van hun rust
berooft

Die noch geen een poos becleerden met de sonde, wacht
a hoort!

Dat

Dat men u voor Nau-geſette, Mugge-liſter, VVaen-wijs,
acht;
Voor een Neuf-wijs, Schijn-deugd, Viefte, Iool, Fantaf,
dat 's noch al ſacht.
9. Broetſche, Nar, en ſoo valt henen, krijgt gy in de ſel-
ve koop;
Loopter dan een Ketter onder, dat 's noch toemaet op
den hoop.
Dan tot hier toe zyn 't maer woorden. VVoorden gaen
niet in het Lijf.
VVaerder tijdt en macht tot ineerder, 't bleef by woorden
noch gekijft.
10. 't Is wel ſoo, daer 's menig Dichter die des VVerelts
vuyl ondeckt
En haer ſotte ſchand'lijkheden met een ſtoute pen af-
treckt
Die nochtans door 't vrye ſchrijven, noch haer eer noch
gunſten de ft:
Wel geſeyt. Maer Waerheyt een-voudt heeft het licht by
haer yerkeiſt.
11. In 't verdragen van ſtraf-nepen heeft de Werelt vry al
keur.
Steken ſcheelt van 't ſlap'ig klouwen, meynen van ghe-
maeckte fleur.
Teſſens ſtraffen en oock ſtreelen, dat is recht des Werelts
vly:
Geerne wil-'t haer onwil hooren, maer daer moeten plaes-
ſters by.
12. 'k Sagt gemaeckt, waert gy een Dichter die me'e
't oude deuntjen long.
En beneffens vele and're, maer gemeyne ſprongen ſprong

't Baerd geen haet. 't geen ſelfs de Werelt quaet noemt,
En nochtans niet laet,
Als men ſlechs op oude wiſe, ſenuwloos daer tegen gaet.
13. Nieuw' en geen verhoolen wonden op te bijten, ay!
dat ſinert:
't Smeren doet den ſtraffer haten in een ongheloorſaem
heit.
Valſch-gegronde ruſt moet wijcken door de kracht van
klare'en:
Elck, hoe boos, is nochtans geerne met ſich ſelven wel te
vre'en.
14. 'k Sagt gemaeckt, waert gy een Dichter als'er nu zyn
alle daeg,
Die, terwijl-ſe d'ondeucht laken, maken 't hert tot on-
deucht gaeg:
Wiens af-wiſen, is, aen-wiſen; tegen-maken, 's vleefchs
vermaeck:
Die door ſmakelijke woorden, 't quaet doen plegen met
een ſinaeck:
15. Die 't gebreeck wel me'e outplaeſſen, dan doch ge-
ven 't ſoo een kreuck.
Dat de ſtanck der ſonde-wonden in-vliegt voor een ſoeten
reuck:
Die door laſſe tegen-reden laten 't onwijs hert onwis
En in twijffel dat al 't preke meer tijt ze'e dan waerheyt is.
16. O vermoede Satans hode! die de ziel ſo ſchalck be-
kruypt
En in d'onbedreven herten ſo ſchijn-heilig binnen ſluyp:
Wijs en ſalig die u kennen, en verlaen dat gy, in ſchijn
Van heyl-ſame wonde-draucken, ſchenckt een droevig
Ziel-benijn.

17. Wechverlepte vijghe-bladen daer sulck vuyl me'e wort bedeckt.
 Valfche fang wort niet recht-toonig, wat register datm' oock treckt
 Vuylicheden zijnder, waer van niet alleen 't doen niet be- taemt,
 Maer oock onder heyl'ge Zielen niet eens mogen zijn ge- naemt.
18. De vermeynde medecijne die men (rechts) daer neven geeft,
 Is een tegen-gift (ach-armen!) dat dan kleyne krachten heeft
 Als door 't quaets aen-minnig voor-fel 't hert de wond soo diep ontfangt
 Dar'et meest, in plaets van vlieden, na meer sulcks-ghe- lijcke janckt.
19. Deftig straff, en meyn-loos schertsen, hebben al te wijden scheel.
 Ach! laet ons geen onkruyt faeyen: 't wast van selfs niet dan te veel.
 d'Ongewisse teere ziele vint so licht 't geen haer verseert.
 Door het slechte hooren noemen wort som-wijlen 't quaet geleert.
20. 'k Sagt gemaectt, waert gy een Dichter die maer gonst en voor-deel socht,
 Of (als menig) om een eertjen uwe konst te voor-schijn brocht;
 Die de stof naemt om de woorden, niet de woorden om de stof,
 En uyt eenen selven rocken wist te spinnen hyn en grof.
21. Die uyt eene selve borne soet en bitter water schonckt;

- En van daeg ter eer van Christus, morghen we'er van Bachus songt:
 Die, als streinge Wijfheys-liever, deuchd en heyl'ge zeden dreeft;
 En stracx met deselve penne sotte minne-rancken schreeft.
22. Ach! wat tijden! waer in Wijfheyt, Deuchde, Godt en 't eeuwig goet
 Eens verwaenden Werelts-minners Pen en Mont-stof we- sen moet.
 Doch vergeefs bespot men God niet. Dies of uwe Pen ne'er legt;
 Of, wilt gy van deuchde redden, meynt en doet eerst 't geen gy segt.
23. Lijdelijker is 't en nutter dat men al-tijdt sotheydt schrijft,
 Dan sijn Penne wijs laet wesen als men selfs noch onwijs blijft,
 Waer is stercker tegen-tuyge en meer leerlings-hindernis
 Dan daer of gemoedt of wercken roepen dat 't leugen is.
24. Grondt by mondt. En daet by praet: VVant waermen anders doet dan seyt
 Wort de Waerheyt schelmisch verraden van de Man wiens tong haer vleyt.
 Vrucht'loos preeckt men van de Deuchde, soo lang 't le- ven tegen preeckt.
- Uyt, en In, moet eenig wesen. Schijn voor Sijn, bouwt niet maer breekt.
25. 'k Sagt ghemaectt, waert ghy een Dichter, die, na 't straffen van het quaet,
 Selfs beleedt geen kans te weten tot des Ondeuchds te- gen-dact;

Of ten minst, om 't quaet te mijden beter raedt niet ghe-
ven kondt,

Dan, onreyn van buyten zijnde, reyn te blijven in sijn
grondt;

26. 't Quaetd uytwendig niet te volgen, doch met pijn
en tegen-lust.

Dat 's een Meere-minne sanckje! dat 's een kussentje dat
rust!

Sou' dat soo? Neen. Goede dingen levert 's herten goede
schat.

Quade vrucht komt van qua' Boomen. 't Wijn-gaert-hout
geeft Druyven-nat.

27. Ziel en Lijf moet eenig wesen. 't Deuchdig hert haet
fond', en vliedt.

't Onrecht kan men deuchdig lijken. Met de ondeuchd
is 't loo niet:

Alle deuchd-schijn is geen deuchde: (dick-wils siet-men
dat 't mist)

Maer die, door 't quaets lijf'lijk plegen, quaet voor d'oo-
gen lijekt, die is 't.

28. Suleke Dichters mogen dichten, mogen met de We-
relt me'e:

Maer voor u en uw's gelijke leydt de pees en kluppel ree.
Sulck gedicht heeft geur op tonge, klanck in keel van alle
man:

Die de Wer'lt te danck sal praten, moet met haer me'e in
't gespan.

29. Nochtans schoon uw ed'le penne t' onrecht onghee-
delt blijft,

En op 't hert in quaet versopen, geen' of kleyne kracht
bedrijft,

Sal dit klare Waerheys toonen (wensch en hoop' ick) al-
te-met

Een God-waerde Ziele treffen, die, door onkond van
Gods VVer,

30. In 't verborgen quaetd onsondig heeft gedoolt: maer
dan (met leet

Over 't quade, vreuchd in 't goede) 's Heeren wil graeg
wel-kom heet.

Veel gedaen, die in een eeuw'e daer men nau gheloof in
merckt,

Al waer 't slechts in eene Ziele, 's Heeren werck met vruch-
ten werckt.

Tegen 't Geeltig-dom

Der

SCHILDER-KONST, STRAF-RYMEN.

Ofte anders

IDOLELENCHUS.

II.

Beld-rijcke Schilder-hand / na-aapster
van Gods hand /

W wil ick dooz gebicht / af-schild'ren
vooz 't verstand;

Verlept-Ster van 't gesicht dat sich verstaart op
't sterffelijck /

W toberisch vergif is mee al Ziel verderflijck.
Dijn

Dijn lof weet elck genoeg. Dit lof boeg ich'er by/
 Dat gy opt moeder waart van vele sotterny:
 Hoe! steekter soo een kiracht in Verwen en Pin-
 relen
 En't hangend' mupr-rieraet van blacke Tafere-
 len?
 Een werck dat in hem selfs maer treck en scha-
 dubr' is/
 Behupst dat eenig quaet of ziel-verderffenis?
 Wel aen/ hooft na't bewijs. Doch ghy die dooz
 't genaacken
 Dws geests/ in't goede helpt / en kont het beter
 maachen:
 Gun dat mijn tong en pen/ dooz Reden-schilder-
 In't Schilder-straffen sterck en onverwinn'lyck
 3p.
 De Wet op Sinai in buyt en blam gegeven/
 En met den vinger Gods wel eer twee-werf ge-
 schreben
 Veroordeelt alle slag van maarksel ofte beelt
 Dooz konstelyck vernuft upt eygen dyft geteelt
 Een dier-gelyck bevel (doch 't welck de beelden
 meerder
 En kirachtiger verdoemt) geeft onse groote Leer-
 der
 De Heere Godes Soon / wanneer hy't beelden
 blien
 Door pen van sijn gesant wel duptlyck laet gebien.
 Dit's klaer. Nochtans wat sond' en wort niet
 tot geen sonden
 Dooz neus-wijs onderschept van't listig bren ge-

't Is (sept-men) 't Heydens-Beelt dat Godes
 Wet verbiet/
 Maer 't maarksel van dees tyt/ stryft met sijn wil-
 le niet.
 Dooz d'Arcke Cherubijns/ op 't Goddelijck be-
 geeren?
 Was dooz sijn beelden-konst Besaleel ineenen?
 Stont Moyses kopre slang tot hulp vā die-s' aensag/
 Had oock den tempel Beeld' ? waer-om/ ten min-
 sten mag
 Der Heptigen gedaent/ gelijck een leorlyck teercken.
 Niet worden booz-gesteld tot boeck en schryft der
 leercken?
 Stae stil. Kant Moyses (knecht) niet tegen Christum
 (Heer.)
 Richt Christi nieuwen niet na Moyses oude Leer.
 't Is soo dat Moyses selfs/ die 't Beeld-werck had
 verboden/
 Na beelden heeft gemaect. Maer hoe? dooz last
 van Gode/
 Van Gode die de Wet/ waer na moet zijn geleest/
 Hem selven niet / maer 't volck tot stuur en reghel
 geeft.
 Doch Christus, die soo wel als Moyses, 't beeld gaet
 Waer hooft men in sijn Wet 't hem opt geoorloft
 noemen?
 Waer vint men dat hy 't opt als Moyses last of raet/
 En 't 3p in wat gebal ons daer toe bypheet laet?
 Met 't oud is 't nieuw verbond in 't beeld-verbie-
 den eenig:
 In't geven van verlof nochtans niet eben-mee-
 En

En alle Wet blijft Wet/ soo lange die niet breekt/
Of anders dups/ die- s' eerst upt last van Gode
spreekt.

Daert eenig oud gebod soo duert het om t'herha-
len

Van hem/ die nu alleen in alles stelt de palen/
Alleen ons Meester is/ alleen moet zijn gehoorst.

Die beelden straft/ noot pynt/ noch vry stelt in
syn woort.

't Geld met des Keyfers munt gebied hy voort te
langen

(Wil oec dat d' over-heer het syne sal ontfangen)
Doch niet dat hy daer doot 't beeld-maken goet
betuyg;

Maer wil dat onder 't jock de Jode willig buyg;
Na ist al om soo vo van de, e stomme lengen;
Dat nau een heylig oog han op sien met verheu-
gen.

Tehandlen met de Wet 'lt/ in, en doot 't geen vry
staet;

Oock dat-men in het hups eens beelden-dienaers
gaet/

Of geeft sich in een schip als Pauli Keyts-gesel-
len)

Daer Castor en Pollux 's scheeps naem een tepchen
stel'en/

Sulcr alen straf ick niet/ 't heeft oock geen lof
hy mijn/ (zijn.

Beeld-stoymen tegen danck van wiens de beelden
Upt noot-dwanck bruycken wy/ na 's Werelts
dingen loopen/

En stuck gebeeld metaals/ in 't hoopen en verkoos-
pen.

Oock ist de 3 gelts natuyr/ te swerven niet te staen/
Maer als een vluchtigh pant/ van heer tot heer te
gaen;

Niet moelijck van tieraet. In 't korten noch den
Joden/

Noch pement was van God dat Keyser-beeld ver-
boden.

Dies stel ick sond' noch quaed in 't handelen van
gelt.

Als 't hert noch op bedroch noch gelt-liefde' is ge-
stelt.

En binnen sulck een perck is 't gelt-beeld van die
saken

Die wel een Christen-hand onsondig han genaken.
Maer datmen 't beeld ('t zy hoe) tot oog-lust
maecht en hout

Is (meyn ick na Gods wil niet wel het beeld ge-
schout.

Van werck in hout of steen/ gegoten of gesneden
En roert mijn pen nu niet. Van 't schild'ren is
mijn reden:

Van weynig van die slag (want wie doozelt-se
al?)

Van weynig/ en de best/ ist dat ick spreken sal.

Hier tusschen vint-men vry pet gheschilders van
sonden

Ich wraack noch oordeel niet 't geen my is onbe-
vonden. [sin!]

In dees verdurben Geuw (wat dulletheyd van
Daer

Daer maelt-men 't Paradijs en Eva naecht daer in.
 Ist nu of tijt of plaets/der Guden schaaime tont-
 decken?

('t Was oock Chams deeg'lijckheyt / doch die tot
 bloeck kon strecken)

Daer doch soo menig oog/ vol over-spels ontrent/
 Sulck sien een hit van lust in 't diepst van 't herte
 sent?

't Is waer men dect som-tijts des lijfs verbor-
 gen deelen/

Om 't geen beschaemb'lijck is voor 't gepl gesicht
 te helen/

Doch dan wort boos tot bot (siet hoe sich d'hand
 versiet)

Der ouden naeckit' een-voudt en past het decksel
 niet.

Ist nu een tijt en plaets/als kluckt-tooneels per-
 soonen

Den Vader met sijn Kint in bloed-schand te ver-
 toonen?

Siet hoe men d'oude acht! de nacht / die eertijts
 't fept

In donckerheid verborz/had meer eer-biedicheyt.

De nagel van Iael en Iudiths swaert vol eeren/
 Zijn bez' geuerwt in 't bloet van slapende veld-
 heeren.

Maer sint-men neffens 't boeck de stille mommery
 En 't swijgend toon-spel krypt/door's Schilders
 phantasy:

De nagel van Iael en Iudiths swaert vol eeren (ren.
 Doen menig wakend man van wijs in sot verkee-

Urias had weleer een schaap; maer nu soo veel
 Datf' al nauw telbaer zyn / door miltheyt van
 't pinceel.

Dat eene niet te min beheerschte Davids sinnen.
 Op/dien de stercke Aeus niet konde over-winnen/

Dien noch des Contincks toorn/noch eenig krijgs-
 gewelt

Noch hongerige Leeuw/noch Wepz en heeft ghe-
 velt/

Is door een teder schaep (een vroulijck beeld) ver-
 wonnen

Wat oegst van ongebal heeft dit in-bzengen kon-
 nen?

't Welck soo 't met recht verschzickt/wien lust dan
 noch te sien

't Geen leelijck in der daet/'t gesicht behoort te
 blien?

Van doch de schoone glimp vergoelijckt vuple-
 baden.

Men doet een naeckte vrouw sich tusschen min-
 naers baden;

Tot Kancker van goe seen' en schoubaer oogh
 fenijn:

En dat sal noch Susann'/ een kupsche vrouwe sijn.
 Wie kan/ô Schilder-list/al u Mariaes tellen?

Die gy Gods Moeder noemt/ siet nu ten besten
 stellen/

Lichtbaerdig op-gesmuickt/ door 's volcks hoer-
 achtig oog?

Maectt dande naem tot deuchdt 't geen in hem
 selfs niet doog?

Is

Is dat een Maegt ge-tert/ een maegt te gaen op-
 proncken
 Op soo verscheyden wijs/ en maken d'ooghe
 proncken?
 (Des Hemels koningin/daer d'oud' af-godery/
 Wel eer op was verdwaeft quam [mepn ick] niet
 eens vp.)
 Kan dat een eerb're Maegt goet Maegden-lof ver-
 strecken/
 't Bedrieg'lyck aen-gezicht in volle Kerk r'ont-
 decken?
 Doch dat s' onschamel zijn/geef ick haer toe/die/
 niet
 Dan verw en schim zijn min/ dan 't oog meput
 dat'et siet.
 Wort soo u moeder Gods van u gelijk de snollen/
 (Beeld-minnaer) uyt-geboots't, tot lofning van de
 pollen?
 Wort soo de Moeder Gods/ wiens eer gy niet en
 acht/
 Van u (Beeld-haetsche geest) met bitter spot be-
 lacht/
 O klokken hup't van rouw. 'T is jammer dat
 men milber
 Dooz u dan dooz dees pop/ dees dochter van den
 Schilder/
 Haer niet so wel als dy/het heylig doopsel schenkt.
 Werch hoeren-oog/werch kelck, die 't hart met dul-
 heyt drenckt.
 De wijn werckt op het b'epn/ en d'uyt-gegulpte
 glazen.

Doen als een dwerrel- windt/ des menschen sin-
 nen rasen.
 Soo oock de schoon gedaent/begeerlijck aengesien/
 Maecht proncken in den geest en sinneloose lien.
 Haer kracht/die als een pyl/tot in het merck komt
 raken/
 Dzingt dooz in 's menschen ziel/en kan hem 't hert
 ontschaken. (in
 Schoont is een oogen-wijn/ al siende drinckt-men
 Den sin verwoesten brant/de beestelijckie min;
 Die samsom (sterck van leen/ ousterck in 't oogen
 toomen)
 Dooz liefs aen-sien/sijn sin en leven heeft benomen.
 En schoon gy u Goddin/demodig van gelaet;
 Som-tijts/o Schilder/sleet in statelijck gewaet:
 Nochtans na-dien dooz haer de dencht al heeft te
 lpen/
 Is 's erger dan den hondt of rav'nen doode pyen.
 In 't quaet schaet heyl'ge schijn. 't Kus-baerdig
 aen-gezicht
 Lockt aen/ als is schoon 't kint en hoeft omstraelt
 met licht.
 Wort niet een geest'lyck man/ in schilderj bebon-
 den/
 Die tusschen 's moeders bozst en 's kints heylsame
 wonden/
 Ontmaegt wort van de maegt/ en heeft in 't hert
 geschil
 In twiëfeling' of hy sijn heer begeben wil?
 Was 't snooder daet gedaen/des smozgens 't hoeft
 te heeren

Da't nieuwe sonne-licht den rug na't hups des
Heeren?

En nochtans wort sulck doen een sware sond' ge-
noemt/

En in Gods oude volck wel hart en scherp ver-
doemt.

Gaet heen nu hoop vol hop/en bzoemt met voller
keelen/

Marias groot en lof op 't opper-smits bevelen.

Des Heeren moeder was genaden-ryck by God :
Dit lof 't welck haer behoort/strijt niet met Gods
Gebod.

En haer/ wien God sijn Soon te baeren waerdig
kende/

Behoort-men niet aldus met Venus-pronck te
schenken.

Da wort dooz lof op lof/ Maria hoogh gestelt/

Op dat Marias-beeld te hooger zy van gelt.

Schaf op waan-heyl ge tong upt uw' Out-vaders
keucken/

En helpt u krankte Soon/ schaf op gecierde spreuc-
ken.

Dat slechts de maalder maal/ geeft gy 't gemaalde
grijn

Dees of diens heyl'gens naem; sal't u een gelt-
aes zijn;

Een gelt-aes maer geen spoor tot deugt. Dat dooz
de wesen

En geeft het lofsijck doem der Ouden niet te lesen.

De twaelf gesanten Gods/ Pilaars van Christi
kerck/

Wat anders waren die dan sulckē poppen-werck:
Dooz/ liefd'/ en breefe Gods bewoond' het hert
dier mannen

't Welck broedelijck vereent/in God was't saem
gespannen.

Met sulcken ziel-rieraet / (dat noch Apelles hand/
Noch e-nig konstenaer/hoe maal-ryck van be-stant
Dooz veruure vooz-lijhjn bzenght) heeft dese
schaar gedroncken

De waerde gaef des wijns/hun van haer he-er ge-
schoncken.

Waer toe dan dese grijs met sleutels op sijn sp ?
En ront geschozen top-slechts om de schilberp?

Der Iaren statigheyt/die eertjes (soo wy lesen)
Niet sonder strenge straf gehoont heeft moghen
wesen

(Getupge zy de wraeck dooz Weiren tand gedaen)
Heeft die in 't mal fatsoen van soo een krupn be-
staen?

Of had hy sulck gelaet/ die onverschrickt den Jo-
den

In haren Priester-raed het aen-sicht heeft geho-
den/

En vast gelijk een steen/ haer dreiging niet ghe-
breeft?

Op die eerst Saulus was/ na Paulus is geweest/
Hiel vooz een smooide last sijn bleefsch/'t welck doen
hy raesden

Da 't vrome Christen-bloed hem pdelijck op
blaesden.

Da 't vrome Christen-bloed hem pdelijck op
blaesden.

Soo was dan 't lebend' hups in 't oeg sijn heeren
En

En's gevels dood vertoont acht u verstant dat
 groot?
 Behaegt u Pauli lijf/waer-om niet meer sijn ooz-
 deel;
 Die doch in vleesch of vel noch achting stelt noch
 boozdeel;
 Ja Iesum selfs na't vleesch (dooz dien sich 't hert
 af-went
 Van al wat vleesch'lyck is) van nu niet meer en
 kent,
 Niet dat hy blind of dom/der sijner niet gedachte;
 Waer wist dat God alleen/alleen't inwendig ach-
 te.
 De stichtelijcke deucht: des herten dood' en oog;
 Die/maer geen lijfs gedaent/was hy hem waerd
 en hoog.
 Sijn Onesiphorus, stond hem in 't hert geschreven;
 Als oock Timotheus: doch om haer heylig leven.
 Sijn Titum wild' hy sien/maer niet om sterfte
 reen;
 Haer lijden en haer doen/haer hart en sin was
 een.
 Den vroomen by te sijn/is allen vroomen heug-
 lich;
 's Lijfs lijbeloose schijn noch dienstig noch ghe-
 neuglijck.
 Nochtans leeft schilderij/en siet haer siender
 aan;
 Maect [segt gy] veel upt een; doet doot noch le-
 vend' staen. (waken/
 Is soo? ep: waer toe dan u wacht-hond' laet dees

Die nimmer slaep bevangt; dieniemand ang han
 maken;
 Die niet upt vleesch en bloed/maer gomen aerde
 sijn;
 Waer toe men noot behoefte of loch of medecijn.
 Veel oogen op een planck laet die de dieven schiet-
 ten/
 En d'uytgebeelden dag in 't doncker licht be-
 schrieken.
 Dat een Erasmus-beelt de bedel-hoop vermaen/
 Gelijck Erasmus selfs in 't leven heeft gedaen.
 Stelt maer dit platte goet (dat Heerom sacht
 mach slapen)
 En tegen het bedroch des ketters in de wapen.
 Dat maer 't geschildert nat den bzant lesch en
 verjaeg/
 En eben soo de mups booz 't herten beelt vertsaeg.
 Doch dit lijkt malle klap: want wie g'looft nu
 aen dooden?
 Wie hoopter schut of scherm van dese mall' huyf-
 goden?
 Maer waer toe dan de lust van 't sot en kindsch
 gesicht/
 En midden op den dag een keerse sonder licht?
 De Sonn' is op: wech nacht. 't Verlevend' heer-
 lich leven (ven?
 Strael in/hoe?sal ick my tot doode schaduw' ge-
 recht upt. Gelijckenis der Heyl'gen geeft geen baet.
 Dan dat men heylig leert gelijcken sonder daet.
 Deucht maect men als een wijs dorch met een
 hoeren wesen:

Dit is geen deuchden-lust maer hoeren-minn' gepresen.

Sul: k hier laet David (niet Iesse maer Ioris soon)
De Werelt opentlijk in klaren druck ten toon.

Sijn roem-rijck wonder-boeck/vol waen-verborgentheden/

Doozspecit/met upt Gods-woort-kracht-aen-gedane/reden/

Heeft een versierde Maegt vooz aen in schilderp;
Die haer vanden trapt/doch dood/soo wel als sp.
Dees heeft ter weder-sijds (verhalendoet my schamen)

Gepast op pder lid hoorch-waerde heyl'ge namen.
Een beeltenis van't vleesch / die't vleesch vol upt vermaecht/

En (met een woort gesept) vrouw Venus moeder naekt.

Dzaegt op't beschaamd'lyck deel [d'zoebe schand'lyckheden:]

Den aen-genamen naem van weeld' en salicheden.
Wat durf en doet den mensch! dooz dit syn liebe werck

Beeld hy (als rechts) ons of de waerde Bzupdt Gods kerck.

Vooz-waer verborgenthe'en! doch die (om niet te styben. (blyben.

In't quaed) wel eeuwiglyck verborzen mochten

Dooz-waer een eerb're bzupd! wel waerdig vooz een man;

Die bupten bupck en keel geen hemel binden kan;
En achter het gardijn vā schoone woord verhaling

't Inwendig wesen deekt van sijn vergifte dwaaling.

Men maelt dan wat men maelt / van't beste blijft men beer.

Deuchd/ liefde/ hoop/ geloof/ en maelt men nimmermeer.

Gods Helden treckt men af; doch die sich meest gebaren

Met aen-gezicht en lijf/ of't kamer-speelders waren.

(Soo dzaegt oock wel een guyt/doch trots en stijf van keel

Tobi's of Abrahams persoon op't speel-to onteel.)

Een Wijsen maalt-menosck; sijn wysheyt noyt. Wat reden?

Het maeksel self is sot/ gelijk de makers mede.

En seg die lustig bent om af-gemaalt te zijn/

Wat gwind heeft uwen lust om vooz te staen in schijn?

Ist om te zijn bekent als't leven is ten enden/

(Op selfs dan onbekent) vooz die gy noyt en kenden?

Of dat het na-geslacht/wanneer't sijn oogen set

Op sulck gebernst vertoon/ besmet word dooz smet?

Een saem-streep en een smet/geen e'elen aarts bewysing/

Is't waen-rieraeds geklad': waer toe veel lof en prysing/

Van menig kloetke geest gehaelt van na en beer?

't Geen sot en pdel is/ en krijgt noyt ware eer.

Wat

Wat baet geleert gedicht by schilders geschreeven?
 Nopt kan een door fatsoen onsterfelijk eere geven/
 Waer toe dan 't is 't gedenck [legt gy] van mijnen
 Stam:

Siet/ dies mijn vader; dat 's mijn moeder / daer
 'h van quam.

'h Siet wapen wel in veruw/ maer niet in daet en
 wesen

De waerde deuchd-livrey in Christi woord gepresen.
 Dees veruw' dit leef-loos ding/daer niet dan schijn
 is an/

Is dat u vader wie de over-vader dan?
 En wie booz'd' ouders van dees hangend' over-
 ouders

Wat oorsprong deses diensts/ o domme stam-aen-
 houders?

Gy p'onekt met uwes stams op hangfels aen de
 mure/

Als eer- (ja schand)-trophyen van 's levens kozen
 dur?

Want lepter eenig eer in sulck geslachts op-han-
 gen:

De Doot; maer niet u stam / moet s' al te mael
 ontfangen;

De Doot/ die gy te meer enduyd'lijcker verheft/
 Hoe ghy meer luden toont die van haer zijn ghe-
 treft.

E groohe sottern'! waer sal men wijsheyt leeren/
 Wanneer men erre soeckt in schandelyck berneeren?
 Wech Simm' en schimmen-werck/ met al wat
 vleesch'lyck is:

Gy t'saem met naem en saem/ moet ter verderffe-
 nis.

En schoon gy na de dood 't gemaald' her-maalt/ d
 Sotten!

't Is nieuw en meerder aas booz' wozinen en booz'
 motten.

Den adel aen de want/ gemeen den goe'n en quae'v/
 De schozst' ist die gy soecht. Uw' oozdeel is el-
 le dig:

Recht anders onse God; die siet maer op 't inwen-
 dig.

Een Jongelinc of Maegd in kostelijke kle'er/
 Een bzaef of wreet Soldaet / een groote Vrouw/
 een Heer.

Die d'hand aen-treck lijk treckt / zijn fraep in 't
 oog en wonder:

Maer wacht u booz' de konst: daer speelt bedzieg-
 konst onder.

't Geen d'oogen weyt en leyt / bevalt den sinnen
 soet/

En d'pd'le beeltenis beheert het swack gemoet.
 So komt het dat gy (t wyl 't gesicht sich laet be-
 dziegen/

En 't hert verwondert staet door 't schoone schil-
 derliegen)

Soo als ghy alles geern in schilders aen-schout/
 Alsoo oock in der daet geern doen en hebben sout.
 Dus krijgt d'onwisse lust door schilders sijn voets-
 sel.

En ondeugt wort geteelt door 't sotte bypens upt-
 boetsel.

't Geprijs upt schijndeuchds mont en schaft de
 deucht geen goet/
 Ghelijck oock doeck of planck met verw' be-
 smeerd/niet doet;
 't Beeld is een lompig boeck dat sonder nut of sin
 is:
 't Welck niet leerachtigs heeft: daer spraeck noch
 letter in is:
 Een vlepens' oog bedroch/ 't welck naecht t'aen-
 schouwen geeft/
 Hoe dat hy is in 't hart die 't maecht en die het
 heeft.
 Kan dit doot-loome tugg des lebens werck ver-
 klaren/
 En 't verw-geklad de deuchd van faam-geklad be-
 waren?
 't Beeld is een rebenaer / [eplaes!] al t'onbe-
 spraack.
 Wat prijst hy dien sijn selfs gebreck onprijf'lijck
 maecht?
 Nochtans 't heeft mee [segt gy] sijn nat. Men kan
 t'uptleggen/
 En leven naem en daet al t'faem doen sien / dooz
 seggen:
 Maer [och!] wat uptleg en wat lof kan beplig
 staen/
 By toonsels' die 't gemoet upt eygen aart beschaen/
 Gy tolck van stonime goon! u ampt (merkurialig.)
 Maecht traeg en goede ze'en en van de deuchd af-
 dwalig. [beelt/
 Gy upt't der mannen lof / doch die ghy toont in

En dooz sulck lof/ vooz 't beeld den halben lof ont-
 steelt.
 Dooz prijning' niet gedept aen snoode popp' en
 leuren/
 En kan een hzabe ziel/ geen waren lof gebeuren.
 En noch/ o Schilder/ komt u konst in konst te
 hoort.
 't Geschiede dat som-wyl ban u geschildert wort/
 Of decht of brescht gy af/en geeft steeds sog-ver-
 lepding:
 Al wat u hand vermag/toont slechs/ of vooz be-
 repding
 Tot pet dat schieden sal/of datter is geschiet:
 Maer 't recht geschieden selfs/en toont ghy nim-
 mer niet.
 Dus broept u dwaes pinceel gedurig mis-verstan-
 den:
 Door u is metter tijdt (o weenens waerde schan-
 den!)
 Gods dienst tot spel veraert / dooz u is deur en
 deur/
 't Geen ernst behoort te zijn/berandert inde fleur.
 Gy bootst den jongsten dag/ en neemt t'onrecht-
 ter stonde
 (Soo veel in u is) 't Recht den Rechter upt de
 monde.
 Der levendig' en do'on toe-komstig loon en straf
 Meys leerlijck uwe konst met verw' te beelden af:
 Maer [och!] al pdelhept/dooz 't kamer-speelsche
 wesen [bzeesen
 Dan 't koude vupzulus Hels/ verdwijnt het ware
 Wacht

Wacht daer na / dat de Ziel die 's Heeren Woort
niet acht
Doo: beeld of schildery tot boete werd' gebzacht.
Oock is uw hand niet trouw / die loons en strafs
oofsaken/
In 't loon of strafbaer volck niet schynbaer en kan
maken.
Vaech stelg' uws selfs gedaant (want immer doch
zijt gij
Uws stromen rechters heer) aen 's Rechters
rechter zij:
Den Dupvel geest gij oock het Vens-amp in der
Vellen/
Om op verscherden wijs 't onsalig volck te quelen.
(Recht of 't verkeerend vuyt / den boosen toe-ge-
lent)
Den Dupvel selfs niet me'e van Gode waer be-
rent.)
En om doo: gevl vermaack de oogen te geriben/
Soo stelt gij mans en wijs niet moeder-naachte
lijven:
Wat ist? gij maa't wel 't lijf: maer niet 's lijfs
eenwigherdt/
Noch 't sterck basun-ghelanch / noch 't geesten
onderscherdt.
Monstreus / doch spottelijck / gaet ghy den Dupvel
maken:
Wepnt ghy dat hy soo laet / als hy verlockt tot
dwalen?
Neen: als een Engel Gods komt hy by wylen aen/

(Een konst die van sijn volck hem kloech woort na-
gedaen.)
Maer dooz u mal gemaek is 't volck in waan ge-
komen/
Dat 't als 't niet leelijck sijt / niet quaeds behoeft
te schroomen:
Daer nochtans menig-mael sulck leelijck dzoes-ge-
baer
Gepronckt heeft op de boest van menig marte-
laer/
Van menigbzoom Gods-helt / die met sulck hoon
bestreden/
Des Heeren wisse konst en oordeel heeft beleden.
Kort af: dese argernis en ydel mwt-cieraet/
In sijn dan wat-se sijn / sijn argerniss' en gaet.
Het is wel soo / uw bzejn / o Schilder / is ver-
nustig/
En maect (ick kent) uw hand in schijn-konst
kloech en klustig:
Maer (laes!) wat baet verstand: Jad' heel natuyr
tebzient / (dient?)
Als 't daer toe dient dat God daer mede is ont-
Vaech helpt den mensch 't verstant in list en schel-
merren;
Die hoe-se kloecher zyn te meerder schae doen lpen.
't Vernuft geeft God den mensch / maer niet tot
sulcken endt/
Als daer 't (mis bruyckelijck) den mensch toe
bruycht en wendt.
Verstandelheyt / niet konst: denck-krachten / niet
denck-vonden.

Zijn van hem die noyt poost / in 't haten van de
sonden ;
Die 't dier / dat / upt selfs heere / na nieuws en kon-
sten blaackit /
Een-boudig / slecht en recht / wel eer-tijds heeft ge-
maeckit.
Wilt g'uw verstand doen sien ? wel aen soo laet uw
handen
Sich rusten van een werck quaet booz de teer' ver-
standen.
Mits in af godisch volck en grobe beelden-eer
Geseten / haten wy (na 't licht) d'af-good'sche
Leer /
Hier tusschen d'pd'le konst (van pd'le mensch en
Goden
Duchtbaer) beslaet ons 't hups / als hups-raet hart
van noden.
Een konst / die / soo men sich yet byphepts daer in
geest /
Noch palen van hoe veel / noch maat van prijs en
heeft.
In 't hups van kleyn en groot (d'erbinding kant
ons toonen)
Sal veel-tijds meer gebeeld dan lebend' volck in
woonen.
De muur / vaack bet-gepronckt dan haren schra-
len Heer / (niet meer /
Wat geeft-s' hem weder-om ? oog-wepding / en
Wat nut kan schilder op 't glazen venster geven /
Dan dat daer doozhet licht ten hups word upt-ge-
dreven ?

Dees oog-guaal is gemeen / by eel en by oneel ;
Soo wel in 't eerlijck hups als in het vuyl boordeel ;
Soo wel in kerck als kroeg : recht of ten waer de-
oogen
Het hadd' / de deuchd booz ? 't ooz niet in het her t sou-
mogen.
Wat wil dit Grijse grijn / 't welck lang van
kleet en baert /
Komt lijcken upt 't gewolck ? dat 's God / Die
God ? die d'Aerd
Het alles wat'er is in stuer en toom kon houwen ?
Niens heyl'g Dooch-waerdiche' en geen aerdt'sch
gesicht kan schouwen ?
Sp d'rieste dommicheyd ! nochtans leert schilder
Ten minsten 't slechte volck van datter een God
3v.
Ellendige Meesterf ! die 't aller wesen wesen /
't Welck noyt aen-dachtig hert bepeynsde sonder
bresen /
Die 't al-verblindend' buyt / die ons den grooten
God
By leuren vergelijckt en leelijck geeft te spot.
Wat baet het nu of 't byeyn hem dicht als onom-
schijffelijck ?
En in elck minste ding nochtans geheel verbliff-
lijck ? (meer
Veynst niet / gelijckenaer / veynst niet / of immer-
God waer van uw gesien : uw oog straelt niet soo
beer.
Sp stryden met Gods wil / die God te bootsen
wachten.

Setups' / o Schilder / zijn uw dwazen hoofds
mis-drachten.

Som-wijlen brengt ghy God gelijk een Soone
voort/

Die in haer midden heeft 't *Hebreusch* vier-let-rich
Woozt:

Som-wijlen doet ghy hem in verwe te vooz-schijn
komen

Met een drie-dubb'le kroon/ gelijk de Paus van
Gomen.

En als hy al te niet gezogen is op glas/
Staet hy met dubb'le le en 'recht oft een *latus* was.

Rust/ rust/ verwaende hand: niet Gods gebaent/
maer tozen;

Niet lof/ maer plagen stof word dooz u konst ge-
geboren.

'k Heb een drie hoofdig lijf (waer loopt de losse
wil')

Sien staen 't had mee een naem: maer/ o mijn pen/
swijg stil.

Ach! dwaeshert al te groot van den gewaenden
Christen!

Wel waert om sijn belacht van Jood' en Mach's
meristen.

Ach! sonden/ waert beweent van al die sonden
vlien!

't Geween past d'ogen best/ dan schilders te sien.
Dan och. of's Schilders hand alleen so stout slechts

waren/
En sp' 't niet na en de'en/ die 't volck/ Gods woozt
verklaren.

Want op papier/ dooz pen; in kerck dooz mont-
ge schal/

Maelen' in een/ veel-tal / en weer in drie-tal/
geen tal.

Een onverdeelt punt dooz-snijt-men tot drie
malen/

En gaet weer drie de grootst in eenig punt bepa-
len.

Waer blijft *Euclides* nu/ wiens bzeen (hoe seer ver-
smist)

Noyt van sulck reken-werck/ noyt van dees weet-
konst wist.

't Waer een-sijn van de drie/ (dooz-waer verborgent-
heden;

Waer op mijn g'loof gegronde verwacht Gods
salicheden)

Ont'ken of waecht ick niet. Wel hem die hier soo
leeft/

Dat hy tot Vader God / tot Heplant / Jesum
heeft/

Tot trooster Godes Geest. Godes eer moet Gode
blijven.

Alleen is dit mijn wensch / dooz waarhepd te ver-
drjben

De dulle dooling-vlaag / die schier ten Hemel
't hooft

Verheben heeft/ en God sijn ware eer ontroofst.
't Vermeten bzeen-gebedt doet sich mijn geest ont-

roeren/
't Welck 't lijf en twist-ziel-hert/ scheur-suchtig/
in komt voeren.

Een peder wil een nieuwen naerder binder zijn
 Van 't iupste wesen Gods / dies gaet hy tot het
 schryjn/
 Van sijn droom-rijcken kop / en Fabel-swang're
 herffen
 (Om andren oock hem selfs door sijnen bond te
 persen)
 En beeld sich 't wesen Gods : Gods wil (waar
 van de weet
 En doen Gods kennis zijn) blijft by hem in 't ver-
 geet.
 Soo hebben (na men schryft) twee Leeraers/*Alex-
 ander*
 En *Arrius*, eer-tijds / de eene tegen d'ander/
 Gods Soon na eygen hooft / niet na Schryftur/
 gebeeldt :
 Wat heeft dat Vader-twist en ongebal geteelt !
 De Keyser, die 't Papier en Boecken der geschillen
 Alt'samen gaf ten buyt / kon geen van beyden stil-
 len.
 En schoon hy d'pd'le twist wel hart en scherp ver-
 boot/
 't Diep niet : de God-mael-lust was in ders twee
 te groot.
 Wie ist die 't al verhaelt 't geen menschen wel ver-
 sieren ? (nieren :
 d'Een wil in God drie Goon / en d'ander drie ma-
 Dees dat sijn wesen een / nochtans drie-namich is.
 In veelen is oock 't bypn soo diep in duysternis/
 Dat sp 't heel wesen Gods in 't minste kofjen slup-
 ten/

En seggen hem nochtans onendig / in / en blypen
 Al wat'er leeft en is. Sulck rasen past de Leer/
 Die God na-bootsen wil / doch weynig tot Gods
 eer.
 o ! Kercker g'lijke Kerck / die u gaet Moeder noe-
 men ;
 Bespot hem niet alsoo dien gy durft Vader roe-
 men.
 De bychten die ghy geeft en uwe mael-geest bind/
 En zijn de bychten niet van een op-recht Gods
 kind.
 Doch dit 's Geleerden kost : de konstelijcke deucken
Parrhasij verbergt dees wond'ren vooz de leecken :
 Die geern onwetend' zijn (en meynen 't zo so goet)
 In alles wat m' haer niet door beeld aen-schou-
 wen doet.
 De Beelden [sept men] zijn tot slechten volcks
 gerijven/
 (Dies worden 's oock gekust van oude susse wij-
 ven)
 En baren (na dat ons de beeld-vooz-plexter sept).
 Als letter en Schryftur / in 't hert aen-dachtig-
 hept.
 O Godes Geest en woort / dat opt soo snedich
 poorden
 Tot deuchde / sint wanneer zijt ghy soo stomp ge-
 worden/
 Dat ghy (soo waant den mensch) kracht loos te-
 zyden schampt/
 En 't Schilders handen-werck moet treden in
 ampt ?

De dood van Godes Soon/ is ons te nut be-
schreven
Van vier dooz eenen Geest een d'achtel'ijk gedze-
ven.
Onkunsig en op recht wo't alles daer vertelt/
En klaerder dan den dag 't geschiede vooz-gestelt ;
(Hoe hy aen 't schandig hout den dood heeft moe-
ten lyden
Dooz liefde tot den mensch en boosheyp sijner tij-
den)
De gantsche lenter Gods / licht-stroomig als een
vloer/
Is vol van desen dood/ die leven erven doet.
Daer hooft m' in naacht een-voud de ongevalsche
monden
Dat Paasch-lam meer dan jupst op Paasscheu-
tydt verkond' n/
't helpt niet. Dooz schildery wil 't oog bedrogen
zijn :
Als lag des kruces kund' in 't sien van kuyres
schijn.
Is dan in schildery meer p'its dan in Godes reden?
Of is 't Seloof geveft op stommie dommicheden ?
Een doode minne grun kan die doen dat men
wre't
Doe *te no* sonder schult en niet onwillig leet ?
Of hoe hy engin wil v'and van kruys en schande/
Verwon dooz g'hoofsaemheyt ; een waerde offer-
hande ?
Of 't ned'rig sterck getoep / of 't bitter wre't ge-
spot

Met sijnen naren doost en bang gebedt aen God ?
Kan 't ons doen sien de stof van soe veel wre'd'
hert-pijnen ;
En hoe gebult in leed bewijs van schuld most
schynen ?
O! verr' van daen : hier/hier is d'apen-konst ge-
stuypt/
En 't onrecht singt de hand dees dood soo yd'lijk
uyt.
Doch t' wil ich mijn bepijnhet quaedt te we-
der-leggen/
Hout / die dit leest/ te goe 't geen ich hier toe sal
seggen.)
Men beeld den Heer aen 't kruys in form van
grietsche T ;
Wao dit sijns galgo satsoen ? hing hy soo doe hy
le't ?
In 't ypt gespannen lijf (na 't klaaglijk vooz-ver-
tellen
't Welck *David* daer van doet) kan 't oog de beenderg
tellen :
Nu gaet dooz beyde voet een selve nagel heen.
Een derckel maect men oock vooz een vā syne le'en :
Dooz dees schijn eerbaerheyt wil (kay) de konst
haer waren
Schaghelijck doen zijn vooz d'eev're Chyristen-
scharen.
En nochtans onder dees naem vrienden / meest
doch al
Vol *Venus*-jauchery / heeft schaamte gants geen
val.

Door waer een and're schaamt heeft hem / die/
 niet gerekent
 Door mensch / een wozm geleek / het aen-gesicht
 geteekent :
 Doe hem als 't wit / waer na de smaat zijn pijlen
 schoot/
 Verand're stof van schaamt zijn wangen maecte
 root.
 Men achte hem of schelm / ja aller schelmen snoot-
 ste/
 Of schandelijcken narr' / ja aller narren grootste.
 De walgelijcke drech die m' op der straten giet/
 't Verachtste dat men bind / was soo veracht noch
 niet.
 De somm'ge keerden hem versmadelijck haer nee-
 ken :
 De somm'ge schudden 't hooft en vielen aen 't be-
 gecken.
 Wat heeft de duysternis / wat heeft s' al niet be-
 staen/
 Die midden op den dag den dag heeft doen ver-
 gaen ?
 Lieg / lieg niet / Maalders hand : want mach men
 't krups af-trekken/
 Soo moet m' aen 't krups geen deel des lijfs booz
 't oog bedecken.
 Heeft niet 't besneden vleesch aen 's krups verbloet-
 te hout (schout ?)
 Als open hand-geschrift bloot moeten zijn aen-
 Bloot moest het zijn aen-schout / op dat sulck sien
 ons leerde n

Den dood des Wets / die 's vleeschs besnijdenis
 begeerden.
 Oock was 't onthupde lid den ouden Abraham
 Een teekken van het saet 't welck upt het sijne
 quam :
 Van 't saet / 't welck door het doen geens menschen
 voort-gekomen/
 Den dood door synen dood haer krachten heeft
 benomen :
 Soo wast oock zijn geslacht een teekken van de
 sond/
 Daer 't in dood-schuldicheyts heyl-loosen stand
 door stond/
 En eeuwig livrey van 't jock der Wett' en Zeden
 Door Christum af-gelicht / nadat hy had geleden :
 Geleden op een hout / 't welck eyscht een schielijck
 graf/
 Daer hy / na korten tijdt verweckt / sich upt begaf.
 Waer-om wast dat wel eer der deuren beyde pos-
 ten
 En'topper-drempels-hout bestreken wesen moste /
 (Bestreken met het bloet des Paasch-lams) in die
 nacht
 Doe Gods gestrenge boos soe menig mensch om-
 bracht ?
 De sijlen 't hoven hout / die 's galgs satsoen upt-
 maken/
 Verbeelden ons de poozt waer door men moet ge-
 raken
 In 's Hemels hooge hups / daer Christus booz-
 getre en

Doo? sijner dood en bloed in leyd zijn ware le'en.
Want waer-om wil men doch aen 'D'oude doling
hangen?

En aen 't gegroli van u / 's Af-godist/ontfangen?
In 's Heeren Avont-mael / daer woert van u ver-
dwaalt

(Doo? veruw) de Dis-genoot al sittend' af-ghe-
maakt;

De bange lydens-kieck / die Christus 't hert de'e
breesen.

Die moet in 't tafereel een Papen mis-kieck wesen.
Oock lacht de medeeijn-dat in u schilders

Het bloed en water vlied juist uit d' onrecht' sp:
't Latijnsch I.N.R.I. tot op'schrift aen-gesmeeten
Wat wil dat? heeft dan 't kruys Heereusich en
Griex vergeten?

Of ist om dat de Stadt en moeder van die spraack
Den Heer in sijne le'en is lydens meest' oorjaack?
Doch waer toe wil telc lang in beelden sepl aen-
wysen/

Die heel al sonder sepl, nochtans niet zijn te prij-
sen.

Hij was heeft de slang wel eer doo? Gods vermaen/
Tornoot-hulp op-gericht 'ant pver wech-gedaen:
(Doo? 's volcks af-godery en domheyt wast van
nooden

Wat eyscht dan onseeruw die galgen maectit tot
Goden?

Nochtans gy die 't gy wie) yet sichtlichicks be-
geert (meest:

't Welck ons soo waarden doot ten naesten eiser-

't Gebzoock en bzoot en wijn/ na 's Heeren woort
genomen/

Sijn Christi vleesch en bloets beteykenig vol-ko-
men:

Sijn tot geheugeniss' des Leven-rijcken doods:
Sijn voo? 't God-lievend' hart wat sonderlings en
groots:

Sijn teyckens van het lam, 't welck veruw niet aen
kan wysen;

Doo? dien 't niet was een veruw/ maer voo? de
ziel een spijse.

En nochtans brengt noch woort noch teyckens
't kruys in 't hert/

Soo lang des Heeren jock noch wech geschoben
wert.

Lijdt wat u God op-leijdt. Geduldt in eygen lij-
den

Sal een bee'd'nis zijn van Christi lijd'lijk strijden.
Treet Christi treden na/ in daer en niet in schijn:

Doo? and're en u selfs sult gy 't beeld Christi zijn.
Inde niet die leed aen 't kruys: hy sal u ziele nalen.

En onvergetelich, sijn kruys u hert doen raken.
Dat 's heyl'ge schilderij als liefde blijcken doet

Dat gy Gods Soons gedaant' draegt levend' in 't
gemoet.

Maer zijt ghy vriend van 't vleesch; haets/tegen
die u haten/

Of stemt u hert om pleyt of wrake aen te baten;
Of draegt ghy 't kruys (doch niet ghelych het

kruys betaamt) (naemt:
In 't vendel tegen Turck/ of die men Christen
Of

Of is 't ghekrupste ghelt op aerd' uw troost en
heeren

Of is u geest bevrucht met duypl onkups begeeren;

Of is de blyck u God; Werelts eere u Godin;

Of voet u hert of hier of daer in aerdsche minn';

't Zp hoe veel lofs of gp/ of and're u toemennen:

't Is wis/des Heeren doot en soecht ghy niet te
kennen.

Ach Chzisten dien ick my voor den onchzisten
schaam

Wat hebt ghy Chzistelijc? behalven slechts den
naam.

Ach Chzisten! die / terwijl ghy volcht u blinde
lichten

Berooft blijft van het licht 't welck u gesicht moet
richten.

S T I C H T E L Y C K E
R Y M E N.
D E R D E D E E L.
Ghewillighe Patientie.

Ofte :
Lijdens Remedie.

Het gedicht spreekt :

GEzwets, of Woorden-pronckery,
En vint gy, Lesers, niet in my;
D' Auteurs acht sulcks voor nats beklafel;
En heeft, al had hy 't schoon vermocht,
Niet dat maer kracht van stof gezocht:
't Natuurgelyck schoon hoeft geen blanketfel.

Getrouwe herten, die nu lijdt,
En wacht mis-schien noch swaerder strijdt:
Daer al de Werelt 't oog op heeft,
En, hoe-wel kleyn en slecht, voor heeft:
Die vast tot noch toe hebt geweest,
En 't quaedt, doe't ver was, niet gevreesd:
Een ding hebt gy voor al van doen,
Daer hert en sin sich na moet spoen:
Gedult, een schoon en e'el Kleynoodt,
Van Prijs gering, in krachten groot,

Daer al des Werelts beste goet
Ver in waerdy voor wijcken moet:
Dat, als 't in 't hert wel is geraeckt,
In ongeluck geluckig maeckt;
En als 't eens vast sit in 't gemoet,
In druck geen druck gevoelen doet:
't Welck yeder niet verstaet die 't noemt,
En elck niet heeft die daer op roemt.
Dit is 't daer u dit Dicht van spreekt,
Op dat gy 't soeckt, soo 't u gebreekt;
Of soo gy 't hebt, sorg-vuldig houdt,
En vaste Ziel-rust daer op bouwt.
Gedult is een gewilligheyt
Om al te lij'n wat God opleyt;
Door een oprecht Geloof gebaert;
En in een Ziel vol hoop bewaert:
Een onaf-roovelijken schat;
Een steun-staf op der deuchden padt;
G g

Een

Een toom van eygen finlijckheyt;
 Een muyr van onverwinlijckheyt;
 Een bed waer op de swackheyt rust;
 Een water dat quae lusten bluft;
 Een deugt, daer wan-hoop door verteert;
 Die 't angstig murmureren weert,
 Die 'twaerde Woort, Gods edel saet,
 Niet leven-loos in 't hert en laet.

Dees is 't waer met men sich voor-siet
 En alle lijden 't hoeft moet bien.
 Nu is het dat den strijd begint:
 Wiebest verdraegt, wie meest verwint.
 Geen leedt moet u te rug doen gaen.
 Ist groot: dringt dies te stercker aen.
 De deughtd krijgt nu haer rechte stoff:
 Hoe swaerder deucht, hoe meerder loff:
 Ist konst te zeylen voor de windt?
 Verwindt hy die geen vyandt vindt?
 Vindt hy oock vyandt dien 't wel gact,
 En al-tijdt blijft in eenen staet?
 Sa, nu ist lijden voor de deur,
 Lijdt wel of qualijck, gy hebt keur.
 Die mensch lijdt wel die sonder schult,
 Sijn lijden af-lijdt met gedult.
 Geen lijden maeckt het lijden min,
 En God heeft meerder lust daer in.
 Maer soo m' onwillig lijdt en swicht,
 't Walgt God, en 't noo doen maeckt niet licht.
 Wie willig is, wie vrees verfwackt:
 Wie ongeern doet (wie licht slabackt.
 Gee wil, maeckt kloeck, en kloeck neemt toe:

De bloed' is in 't begin al moe.
 De kloeck', hoe-wel van buyten ang,
 Heeft ruymt' en rust in 's herts bevang:
 De bloode (onvast in 't Geloof,)
 Die geern wel 't lijden van sich schoof,
 Maer toont hem als die 't niet en doet,
 Mist troost by elck, en in 't gemoet.
 Waer toe in 's strijds begin dan mat?
 Het Eng' is doch het Zalig padt.
 Gedenckt waer voor gy wort geacht,
 Van and'ren van u selfs gedacht.
 Gy voert den hoogen naem van Christ
 Hebt gy op lijden niet gegift:
 Soo heeft u breyn maer windt gevat,
 En letters sonder sin gehad.
 Wilt gy zijn 't geen gy wort genaemt:
 Of lijden past op u, of schaemt.
 Hier lijden, soo gy trouwlijck dient:
 Voor God schaemt, wort gy 's Werelts vrient.
 Soeckt hoe gy wilt; kijckt om end' om:
 Lij'n is de Ziel van 't Christendom.
 Sijt gy een lit van Godes Kerck:
 Veel lijden is u meeste werck.
 Gods Kerck is een gedultsaem huys,
 Sy maeckt het noyt, maer draegt wel kruys.
 Verschuyft dan 't lijden niet t'onty:
 Veel beter eeuwig dan vroeg bly.
 Ontsluypt het niet door snoo geveyns.
 Vermijd het niet door bloo gedeyns.
 Versmaekt het niet, (hoe seer gevercht,
 Hoe seer genoodt-perst en getergt,

Hoe schoonen kans sich daer toe biedt,
 Hoe schoonen schijn gy daer toe siet)
 Versinackt niet niet (ach! Christen, neen)
 Door drengement en latter-reen,
 Noch daedt lijkheyt noch tegen-weer:
 Maer wacht tot dat de Hoochste Heer,
 Of zelfs sijn pijl ter wrake scherp,
 En 't jock van uwen hals af-werp;
 Of u, als een uyt-nemend knecht,
 Ter doot toe laet in sijn gevecht.
 Den laet neemt menand tijdig af,
 Dan die hem eerst te dragen gaf.
 Die sekerst weet waer-om, waer toe;
 Weet alder-best hoe lang en hoe.
 Van God is geen gedult begeert
 Dan willig en ongeforceert.
 Als God ons lijdens stoff bescheydt,
 En 't padt van lydsaemheyt in-leydt;
 Die dan wel lydt, maer gee n niet wou,
 En soo hy kon, niet liyden sou:
 Draegt 't kruys niet dat een Christen draegt
 En wilig schort alst God behaegt.
 Dat kan, ja moet, elck wie hy zy,
 Hoe snoodt en boos, soo wel als hy.
 Dat doet wel die na 't Aerdich heel haeckt
 En in 't gemoedt van wracke blaecht,
 Dat doet (en moet wel door de noodt)
 De vast in 't hert zyn vyandt doot.
 Mer gy, O Christen, niet alsoo;
 De onschoon hoop en tijdt sich boos;
 On 't quaedt door 't quade te verho'en

En 't liyden uyt te weeg te doen,
 Veel liever u God-hoorig stelt,
 En onder 't pack van 't liyden sijnelt:
 Kort af; hoe lang, waer, en van wien,
 Daer heeft ons oog niet op te sien:
 D'uyt-kip van bly of doevig lot
 Staet niet aen ons maer heel aen God.
 Soo oock de keur van 't Inthument,
 Waer door hy ons liet liyden sendt.
 Ons over-leg en Aerdich verstandt,
 Als 't liyden komt, moet aen een kant.
 God in sijns Soons hooch-waerdig woordt,
 Moet steeds en alleen zyn gehoo't.
 In 't liyden geen uyt-vlucht, dan vlucht,
 Om-sicht, Gebedt, en Noodt-gesucht.
 Soo gy dit wapen-tuyg gebuuyckt,
 En noch in liyden blijft soo duyckt,
 Endencke dat van Gods laeffenis
 De tijdt noch niet voor handen is.
 Dit is de les. Nu hoort de re'en:
 Die 't liyden oyt geen liyden de'en,
 Waer door in 't hert de kracht sich stort,
 Waer door m' in 't liyden lijdsaem wort.
 Gods waerde Soon, 't onschuldig Lam,
 Dat door de doot den doot ontquam,
 En, door sijn liyden dat hy droeg,
 Het liyden eeuwig van hem joeg.
 Dat 's 't Oorlogs-teycken van ons Vaen,
 Daer wy 't gesicht op moeten slaen:
 De Ster, die ons voor-heenen licht,
 En maect eens reep en klaer gesicht:

De Pilaer die ons onder-stut,
 En alle lijden maeckt te nut.
 Hy Veld-Heer is voor uyt getreen,
 En heeft sijn lijden door-geleen:
 Ons was ons deel oock wech-geleyt:
 Nu is 't ons beurt. Weest nu bereyt.
 De Mee'ster selfs is voor-gegaen:
 Hoe derff de Leerlinck blijven staen?
 Noyt blijkt des Dienaers trouw soo seer
 Dan als hy lijdt met sijnen Heer.
 Wat Oorlogs-man (ten zy verlaegt
 En die natrou ofeer niet vraegt)
 En leedt niet geern al wat hy mach
 Soo hy maer op sijn hooft-man sach
 Wie is'er die met recht verslouwte,
 Wanneer hy I E S U M, 't Hooft, aen-ichouwt,
 Wie houdter noch een duyfter oog,
 Als hy bemerckt wat hem bewoog?
 Sijns Ziels natuyrlijk neygen haets,
 Gaf hy sijn eygen wil geen plaets:
 Maer God, wiens wil sijn Lijden wou,
 Gaf hy sijn wilen geen getron.
 Des levens glorieuse Kroon
 Blonck oock in sijn gesicht soo schoon
 Dat hem al 't quaedt geen quaedt geleeck,
 En, doe hy kon, voor 't quaet niet weeck.
 Op 't Eeuwigh was sijn oog geveest;
 En daer-om koos hy 't quaetst als best.
 Wel op dan Christen, kloeck Soldaet,
 Siet hoe u Hooft ten stijdt-waert gaet.
 Denckt, alshy dacht, lijdt als hy leedt,

Soo leyt sijn Kroon u oock gereedt.
 Denckt: Wat God wil, daer moet ick aen,
 Veel liever geern als noo gedaen.
 Lijdt, al waer God van lijden spreeket.
 Buygt ras. Al wat niet buygt dat breeckt.
 Niet maeckt den last soo goet en soet
 Als geern te lijden wanmen moet.
 Dan moeten wy, als 't God ons geeft:
 Dan geeft het God, wanneer men 't heeft:
 Dan heeft men 't recht, en op sijn tijdt
 Wanneer men, als een Christen lijdt;
 Wanneer men sijnes doens gewis,
 Onschuldig en verduldig is.
 Verdijft dan, eer 't de Ziel vervuylt,
 Al 't ongelooft dat in u schuylt.
 Verjaegt het uyt u, is'er yet
 Dat anders wil, als God gebiedt.
 Maeckt u geen wil als Godes wil:
 Soo lijdt gy willig, wel, en stil.
 Een hert dat willig lijdt, is e'el;
 't Siet slechts waer-om en niet hoe veel.
 En of 't niet wist waer-om 't verdroeg,
 Gods wil waer hem waer-oms genoeg:
 Hoe willig moet het dan geschien?
 Nu God soo veel waer-om laet sien?
 Soo veel waer-om, die sulcken kracht
 Wel eer in Gods-Beminde wracht,
 Dat sy, selfs in de hoochste pijn,
 Stil en doorduldig konden sijn.
 God send ons 't quaetd. Maer om wat saeck?
 Op dat hy ons te stercker maeck.

Hy heeft geen sterckt, die noyt en leedt.
 Noyt hielt hy 't veldt, die noydt en streedt.
 Noyt streedt hy strijdt, dien, sonder moeyt,
 Het leven na sijn wenschen vloeyt.
 't Is eygentlijk, wat God op-legt,
 Geen ongeval, maer slechts gevecht.
 Geen ramp; maer uws krijs avontuur,
 Som-tijds wat soet, somtijds heel suyr.
 Geen ware lults of heyls verlies;
 Maer vrucht-rijck arbeys vut-gekies.
 Geen ware goeds of lults af-bieck:
 Maer manlijck loopen in her sleek
 Na 't prijs-stuck dat God'selvs op-hangt,
 En die kloeck loopt, alleen ontfangt.
 Naeckt u dan lijden, houdt u koen;
 God wil u daer met eer aen doen;
 Hy stelt u op sijns lijdens Veldt;
 Verdraegt gy wel: gy zijt een Heldt.
 Een Heldt, dien Godt niet vreuchden toont
 Aen 't Hemellicke volck dat met hem woont.
 Een Heldt: dien God met lof verhoogt,
 En voor sijn heylig heyr op boogt.

Ons treft by wijlen tegen-spoedt:
 Wy achten 't quaedt, God acht het goet.
 Waer-om? hy wil dat 's weelds gebieck
 De Werelt ons al bet onteck.
 Op dat wy vry sijn voor 't gevaer
 Van na 't verderfte gaen met haer.
 Wat schaedt het doch al woit men quijt
 't Beletiel van sijn hoogst profijt?
 Wat batet oock, alhoutmen 't lief

't Welck dijd tot eeuwig ongerief?
 Merckt slechts in alle quaedt op 't endt:
 Soo is 't geen quaedt al wat God sendt.
 Daer is voor 't vroom en lijdsaem hert
 Soo swaer niet dat niet licht en wert.
 Dies dubbelt hy sijn lijden dan
 Die deynit en niet ontgaen en kan.
 Daer-om ist 't een waerachtig woort,
 Uyt een Onchristen mondt gehoord:
**Toont mi een mensch die wijsheyt heeft/
 Ick toon u een die lijdsaem leeft.**

Wat doet hy die gedult verwerpt
 Dan dat hy 's lijdens wee verscherpt?
 En, suchtend om vermindering,
 Krijgt minderings verhandering.
 Oock, als men Gods getrouwen raedt
 Met dieper ernst ter Ziel in-laet,
 Wiens lijden, als hy lijdt, is 't meest?
 Dien d'ongedult raecht in sijn geest.
 Wiens lijden, als hy lijdt, is 't minst?
 Die 't willig lijdt, en achtet winst.
 Wie achtet winst? Al die 't wel vaet.
 Wie vaet het wel dien 't eynd verstaet.
 Wie is des eynds gants wijs en wis?
 Die wel weet wat een Christen is.
 Wie weet dat wel? die 't oog af-treect,
 En verder dan op de Aerde steect.
 Bekent slechts, Christen, wat gy zijt;
 Soo is 't u niet al wat gy lijdt.
 Hier is geen Canaan voor dy,
 Daer aerdsche weeld en vreuchd in zy:

Heb. 13.
@ 14.

Daer gy in mackelijcke lust,
In vleeschelijcke sachte rust,
In uyerlijcken over-vloedt
Soud leven sonder tegen-spoedt.
Hier is voor dy geen sulcken standt.
Hier is voor dy geen sulcken landt
Dat waerd zy dat'er 't hert aen-kleef,
Of dat men voor 't verliefen beef:
Dat waerd zy datm'er slag om sla,
Of immer in 't geweer om sta:
Dat gy met forts beschermen moet,
En houden 't in door menschen bloedt.
O neen: dit 's u noch toe-geleyt,
Noch van God seker toe-geleyt.
Dat was voor 't volck van d'oude Wet,
Dien 't eeuwigh niet was voor-geset.
Haer was een landt van saligheyt
Op dese Werelttoe-bereyt:
Een saligheyt en seker lot,
Als 't leven was na 's Wets gebodt:
Een saligheyt van God vergoft,
Maer die nochtans eens eynden most.
Heel anders, Christen, ist met u:
Want doe was doe, en nu is nu.
Doe was het nacht, nu licht den dag;
Nu siet men datmen doe niet sag;
Nu heeft het schadu-werck heelouyt;
Nu slaet Gods stem een nieu geluyt;
Nu heeft het kinder-doen een endt
't Oud zy dan 't Oud: merckt wat gy bent.
Gy bent een vreemde gast op Aerd

Hier vreemt: hier lastig en onwaerd.
Hier vreemt: hierniet dat u behoort.
Hier Pelgrim: hier gestadig voort.
Den Hemel is ons eygendom.
Hier gaetm' als vreemde met ons om.
Wat oorsaeck dan van veel verdriet?
't Heyl dat wy soecken is hier niet.
Geen schat: geen angst: geen winst: geen scha.
Al 't geen ons komt, komt eerst hier na.
VVat doet hy dan, die, als hy siet
Dat sich nu lijdens stof aen-biedt,
Voor 't lijden ongeduldig schroomt?
Hy wacht hier meer dan hem hier koomt.
VVat doet hy oock, die, als hy vast,
Begint te voelen 's lijdens last,
In 't lijden sich te seer bedroeft?
Hy soeckt hier meer dan hy hier hoeft.
Als 's VVerelts quaedt is hem geen quaedt,
Die al des VVerelts goet versmaedt.
Het quaedt heeft op sijn hert geen macht,
Die hier op Aerd geen goet verwacht.
VVat noodt is 't dat hy 't quaedt seer vliet,
Die geen verlies van goet en siet?
't Verlies van eygen doet maer seer:
't Verlies van 't Vreemde geeft geen deer.
Schroomt gy nochtans voor 's lijdens pijn?
Ten kan niet meer als 't quaedste zyn.
Maeckt u het alder-quaedste bang?
Het alderquaedste duyrt niet lang.
Al wat m' hier lijdt, is lijdelyck:
Waerom? 't is al 't saem tijdelijck:

't Is kleyn wat hier geleden wort :
 VVaer-om ? 't Is tijdelijck en kort.
 Allencken mindert u de finart,
 En door veel hardens wort men hart.
 Hoe meer gequels en droeffenis,
 Hoe meerder vreuchd als 't over is :
 Hoe terst meer lust, hoe na meer lust :
 Veel arbeyds, volgt de sachte rust.
 't Quaedt dat men lijdt, is eens gedaen :
 't Goet daer m' om lyt sal noyt vergaen.
 Dit heeft ons Hooft en Heer gedacht,
 En daer-om heeft hy 't al veracht :
 Nu heeft hy 't eeuwig dar hy socht,
 En draegt de Kroon daer hy om vocht.
 Soo u dees reden 'r hert soo raecht
 Dat gy daer van de kracht wel smaeckt :
 Soo acht gy 't Aerdsehe min dan min,
 En 't lijden wort u een gewin.
 Heyl-loofse VVerelt, die ons dringt.
 En noch hoe lang hoe meer bespringt :
 Die u verstand tot listen spijst,
 En 't hert tot nieuwe wreedheyt rijst,
 Die op d'onnoofle woedig raest,
 En vuyr en dreigementen blaest :
 Verdrickt, vervolgt, doet wat gy wilt :
 Geduldt is ons een Scheut-vry Schilt.
 Noyt was een hert voor quaet verveert,
 Dat al begeert wat Godt begeert.
 Hengt God het quaedt niet dat gy denckt :
 VWat is 'er doch dat ons dan krenckt ?
 Geest God verlost tot u gequel :

Doet wat gy wilt, het is ons wel.
 't Is niet, al wat gy op hem tracht,
 Die 't lijden voor geen lijden acht.
 VWat hebt gy met de quelling voor.
 Gy meynt gy doet ons druck daer door.
 Vergeefs brengt gy ons in den druck :
 Druck is den in-gang van geluck.
 Voor druck een weynig tijds besuyrt,
 VVijckt ongeluck, dat eeuwig duyrt :
 Voor vreuchd, een weynig tijds gederft,
 Komt vreuchde, die men eeuwig'erft.
 Vergeefs bestrijdt gy onsen naem ;
 Vergeefs schendt gy ons goede faem ;
 Vergeefs soo stelt gy ons de spot :
 Daer is geen eer als eer voor God.
 Vergeefs beneemt gy haef en goet ;
 Vergeefs soo dorst gy na ons bloedt :
 VWat vraegt hy na 't bederffelijck,
 Die 't oog heeft op 't Onsterffelijck ?
 Vergeefs is al 't bedroch en list
 Dat Satan uwe Prins oyt wist,
 En uyt des boos heys af-grond haelt :
 Ons hert is met gedult verstaelt.
 Maer gy ó God, die 't nu behaegt,
 Dat u Gemeynae veel verdraegt :
 Is lijden dan het rechte padt
 Na uwe groote vreuchden-stadt :
 Laet dan geduldt ons al-tijdt by,
 Dat s' op dien weg ons teergeldt zy,
 En breng als trouwe leyderin,
 Al lijdend' ons ten Hemel in,

God de Wraeck.

Ofte :

Trooft der Schriftuyre in tegenheyt.

Begrepen

In een korte uyt-legginge eeniger
Psalmen Davids.

Mitsgaders andere Gedichten ten selve propooste.

Tot den Leser.

Soo gy hier uyt niet anders voelt
 Dan dat u hert zijn wreack-dorst koelt ;
 En dat het sich daer in vermascht
 Dat sijnen vyandt wordt gernecht :
 Soo doet u's lesen weynig nut ;
 Soo neemt gy u een krancken Stut ;
 Soo siet gy dat gy niet en siet ;
 Soo vaet gy Dichters meyning niet ;
 Soo maect gy goede Medesijn
 Vselven tot een Ziel-senijn.

Over den LXXIII.

De vyant mach te velde zijn : de Trommel mach
 alarme gaen ;
 Het swaerd mach op de kele staen :
 De lucht mach klaer van blixem zijn ; de heel
 natuyl mach zijn ontfelt,
 En doen haer eygen selfs geweld.

Daer mach geschieden wat het wil : Een reyn vroomher-
 tig Isra'lijt

En raecht het al te samen niet.

Om dat hy God , die meerder is dan al wat dat'er is en
 leeft,

Tot sijnen troost en steunsel heeft.

Geen ding soo wis. Enick nochtans , door 't vals besluyt
 van my gemaect,

Was op den dool-weg schier geraecht.

Het smerte my, doe ick 't gesicht op d'op-geblase Boose
 sloegh,

En sach hoe haer 't geluck toe-loeg.

Het avontuyl dat wanckel is, en yeder een soo licht ver-
 raft,

Is haer docht my) getrou en vast.

Een ander wort gesieckt , geplaegt; zijn korte leven valt
 hem bang:

Sy zijn gefont, en leven lang.

Een ander komt in ongeval, en slijt sijns levens tijt in drucke

Op haer en hecht geen ongeluck.

Een ander sucht soo veel gesuchts , en weent soo menig
 droef geweent :

Haer leven vloeyt haer saetjens heen.

Dit baert in haer de hovaerdy, daer 't hert hem selven in
 verblindt,

En recht als met een kleedt om-windt.

In d'over-lasten die sy doen, na haren hooch-verwaenden
 sin,

Flatteren sy haer selven in.

De oogen puylen haervan vet, en aen haer lijf tuygt yed-
 der lit

Wat

Wat weeld en trots haer hert besit.
 Geen ding soo hoog, of 't lukt haer al. Al wat sy den-
 ken en bestaen,
 Soo heeft gedacht, soo heeft gedaen.
 Al wat sy sien, 't Is haer te slecht; 't vernoegt haer niet, en
 in haer oog
 Is niemand, dan sy selver, hoog.
 Sy spreken quaed van alle ding, en van haer stoute spot-
 terny
 Is oock den Hemel selfs niet vry.
 Haer woort heeft by de menschen macht, haer reden die
 valt aen-genaem,
 Recht of-se van den Hemel quaem.
 Het volck vloeyt haer, als water, toe, en schouwt-se aen
 als aerdse Gooen;
 En bidt schier aen voor haren throon.
 De vrome sien 't, en sijn verbaet, en dencken in haer hert:
 Wel hoe?
 Siet God dit al, en laet hy 't toe?
 Heeft hy oock vanden vromen mensch, die hier soo laag
 verschoven wert,
 Wel eenig dencken in sijn heit?
 Dat's immers volck dat Godloos is, en niet en past op
 Gods bevel:
 En nochtans gaet het haer so wel.
 Sy hebben geldt, sy hebben goet, sy leven hier geruste-
 lijk,
 In leegheyt en wellustelijk.
 Wat baet het vrome leven dan? wat helpt het onbevleet
 gemoedt,
 En dat men niemand quaedt en doet?

Waer toe dan soo veel leedts geleen? waer toe, helaes!
 dan alle daeg
 Te schroomen voor een nieuwe plaeg?
 Ick had schier oock alfoo geseyt, en haer, uyt onverstant,
 gellacht,
 Maer ick verbeet my selfs en dacht:
 't En is niet alles goet dat goet; niet alles quaedt dat
 quaedt gelijckt,
 Na 't oordeel dat de Werelt strijckt.
 Waer 't anders: al Gods heylig volck, van welcker lijdē
 dat men leeft,
 En waer Gods volck dan niet geweest.
 Ick maecken mijn gedachten moe, en had soo geern den
 grondt gevat,
 En 't recht verstandt hier van gehadt:
 Maer al vergeefs. 't Was, my te swaer, en schampten op de
 sinnen af,
 Tot dat ick my tot God begaf;
 En in-tradt in sijn heyligdom; daer uyt sijn Woort my
 wiert geleert,
 Hoe wonder dat het met haer keert.
 Daer sach ick, Heer, hoe gy-se stort, hoe los en onvast dat-
 se staen,
 En plotselick te gronde gaen.
 Hoe gaen sy doch soo heeft te niet, het heit is haer door-
 treft met schrick,
 En eynden in een oogen-blick. [ders schijnt
 Haer wesen is als eenen droom, die in den slaep wat won-
 Maer als m' ontwaecht, daer heen verdwijnt.
 Dat groot geleck, is niemant-al; dat eerst gevreesd wierdt,
 wort belacht?

En dat m' eerst prees, daer na veracht.
Eylaes! hoe wee is my in 't hert, dat ick vooru, ghy wijs
God.

My heb gedragen als een sot;
En 't domme Vee by n' gelijck, heb van der dingen eynd
en loop

Geeoordeelt met den dwasen hoop;
En met mijn al te kleyn verstandt (niet siend op 't geen
dat was, maer scheen)

Ben in u oordeel in-getreen.
Nochtans hoe wel ick tegen u met mijn gedachten heb
gefaelt,

Ben ick van u noyt af-gedwaelt.
Ick hang aen u, hoe dat 'et gaet, ick hou my al-tijdt vast
aen dy,

Want gy houdt u al-tijdt aen my.
Gy zijt my al-tijdt by met raedt, gy zijt my al-tijdt by
met kracht,

Daer ick tot eer door word gebracht.
Wanneer ick u maer hebben mach, soo is my al de rest
onwaerd;

En pas op Hemel noch op Aerd.
Of 't lichaem al uyt-teeren mocht; of 't hert sijn kracht
al heel ontging,

En boven 't hooft de doot al hing;
Gy even-wel, gy zyt het, God, daer ick op sta, en hoop
op schep:

Gy zijt het al wat dat ick heb.
Wie van u wijckt op sulcken weg, die niet van uwe we-
gen is,

Dien is den onder-ganck gewis,

Want gy doot elck die u begeeft, en, als een vrou haer
man verlaet,

Van u tot vreemde Goden gaet.
Het alder-beste dat ick kan, mijns herten alder-hoochsten
lust,

Mijns Zielen alder-wiste rust,
Dat is, dat ick aen God my hou, en mijn betrouwen op hem
stel,

En sijne daden voort-vertel.

Een Christen/als hy sijn gesicht
Begint te slaen op Gods gericht/
Of hem de wrack schoon beuren mocht/
De wrack word niet van hem gesocht:
Gods wrack/ en 't angstig herts-gewroeg/
Die sijn hem meer dan wracks genoeg.
Ja als hy ernstig merckt op 't endt
Dat God de boose over-sendt:
Dinckt hem haer oordeel groot en swaer:
In plaats van wrack bidt hy voor haer.

Over de 7. laetste Vers. des V I I. Psalms.

GOd is een rechte Richter, die niet terstont komt pla-
gen,
So haest de menschen feylen; maer dreygt-se alle dagen.
Wilt gy u niet bekeeren? hy sal sijn swaerd gaen wetten.
En doodelijcke pijlen op sijnen bogen setten.
Vol-hard gy noch in sonden? hy mickt de: scheut is vaer-
dig.

Den boog is in-getogen. Versmaet gy hem onwaerdig;
So snort de pijl daer henen: dies naeckt ghy u verdooven
En.

En komt, door u niet-achten, in een onsalig sterven.

Hy die geern met een ander yets quaeds wil gaen be-
ginnen,

En met sijns naestens onheyl bevrucht is in zijn sinnen,
Is als een slapend mensche, die door de valsche dromen
In hoop van groote dingen al slapend is gekomen,
Maer 's morgens gaen de oogen t'saem met de sinnen o-
pen,

Een ydel na-bedencken blijft hem van al zijn hopen :

Hy meynt wat quaets te brouwen ; maer 't sal zijn eyghen
quaet zijn ;

Hy heeft verraedt op handen ; Maer 't sal zijn selfs ver-
raedt zijn ;

Hy is gelijk de menschen die somtijds kuylen delven,
En meynen 't voor een ander, maer komt haer op haer
selven.

Haer eygen quade lusten die komen haer besluypen
En doen haer haren moet-wil op hare koppen druypen.

Nu danck ick God mijn Heere ; want hy is goetd en
billick :

Des hoochsten naem te loven, dat wensch ick, en dat wil
ick.

Niet dat een Christus so behaegt
Dan dat God zijn parthij verdraegt/
En lang blijft toeven met den slag ;
Op dat hy sich bekeeren mag.
Soo dan de hoef op God niet past/
En van de straffe wordt berrast :
Het bonnis dat dien Richter wijst
Dat doet hem wee/hoe-wel hy 't pijst,

Over den XLII. Psalm.

En dorstig hert dat voor de Honden vliet,
Verlangt soo seer na 't versche water niet,
Als mijn gemoed, dat trooft van u verbeydt,
Na u mijn God, inwendig sucht en schreyt.

Gods reyne minn' heeft my op 't diepst geraeckt,
Soo dat het hert gestadig dorst en haect,
(En in de Liefd hem selfs geen maet en heeft)
Na mijnen God, dien God die eeuw'ig leeft.
Ay my, wanneer ? wanneer sie ick dien dag
Dat ick mijn God zijn aen-schijn schouwen mach ?

Een doef geweent dat my de wangen net,
Is dag en nacht in plaats van mijn bancket :
Om dat men vraegt : u God waer is hy nu ?
U God en trooft, waer-om verlaet hy u ?
Maer als 't gemoed weer-om aen u gedenckt,
En uwe gunst den geest te voren brengt ;
Soo voel ick trooft (daer druck van 't hert door glijdt)
In 't voor-gepeyns van dien gewenschte tijdt ;
Dien blijden tijdt ! wanneer 't gebeuren sal
Dat ick eens keer en 't volck, steek in getal,
Met lof en danck, en heugelijk geschrey,
Na Godes huys sal wesen mijn geley.

Reyn minn' tot God maect dat ick dick-wils steen ;
En in mijn hert uyt-spreek al sulcke re'en ;
Waer-om, mijn Ziel, zijt gy soo ongerust ?
Waer-om versterft al uwe vreuchd en lust ?
Wacht trooft van God ; dien ick (ick ben 's gewis)
Noch loven sal, als 't quaedt geeyndigt is.

Dees hoop verquickten geeft een moede in 't hert,
Dat nu (helaes !) door-droncken is met smert :

Dees hoop houdt op. Al moet ick ballinck gaen
 In Hermonim, langs henen de Iordaan,
 En nu (: ch my :) een treurig Pelgrim zijn
 Die eenslem dool door bergen door VVoestijn :
 Dees hoop geeft kracht, of 't schoon nu al mis-luckt,
 En my de ramp soo ongenadig druckt,
 En soo benert, gelijk een diepe vloet,
 Door 't staeg gegolf den swacken oever doet.

Siet my mijn God maer eens genadig aen,
 De nacht van druck, die moet dan haelt vergaen.
 Troost is na by. Gods groote goedicheyt
 Is my van God goed-gunstig toe-gefeyt.
 Dies my noch nacht, noch sorg, noch eenig ding
 Belet sal doen dat ick sijn lof niet sing,
 En mijn gebedt na mijnen God niet sen',
 Door wiens gena ick noch in 't leven ben.
 Hoe meenig-mael spreek ick tot God, en ween :
 O gy mijn hut, en vast gegronnen steen,
 VVaer-om doch is 't dat ick soo treurig gae,
 En mijn party tot een bespotting stae ?
 VVaer-om (eylaes!) is 't dat gy mijns vergeet ?
 't Is als een doot die my 't gebeente vreet,
 En als een vuur, dat my van binnen brandt,
 Als (dag aen dag) mijn trotser en vyandt
 Mij staet belacht, en vraegt uyt bitter spot :
 VVaer is hy nu, dien gy vertrouwt, u God ?
 VVaer-om mijn Ziel, zijt gy soo ongerust ?
 VVae -om versterft al uwe vreuchd en lust ?
 VVachtroost van God : dien ick (ick ben 's gewis)
 Noch dancken sal als 't quaedt geeyndigt is.

Een Christen die God supber mint/
 Als hy sijn hert onrustig bint/
 Soo is de lichting van sijn pijn :
 Met God/en sonder wraeck te sijn.
 Een Christen als hem noot om-ringt/
 En hem sijn brandt volgt en dzingt/
 Die heeft noch wapen/noch geschut/
 Daer hy 't geweld met van hem schut :
 Geen ding daer hy sijn troost op set/
 Dan op sijn God/en sijn Gebedt.
 Of doet hy som-tijds noch yet meer/
 De tranen tot den hoochsten Heer/
 Wat is sijn alder-scherpst geweer.

Over de 3. laetste vers: des CXXXVIII. Psalm.

DE Heere sit wel hoog, en boven al die leven
 Is sijnen Throon verheven:
 Nochtans soo siet hy laeg, en geeft de kleyne segen,
 En staet de grootche tegen.
 VVanneer ick om end' om van 't quazet ben over-rompelt,
 En diep daer in gedompelt:
 VVat quazet kan 't quazet my doen? wat lijden is my
 't lijden:

Als gy we'er komt verblijden
 En maeckt mijns vyandts toorn, en sijn hoovaerdigh
 pogen

Te niet en onvermogen?
 Ick weer, Heer, en vertrou, dat gy al mijn ellenden
 Uyt liefde noch sult enden.
 Gy eeuwig goede God, wilt doch u werck niet staken,
 Maer tot den eynd vol-maken.

Een Christen die ootmoedig leeft/
 En in syn kleinheyd vastheyt heeft/
 Treckt upt syn ootmoedt dubbel baet :
 Want hy outwaerdig niet in 't quaet/
 Waer acht het syn rechtveerdig lot :
 Dat maect hier rust/ na lust by God.

Over LXXVII. Psalm.

Ick send' en sal al-tijdt tot God mijn stemme senden
 In alle mijn ellenden :
 VWant als ick mijn geschrey nae synen Throon laet gaen,
 Neemt hy mijn tranen aen.
 Doe my 't quaet avontuys geweldig aen quam tasten,
 En met veel drucks belasten :
 Doe was 't dat ick met ernst aen mijnen God eerst docht,
 En by-standt by hem socht,
 En tot hem al den nacht mijn handen op ginck steecken,
 Gedit yrig in het smeeken.
 VWant mijn gequelde hert, met droefheyd over-laen,
 VVou tot geen troost verstaen.
 Tot u alleen, o God, soo strecken mijn gedachten,
 Mijn tranen, en mijn klachten.
 De droefheyd, die my 't hert van binnen klemd' en sloot,
 Benam de stem haer schoot.
 Mijn oogen (door den angst, en 't ongerustig schromen,
 Voor 't quaedt dat noch mocht komen :
 En, als ick lag tot rust, niet woud uyt mijnen sin :
 Daer kon de slaap niet in.
 Doe dacht ick om de tijdt en mijne soete jaren,
 Die henen syn gevaren.
 En in den stillen nacht, wanneer de phantasy

Op 't kloekste was in my,
 Quam my mijn snaer-gespel, de vreuchde van mijn ooren,
 In mijnen geest te voeren.
 Dies ick door sulck gepeyns, verdubbelt in de smert,
 Aldus sprack in mijn hert :
 Sal dan de Heer al-tijdt, al-tijdt my dus verstoeten,
 En van syn gunst ontblooten ?
 Of mach men op syn VVoort en goetheyt niet meer staen ?
 Is 't heel daer mee gedaen ?
 Heeft God, die goet moet zijn, en sulcks oyt is geprefen,
 Vergeten goet te wesen ?
 Of is dan God het geen, dat God geen-sins kan zijn,
 En geeft voor vreuchde pijn ?
 Hy die genadig is, wil hy genade laten :
 En toorn daer voor aen-vaten ?
 Is daer een sulck besluyt by onsen God geschiet ?
 Ach neen, 't en is soo niet.
 Nu lijd ick : 't moet soo syn : wel aen, ick wil syn slagen
 Geduldelyck verdragen.
 Zijn hooch vermogen, hand die alle ding beheert,
 Kan doen dat alles keert.
 In desen grooten troost, doen u voor-leden wercken
 't Gemoedt, mijn God, noch stercken,
 VVaneer sy, die soo veel en selstaem zijn gewracht,
 My vallen in 't gedacht.
 VVat God kan sich in macht by u, mijn God, gelijcken,
 Die niet in macht moet wijcken ?
 De wercken die gy doet, de wegen die gy gaet,
 VVie is 't die die verstaet ?
 Gy zijt het groote God, die aen u volck, voor desen,
 Groot wonder hebt bewesen :

Die onder 't vreemde volck u macht hebt laten sien,
 En groot geweld geschien :
 Doe ghy Israel holpt, en haer in vreemde Landen
 Ontloften van haer banden.
 De Zee sag u, sag u, en schrack voor u, haer Heer,
 De diepten dreunden seer :
 De wolcken goten nat: den Blixem liet sijn stralen
 Op Aerden neder dalen :
 Het groote Firmament gaf donder, krack op krack :
 De heele lucht ontfack :
 De Aerd, van 's Hemels-vuyr ront-om beschittert, beefden
 Met al dat daer in leefden.
 Gy gaet u volck in Zee door 't water eenen padt
 Daer ghy voor-heenen tradt.
 Een padt: waer van (doe nu de stroomen 'tsamen dreven.)
 Geen reykens na en bleven.
 Door *Moses* en *Aaron* bracht gy-se door de Zee,
 Ghelijck een Herder 't Vee.

Wanneer de ramp of wordt gebreeft/
 Of versch bespringt / so drukt hy meest/
 En toont een leelijck aen-gezicht ;
 Maer in het lijden wort hy licht.
 Wilt gy dan troost denckt op de Tijdt/
 Die alle dingen licht en sijt.
 Wilt gy 's noch meer : denckt op die Man
 Die ramp geeft en weer nemen kan.

Over den L X X X V I I I. Psalm.

Ick roep tot u gestadig, God, daer mijn hoop op staet,
 't Zy dat de lichte Son of op of onder gaet,

De beden die ick bidde, de klagten die ick doe,
 En sluyt doch uwe ooren of hert daer voor niet toe.
 't Gemoet, dat af-gelaest is, door jammer en verdriet,
 Dunckt dat het voor sijn oogen de dood vast dwalen siet;
 Het lichaem heeft geen krachten, de geest is sonder moed ;
 Ick ben als die vast sterven, die niemand hulp en doet.
 De dood komt my bespringen, het hert is kleyn en laf;
 En denckt in al sijn dencken niet anders dan op 't graf:
 Ick ben gelijk de dooden, die gy wel haet vergeet;
 De dooden in den graven, daer niemant van en weet,
 De doode daer in 't leven geen levens hoop voor is,
 Maer eeuwig sijn bedolven in diepe duyfternis.
 Ick ben als een gevangen, die diep in 't duyfter leydt,
 En van d'een uyr tot d'ander een wreede dood verbeydt.
 Gy drukt, en blijft my drucken : 't schijnt voor 't Ge-
 moedt, 't welck schroomt
 Dat gy met al de stroomen van gramschap op my koomt.
 Mijn Vrienden, die mijn Vrienden gheweest zijn (laes !)
 weleer,
 Die vluchten voor my henen, en zijn geen vrienden meer.
 Sy schouwen my al-'tsamen, niet anders als een klip,
 Die door 't beleyt des Stuyr-mans geschoot wort van een
 schip.
 Want 't is niet met my niet anders als met een heyl-loos man,
 Die, vast beboeyt met yfers, niet uyt-geworft'en kan.
 Mijn wesen, door de plagen die 't hert ter neder slaen,
 Is deerlijck om aen-schouwen, en schier al heel vergaen;
 Hier tusschen, Heer, mijn Heylandt, verduur ick in 't
 geklag,
 De handen na den Hemel, en roep al dag aen dag :
 Wat wacht ghy van de dooden, die weder gaen tot stof?

Of sullen die noch komen, en spreken uwen Lof?
 Of sal dan in de graven u goetheyt zijn gemelt?
 Wie is'er onder d'Aerde die uwe trou vertelt?
 Ach, in die duyfternissen wie merckt of schouwt daer yet?
 Daer siet men uwe daden en wonderheden niet.
 Wie kan daer van u weten, daer 't al raecht in 't verdwijn?

Wie sal daer om u dencken, daer geen gedachten zijn?
 Ick roep dan tot u, Heere, en daer is tijdt noch stee
 Die ledig is van roepen, en sonder mijne bee.
 Waer-om bergt gy, mijn Vader, u aen-gesicht voor my,
 En laet mijn in een Helle van sware *phantasy*?
 Van mijne eerste Iaren ben ick verdruct geweest;
 En heb of ramp geleden, of al-tijdt ramp gevrees.
 Steeds word' ick door u toornen, geschrickt, geperst, gekrenckt,

Om-ringt als met een water waer in het Landt verdrenckt.
 Om sulcke mijn ellenden, en al te grooten noodt,
 Bevind ick my verlaten, en heel van Vrienden bloot.

't Is selden dat een Ch:isten-mensch/
 Al derse schoon 't bleefsch al sijnen wensch/
 Met ware herts-bed:roefscheyt treurt;
 Nochtans kan 't wesen dat het beurt
 Dat God hem in sijn droeven staet/
 Noch hulp/ noch schijn van hulp en laet.
 Maer 't aengesicht soo veel als schuyt;
 En maect dat hy wan-hovig huylt.
 Die schijnt een plaeg/maer 't is'er geen/
 Hy meent et/maer is niet alleen.
 Een wyltjen wech/en dan weer-om/

Dat maect den vriend bet welle-kom.
 Hoe 't hert min aerdsche hoop bevangt/
 Hoe 't oock aen God te vaster hangt.
 Want een die niet op aerden heeft/
 Daer hy niet daedt of hoop aen leest/
 Om dat hem all ghier ontbiedt/
 En hy geen troost altoos en siet/
 Die neemt in 't eynd een ander pas/
 En wort 't geen hy in 't eerst niet was)
 In al wat aerdsch en ydel is/
 Heel sonder breuchdt en droeffenis/
 Vermaectie loos en wrake-loos/
 Begeere-loos en weere-loos/
 God en de goede aen-genacm/
 Tot hier en tot hier na bequaemt.

Over den XXXIX. Psalm.

Ick besloot in mijn gedachten,
 Doe ick mijn God-loose Vyandt voor mijn oogen most
 sien staen,

Dat ick my met vlijt sou wachten,
 En geen heftig woort met allen van mijn tonge laten gaen.
 'k Hiel my stil en sonder spreken,
 Even of ick voor mijn lippen eenen breydel had gehad;
 En, om 't op-set niet te breken,
 Sweeg ick 't goed' oock; dies ick 't lijden in mijn eygen
 hert op-at.

't Hert en kon 't niet lang verdragen, (staek,
 Door de in-ge sloten droefheyt die 't gelyck een vuyr ont-
 Soo dat ick, door 't hittig knagen,
 Van mijn sinnē over-meestert, een al-sulcken reden sprack:
 Heer

Heer, hoe wilt gy 't niet my maken?
Laet my weten wat mijn leven voor een cynd noch hebben sal;

En of ick noch eens sal raken
Uyt den moeyelijcken Kercker van mijn druck en onghewal.

Onse Iaren die wy leven,
By de uwe vergeleken, zijn gelijk een hand-breet stee,
(In een korten rinck om-schreven,
En gestelt by uwe dagen, als een drop by al de Zee.
Hoë gants niet, zijn alle menschen?
Die nochtans gelijk sy meynen, hier soo vast en seecker zijn,

Als 't haer gaet na 's herten wenschen:
Maer gaen wech, gelijk een schadu wech gaet met de Sonne-schijn.

't Nietig, dat sy hier genieten,
Maken sy haer selven pijnlijck, door veel nutte-loofen lust:
Trots doet haer haers staets verdrieten,
Hope sleept-se, toorn ontroert-se, vreesse maeckt-se 't hert onrust:

Sy belooopen, sy berinnen,
Sy door-reyfen land en water, sy door-rofsen berg en woudt,

Sy versamen, en sy winnen, (houdt.
Sonder dat sy (arme menschen) weten wie 't na haer be-
Waer sal ick my henen wenden?

Waer in sal ick my vertroosten, en mijn ziele rust ontfaen.
wie sal mijn benaetheyt enden?

Niemand, dan gy, Heer mijn hulper, die 't soo dick-wils hebt gedaen,

Maeckt my los van al mijn sonden;
Geeft dat ick den dwasen menschen haren spot niet wesen moet.

'k Heb my selfs tot stilt' verbonden:
Want gy sulst het doch wel maken, die 't al wel doet wat gy doet.

Houdt eens op van my te plagen:
Want u straf doet my beswijcken, en sy valt mijn hert te wreedt.

Uwe tucht en sonde-slagen
Schenden al des menschen schoonheyt, als een mot een kleedt op eet.

Ach, hoe niet, hoe niet met allen,
Ach! hoe niet sijn alle menschen, die haer staet hier schijnt
soo wis,

Maer soo haest tot niet vervallen;
Wie kan in sijn hert bedencken hoe gantsch niet de mensch hier is?

Heer, hoort mijn gebedt en klachten,
Let op mijn geduyrig schreyen; en de tranen die ick stort;
Laet u hert die niet verachten:

't Zijn de tranen van u Pelgrim, die hier soo verschooven wort:

Die al-tijdt heeft moeten dwalen,
Recht als alle sijne Vaders. Hout u strenge handt van my;
En laet my eens adem halen,

Eer ick dan van hiet moet varen, en (helaes!) niet meer en zy.

Al-waer men sich niet t'een end' al/
In alle menst helijck gebal/

Soo wel in 't doebigh als in 't blp.
 Bupgt onder Godes heerschappp/
 Maer eygen keur in 't hert noch leyt;
 Daer bindt men geen gestadigheyt;
 Dan is het niet/ dan is het wat;
 De vaste rust en kringt geen vat.
 Hebt ghy dan Christus wel geleert/
 Soo is u hoogsten herto-begeert
 Dat Godes wil al tijdt geschiedt/
 Al wist ghy oock de reden niet.
 De beste wil is gants geen wil;
 Sels willen laet den geest niet stil.
 Sood ghy daer van ontledigt zijt/
 Ghy bent u grootste brandt quijt.
 Stelt Godes wil heet van u saerk/
 En 't sp u wel hoe dat hy 't maerk:
 Want hoe 't hier gaet/of niet en gaet/
 't Staet wel als 't wel van binnen staet.

Over de 5. eerste Letteren des XXXVI. Psalms.

A L E P H.

O Ntselt u hert daer over niet,
 Als ghy 't geluck der boosen siet,
 Benijdt-ke niet in haren staet,
 Die doch soo haest daer henen gaet.
 Gelijck een bloeme die nu bloeyt;
 En flus ter neder leydt gesnoeyt:
 Of die met vreucht nu wort beoogt;
 En flus verslenst is en verdroogt.

B E T M.

Wilt ghy gheluck en goeden spoet?

Soo hoopt op God en volgt het goet,
 Begeert ghy eenen vasten standt?
 Leest wel. soo leeft ghy lang in 't Landt.
 Wilt ghy onwankelijke ruit?
 Sood neemt in God al uwen lust,
 Al wat u hert gewenschen kan,
 Wenscht ghy maer wel, ghy raecter a'm.

G I M E L.

Beveelt het al aen God den Heer,
 Ulijf, u leven, en u Eer.
 Laet uwe hoop vast op hem staen;
 Hy sal 't al t'samen wel doen gaen.
 Moet u nu ongelijck geschien:
 Hy sal hier na u recht doen sien,
 Doen sien soo klaer gelijk den dag,
 Dat yeder daer van weten mag.

D A L E T H.

Is 't nu een quade uyr: weest stil.
 Stelt uwen wil in Godes wil.
 Weest niet ontrust in u gemoedt,
 Maer hoopt op God, wacht wat hy doet:
 't Geluck van 't volck, dat niet en doog,
 Beschouwt dat met geen toornig oog:
 Mort niet, al wort her hem verhengt
 Dat hy sijn moet-wil heel vol-brengt.

H E.

Gevoelt gy toorn in uwen sin,
 Sood laet den toorn niet lang daer in,
 Op dat ghy, soo ghy mee verbolgt,

Uw's vyands sonde niet en volgt.
Want God-loos volck (of snel of traeg)
Moet wech, en krijgt doch wel sijn plaeg:
Maer vrome lien (of lang of ras)
Het landt daer al haer hoop na was.

Diet wraecks; is deugt/ en komt te sta'e/
Het wraecks is quaedt en dubbel scha'e.
Want een die quaedt door quaedt verhoedt/
Of in sijn hert noch wreack-lust boedt/
En sach sijn byandt geen geplaegt
Als God nochtans hem noch verbaegt:
Die treedt in Godes heerschapp/
En wort soo quaedt als sijn part.
Wraeckt ghy oock geen/en kont ghy niet;
Soo meerdert ghy u sels verdriet:
In plaets van een/die 't eerst maer doe/
Soo wort ghy nu verbolgt van twee:
Van hem/die u het lijden doet/
En van u epghe sels gemoet.

Over den LXII. Psalm.

T Zy wat de Werelt poogt, 't zy hoe de menschen
woeden,
Mijn hert, in God gerust leeft sonder pijnlijck vreesen:
In God, mijn hulp en troost, die my soo sal behoeden.
Dat my geen quaedt hoe quaedt dat quaedt sal kunnen
wesen
Hoe lang beloert ghy doch een cenig met u allen?
Segt my hoe lang sal 't zijn, dat sich u sinnen scherpen,
Om hem, gelijk een muur, die nu vast dreijt te vallen,

In ongeluck. en druck van boven neer te werpen?
Haers herten valschen grondt bedecken sy behendig,
Terwijl dat mijn verderf vast broeyt in haer gedachten:
De mondt is soet van Tael het hert dat vloeckt inwendig,
En port hem selven aen mijn onheyl te betrachten.
Wat schade kan 't my doen, nu God mijn enig stut is,
Waer op dat mijn gemoet sijn vastheyt heeft genomen?
Nu hy mijn troost, mijn heyl, mijn eer, mijn sterckt, mijn
schut is
Waer achter ick my berg, en niet behoef te schroomen?
O menschen, wie ghy zijt, wilt ghy u hoop vast leggen?
Soo legts' op God alleen. Is angst in uwe herten?
Hem moogt ghy onbeschroomt u hert heel uyt gaen
leggen:
Geen toe-verlaet dan God in alle nootd en smerten.
Maer menschen wat zijn die? met recht voor niet te
achten:
De grootste onder haer en alder-hoochst gekomen,
Die sullen uyt haer doen wat groots en wonders wacht-
ten:
En als 't al is gewacht, so sijn 't maer dwase dromen.
Hoe ydel zijn sy doch al t'samen met malkander,
Wilt ghy verstaen hoe seer? neemt twee gelijckeschalen,
En legt den mensch in d'een de Ydelheyt in d'ander,
Wat gelt het, d'Ydelheyt die sal den mensch op-halen.
Op onrecht of geweld, door uwe handt bedreven,
Verlaet u daer niet op, noch op u sijnne gangen;
En komt u ongesocht de rijckdom toe-gedreven,
Soo laet, als waer 't een God u heit daer niet aen han-
gen.

Och, wat een troostlaem woort heeft God van sich gegeven:

(Een woort, dat ick som-tijds heb hooren na-verhalen)

Dat geen, dan hy alleen, van alle died'er leven,
Macht heeft, en goetd noch quaetd na waerde kan betalen.

't Is een waarachtig woort dat ghy ons hebt gesproken:
Want ghy Heer (ick bekent) zijt goedig en genadig.

't Goet woort van u geloont, het quaet van u gewroken:
Ghy doet elck na hy is, 't zy deugdig of nuf-dadig.

Begeert ghy dat des Werelts quaet/
En al dat u hier regen gaet/
V hert geen weedom aen en brengt.
Soo ster wie 't doet, en wie 't gehengt.
Die 't doet al waer 't de grootste Heer)
Is Aerde en die wort hy weer:
Die 't hengt, dat 's een die niet en sterft/
En syn vermogen noyt en derft.
Die 't doet, dat is een mensch als ghy:
Die 't hengt, is God/die 's meer als hy.
Die 't doet die is gants niet-met-al.
Maer die het hengt/die is het al.
Wilt ghy dan 't best: acht niet booz niet:
Maer vrees die 't Al is en al sterf.

Over den XI V. Psalm.

DE menschen die een Godheyt noemen met de mont,
Maer niet en toonen wat'er schuyt in haren gront:
Die sotten (niet uyt eenvoud, maer uyt moet-wilfor)
Die seggen in haer herten: daer en is geen God;

Maer 't licht geloovigh volckjen heeft een Godt bedacht,
En in 't gemoedt een ongegronde vrees gebracht.

Daer nochtans alle dingen loopen by geval.

Dit seggen zy. en deugen dies oock niet met al,

En wentlen sich in grouwelijcke schelmery.

Daer is niet een van allen daer wat goedts in zy.

De Heere liet sijn oogen van den Hemel gaen,

En sagh der Menschen kinders doen en laten aen,

Op dat hy uyt haer leven zien en weten moght,

Of yemant van haer allen wijs waer, en hem socht,

Wat sagh hy daer? Niet anders, dan dat onder haer

Niet een en was die deugdigh leetd', of slonter daer.

Van waer sou haer de deught doch koomen, dien 't ge-
moet

In boosheyt is vergifticht, en soo gants verwoert,

Dat zy mijn volck verslinden, even als het Wilt

Het Vee verscheut, en sijnen wreeden honger thut?

Hoe kan hy deugt beminnen, dien sijn dwale hert

Van God dien hy noyt bede doet, soo is verveit?

Nochtans de tijdt sal komen dat haer Godes schrick

Het hert dat nu niet grouwelt, in een oogen-blick,

Gelijck een snellen Hemel-blixem treden sal,

Als hy sijn volck een eynde maeckt van 't ongeval,

En haer sal aen doen hooren dit gestrenge woort:

Ghy hebt den slechten vroomen in sijn doen gestoort,

En sijn Gods-dienstigheden bitterlijck belacht;

Sijn hopen en sijn bidden, en sijn ernst veracht.

Nu heeft dien God, daer alle sijne hoop op sloot,

't Geluck dat hy verhoopten hem in 't eynd vergont.

Nu heeft hy dat ghy mislen moet, en hebt vermaet,

Van sijnen God, der vromen menschen toe-verlaet.

Och, of die tijdt eens quame dat Gød hulpe sandt,
 Uyt Zion, op Israel, en in 't vreemde Landt
 Niet langer haer in droeve slafernij liet:
 Hoe haest waer 't dan een eynde met al ons verdriet,
 Soo waer dan u Israel in sijn hoochste vreugt:
 O, met wat dieper vroheyt waer sijn geest verheugt!

Soo dick-wils als een Christen-hert
 In sijn verschobentheyt en sinert/
 Dnt Godes oordeel troost ontfangt/
 Dat 's niet om dat het juist verlangt
 Na sijnes vband's ongebal:
 Maer omdat God recht richten sal.
 Dat Godes gericht hem soo verheugt.
 Is enkel liefde tot de deugt.
 Hy wil dat al de Werelt vint/
 Dat deugt niet t'onrecht wort bemint;
 En dat des deugts op-rechte vrient
 God nimmer-meer vergeefs en dient/
 En dat de Werelt/die hem haet/
 En hem om haren 't wil versmaet/
 Door onder-binding eens versta/
 (Of in sijn leven/of daer na)
 Dat sy niet wel geoordeelt heeft/
 En hy niet dwaesselijck geleest.
 En sijn partij niet straffen sou/
 Dat waer hem lieft: doch soo 't soo moet:
 Al wat God wil dat is hem goet/

Over den LII Psalm.

VV At roemt, ghy troefse Dwingelant,
 Op u bedriegerijen?

En dat ghy, door u arg verstant
 Den vromen brengt in 't lijen,
 Of schoon de vrome onder leyt,
 En menschen troost moet derven,
 Noch leeft dien God, wiens goedigheyt
 Den goeden niet kan sterven.
 Ghy hebt u tong daer toe geset,
 Dat sy slechts schade dede.
 Een scheer-mes, op sijn best gewet,
 Is niet soo scherp van snede.
 Het goet dat wijckt by u voor 't quaedt,
 De waerheyt voor de leugen:
 Dat doet de tong die vaerdig staet
 Tot dingen die niet dengen.
 Dies sal u Gods gestrenge handt
 De straf noch een-mael geven,
 En nemen huys, en nemen landt,
 En nemen u het leven.
 Gods volck sal 'tsien en vreesen hem
 Die 't onrecht soo kan wreken,
 En met verwonderende stem
 Al-fulcke woorden spreken:
 Dat is hy die niet God, maer 't goet
 Tot troost sijns herten stelden,
 En, op sijn rijckdom hooch van moet,
 Gods volck soo dapper quelden.
 Nu eyndigt hy, wy vangen aen;
 Nu moet hy wech, wy blijven,
 En sullen in Gods wooning staen
 Als spruyten van Olyven.
 Gods goetheyt is den toc-verlaet

Daer ick my aen wil houwen,
 En soecken troost en soecken baer,
 En eeuwig op betrouwen.
 Ick danck (en 't is u volck een lust)
 U, die 't soo wel kond maken.
 Ick danck u, sonder eynd, en rust
 Op u, in al mijn saken.

De kent is groot van dese twee :
 Eerst Wee/ na Wel; eerst wel na wee/
 Siet op het eerst/ siet op het lest :
 Het best in 't eynde dat s alder-best.

Over den LXXXII. Psalm.

S Y dien het hooch gebiedt op Aerden is gegeven,
 En onder haer gemeynt* als kleyne Goden leven,
 Die hebben boven haer een grooter God als zy :
 Den Alder-hoochsten God, die 't oog heeft op haer
 werken,
 Om alles door te sien, en uyt haer doen te mercken
 Het goetd of quaedr gebruyck van hare heerschappy.
 Hoe lang (seyth y tot haer) sult ghy quaet vonnis strij-
 ken?
 Hoe lang sal 't recht voor 't quaedt, het recht voor 't on-
 recht wijcken?
 Hoe lang doch richt ghy valsch, en siet persoonen aen?
 Hoe lange maect ghy noch dat sich de goede schroomen
 Om voor de snoode banck van u gericht te komen.
 Wanneer sy 't Godloos volck in uwe gunst sien staen?
 Siet op u arm gemeens*: weest langer geen versmaders
 Van vrouwen sonder mans, van kinders sonder vaders:

En laet geens armen hert, by faut van recht, bedroeft.
 Laet u ontfangen macht, de macht der boosen vellen,
 Die 't arm en slechte volck met over-lasten quellen :
 Doet hulp die hulp begeert, en recht daer recht behoeft.
 Maer neen, 't is al om niet : niet een van haer die luyfert :
 Mijn woordt wort niet geacht; 't verstandt is haer ver-
 duyftst;

Sy blijven die sy zijn, en gaen den ouden ganck;
 En haer versteende hert ontfer sich niet met allen,
 Offy den staet des Lands ellendig sien vervallen,
 En 't recht daer uyt geweest, en tyranny in swanc
 't Is waar, ghy draegt door my den grooten Naem van
 Goden;

Het volck (door mijn gebodt) gehoorfaemt u geboden;
 U af-komst is van my, en heerlicht al 'saem in 't mijn:
 Maer nu ghy deucht ontbeert, en mijn gebodt laet varen,
 Behalven dat de dootd u mede niet sal sparen,
 Sal noch u eynd als 't eynd der Dwingo-landen sijn.
 Nadien dan, groote God, het recht al is geweken,
 En Dwinge-landerij heel door begint te breken
 Soo neemt nu een-mael selfs de saken by der handt.
 Ghy zijt de Hoochste Heer van al die d'Aerd* bewoone,
 En deylt na uwen wil de Scepters en de Kroonen :
 Na-dien ons recht ontbreect, doet ghy dan recht in
 't Landt.

Een Christen/ als hy bidt om recht/
 En eyscht niet dat God voor hem verht;
 Of in sijn toorn en ongena/
 Sijn vyand voor hem neder-sla/
 Of uyt sijn landt en staet verjaeg;

Of sendt hem d'een of d'ander plaeg :
 Maer dit is 't wit van sijn gebedt :
 Dat God den boosen 't hert verset/
 Op dat hy niet meer onrecht doe :
 Of mach het sonder straf niet toe ;
 Dat die van hem tot goetd gedp/
 En sijns gelijck een spiegel zp.

N A - R E D E N.

Tot den Leser.

Soo Gods bevel u niet beweegt,
 Dat ghy 't gemoedt van wraeck ontleegt,
 Maer enckelt-sins weer yet wilt doen :
 Soo moet ghy dan geen wraeck qeer voen.
 Geen dinc dat u party meer deert,
 Dan dat ghy gantsch geen wraeck begeert :
 Want knaegt u hert, door lust van wraeck :
 't Is u een pijn en hem vermaeck.
 Maer heeft-se in u hert geen stee :
 Soo hebt ghy rust en 't doet hem wee.
 Neemt, dat ghy yet tot wraeck versint ;
 Of 't komt'er toe, of 't is maer wint,
 Soo 't niet geluckt: dat's nieuw gequel.
 En 't maect u vyandt blij'en fel.
 Maer lukt de wraeck aen u party :
 Dat kan hy weer soo wel als ghy.
 Doet yet dat hy niet weer en doet :
 Daer met geraeckt hy onder voet.
 Een vyandt heeft geen meer verdriet,

Dan dat hy sich verwonnen siet :
 Dan ist dat ghy hem gants verwint,
 Als hy geen stof van leet doen vint :
 Dan vindt hy niet waer in hy krenckt,
 Als ghy noch wreect, noch wraeck bedenckt,
 En maect het hert daer van soo klaer,
 Of al sijn quaedt geen quaedt en waer.
 Of hy u dan veel tercht en quelt :
 Hy deert niet die geen hert ontfelt.
 Maer die 't geern dee, doch niet en kan ;
 Is een benaut verwonnen Man.

Maer is'er dan (gelijck 't wel gaet)
 Dat u party 't oog op u slaet,
 En merckt u wraecke-loosigheyt,
 En oock wijckt van sijn boosigheyt,
 Engaet weer vrientschap met u aen :
 Soo kond ghy dubbel nut ontfaen :
 Met hem en met u selven vree,
 En d'eere van den vrede mee,
 De wraeck altoos is nut geslaecht.
 Wie weet hoe 't hert eens werd geraeckt,
 Wil 't nu niet, 't mach een ander reys.
 Een wel te vreen, is halve peys.
 Wech dan met wraeck en wreken lust ;
 Een dingh dat noyt in 't hert en rust,
 Vol ongemacks en weynigh nuts,
 Een hert vol vuurs; een hooft vol duts ;
 Ist niet om datter God soo haet ;
 Ten minsten om sijn eyghen quaedt.

VICTORIA VICTIS.

Dat is :

Den waren zegen Gods,

Ende

Lijdens nuttigheyt:

Dienende tot een vol-komen Lijdens Remedie.

Gefchreyen tot vasticheyt ende troost van alle ver-
druckte, doch op-rechte ende wylke-loose
Christenen.

Als oock

*Tot op-wekkinghe ende waerschooninghe van alle die niet den naem
ende waen-Christen zijnde, haer noch niet vol-komentlyck
tot dienste van God hebben over-gegeven.*

Goeddelijck Geslacht, dat al des Werelds haet,
Tot dienste van uwē Heer, kloek-moedig op u laet:
Dathier verschovē leeft, in smaet, en ionder eer,
En wacht van dag tot dag, om wel-doens wil, noch
meer.

Hoe groot is u geluck (oock selfsin desen Tijdt)
Soo ghy maer wel verstaet dat ghy gelukkig zijt!
Sy die niet meer verwacht, en oock niet meer en heeft,
Dan 't geen sy hier aen-schout, en daer sy hier in leeft,
De Werelt, u party, die spreekte'er anders van.
Helaes! wat sou sy doen, die anders niet en kan?
Maer ghy die 't Eeuwigh mint, en dat met ernst bejaegt,
En in het hooft alleen de oogen niet en draegt;

Ghy weet wat dat ghy zijt; daer rest maer dat ghy waecte.
En ront om u Geloof een eeuwig bol-werck maeckt.

Gy weer wat dat gy hebt; daer rest maer 't goed gebruyck,
Op dat des Werelds slaap u d'oogen niet en luyck.

't Is waer, haer heyl is kleyn, haer list nochtans is groot;

En quam sy soo sy is, soo waer 't te minder noot:

Maer door een valschen waen verlockt sy ons 't gemoed,

En nimmer nimmer meer ontbreect haer schijn van goed.

Begeert ghy dan een hert, dat gants onwinbaer zy,

En oabedwelm besta, voor 's Werelts tooverij:

Geeft yeder ding den naem die yeder dinck toe-staet:

Den Naem maeckt quaed van goed, en dick-wils goed van

Het is den sotten Naem, op'schalckē schijn gebout, [quaet.

Die dwase Liefde baert, en ons in dooling hout.

Siet wat de Wereld is, en wat se t'onrecht schijnt,

't Bedrog en heeft geē plaets wanneer dē schijn verdwijnt

Wat is de Wereld doch? Een selfs gesocht ellent;

En nieman d heeft-se lief, dan die-se niet en kent.

Een ongestadig dinck, dat al-tijdt jaegt en woelt,

En in sijn twaersten last, sijn last nochtans niet voelt:

Een ongelukkig dinck, dat sacht in onheyl slaept,

En wel-lutt in sijn pijn, en rust in onrust raept.

Een valsche en listig dinck, dat rust en heyl berooft;

En, alit wel is beien, van rust en heyl berooft.

Som-wijlen waerd belacht, som-wijlen waerd beschreyt:

En nergens van soo vol, als van haer ydelheyt;

En nergens in soo dwaes, als daer sy wijst gelijckt;

En nergens in soo slecht, dan daer sy meest mee prijckt.

Wat heeft hy die-se heeft? Veel snooder als een Niet:

Want Niet en geeft geen pijn, de Wereld veel verdriet.

Daer word des levens tijd met doolen door-gebracht,

Wom.
12. g.
E.

En 't eeuwig ziel-verderf met moeyten in gefocht.
Daer wordt de *Edel Dought* (het beste dat men vind,))
Hoe-wel in 't hert gehaet, slechts met den mond bemint.
O, die hier onwaard sijt, en *Pelgrimage* gaet,
Siet toe dat ghy by haer geen deel van 't hert en laet.
Ghy hebt-se wel versaeckt, en weygert haren eysch,
Nochtans blijft sy al-tijd vriendinne van u vleysch,
Versaeckt-se nu van daeg, en haet-se noch soo seer,
Soo ghy niet angstig waect, sy komt wel morgen weer,
Wanneer mens' al verlaet, soo volgt en lockt-se noch,
En als-mer minst op peynit, soo schuyt'er dick bedrog.
Ist liefde tot de deugd, waer-om ghy van haer deynst?
De liefde tot de deugd word me'e van haer geveynst.
Door desen loosen treck houdt sy den *Pelgrim* op;
Engeeft hem, naect, hy yet van haer veigifug sop.
Den yver tot *Gods Wet*, word van haer na-geaept,
Waer door een deuchdig mensch te lichter hem vergaept.
Dien sy, als hy te met yet vriendschap met haer krijgt,
De liefde tot haer goed allencken inne sijgt.
Siet dan na haer niet om, maer gaet u weg recht uyt:
Haer sang is wel een soet, maer schadelijck geluyt.
Haer wesen toont wel schoon, maer bruyckt slechts klaer
So houd ghy u gemoed een-parig in 't gewicht. [gesicht,
Sy roemt wel van *Geluck*; Maer (soo-se selfs belijdt)
Vermengt met veel verdriet veel tegenheyd en strijdt.
Sy roemt wel van *Geluck*; maer dat geen lust verfaet,
Geen rust geeft niet vernoegt, niet saligt in der daedt.
En wie maer 't Aerdich geluck met goed gesicht besiet,
Als dat sijn loon sou sijn, al quaeft, ghy nam het niet.
Dies is 't een soeten roost voor een geloovig hert
Dat sijn verhoopt *Geluck*, hier niet vergonnen wert,

En dat hy 't aerdsche *Wel* voor 't rechte *Wel* niet hout,
Dat maect dat sijn *Geloof* een ander *Wel* aen-schout.
Een Wel, dat sijn gemoed te meer met lust ontfleeckt,
Hoe dat hy meer bevind dat hem hier rust ontbreeckt.
De Wereld loopt en draeft; maer al op 't ongewis,
En soeckt een *fondament* daer geen te vinden is.
Wat is het, *dwaase Mensch*, dat u soo jaegt en drijft?
't En is geen soeckens waerd, dat niet al-tijd en blijft.
Wat ist dat ghy een schijn met soo veel arbeyd koopt?
't En is geen loopens waerd, dat u soo haest ontloopt;
't En is geen bly sijn waerd, dat niet al-tijd vermaect;
't En is geen lustens waerd, dat ghy niet eeuwig smaect.
Al wat de Werelt geeft, is *Wellust*, *Eer*, en *Schat*;
En daer die sijn geweeft, daer heeftmen 't al gehad.
Dit, dit, *Gods Dienaer*, is 't, daer sy op pogt en boogt;
De melck daer sy me lockt en hare kinders soogt.
Dit heeft zy meer als gy, en roemt het openbaer:
Maer oordeelt wat ghy doet, met God, en niet met haer.
Bemerckt het lijfs-vermaect; 't sterckst daer sy mede trekt;
En menig Werelts-kind al sijnen lust na streckt:
Scheydt noot-drufst daer van uyt, soo blijft het niet met al,
Of, sod'er noch wat blijft, dat 's stof van ongeval.
Het hebben en gebruyck van lusten boven noot
Haet ons natuyre selfs, en 't is haer eenen doot.
De Wereld doet hier in de e'el Natuyre schand:
Aen-schout het *domme Vee*, dat toont hier meer verstand.
Komt dan, door lichaems lust den mensch yet saligs aen:
Soo moet dat yet alsaem in noot-behoef bestaen.
Derst ghy 't onnoodig dan? Weest daer-om niet onbly;
't Best dat de Wereld heeft, hebt ghy soo wel als sy,
Of soo ghy 't voor een tijd, doch niet met onwil, mist,

17. 2. 16.
2. 8. 16.

Of

Of geen of kleyne smert, maer niet onsalig iſt.
Des nood-behoefs-genot en geeft geen ſaligheyt,
En geen verſtandig hert dat daer ſijn liefd op leyt.
Soo 't lichaem door den nood, waer door 't wel moet, niet

wou,

Geen Edel-moedig menſch, die 't eene betrachten ſou.
En ſoo 't geniet daer van gelukkig worden dee,
Soo waer dan 't meest geluck by 't onguſd-dienſtig Tſe.
Kort af: des Lichaems luſt, 't zy veel gebruyekt, of min,
Daer is geen waer geluck, noch ziel-vernoeging in.
Geen menſch voelt recht gebreck, dan die, die God niet
heeft.

Daer is geen waren luſt dan die God eeuwig geeft.
Nochtans (die 't wel bemerckt) 't is waen-goed met de
reſt,

En van al 's Werelds heyl, is lijfs vermaceck noch 't beſt.
Lijfs-luſt word noch gevoelt, hoe ſlecht en cleyn ſy zy:
Maer met de *Eeren* 't *Goeds* is enkel *phantafy*.
Wat iſt dat hy ontfangt die 's Werelds Eere krijgt?
Niet dan 't gedenck van Eer, dat hem in 't hert op-ſijgt;
Niet dan dat hy hem ſelfs wat in ſijn *Eer-luſt* ſijgt;
En ſoo een *Pap* van Eer door ſijn gedachten drijft.
Want ſoo hy 't ſot gepeyns van Eere van hem doet:
Of yemand hoort of eert, 't en valt noch ſuer noch ſoet.
Daer is geen eer of ſchand, die voordeel doet, of ſchaedt,
Soo ghy de waen daer van in u niet in en laet.
Nu dan al 's Werelds Eer aen eygen duncken hangt:
Wat is het dat hy doet die luſt nyt Eer ontfangt?
Niet dan dat hy, verſot, ſich tot hem ſelven keert,
En met ſijn eygen hert inwendig af-godeert.
Wat is 'er meer ellend, en grover ſotterny,

Dan dat de menſch ſich quele, en ſteeckt in woelery
Om 't hebben van een dinck, daer hem geen luſt van koomt
Dan die, die hy hem ſelfs nyt eygen liefde droomt?
Maer ghy, *Gods trouwe knecht*, palt doch op geen en ſchijn,
Daer is maer eene ſchand. Dat 's, ſonder deugd te zijn.
Aerds Eer, is maer een Beeld dat door de ſinnen ſwiert,
Een Eer is ware Eer: Met deugd te zijn verciert.
Waer-om is 's Werelds Eer de ware Eere niet?
Om dat-ſe niet van die, die Eerlijk zijn, geſchiet:
De Werelt word met recht voor Eere-loos geacht:
Want by haer is noch deugd, noch word oock deugd be-
tracht.

Wat is dan al haer Lof, waer mee d'een d'ander prijft?
Een Eere ſonder Eer, die dwaes aen dwaes bewijft.
En of 't al Eere waer, dat ſy voor Eer Bekent,
't Genot van al die Eer en heeft geen fundament.
De wenschelijckſte Eer, daer menig hert na ſucht,
Is een vermaerden Naem, een loſſelijck gerucht,
Die yeders pen en mont als een trompet nyt-blaeft,
En brengt den menſch, ſoo 't ſchijnt, d'onſterſchijckheyd
naeft.

Maer wat een ſlechten trooſt, en heel niet-waerdig heyl,
Soo 't luct, om kleynen prijs vind ghy 't al ſamen veyl:
Soo niet: dat yemand poog, dat yemand hoop en wensch,
Hy blijft (wat dat hy doet) een ſlecht vergeten menſch.
En neemt nu al, de ſaem en ſweeg ſijn lof niet ſtil:
Het deuren hangt al t'ſaem aen 's menſchen loſſen wil.
't Is niet: en 't geeft geen heyl noch vaſte herten ruſt,
Al 't geen men niet en heeft, dan alſt een ander luſt,
't Is wat, al 't geen gy hebt, niet juyſt als 't yemad ſchenck
Maer oock als 't niemand geeft, en u niet toe en den. kt.

Aen-schouwt des Werelds doen. Nu geeft sy grooten lof.
 En stracks, als 't haer maer lust, is 't haer tot roock en stof
 Al 't lof hangt aen de tong van yemand died'er looft.
 En als hy niet meer wil, soo if-mer van berooft.
 Dan of nu yeders mondt u steeds al eere gaf:
 Hoe wel en lang ge-eert, d'eer moet met u in 't graf.
 Ghy meent, sy volgt u noch na deses levens tijdt:
 Laes! wat geniet ghy doch als ghy niet meer en zijt?

Maer eer uyt deugd, blijft eer; en geeft een vast genot:
 Want, of-se nieinand gaf, men houd-se steeds by *God*.
 By *God*: dient, als den mensch, aen 't oordeel niet *faelieert*;
 En 't geen niet eerlijck is, oock niet, als eerlijck, eert.
 By *God*: die als de mensch niet licht of wanckelbaer,
 Geen eer weerom en haelt, blijft slechts haer oorfaek daer
 By *God*: die lijf en geest, naer dese tijdt, weer paert.
 En d'eere van sijn volck onsterfelijck bewaert.
 Hy eert wanneer hy eert, om 't hebben van de deugd.
 Is 't hert daer van bewust soo is 't niet sonder vreugd.
 Hy eert om 't geen wat is, en 't geen hy in u merckt:
 Dat's dan alleen een Eer, die ware vreuchde werckt:
 En die met recht verdient, (om datf' oock noyt en sterft)
 Dat elck, uyt lust tot haer, al's Werelds Eere derft.
 Wat baet dan 't groot gerucht, als God niet van u weet?
 Wat schaet oock 't kleyn gerucht, als God u niet vergeet?

Welaen nu, slaet het oog op 't Aerdsche goods besit,
 Des Werelds Af-godin, die elck om seest aen-bidt:
 Die's lichaems lust en eer, en alles hebben doet;
 En maken d'ander dwaes, ontfint maect en verwoet.
 Daer elck, of meer of min, geern van gesegent waer,
 En loopt-se als 't hem mist, met sijn gedachten naer.
 VViens dienst so menig mensch met sijnē mond verfaect;

Maer als 't wel is besien, in's herten grond na haect.
 VViens liefde menig-mael soo diep verborgen woont,
 Dat sy haer voor 't gemoed daerf' in is niet en toont.
 VVaer door dan 't *Niet* geweest, dat anders alles weet,
 Blijft stil staen in sijn werck, en 't Klagers-ampt vergeet;
 En in hem selfs te met soo in den mensch verdooft,
 Dat, segt hem wat hy is, 't wordt niet van hem geloof.
 Geen dinck dat hy hem selfs soo weynig toe-betrout,
 Dan dat hy 's *Werelds-God* in 't hert een Altaer bout.
 Soo hooch loopt dit bedrog, dat een hem selfs bedriegt;
 En voor sijn even-mensch, en voor hem selven liegt.
 Is dan de rust soo groot, die yemand daer uyt haelt,
 Dat daer door in het hert soo stercken liefde daelt?
 Een liefde die de mensch in 't hert voor 't hert verbergt,
 Om dat hy sich soo noo't verlate n daer van vergt?
 Neen: 't Is geen recht geluck dat tot de liefde brengt,
 Maer waen, met Aerdsche forg, en wan-geloof vermengt.
 Stelt yemand noch soo rijck en groot van heerschappy:
 Die arm is, maer niet soeckt, besit veel meer als hy.
 En dat heeft elck die wil door recht natuurs bestuyr:
 Maer 't goed, hoe seer gesocht, hangt noch aen 't avontuyr.
 En dat houd elck die 't heeft, door forg en goeden vlijt:
 Maer 't goet hoe nau bewaert, geraekt mē licht weer quijt.
 Het hebben boven nootd, maect menig 't leven suyr:
 Nochtans en ist geen lust, maer last van ons natuyr.
 Al 't geen, men soo bemint, betracht, belooft, bereyft,
 Is over-vloedt van haef, die 't leven niet en eyft.
 Dus doolt een gierig mensch, en prangt-sich met een VVer
 Die hem noch van *Natuyr* noch *God* en is geset.
 Stelt en die 't meeste goet op Aerden soeckt en wint:
 Een deeltjen van de aerdt, dat's al dat hy hier vindt.

Dat foeckt en krijgt hy hier, dat dunkt hem groot en veel:
 Wan-gunt hem d'Aerde niet, de aerde is *syn* deel.
 Ach! *ongelukkig Mensch*, dien *God* geern 't beste gaf.
 En taet (en zijt noch bly) soo met de snoodste af,
 't Waer yet, (hoe-wel seer kleyn) soo ghy 't gestadig hadt,
 En d'aerde die ghy hebt, slechts sonder eynd besat:
 Maer als 't al is gesocht, vergaert, bewaert, gespaert,
 Soo raeckt ghy d'aerd dan quijt, en selver word ghy aert.

Vliedt dit, o *Mensche Gods*, en 't zy u hert een schick,
 Dat lust na 't aerdsche goed u nimmermeer verlick,
 Haer net leyd steeds geïpreyd, haer tijd die is al-tijt,
 En raeckt ghy aen haer valt licht word gy 't eeuwig quijt.
 Is uwen lust na goed : God heeft voor u een Stadt,
 Heft daer u hert na toe, daer is een beter Schat.

Soo uwen geest daer van een klaer aen-schouwen krijgt:
 De Wereld (want sy moet) met al haer schatten, twijgt,
 Soo 't hert daer boven woont, soo wort u d'aerde dreck,
 En acht het aerdsche goed geen rijckdom maer gebreck.

Maer ghy, die noch u selfs aen God en 't Goed verdeelt,
 En God, die 't heel behoo:d, het halve hert ontsieelt:
 Wiens hert in dese Aerd noch geern een Hemel hiel:
 U Gods-dienst is niet reyn, en hebt een valsche ziel.

't Is niet dat ghy u selfs voor recht Gods-dienstig houd,
 En dat een ander mensch sulcks oock van u vertrouwd.
 Zijt ghy des Werelds goed oock maer de minste vriendt:
 Hoe weynig dat ghy 't dient, ghy dient ter-wijl ghy dient.
 Dan dient ghy noch al yet (hier word hetaen beproeft)
 Soo 't hebben of verlies, noch bly maeckt of bedroeft:
 Dan niet (wan Godes eer, of 's naestens liefde dringt)

Als ghy 't soo geern verlaet, soo geern als ghy 't ontfingt.
 Gy dient (al gaet gy veel) als 't Aerdich so veel beweegt,

Dat ghy geen volle liefd' aen uwen Naesten pleegt:
 Dan zijt ghy sonder dienst, als 't hert met lust verlangt
 Na 't vinden van die 't hoeft, en weer van u ontfangt,
 Dan is'er noch al dienst, als ghy om 't Aerdich proijst,
 In 't een dat noodig is, yet, yet, verluymig zijt:
 Maer dan niet meer, als gy (schept eer op God geen troost)
 Om 't minst dat God aen-gaet, al 't Aerdich verachte-loost.
 Dient ghy de Wereld yet: soo dient ghy God niet recht:
 De alder-hoochste Heer, wil geen verdeelde knecht.
 Wat raed? wat wilt ghy doen? van beyden moet ghy een:
 Of dienen 't Aerdiche goed, of 's Hemels God alleen.
 Half werck, en is geen werck. Laet God, of dient hem
 heel:

Gods liefde is te waerd, en 't Christen-hert te eel.
 Een Christen foeckt hier niet, noch lust, noch schat, noch
 staat;

En 't noodig dat hy heeft dat acht hy over-maet.
 Maer valt hem mæder toe; dat heelt hy (na Gods stem)
 Voor synen even-mensch soo eygen als voor hem.

Ghy sijt dan wie ghy sijt, sijt ghy de deugd niet haets,
 En zijt ghy recht een mensch, soo geeft de reden plaats.
 Roert u de reden yet, houd u gedachten stil;

't Is 't roeren van Gods Geelt, hoort wat hy seggen wil.
 Maer soo-se naerder treft: maeckt doch u selfs niet blind;
 Hoe ghy-se meer door-grond, hoe ghy-se klaider vind.
 Schijnt u de waerheyd klaer: vat aen, ontknoopt, ontwert,
 En maeckt u selfs voor God een recht een-voudig hert,
 Ruynit God de heele ziel: doet vlytig onder-loeck:
 De Wereld, soo ghy slaept, houd hier of daer een hoeck.
 Doch, houd gy 't hert noch valsche, en paeyt u met de toon:
 Verwacht dan anders geen als valscher knechten loon.

Soo ghy de slechte pen haer dreigen niet en vreest :
De waerheyd even-wel is voor u deur geweeft.

Na-dien dan al 't geluck, waer op de Wereld roemt,
Niet waerd is met den naem van 't recht geluck benoemt:
Wat is 'er dan, *Gods volck*, daers' u in over-trest,
En boven u (oock hier) met recht en heyl verheft ?
Watis het, *kleynscheer*, (hoe-welsy triumpheert)
Dat sy hier saligs heeft, en dat ghy hier ontbeert ?
De Wereld acht dien mensch God alder-meest gelijk
(Om dat hy goed kan doen) die machtig is en rijk.
Ist hier-om dat sy 't wint ? weeft hier-om niet bedroeft :
Hy is God alder-naest die alder-minst behoeft ;
Maer die hoeft alder-minst, die niet begeert of kiest,
En alst hem al ontegaet, noch niet-met-al verliest.
Doch soo 't wel-dadig zijn den mensch gelukkig maeckt,
Om dat hy Gods natuyr daer door op 't naest genaect :
So blijkt dat in die saeck een nood-drufst-hebbend man
Een rijcke, soo hy wil ver over-treffen kan.
't Is waer, men siet dat God, die 't al heeft in gewout,
Zijn dienaers nu en dan des lijfs behoef onthout ;
En dat hy, alst hem lust, natuyres VVetten breeckt,
Om dat 'er in 't gebreck een meerder wel-daed steeckt.
Maer sonder dit heeft God den noot-drufst elck bescheert,
En als een Soon van d'Aerd, op d'Aerd geordineert.
Den nood-drufst is het al, dat yeder dag aen dag,
Na Godes wil alleen als eygen houden mag.
Om dit is recht dat elck een goeden arbeyd doe :
VVant dit, na Gods bestel, komt hem als eygen toe.
Hy heeft sijn eygen dan : die 't van sijn nood-drufst neemt :
Maer die van rijckdom geeft, die geeft het van het vreemt.
't Is soo, ghy hebt u lof, die uyt een reyn gemoed

Een ander liefde toont van uwen overvloed :

Nochtans niet sulcken lof, of ghy 't van 't eygen namp,
Maer om u trouwigheyt in 't Rente-meesters ampt.
Die gever komt dan naest, die selfs maer noot-drufst heeft,
Om dat hy, recht als God, reyn-uyt van 't sijne geeft,
Of is 't om 's VVerelds haet, af-keerigheyt, en spot,
En dat ghy menig mensch moet wesen als een fot ?
't Is waer 't is ydelbeyd, daer ghy hier onder bent ;
Maer die uyt eygen kracht, geen herten-rust en schent
't Geen daerden dwafen hoop u dwaesheyd door besluyt,
Besluyt ghy, ist om 't goed, daer uwe wijsheyd uyt : [stand,
Die selfs noch deugd en heeft, noch wijsheyd noch ver-
Sijn prijfen is geen eer, sijn hoonen is geen schand.
Verfmaetheyd, spot, en haet, blijft al in 's haters hert ;
En, soo ghy 't niet en acht, 't is hem, maer u geen smert.

Of is het, om dat ghy wanneer ghy quaed-doen vlied,
En niet en volgt dat sy, maer dat u God gebied,
't Geen sy te veel besit, en in haer lust verdoet,
Tot noodig lijfs-behoef som-tijds ontbeeren moet ?
Sulck lijden (ick bekent) komt u som-wijlen aen,
Maer blijft niet, of soo 't blijft, ist lijden haest gedaen.
Gebreck is geen gebreck, wanneer sich 't hert vernoegt,
En neemt het soo voor best alst sijnen meester voegt.
't Geluck bestaet alleen in 't achten van 't geluck,
En in een rijcken ziel is armoe kleynen druck.

Of is het om de pijn, die 't swacke lichaem voelt,
Wanneer de Tyranny den bloed-lust op u koelt ?
Dit moet al me soo gaen, alst uwen Heer behaegt :
Dan 'tis een soete pijn, diem' om de deugd verdraegt.
Al wat een Christen lijd, in dienst van God, sijn Heer,
Lijd dik een Werelds slaef, in 's duyvels dienst, noch meer.

Een recht-geloovig mensch, die woft sijn pijn versacht,
 Om dat hy geen verdraegt, en op een beter wacht,
 Niet een soo slechten sucht, die God vergeten blijft,
 Niet een soo kleynen traen, die God niet op en schrijft.
 Maer die de wereld dient, getreft van pijn en ramp,
 Die kampt wel met de pijn, maer eenen droeven kamp :
 In 't lijdē dat hy lijd, siet hy geen lijdens end,
 En sijn ellendig zijn, is stof van meer ellend.
 Oock, alst al is geleyd, wat kan de Tyranny ?
 Het lijf en is maer slaef, de geest blijft al-tijd vry.
 Die 't lijdē lijd, lijd minst, die lijdē doet, lijd meest :
 De een lijd maer aen 't lijf, en d'ander in den geest.
 Natuyr haet wel de pijn, en vliet-se immer meer :
 Maer die ghy dient, is God, die is Natuyres Heer.
 Geest hy maer eenen wenck : wie krencke u 't minste lit ?
 Het swaert en heeft geen scheep, en 't vuur is sonder hitt'.
 't Is God, die u soo mint, dat hy u 't beste gunt :
 Hy laet u in geen quaed, dat ghy niet dragen kunt.
 Of ist, om dat ghy meest in dese wereld swerft,
 En seker plaats en goed, en 't lichaems wel-sijn derft ?
 't Kan niet geloochent sijn : dit siet men veel in u,
 En 't maect de Wereld bang en voor u selven schu.
 Nochtans soo komt sy hier in 't oordeel ver te kort ;
 't Is 't geen waer in ghy meest van God gesegent wort.
 Hoe kan dat quaed gezijn, of daer in ramp geschien,
 Daer God, in sijnen raed, sijn volck toe heeft voor-sien ?
 't Is 't beeld dat sinnen Soon hier selfs op aerden droeg :
 Al wie 't niet met hem draeg, die is sijn hoop te vroeg.
 En oock op dat de mensch God soeck, en noyt en fou,
 Heeft hy een vuur van doen dat hem steeds suyver hou.
 Alst hier niet wel en schijnt, begint het wel te gaen,

En God komt ons in ernst, gelijk een Vader, aen.
 Hy send het lijdē t'huys, het schijnt, maer is geen last :
 't Verswakt des vyands rijck, en 't maect ons sterck en vast.
 De Wereld geeft geluck en 't is maer eenen droom :
 God geeft de tegenheyd, en 't is maer eenen toom.
 't Is beter dat God slaet, en door de slagen baet,
 Dan dat de Wereld kust en heymelijck verract.
 Dat weer-wil goed sou sijn, luyd veldsaem in ons oor :
 Nochtas die 't wel door-siet, die hout het geern daer voor.
 Een onbekende staek, daer liefde door ontbrand,
 Om dat-se boven waerd geacht word in 't verstand,
 Soo lang noch als mens heeft, die kent men felden recht :
 Het hebben voed de min : de min maect u een knecht :
 't Bemide dat men dient, en daer het hert op staet,
 Ter-wijlen dat men dient, en achten niet voor quaet :
 Daer geen quaet achten is, daer word gejaegt getracht :
 En na een ander goed niet eens met ernst gedacht.
 Twee liefdens in een hert en worden niet geleen
 In-dien-se strijdig sijn : dan blijftse steeds maer een.
 Die d'Aerd heeft, heeft-se lief, en blijftse aen gehecht :
 En aen het snoodste vast, dunckt hem het beste slecht.
 De reden die hy hoort, stuyt krachte-loos weer-om,
 En 't hebben van de lust houd sijne sinnen dom.
 Of soo hy yet-wat siet, soo ist als door een mist,
 Daer 't hert niet door geloof, maer 't breyn vā verren gist,
 Daer om so word de mensch bequaemst van God gekeert,
 Niet als hy noch al heeft, maer als hy nu ontbeert :
 't Ontbeeren leert het hert de nietigheyd verstaen :
 't Verstaen dat doet den lust allēcken over gaen :
 Die geenē lust en heeft, die heeft al wat hem lust :
 Die al heeft wat hy wil, die heeft eerst ware rust :

Soo is het woort dan waer, dat ons de *waarheyd* seyd :

Hier arm en kleyn te zijn, maect rechte saligheyd.

Maer 's Werelds goeden spoed die is voor 't hert een slot :

Soo 't daer van ledig is, soo staet het op voor *God*.

Wers
27.

Door ramp-spoed krijgt de mensch 't geen aen 't Geloof ontbreekt,

Op dat sijn hert oock voel daer sijnen mond van spreekt.

Een hert, door druck bereyd, laet goede leering in ;

En vaet, en stemt hem toe, en volgt Gods rechten sin,

Een hert, dat eerst een slaef des Werelds is geweest,

Dat word door , leed geploegt , een herberg van Gods Geest.

Wann'er het dicht geswerm van aerdsche *phantasy*

Het hert niet meer beset, soo kander God eerst by :

Dan ist dat sijnen Geest des menschen geest genaecht,

En dat in 's hertē grond Gods *waarheyd* word gesmaecht.

Soo geeft dan 't kruys verstand : en schort het aen de kracht,

Daer hy, die nu verstaet, aen 't werck door word gebracht:

Het kruys maecht dat de mensch (die dom is , als 't wel gaet)

Na 't heyl dat krachtig treckt, sijn oog aen-dachtig laet.

De mensch, door veel ellend, verdrucking en gequel,

Verlaet in 't end de aerde, en valt op 't eeuwig *Wel*.

Sijn ziel (wiens leven is dat hy yetsoeck, yet hoopt,

Yer mint, en ergens op met sijn gedachten loopt)

Lijd niet dat in sijn hert geen troost of liefde staet :

Dat hy dan hier niet heeft, dat had hy geern hier nae.

Door veelderley ellend maecht God hem d' Aerde moe,

En dringt hem door den nood, van hier na boven toe.

Wat kan hy beter doen, dan dat hy d' Aerde versaect,

(De Aerde die hem begeeft) en na een beter haeck

Wat kan hy anders doen (na-dien doch sijn gemoet

Noodwendig hier of daer sijn troost op hebben moet)

Dan d' Aerde, die hem vlied, dat hy die weder vlie,

Met lichaem en begeert; en na een hooger sie ?

Hoe hy eerst loffer word, en bet van 't aerdsch berooft,

Hoe hy na vaster word, en 't eeuwig meer gelooft.

Hoe God hem d'aerdsche hoop door weer-wil meer belet,

Hoe hy sijn nieuwe hoop dies oock te vaster set.

't Is 't liefste dat hy doet, dat hy die hoop al stut ;

En alles wat'er is, dat word hem daer toe nut.

Dus word allencken 't hert al meer van twijffel leeg;

En doet sich al's Geloofs belesfels uyt de weeg ;

't Gesicht word goed, word klaer, siet over al door her ;

En werpt des Werelds Throon in 't hert geheel om ver.

Maer word't er by versuym wat nieuws weer op-gericht :

Den prang van 't nieuwe kruys maecht hem weer reyn gesicht ;

Daer 't vuur der liefde Gods al-tijd wel blijft ontvlamt,

En 't geen de Wereld poogt, als roock daer henen damp.

Soo is dan Godes tucht , geen vloeck, maer nutte gaef;

Niet voor een yegelijck hert-neckig Werelds-slaef ;

Maer voor een buygsaem hert : doch 't welck niet buygen sou,

Soo 't God alsoo hier liet, als 't hier wel wesen wou.

Vant wat een kouden lust, na God, en 't eeuwig goed,

Is in een dubbelt hert dat aerdsche liefde voed,

In 't aerdsch, hoe-wel seer kleyn, daer sijn de sinnen gau :

In 't Hemelsch doch soo groot, verdrietig, loom, en flau.

Het kleyn dat haest verdwijnt, word pijn om uyt-gestaen:

Het groot dat eeuwig is, word weynig om gedaen.

Ja, is'er maer een lust, die 't hert wat anders stuyrt,
 VVietreed schier eene stap, om 't geen dat eeuwig duurt ?
 't Schijnt yet, so lang de deugd selfs van natuyren vloeyt,
 En God (soo 't Gods-dienst is) ghedient word sonder
 moeyt:

Maer komt het op den dood van sulcke sinlijckheyt,
 Daer 't hert noch yet in leeft, en aen-gebonden leyt:
 En hy niet aerdsch en vind, waer door hy daer na tracht:
 Soo blyft de mensch de mensch, en 't eeuwig heeft geen
 macht.

Ach ! *myt-gewonen Stadt*, waerin men sonder pijn,
 In alder-diepte vreuchd, onsterfcluck sal zijn,
 Hoe vuyrig word de Aerd hoe traeg word ghy gesocht,
 VVaer-om ? daer treckt na u niet een recht heiten-rocht.
 VVaer-om ? u groote heyl, word niet genoeg geacht.
 VVaer-om ? u waerdigheyt, word niet genoeg bedacht.
 VVaer-om ? het aerdsche *Wil* heeft menigh mensch te
 veel;

Dat wint het heele hert, en laet u nau een deel:
 Daer is een ander lief, die baert een ander min;
 VVaer mee 't gepeyns boeleert, en maek-se Koningin.
 Die houd de sinnen doof, en bind-se by haer sterck;
 En geeft schier heel de zielen al haer krachten weick.
 O jammerlijcken staet ! wat raed dat hy ontdroomt,
 En uyt dien langen swijn weer tot sijn herte kooimt ?
 Een dinck ontbreect hem meest: Gods Vaderlijke
 hand.

Den segen-rijcken vloeck: de Eerelijcke schand.
 Den waerd geachten smaet: den vreuchdelijcken druck.
 't Al-hebbende gebreck: en 't salig ongeluck.
Onsterfelijke God, door wiens beleyd, en raedt,

De aerdsche Heerschappy van d'een tot d'ander gaet;
 Die somtijds goede weert, en quade machten lijd,
 't Zy dat ghy toornig plaegt, of Vaderlijck kastijd:
 Die 't al bevoegt en draeyt, wat is of wesen sal;
 En hebt een stadig oog op heyl en ongeval.
 't Is wel al wat ghy doet, en wat ghy hebt gedaen.
 Bestuyrt, stelt op, stelt af, wy nemen 't willig aen.
 Geeft noot-druck, geeft gebreck, geeft levens tijd, geeft
 doot:

Soo ghy maer wilt en helpt, geen nood is ons te groot.
 Geeft winning, geeft verlies, geeft Vader-land, geeft
 geen:

Het eeuwig Landt van rust daer sijn wy me'e te vreen.
 Geeft eenigheyt, laet twist, geeft wel-stand, geeft ellend,
 Geeft wat ghy geven wilt: wy nemen 't soo ghy 't send.
 Alleen laet ons u Geest en u Al-machtig Woordt,
 En houd ons op den weg, en helpt ons daer op voort,
 VVeest ghy ons een *Psloot* in dese woeste Zee,
 En brengt in 't eynd ons hoop tot 's levens vaste Ree.
 Geeft oock dat menig mensche, die met de VVereld dwaelt,
 Aen wiens gemoed ghy klopt, maer niet word in-ghealt,
 Soo dat des levens leer niet diep in 't hert en sinckr,
 En hy niet recht en gaet, maer op twee zijden hinckr,
 En uyt de snoode aerd met kracht niet uyt en breeckr,
 Om dat hy al te diep in 's VVerelds walheyt steect:
 Geest dat hy, door u tucht, de oogen open doe,
 En 's VVerelds dolen sadt met lust sich t'u-waerts spoe.
 Op dat ghy *eenig Heer en alder-trouwste Vriende*,
 Van ons, en haer gelijck, op-recht meugt zijn gediend,
 En in ons aller hert een offer-vuyr op-ga
 Van eeuwig lof en danck, eest hier, en dan *Hier na*.

DEN YVER TOT GODS WET.

Siet hoeſe vrolijk gaen, uyt 't midden vanden Raet.
Den yver tot Gods Wet, doet haer de handen heffen,
Ten Hemel, vol van vreught, met ſoet, en bly gelaet,
God danckend' dat haer Cruys, Vervolgh'en Roeden treffen.

Poetische Uyt-breydinge over Psalm C X I X.

I.

Zalig, in en na dit leven, die daer leven onbesmet,
 En het leven, dat-se leven, leven na des Heeren Wet,
 Zalig die den Heere soecken, soo als hy te vinden is,
 Door hert-grondig onder-houden van sijns wils getuy-
 genis,
 Zalig sijn-se, want een yder die op sulcke wegen gaet,
 Mijdt de fond, die selfs een quaed is, en fonteyn van alle
 quaed;
 't Is u wil datm' u bevelen vlijtig onder-houden moet:
 Kond ick doch: ick sal wel kunnen, soo ghy my slechts hul-
 pe doet:
 En mijn gangen soo helpt stuyren, dat wanneer ghy
 spreekt mijn God,
 Ooren, hert, verstand en leden vaerdig staen tot u gebod.
 Gunt my dat ick niet mijn oogen immer-meer niet af en
 dwael
 Van het minst van u geboden; dat ick doch geen schand
 behael,
 Uwe Wet, op-recht en billijck, word my van u uyt-geleyt:
 Dies word uuyt rechter herté lof en danck van my geseyt.
 Uwe Wet die wil ick volgen, met gepeyns met woord en
 daedt:
 Wilt my, Heere, noyt verlaten; die u Wetten noyt verlaet.

II.

Hoe sal doch de jeugt, wiens herte midden in begeer-
 ten sweemt
 Alsoo leven dat de reden 't hert in sijne lusten teemt?

Hoe sal sy, wien al haer wegen glibb'rig en gevaerlijck
 staen,

Hare paden, sonder misten, veylig mogen henen gaen?
 Veylig sal sy henen treden, soo sy op u woorden acht.
 En daer 't leven na wil richten. Hier toe is het dat ick
 tracht;

Dit soeck ick uyt al mijn ziele. Héer, maectt ghy my doch
 soo vast

Dat ick in u Wet niet struyckel, en noyt sonde my verrast,
 Daer-om sluyt ick uwe woorden in mijn hert sorg-vul-
 dig in,

Om geen quaed te mogen plegen in al 't geen dat ick be-
 gin

Hooch geloof, Heer, moet ghy wesen: Leert my doch u
 rechten wel

Dat ick met mijn mond de woorden uwes monds al-om
 vertel:

Dat ick die in waerden hebbe, boven 't alder-waerste
 goudt,

En al 's Werelts groote schatten, die men meest in waer-
 den houdt:

Daer van spreek; en vlijtig pooge dat ick haren sin
 verslae;

En 't verstand zijn lust laet rapen; en noyt in 't vergeet
 en slaet.

III.

Doet my wel, en laet my leven, my, u toe-geeygent
 knecht,

Dat ick na u woorden leve, die ghy my te voren legt.

En, op dat ick voorts de wona den uwes Wets doorgron-
 den mach,

Soo doet my mijn oogen open, dat ick klaer sie als den dag:

Dat het oog alleen niet lese, en de mond alleen niet spreek:

Maer 't verstand oock tot in 't binnest haers verborgentheyds door-breeck.

Wat heb ick hier op der Aerden? Niet, gants niet, dat my behoort.

Maer een dinck wensch ick te hebben. Wat? niet anders als u Woort.

't Hert, door liefde tot u Wetten, queelt inwendig, en verlangt

Na u woorden, als na 'teenig daer't al sijnen lust aenhangt.

Ghy, die uwes Wets kleyn-achters, maeckt veracht; vervloeckt, en haet,

Vrijd my, uwes VVets groot-achter, van verachting, spot en sinaet:

My, u Dienaer, die der grooten tegen-streven hooren moet,

Om dat hy spreeket van u rechten, en daer al sijn doen na doet;

En uws wils getuygenissen lust en rust hem wesen laet;
En in alle tegenheden daer toe loopt om hulp en raedt.

I V.

T Hert, verslauwt, onlustig, quellijck, is benauwt, en vol van pijn!

Daer en is geen troost by menschen: Laet u woort mijn trooster zijn.

'k Heb u, Heer, mijn hert geopent, en al wat'er binnen sat:

Opent, en geeft my t'aenschouwen uwes Wets dierbare schar.

Leert my die, soo sal ick leeren; En, als ghy my hebt geleert,

Van u groote wond'ren spreken, en u eere zijn vermeert.

Droevig ben ick en verslagen; 't hert is my by-nae versmacht.

Laet u woord mijn hulper wesen, en verleenen nieuwe kracht.

VVendt mijn voeten van den af-weg, die gewis ter dood waerdt leydt,

Gunt m' u VVer, die ick mijn liefde met mijn hert heb toegeseyt.

Uwes wils getuygenissen, in-geschreven in 't verstand,

In-gesneden in het herte, zijn mijn alder-duyrfte pand.

Heer mijn God, wilt my behoeden voor een dinck dat ick fooschroom.

VVat doch? Dat ick voor de menschen nimmer-meer in schand en koom.

Geeft my hoop; en ick sal hopen: troost; en wech is mijn gequel:

Gaet met weldaet voor; soo volg ick, en neem acht op u bevel.

V.

L eert my, Heer, leert my de wegen en den aert van u Verbond:

Op dat ick se neer laet dalen in mijns herten diepen grond

Op dat ick-se daer laet woonen, niet voor eenen korten tijd,

Maer so lang ick hier sal wesen, en ghy my in 't leven lijd.

Leert

Leert my, dat ick s' onder-houde, en van gantscher herren doe.

Leyd my doch op suicke wegen: Want ick heb een lust daer toe.

Buygt mijn hert tot u geboden; maker u soo onderdaen. Dattet met des rijkdoms liefde nimmer-meer en zy bevaen.

Mijne oogen, wilt die lijden en besturen of mischien
Mijne oogen na des VVetelts snoode dingen wilde sien.
Als 't gemoed van u gaet doolen, en ick in u VVet verslap,
Maeckt ghy my dan weer-om wacker, en op uwe wegen rap.

Geeft my uwe vrees, so houd ick u gebod vast en al-tijdt.
VVend van my den smaet, dewyl ghy een so goeden Richter zijt.

Heer; wat wilt ghy meer? Mijn eenig dat ick boven al begeer,

Is u VVet; Laet troost dan komen, want ghy zijt een billick Heer.

V I.

DOet gena, siet my met oogen, vol van mededoogen, aen:

Doet my hulp denckt aen de woorden my, ô Heer, van u gedaen,

Op dat ick de laster-monden, u ter Eer, en haet terspijt,
Doe verstommen, en met waarheyd stuyten mach in haer verwijs.

Rechte Richter, op wiens waarheyd ick mijn hope heb ghegrond,

't Heyligh woord van uwe waarheyd neemt dat niet van mijnen mond.

Uwe wetten wil ick houden, 't is mijns herten vast besluyt,
Alloo lang als my den adem gaet de neuse in en uyt.

Vrolijk wandel ick mijn straten; want ick u bevelen soek:
Dies word my den geest soo vaerdigh, en het hert soo overkloek,

Dat ick sonder my te schamen, noch beangst voor ongeval,

Voor de troeste Scepter-dragers uwe waarheyd spreken sal.

'k Heb een lust tot u Geboden; en daer was noyt eenigh dinck

Dat mijn hert en al mijn sinnen met sijn liefde so bevinck.
Dese min, en sal ick minnen; Hier toe streck ick mijne hand; (verstand.

Dees houd mijne lippen besich, en bekommert my 't
V I I.

LAet u in gedachten komen u verbond, het fundament
Van de hope, die ick hope, die my troost in mijn elend.

Of ick schoon den stouten mensche dwaes ben, en tot spotterny:

Uwe VVet nochtans daer blijf' ick suyver en onwanckel by.

Als den geest van ander dingen af-getogen, som-tijds siet
Op u oordeel, van des werelds aen-begin al-tijdt gheschiet:

Hoe de vrome sijn verheven, en de boose neer-geftort:
Voel ick dat mijn ziel inwendig in haer diepste vrolijk wordt.

Als ick sie uw's Wets-verlaters, schrick ick met mijn heel ghemoed,

En een heylig vuur van yver doet my fieden al mijn bloet.
 Uwe Wet, dieſy verlaten, en in't minſt op achten niet,
 Die is my, en ſal my weſen in mijn huys mijn eenig liet.
 Die door-wandelt mijn gedachten, als het lijf tot ruſten
 leydt,
 En de dicke duyſterniſſen over 't Aerd-rijck zijn ver-
 ſpreyt.
 Is dat wonder? 't is geen wonder: want te doen na u
 Gebodt,
 Is mijn grootſten ſchat op Aerden, en mijns levens hooch-
 ſte lot.

VIII.

Ens heb ick een woord geſproken, Heer, daer denck
 ick al-tijd om:
 Uwewegen te betreden, kies ick voor mijn eygendom.
 Mijne lippen zijn vol ſmeeckens, even als de grond van
 'thert:
 Lieve, gunt dat u beloſte, my gedaen, vol-togen wert.
 Ick befin, beducht van ſinnen, hoe ick in mijn eerſte
 leugt
 Hebt geleeft, noch leef, en 't leven dat my reſt, vervoeg ter
 deugt:
 Om daer uyt te mogen weten, of ick dood of levend ben;
 't VVelck ick (rechts als in een ſpiegel) uyt u VVetten klaer
 beken.
 Daer-om houd ick my al wacker, en verſuym niet een
 van dien;
 Laet-ſe oock te genen tijden uyt mijn ſinnen henen vlien;
 Ofal ſchoon der Godde-looſen woeften en verdwaefden
 hoop. [loop
 Arbejd; en my geern ſach looppen ſijnen roecke-looſen.

Midden in de droeve nachten, als een yeder leyt in ruſt,
 Laet ick 't bed, om u te dancken: daer in heb ick dan mijn
 luſt.
 Ick bemin-ſe, die u minnen, en u VVetten komen na.
 Leert my, Heer, die al de VVereld vult met goedheyd en
 gena'e.

IX.

Doet my, Heer, na u beloſten. Leert my ſoo, dat ick
 doch leef
 Na al u heylſame zeden, en daer 'thert toe over-geef.
 Doe ick noch niet was vernedert door ellend en tegen-
 ſpoet,
 Ginck ick onbedachtsaem doolen, als meeft al de VVe-
 relnd doet:
 Maer nu ghy my hebt door lijden mijnen hooch-moedt
 neer geſet,
 Voel ick, dat ick op u woorden en bevelen beter let,
 En ſorg-vuldig onder-houde. Ghy, fonteyn van alle goet:
 Leert my, wat'er goed en recht is, uyt uws goedheyds
 over-vloedt.
 't Op-geblaſen volck dichtleugens, en daer druckt het
 my med' neer;
 Ick, uyt ongeveynſder herten, voeg mijn leven na u leer.
 VVaer-om dat? haer hert is weeldig, door het vet daer
 't ſacht indrijft;
 Mijn hert niet, en daer-om is 'et dat u VVet daer in be-
 blijft.
 Dat ghy my hebt verootmoedigt, is my lief en aen-ge-
 naem:
 VVantom uwe VVet te leeren, vind ick my daer door be-
 quaem.

Daer

Daer-om is-se my veel soeter, en word meer van my be-
mint,
Dan al 't goudt en al het silver dat men op der Aerden
vindt.

X.

VVlt my, die ghy hebt geschapen door u Goddelijc-
lijke hand,
't Heit haer-scheppen door u leering, en formeren het ver-
stand.
Die u vreesen, sien mijn leven, en het is haer ziel een
vreugt,
Dat mijn ziel op u beloften so vry-moedig haer verheugt.
Uw' oordeelen zijn gerecht, en mijn leven, Heer, was
quaedt:
Dat ghy my dan hebt vernedert, is een over-trouwe daer:
Doch, dewijl ick uwe Wetten nu laet zijn al mijn ver-
maeck:
Geeft dan (als ghy my beloofden) dat ick uyt de quelling
raeck.
Laet op my u mededoogen vloeyen als een soeten dou.
Op dat ick mijn leven, 't leven, dat so soet is noch behou.
Hooft derroef die my hoonen door haer valsche leugen-
rael. [hael.
Om dat ick, haer ooren lastig, al-tijdt van u VVet ver-
Och! ofick-se, die u vreesen, soo aen my verbinden kost
Dat haer vriendschap, en haer by-sijn my gestadig waer
vergolt:
En nuyn hert gheheel recht-schapen in u VVetten blijven
mocht,
Soo dat ick, tot mijn verkleyning, noyt in schande
wierd gebrocht.

XI.

THert, geprangt, verlangt na hulpe, 't hert is ang-
stig en bedut,
't Hert waer over lang besweken, waert door hoop niet
onder-stut,
d'Oogen sien na u beloften: 't hert swaermoedigh en
beschroomt,
Doet de tong sorg-vuldig spreken: Heer wanneer ist dat
ghy koomt,
't Lichaem is my uyt-gemeigelt, al de leden, laf en
swack,
Zijn niet anders als een droogen en verschromten leder-
sack.
Ick nochtans u trouwe Dienaer, midden in ellend en
druck,
Ben bekommert met u VVetten, en wacht van u mijn ge-
luck.
Sal 't niet eens een eynde wesen, toeft ghy noch al met u
straf?
Spaert ghy noch mijn wreede vyandt, die soo geen my
had in 't graf?
Die niet past op uwe Wetten? (die doch vast zijn en ge-
wis)
Die my lastert? helpt mijn hulper 't leven dat in my
noch is:
Hebben sy my schier benomen: En of 't schoon met my
foo slaet,
Houdt ick nochtans u bevelen, die ick nimmer-meer ver-
laet.
Komt dan by met u genade, en verquickt het angstig
hert,

Dat doch uwes monds betuyging, van my onder-houden
wert.

XII.

HEer, u woord is onbeweeglijk, uwe waerheyd heeft
geen endt,
Alfoo lang de klare sterren flick'ren aen het Firmament,
En de kruyden d'Aerd' bekleeden, en de heele natuyre
duyrt,
Die ghy houd in haer gebeurten, en na uwen wil be-
stuyrt.
Had u Wet my niet verlustigt, soo had droefheyd my
verfinacht:
Om dat sy my heeft verlustigt, denck ick om haer dag
en nacht.
Ick ben dijne; weest ghy mijne: Helpt u dienaer; ghy
mijn Heer;
Soeckt mijn Heyl; ick soeck mijn leven in te stellen na u
Leer.
't God-loos volck, om my te dooden, loert al vast, en
houd hen stil:
Ick nochtans merck op die dingen die ons leeren uwen
wil.
Noyt en hebbē mijne oogen op de Wereld yet aen-schout
Dat bestendig kan geduren, en sijn oude wesen houdt:
't Gaet al, volgt al, vlucht al, sterft al, dat de schoone Son
beschiynt:
Niet soo soet, soo schoon, soosker, dat in 't eynde niet
verdwijnt:
Niet en is'er, niet en is'er, of de dood in 't eynde, naeckt:
Maer u Wet is vast en eeuwig, die u Dienaers eeuwig
maeckt.

XIII.

VV Aer-om is 't dat ick u Wetten sulcken stercken
liefde draeg,
Dat ick, sonder moete wordē, daer van handel alle daeg?
Om dat sy my wijser maecken dan mijn schalcke weer-
parthy:
Want een schat van rechte wijsheyd, en van kennis sijn-
se my.
Om dat sy geleerder maken, ja veel meer dan al de geen
Die wel eer mijn Leeraers waren: Want uyt haer zijn
al mijn re'en.
Om dat sy my kloecker maken, meer dan eenig Ouder-
Man:
Hier-om sijn-se my soo waerdig; hier-om wijck ick noyt
daer van.
Om daer na te mogē wand'len, wend ick mijne voeten af.
Af van alle boose wegen: 't woord dat uwen mond my
gaf,
Daer by blijf ick: uwe Rechten, daer ghy my in onder-
richt,
Blijven stadig in mijn sinnen, en in mijn verstands ge-
sicht.
Honig is wel soet om sinaken; maer noch is hy niet soo
soet, [doet.
Niet soo lieflijk op mijn tonge, als u heylig VVoord wel
Door u VVoord word ick ervaren, wijs, geleert, en vol
van raet;
Daer-om ist dat ick van herten alle valsche wegen haet.

XIV.

HEer u, VVoord is mijn lantaerne, die door haren
glans belet

Dat

Dat ick nimmer-meer mijn voeten op onrechte wegen
set:

't Is my even al een sackel, die men voor my henen
draegt.

En wiens licht de duyfternissen, van den weg, voor my
verjaegt,

'k Heb my zelfs een eed gesworen, die staet vast in 't hert
geprent,

Dat ick u bevel wil volgen. Heer, die mijn vertrooster
bent,

Troost my eens na u beloften, my dien 't heyl-loos avon-
tuur

Al te swaer komt over-vallen, en maeckt hem sijn leven
suur.

Neemt in danck het willig offer, dat ick op mijn lippen
slacht,

Onderwijst my in u Wetten, dat ick die te recht betracht.
Of mijn leven schoon al wanckelt, en de dood van ver-
ren dreyt,

Noch vergeet ick noyt u Wetten, soo is 't hert daer toe
geneygt.

Of ick schier al ben gevangen in der booser mensche net;
Midden in gevaerlijckheden dwael ick noch niet van u
Wet.

Want sy is mijn vreuchd, mijn ervaer, watter is, sy is 't my al:
Die te houden sal ick trachten, alsoo lang ick leven sal.

XV.

V We Wetten, daeg ick hiede; wanckelbare menschen
haet.

Heere, ghy zijt mijn bescherming, en u woord mijn toe-
verlaet.

Wech van my, ghy boof-geaerde: 't is mijns herten vol-
len wil,

In al mijn bedrijf en hand'len so te wand'len als God wil.
Laet u woord mijn stutsel wesen, dat ick leef, en niet en
loop,

Tot mijn eygen spot en schande na een ongewisse hoop.
Geeft my kracht dat ick geneese: dan so sullen toe end' aen
Lust en liefde tot Gods Wetten levend in mijn herte staen.

Ghy vertreed-se die haer geven tot de sond, u vyandin,
En een ydel denken dencken, diep verdyelt in den sin:

Die af laten u te dienen, die alleen moet zijn gediend,
En haer d'onbepinde Wereld gaen verkiefse tot een vriend,

Ick min u getuygenissen: en daer is de reden of,
Dat ghy haer, die die niet minnen, doet vergaen tot nie-
tig stof.

Als ick denck aen uwe strengheyt, en al mijn voor-leen
bedrijf.

Vrees ick, en door 't angstig vreesen schiet een koude
door mijn lijf.

XVI.

Noyt en heb ick af-geweken na de een of d'ander zy:
En in 't recht, noyt gunst gedragen of tot dees of die
parthy:

Laet my die noyt onrecht dede, laet my niet tot eenen
roof

Van een ongestuymig volcxken, bloot van trouw en van
geloof.

Neem my, uwen knecht, in hoede, maeckt hem sijn be-
nautheyd quijt;

Geeft dat hy van boole menschen geen en over-last en lij-
t.

Hoe begeerig sijn mijn oogen om u heyl te mogen sien!

d'Oog;

d'Ooren om u Woord te hooren, Heer, laet my gena geschien.

Onder-rihte my van u Rechten, my die u ten dienste gae.
Dat ick door u onder-richten haren gantschen grond verstaë.

Die u Wet soo weynig achten, hebt ghy lang genoeg gedult.

Nu soois de uyr gekomen dat ghy die eens straffen sult.
Daer-om sijn my u geboden uyter maten liefen waerd;
Boven goud en e'el-gesteente, 't waerdste van de gantsche Aerd;

Daer-om sonder uyt te stellen, schick ick 't leven daer na aen :

Daer-om haet ick alle paden die van 't rechte padt afgaen.

XVII.

VVet, daer ghy de menschen uwen wille door betuygt,

En den wil van vrome menschen soet tot uwen wille buygt,

Die is wonder! meer dan wonder, als men haren grond door-grondt :

Hier-om is het dat mijn ziele die al hare liefde gont.

Als u VVoord dat vast en klaer is, openbaer is, ist een vreugd.

En een licht voor simp'le oogen, om te poogen na de deugd.

Mijnien mond snackt na u woorden, met alsuck een lust en treck,

Als ick 's levens lieven adem uyt de lucht tot my-waerts treck.

VVeest my goedig en genadig, als ghy zijt tot aller tijdt;
Al die uwen naem beminnen. En, op dat ick blijf bevrijdt
Van der sonden heerschappye, soo bestuyrt soo mijnen tredt

Dat ick nimmermeer mijn voeten buyten uwe wegen set.
Hoed my voor der menschen laster, soo doe ick dat ghy gebiedt.

Laet u aenschijn op my lichten; heelt my uwe Rechten niet.

d'Oogen (als twee beecken) leecken: waer van daen soo men'gen traen,

Dat de menschen, na u wenschen, niet op uwe wegen gaen.

XVIII.

Heer, mijn God, ghy zijt rechtvaerdig, en u Godlick woord is recht,

Uwe VVet vol-komen billick, uwe waarheyt vast en hecht.
Hard en streng zijn u Geboden eertijds van u in-geset,

't Is u ernst dat yeder mensche vlijtig daer op merck en let;

't Is u ernst, dat 's menschen leven daer na aen-geleydt sal zijn :

Dies ontbrand mijn hert in tooren; tooren, die 't vervult met pijn :

Pijn, die 'tvorder brengt tot knaging; knaging, die my 't hert op eet,

Als ick sie hoe dat mijn vyand uwe VVet so licht vergeet.
Heel u woord dat is in-suyver; En bemint van my u knecht,

Die aen u bevel blijf dencken, al-hoe-wel veracht en slecht.

Vast is uwe VVet en eeuwig, die den mensch tot deughde
drijft;

Uwe waarheyd is een waarheyd, die gedurig waarheyd
blijft.

Soo wanneer ick, ongelukkig, diep in droefheyt ben ge-
raeckt.

Blijven u Geboden 't eenig, daer mijn heit sich in ver-
maeckt.

Eeuwig u Gerechtigheden, eeuwig u getuygenis:

Vult my daer in onder-wyfen, soo ben ick mijns levens
wis.

XIX.

Heer, tot u, wanneer de sinen, door den druck zijn
over-laen.

Laet ick mijn gebroken stemme door de wolcken henen
gaen:

Hooft my, die uyt heelder heiten tot u roep, met droef-
ghedaen.

Dat ick uwes VVets bevelen immers onder-houden mag.
Tot u roep ick; hoort, en helpt my, dat ick ongeveynit
en trou,

Uwes wils getuygenissen al mijn leven onder-hou.

Op u woord tult mijn betrouwen: 's morgens, voor het
Sonnen-licht,

Zijn mijn oogen en mijn handen, en mijn stem tot u ge-
richt.

Diep noch in de stille nachten, als men niemand wacker
hoort, (woort.

Laet ick 't soete 't slapen varen, om te dencken aen u
Hooft mijn stem; versuicht mijn leven, als ghy hebt ge-
daen dus lang.

Mijn party, uw's VVets versaker, volgt m' en maeckt my
't leven bang:

Hy komt nader; komt oock nader, Heer, en weert het
ongeval;

Heer, mijn God, in wiens geboden waarheyd is en blij-
ven sal:

VViens getuygenisse seker, en niet om bewegen staet,

Maer bestendig sonder eynde: daer mijn ziel haer op
verlaet.

XX.

Siet my aen, vol van ellenden, en verlost my uyt den
noodt: (groot

VWant in nood soo blijft mijn liefde tot u VVet noch even
U beveel ick, Heer, mijn sake; voert-se ghy gelukkig uyt,

Helpt my, na u woord, dat vast is, en gegrond op u be-
sluyt.

Godde-loofse boose menschen, die u VVet geen acht en
slaen,

En geen dinck soo seer ter VVereld als u heylig VVoord
verfmaen:

Wat sijn dese te verwachten? sy zijn bastaert van geluck.
Maer u Goedheyd is oneyndig: Troost my, so ghy pleegt,
in druck.

Die my haten en vervolgen zijn ontellick in 't getal:

Noch en kan 't my niet bewegen dat ick van u Woord
af-val.

Ick sie uwes naems verachters; en 't is my een wreede
sinert

Dat sy na u woord niet leven, en een bitter ween 't hert,
Heer, aen-schouwt hoe u bevelen van my zijn bemint ge-
weest;

Niemand oyt van al die leven, die u woordt op leugen
vandt:

Uw's gherechtigheys gherichten houden al en altijd
standt.

XXI.

K Word t'onrecht vervolgt van Vorsten; haer vervol-
ging valt wel swaer:

En nochtans, Heer, uwe woorden vreeft mijn hert veel
meer als haer,

Uwe woorden sijn mijn sinnen sulck een aen-genamen
saeck,

Dat ick dick-wils my daer over in my selven vrolijk
maeck;

Vrolijk maeck, en 't hert verheffe, recht of my een groo-
ten schat

Tot mijn deel waer toe gevallen. 'k Heb een haet in 't
hert gevat

Tegen alle leugen-monden, daer 't gemoedt sich voor
vergrout,

En gelijk als een vergiftig en onreyn gebroedfel schout.
Maer u wet alleen ist eenig daer mijn hert sijn liefd op
leydt.

Seven-mael des daegs soo sing ick 't lof van u gerech-
tigheyt.

Vrede, vrede boven vrede, vrede sonder tegen-spoet
Is'er voor uws wets beminners, die geen dooling dolen
doet.

Tot u loop ick, op u hoop ick, na u wet stel ick my aen.
't Heit houd u getuygenissen; en is heel met liefd bevaen.

Ick voeg my na u bereelen, en waer-om en soud ick
niet?

Want ick weet het dat ghy klaerlijck al mijn doen en la-
ten siet.

XXII.

M Ocht mijn klachte tot u komen, mochtse dringen
door de Locht,

Op dat ghy de ware kennis uw's Verbonds my leeren
mocht.

Mocht mijn smeken voor u komen, mocht het gaen door
't Firmament!

Op dat ghy na u beloften, my verlossen mocht in 't endt.
Mijne lippen en mijn tonge (maeck my in u wet maer
wijs)

Heeft mijn hert u toe-geeygent, uwe wet tot lof en prijs:
Want in alle haer Geboden is sy goed, en sonder feel.

Staet my by: want, siet, ick heb-se my verkoren tot mijn
deel.

My verlangt seer (en 't verlangen doet my lossen men'gen
lucht)

Na u heyl: want tot u wetten heeft mijn hert geen cleyne
zucht.

Laet my leven, dat ick love, en u Eer al-om vertel:
Om te loven soeck ick 't leven: Daer toe help my u be-
vel,

'k Ben als een verlooren schaepken van den rechten weg
gedwaelt:

U mijn Heer en Herder bid ick, dat ghy soeckt en weder-
haelt;

Soeckt en weder-haelt u Dienaer, die in al sijn heiten-
leet,

En al 's werelds teghenheden, uwe wetten noyt ver-
geet.

G O D T

Wonderlijk, Machtig, Goet.

Poëtische uyt-breydinghe over eenighe Psalmen
Davids.

Over Psalm CIV.

MYn Geest, die swanger zijt van Godes lof, giet uyt,
En devt de stomme tong 't geen ghy in 't hert be-
sluut.

Ghy, ô mijn Heer en Godt, voor wien elck zijn gemoet,
Wanneer 't aen u gedenckt, eer-biedig grouwen moet,
En als u Majesteit sijn Geest te voren koomt,
Met meer dan aerdsche vrees eer-biedig voor u schroomt.
Hoe schoon, ja over-schoon is u cieraet en schoon 't!
Het kleedt dat u om-vangt, ist licht daer ghy in woont:
U Konincklijck Tapijt, is 's Hemels Firmament:
U Konincklijcken Throon zijn wat'ren als een Tent
Gespannen door u macht; soo dat-se, vast en hoog,
Steen als het hol gewulst van een gemetselt boog:
De wagen die u voert, zijn wolcken, door de kracht
Van 't heete Sonnen-licht, hoog in de Lucht gebracht:
De ved'ren daer g' op sweeft, zijn 't lichtste dat men vindt,
En 't snelste dat'er vliegt, de wanckelbare windt:
De Boden die ghy sendt, zijn stormen sterck gerucht;
De Dienaers die ghy bruyckt, vuyr-vlammen door de
Lucht.

Wat lof ontbreeckt'er noch, dien ick u geven sal? (u al.
Aerd, Hemel, water, Lucht, windt, Vuyr. Het dient

Dewichtig' Aerd, die los rondt-om in 't ijdel hangt,
Of (soo yet om haer is) een dunne lucht om-vangt,
Die staet nochtans, door kunst van uwe hand, soo vast
Dars' eeuw'ig blijft en rust op haren eygen last.
Die eer-tijds, doe dit al noch niet en was gereedt,
Met water was bedeckt gelijk als met een kleedt.
't Was niet dan Zee en lucht; men sach noch berg noch
dal;

Maer met dat uwen Mondt uyt-bromden sijn geschal,
En uwe heersche stem quam als een donder-slag;
Het water, als ontroert met Goddelijk ontslag,
Moest af, en metter haest na sijnen af-grond vlien.
Doe liet het hooch-gebergt ter-stond sijn toppen sien,
En eer sich 't oog verroert, lag yeder ding van een;
't Gebergt steyl in de lucht; de dalen vlack beneen.
De wat'ren, op dat sy den Aerden-kloot niet meer
Met golven, gants en al, bedecken (als wel eer)
Hebt ghy een perck geset; haer oevers, daerf' op slaen,
Maer in bedwongen zijn, en binnen moesten staen.
Ghy maeckt dat uyt de diept het vast sijn ad'ren schiet,
En door de bergen heen na 't dorstig landt toe vliet,
Op dat een yeder Dier ('t zy dat het leeft in 't veldt,
En onder sorg en suyr des Bou-mans is gestelt;
't Zy dat het swerft in 't wildt, en kent geen Heerschappy)
Wanneer 't natuyr begeert daer van ontdorstig zy.
Daer is dat sich onthoud, en in sijn weelde leeft
't Gedierte dat de lucht tot sijn vermeer-plaets heeft,
't Gevogelt, dat aldaer van tack op tackje sprinckt,
En sijnen vryen sanck onkunstig henen singht.

De heuvels en het veldt bevocht en maeckt ghy sat;
Als ghy-se uyt de hoocht door-suygt met Hemels-nat;

Soo dat het doode saedt gefegent word met kracht
 Waer door het uut gewas te voorschijn word gebracht;
 En 't liefelijcke gras de VVeyden over-kleet,
 Soo dat het grage Vee daer sijnen lust van eet;
 En op 't gebouwde Land soo menig eetbaer kruyt
 Tot noodig onderhoud van 's menschen leven spruyt;
 En 't Kooren word geteelt, daer ons het brood van wert,
 't Welck nieuwe krachten geeft, en sterckt des menschen
 hert;

Den VVijn-stock druyven heeft, en geeft den ed'len wijn,
 Die 's menschen hert vervraeyt en doet vol vreuchde sijn;
 d'Olijf-boom vruchten draegt, en brengt ons over-vloet
 Van Oly, die in schoon 't den mensch toe-nemen doet.
 Dat oock op Libanon de boomen, door 't verstant
 Of toe-doen van geen mensch, maer van God selfs ge-
 plant,
 Vol van een sappig merch, schoon, blader-rijck, en
 groen,
 's Aen-schouwers oog en hert een soet vermaeck aen-
 doen.

Daer staet den Ceder in, op wiens vermaerde hout
 Soo menig vogel rust, en sijne woning houdt.
 Daer wast den steylen Den, op wiens verheven top
 Den Reyger nesten maectt, en queectt sijn jongen op.
 Den Das, het bloode dier, vergunt ghy 't scherp gebergt,
 Daer hy, als in een schants, hem veylig, in verbergt.
 De holen in de rots (door u al-wijs bestier)
 Daer legert sich 't Conijn, een swack onweerbaer dier.
 Ghy maectt oock dat de Maen, nu meer, dan min van
 licht,
 Rondt om de Wereld gaet, en haren loop soo richt

Dat sy het ronde Iaer in sijne deelen deylt.
 Ghy maectt oock dat de Son in haren loop niet feylt,
 En dat-se achter-een niet alle menschen licht,
 Maer onder d'Aerde gaet, dan vliedt voor ons gesicht
 Al 't geen sich eerst liet sien; de duyfternis heeft macht,
 En deekt het halve deel des Aerd-rijcks met de nacht.
 Het ongetemt gediert, 't welck 's menschen ooge schont,
 Verlaet dan elck sijn hol; de donckerheyt maectt stout.
 Dan derf den jongen Leeu, die daegs verborgen sit,
 En 's nachts, met heesch gebrul, van u sijn voeder bidt,
 Verlaten 't eenfaem woudt, en tot den roof gestelt,
 Op 't voordeel van de nacht, gaen doolen door het veldt.
 Maer 's morgens als de Son haer stralen weer vertoont,
 Soo ruymens, en elck soecktt sijn hollen daer 't in woont.
 Dan is het dat den mensch uyt sijnen slaep ontwaectt,
 En weer-om na gewoont sich aen den arbeyd maectt;
 Tot dat den avond komt, die hem het werck belet.
 Dus geeft ghy yeder dinck zijn tijd, zijn beurt, en Wet.
 Hoe wonder zijn, ô God, de wercken die ghy doet,
 Hoe wijsfelijk geschickt, hoe veel, hoe groot, en goet.
 De Aerd ist niet alleen die uwe gunst gevoelt:
 De Zee, soo diep en wijdt, daer siet men dat het woelt
 Van groot en kleyn gediert, dat niet om tellen is,
 En om de schepen heen swemt menig grouw'saem Vis,
 U wonderbaer geschap, den Walvisch is al-daer,
 Die als de Zee niet stormt, maer effen is en klaer,
 Nu sich 't gesicht vertoont, dan weder-om ontfleelt;
 Nu boven komt, dan duyckt, en soo in 't water speelt.
 Al, al wat leven heeft in 't Water of op 't Land,
 Ver-wacht, elck op sijn tijd, sijn spijs van u hand,
 Geeft ghy, soo hebben sy: Is uwe hand haer milt,

Soo worden sy verslaecht, en haren lust gestilt.
 Neemt ghy den Adem uyt, soo ilt met haer gedaen,
 En moeten weder-om tot nietig stof vergaen.
 Blaest ghy den geest weer in, soo komt het leven weer,
 d'Aerd krijgt een nieu gestak, en alles neemt sijn keer.

De Heer, den grooten God, en aller dingen vriendt,
 Wat is het voor een lof die hy hier voor verdient ?
 De eere die hem komt, hem, die 't al t'saem bestuyrt,
 Dat moet een eere zijn, die eeuwig-eeuwig duurt.
 Sijn weicken, groot en kleyn, die zijn hem aen-genaem ;
 Hy onder-houd-se staeg, en mint-se alreftaem.
 Roert hy de Bergen aen, de Bergen geven roock ;
 Siet hy de Aerde aen, de Aerde d'avert oock,
 Dies sing ick sijnen lof soolang ick adem schep,
 De borst my noch beweegt, en ick de lippen rep.
 Och ! of maer mijn gesang den Heere wel geviel,
 Den Heere, mijnen lust en vreugde van mijn ziel,
 En dat eens alle sond een eynd op Aerden nam,
 En des God-loosheyds saecht noyt meer te voor-schijn
 quam,

Hier tusschen, o mijn Ziel, die vol zijt van Gods eer,
 Looft, en word nimmer moe, mijn Ziele looft den Heer.

Uyt den Psalm CXXXIX.

DAer en is niet in mijn leven, daer en is, Heer niet in
 my

Dat verborgen is voor dy.

Ghy door-grond het, ghy bekennt het ; al wat is, of wat ge-
 schiet,

Merckt u Oog, 't welck alles siet. (wend ;

Sit ick, sta ick, leg ick, ga ick, waer dat ick my keer of

Alle diack is u bekennt.

Is'er yet soodiep verborgen in mijn diepste *phantasy*,

Dat voor u verholen zy ?

't Hert en kan soo ras niet dencken, of ghy voelt 'et oock
 ter-flont,

En begrijpt sijn diepsten grondt,

Doet den nacht het lichaem rusten ; maeckt den dag de
 sinnen moe ;

Ghy door-siet al wat ick doe.

Van de tong, die licht kan falen, glipt niet een soo kleyn-
 nen woort

Dat van u niet werd gehoort.

Want ghy zijt het die mijn leden, en al wat men in my
 vindt,

Soo gants seltsaem hebt versint ;

En soo kunstig hebt geschapen, dat mijn al te kleyn ver-
 nunt

Uyt-gedacht daer over suft.

Waer soo wil ick henen vluchten, daer ick mocht ver-
 scholen sijn

Voor u Goddelijck aen-schijn ?

Waer doch wil ick my versteeken, in wat hol of wat Fo-
 reest,

Heer, mijn God, voor uwen Geest ?

Vaer ick op-waerts na den Hemel, loven alle Aerd'sche
 stee :

In den Hemel zijt ghy mee.

Dael ick neder in der Hellen, by der doode bleecke
 schaer :

Siet, soo sijt ghy oock al-daer.

Of ick dā de vleugels hadde van de schoone Morgen-rood,

En daer met na 't VVesten vlood :
't Waer vergeefs voor u gevlooden , en een dwase daed gedaen ;
VVant waer kan men God ontgaen ?
Sprack en wenscht' ick by my selven (of ick soo misschien ontginck)
Dat den nacht my heel om-vinck.
't VVaer vergeefs gewenscht , gesproken , en een sot gedacht gedacht,
VVant de nacht is u geen nacht.
In de dicke duyfternissen sien u oogen ja soo klaer,
Of den nacht geen nacht en waer.
En wat sal ick meer verhalen ? 't Hert dat is in u geweld,
En ghy weet hoe 't is gestelt.
Alle sijn verholentheden, die geen schepsel sien en mag,
Siet ghy klaerder als den dag.
't Is groot wonder, doch geen wonder, als ick denck, hoe ghy mijn Heer
Met my doende waert wel eer,
Hoe dat ghy my *fatsoneerden*, eer ick 's Hemels Lucht aensag,
En in 's Moeders lichaem lag.
Dar's een wonder meer dan wonder, dat ghy my soo hebt bereydt ;
Daer mijn Ziel u lof voor seydt. (vaet,
VVonder zijn al uwe Wercken, die 't verstand wel niet en
En nochrans niet tegenstaet.
Doe de onvol-maecte stoffe, daer dit lijf van is geteelt ,
In 't verborgten wierd gebeelt :
En natuyr my 't eerste maecksel in mijns Moeders lichaem gat,

Daer ick lag als in een graf :
Geen soo kleyn van al mijn leden , geen soo rou en ongedaen,
Of u Oogen sagen 't aen.
Eer ick was dat ick sou worden ; Eer ick had dat na, eerst quam
Doe natuyr in my toe-nam :
VVist ghy al wat ick sou wesen ; en ghy wist 'et soo gewis
Als yet dat beschreven is.
Als my dese uwe VVercken in het herte vallen in,
Soo ontset sich hert en sin.
Soud ick die altsamen tellen ? Eerder teld' ick al het Zandt -
Dat'er heen stuyft aen den strandt.
Ick en kan-se niet getellen , of ick schoon al noyt en sliep
En 't gepeyns daer steeds toe-liep.
Na veel gissen , na veel dencken , na al wat ick weet of kan,
Ben ick daer ick eerst began.

Psalm CXLVII.

Looft God den Heer : want hy is lovens waerde ;
En 't is een heerlijk dinck van sijnen lof te spreken.
Ierusalem eer-tijds soo hoogh vermaert
Maer na seer fel verwoest , doet hy weer 't hooft opsteken,
Hy bout-se op, en 't volck daer uyt verjaegt,
Oock hier en daer verstroyt in veer en vreemde Landen ;
Brengt hy te saem, en die 't hert is versaegt
Geneest hy hare pijn, en lost haer hare banden.
Het klaer gesternt, aen 't hooge Firmament,

Telt hy van een tot een, en noemt het met zijn namen.
 Zijn Ite. ckt is groot, zijn macht is sonder ende.
 En geen vernuft soo kloek, dat daer van 't endt kan ra-
 men.

't Ellendig volk vertroost en helpt hy op,
 Wanneer het hert maer kleyn, en tot hem is gegogen;
 't Hoovaerdig volk drückt hy den grootelien kop;
 Gelyk hy 't lage mint, soo staet hy 't hooge tegen.
 Sagt dan den Heer, singt al die singen kond,
 En laet u hert voor hem zijn danckbaerheyd verklaren.
 Looft hem, en singt, alleen niet met den mond,
 Maer later sich 't geklanck van 't Harpen-spel met paren.
 Hy deekt en neemt den Hemel uyt ons oog,
 Door swaer en swart Gewolck; en sendt ons seinen seggen
 Die 't Landt bevocht, als 't dorstig is en droog,
 En geeft den Bergen gras door een bequamen regen,
 't Gras-gierig Vee oelchalt hy sijne spij;
 En voedt in lijnen neil den ongepluvnden Raven,
 (Die tot hem roep, naturel maect hem wijs.)
 Hy past op stercken des Paets, noch op zijn moedig dra-
 ven.

Hy heeft geen lust aen yemands kloek gebeent,
 Of valseht, versien met ongemeyne krachten;
 Maer zijn vermaek en aen-gunt verleent,
 Zin die die hem ontsien, op sin goedheyd wachten.
 Pijst dan, o denck, leu, dat gij Godt,
 Want hy is u een Heer, u Tanden een besorger;
 't Poort' een de ckt en gij, goetlyck stot,
 En laet u begrip 't d'elck van yeder borger.
 Het gelycken ten te rouw om in u gebiedt,
 Het doncklycke goet, den aen-genamen Vrede,

Hy is die u met voedsaem Koorn versiet,
 d 'Al-gevende natuyr die luyttert na zijn rede.
 Hy sendt den Sneeuw, die vloekig neder valt,
 En stroyt den scheipen rijm, gelyck als asche, neder.
 Hy geeft den vout, daer 't water door befalt.
 Wat staet'er voor de kouw' van 't felle winter-weder?
 Ist lijnen wil, en spreekt hy maer een woordt,
 Ter-stond versmelt het Ys, en laet het water schieten:
 Sendt hy den windt uyt eenig warmer oord,
 Ter-stond sal 't water gaen, en 't oude vlieten vlieten.
 Zijn Woordt en Wet, waer in zijn Rechten staen,
 Heeft hy aen Jacobs-huys verkondigt en gegeven,
 Geen ander volck heeft hy sulcks oyt gedaen,
 Geen mensch van al die geen die op der Aerden leven.

Psaln CXXXV.

GY Knechten die den dienst des Heeren is betrouwt
 En in zijn Heylig huys de wacht gestadig houdt;
 Die 't is vergunt van Godt, te staen in sijne hoven?
 Wel op: laet hert en mond den naem des Heeren loven,
 Pijst Godt, en geeft hem lof, die vriend'lyck is en
 goet:
 Looft lijnen Naem met sang, die lieflijck is en soet.
 Hy heeft sich Jacobs-huys vry-willig nuyt-verkoren,
 Om dat hem dat geslacht als eygen sou behooren.
 Des Heeren hooge macht en Goedheyd is besaemt
 Meer dan al 't Geen dat Godt, van menschen wordt ge-
 naemt.
 Hy doet al wat hy wil, 't zy boven of beneden,
 in Hemel, Aerde, Zee, en diepe duytsen heden.
 Van onder uyt de Aerd treckt hy het sware vocht,

Dat

Dat hy tot wolcken maeckt en hangt het in de Locht.
 Hy is 't die wonder doet, die Blixem voort kan brengen,
 Wiens selle Vuur hy temt, en gaet met Regen mengen,
 Die uyt een heym'lyck oort de Winden waeyen laet,
 Waer van geen mensch, hoe kloeck, de konst en gañck
 verstaet.

Die 't eerst-gebooren saed, van 't minste tot den meesten,
 In gants Egypten sloeg, in menschen en in beesten:
 En Pharo met al't volck, daer 't Landt van was be-
 woont,

Tot schrick, in groot getal, sijn Wond'ren heeft ge-
 toont.

Die Steden t'onder-bracht, die menig mensch verstoor-
 den,

En menig machtig Vorst en Koninck de'vermoorden.
 Sion den Amorijt, een groot en machtig Heer;
 En Og gekroonden Vorst van Basan; met noch meer
 Van het vervloecte volck der stoute Cananiten,
 Die sag men dat al'tsaem als doen haer leven lieten.
 Haer goetd en al het Landt, 't welck was in haer geweldt
 Heeft hy (na dat hy haer soo schandig had gevelt)
 Aen sijn bemide volck Israel uyt-gegeven,
 Om, als haer eygen Erf, daer in en van te leven.

Ghy die de grootsche straft, de nederige spaert,
 Unaem is groot, en blijft, van tijd tot tijd, vermaert,
 En sal sijn op de tong van ons na-komelingen,
 Die dick-wils u daer voor u lof toe sullen singen.

Af-goden, uyt-geboort van Silver of van Goudt,
 (Die 't dom Af-godisch volck voor ware Goden houdt).
 Wat sijn die anders doch dan dwase spotternijen. (en?)
 Gemaeckt van 's menschen hand door menschen phantafij-

Sy hebben wel een mondt, maer die geen spraack en
 geeft:

Geficht, maer dat geen licht noch geen geficht en heeft:
 Twee ooren aen het hooft, maer die 't geluyt niet vatèn:
 Een Keel, maer die den geest noch in noch uyt kan laten.
 Sy schijnen wat te zijn, maer zijn als windt en roock,
 En soo als 't maeckfel is, soo sijn die makers oock.
 Sy schijnen wat te zijn, maer zijn doch Ydelheden,
 En als de Goden zijn, soo sijn de Dienaers mede.
 Maer ghy die uw Naem van Israel af-haeld
 En ghy die Aarons stam, en die van Levi daelt,
 Looft, looft al t'saem den Heer, met alle die hem vreesen,
 En sijne Majesteit oyt dient en eer bewesen.
 Looft hem uyt Syons-Borch, want hy is dobbel waerd
 Die onder alle Ste'en van sijn geheele Aerd
 (Om dat hy aen sijn volck sijn gunstig hert wou thoo-
 nen)

Ierusalem verkoos, om steeds daer in te wonen.

Over Psalm CXLVII

AL die woont in 's Hemels Throonen,
 Daer niet sterflijcks in kan wonen,
 Prijft den Heer, en geeft hem lof
 Van den hoogen Hemel of.
 Looft den Heer ghy al sijn Eoden.
 Die op alle sijn Geboden,
 Vvelck hy van sijn Throon belast,
 Vlijtig, en geduyvig past.
 Alle sijne Hemel-scharen
 Die sijn glory openbaren:
 Met de Sterren, Son, en Maen,

Die aen sijne Hemel staen.
 Al des Hemels omme-gangen,
 Met de War'ren die daer hangen
 En van d'Aerd zijn op-gevluht
 Boven in de lichte Lucht :
 't Moet al t'saem den Heere prijzen,
 En sijn Lof hooch op doen rijzen :
 Die al t'samen met een woordt,
 Doe 't noch niet en was, bracht voort ;
 Die 't al t'samen moet beisturen,
 En in wesen doen geduren,
 En een vasten standt doen staen,
 En een wiffen ganck doen gaen.
 Looft den Heer ghy selle beekten
 In de hollen der forreken.
 En ghy monters in de Zee.
 Looft hem Hagel, Voist, en Sneec,
 Vuyl, en Damp, en stercke VVinden,
 Die u steeds gereedt laet vinden
 Om te passien op 't gebod
 Van den Alder-hoochiten God.
 Heuvels, Bergen, vruchtbaer Boomen,
 Met die, daer geen vrucht' afkoomen :
 En al wat'er leeft in 't Houdt ;
 En wat sich in 't Veldt onthoudt :
 Alle Dieren die daer kruypen,
 En langs d'Aerde henen sluypen ;
 Met al wat'er ved'ren heeft
 En de dunn' Lucht doer-swaeft :
 Groote luyden met haer Kroonen ;
 Die op Aerden macht betoonen

En al wat hier hooch gestelt
 Recht verschaft en weert gewelt :
 Ionge Knapen, frissche Maegden ;
 Kleyn van laren en bedaegden :
 Moeten, moeten al te saem
 Loven Gods verheven Naem ;
 Die men, onder al die leven,
 Allen Lof, alleen moet geven.
 Want in Hemelen op Aerd
 Is hy hooch en wijdt vermaerd.
 Alle die van Iacob dalen
 Sullen sijnen Lof verhalen :
 Want hy heeft-se dick' verhoogt,
 En na haer geluck gepoogt.

Uyt den XVIII. Psalm.

Hert-grondelijke min draeg ick in mijn gemoede
 Tot u mijn Heer, mijn God, mijn kracht, mijn hoop,
 mijn goet ;
 Mijn Toorn die my beschanst, mijn schildt, die my be-
 vrijdt ;
 Tot u die al mijn eer en eenig Heylandt zijt.
 Soo haest als ick mijn tong tot uwen lof ontband,
 Wierd ick van u verloft uyt mijns Vyanden hand :
 Doe ick geworpen was in onheyls diepsten grondt.
 En mijnes levens staat soo gants wan-hoopig stont.
 De tricken van de doot was ick al in verwert :
 De grouwel van de Hel beanghten my mijn hert :
 De geest stont op 't vertreck: de Hellsche duysterheyt,
 Die eeuwig duyrt, docht my, sach ick my al bereydt.
 Maer met dat mijn geschrey en klagt haer gaf om hoog,

En door de wolcken heen na God ten Hemel vloog:
 Heeft mijn benaut gebed sijn Godlijk hert geraeckt;
 En hy sich tot mijn hulp ter-stont gereedt gemaect.
 De Aerdt vernam sijn komst, en schudden door den angst:
 De Bergen sijnen toorn, en beefden elck om bangst:
 Damp rooecten uyt Sijn Neus; Vuyr vlamden uyt sijn
 mond,

En blies en stack in brand al wat het om sich vondt:
 Des Hemels vast gebou boog sich voor sijnen Heer,
 En weeck op sijn gebod, en liet sijn Schepper neer.
 't Was duyter onder hem, den Wagen die hy hadt,
 Dat was den Cherubijn, die hem soo flux en radt,
 Heen voerden door de Lucht, en droeg hem soo ghe-
 swindt,

Als hadd' hy onder sich de vleugels van de windt.
 De dichte donckerheyd, al-waer hy heenen ginck,
 Die was gelijk een Tent, die hem ront-om bevinck:
 De Wolcken, dick en swart verborgen hem in haer:
 Maer door sijn klaren glants was hy haest openbaer.
 De Wolcken braken op, en deylden haer van een.
 Den Hagel goot op d'Aerd: den Blixem vloog daer heen.
 En doe hy nu de stem liet gaen ten monde uyt;
 Wat gaf den Hemel doe een schrickelijck geluyt,
 Den Hagel klatste neer, en 'maect' een droef gerucht:
 Den Blixem, heen en weer door-schitterde de Lucht:
 't Was niet dan strael op strael, de Lucht (soo 't d'oogen
 scheen)

Was enckel Vuyr en Vlam van boven tot beneen.
 Wat was'er doe een schrick by 't Volck, dat eerst soo
 koen,
 Mijn leven had belacht, en gants te niet wou doen!

Dit was noch niet genoeg. Want sijnnes Adems kracht;
 En 't dond'ren van sijn stem, die hadden sulcken macht;
 Die deden sulck geweldt, dat d'Aerde sich ontfloot,
 En midden uyt haer hert haer waterstroomen goot,
 En t' eene-mael ontdeekt voor 's menschen ooge lag,
 Soo dat men ver en diep in haren af-grond sag.

Aldus quam my de Heer van boven af-gedaelt,
 En heeft, als van de doodt, mijn leven weer gehaelt.
 Gelijk men yemand treckt uyt eenen water-vloet,
 Die anders, sonder hulp, in 't eynd verdrencken moet.
 Hy heeft my door sijn hand, mijns Vyands hand ontruckt,
 Die anders door sijn sterckt' my licht had onder-druckt.
 Hy heeft te niet gemaect mijns haters bitt'ren haet,
 Want in mijn ongeluck quam hy my snel te baet.
 Hy heeft een eynd gemaect van mijn benauden noot:
 Want sijne liefd en gunst is sterck tot my en groot;
 Tot my, die suyver ben, en die hy doet en geeft,
 Na dat hy siet en weet dat ick hier heb geleeft.
 Want God-loos ben ick niet; maer doe dat God begeert;
 En daer is niet dat my van 't rechte padt af-keert.
 Sijn Wet staet in mijn hert, sy stat'er dag en nacht,
 En om sijn Heylig Woordt wordt steeds van my gedacht;
 Ick ben my selfs een wacht, op dat'er geen gebreck
 Voor God in my en zy, en ben oock sonder vleck,
 Dies geeft my God de vrucht van mijn gerechtigheydt,
 My, die mijns levens loop onsondig heb geleydt.
 Want God, ghy zijt een God die billijck straft en loont,
 En soo als yeder is, aen yeder u betoont.
 Die goet zijn en op-recht, zijt ghy goet en op-recht,
 De vromen zijt ghy vroom: trouw Heer aen trouwe
 knecht.

Den reynen zijt ghy reyn : den loofen zijt ghy loos,
 En over-treft den luit met meerder luit altoos.
 Die laeg vernedert zijn, die helpt ghy vaerdig op:
 En drukt-se dien 't geluck het zeyl treckt in den top.
 Ghy zijt net die my hooch in eer hebt op-gericht,
 En mine duyternis verander in een licht.
 Met u win ick den strijdt, en ben een oorlogs-man :
 Met u geen muyr soo hooch, daer ick niet over kan.
 Dien God, daer al dat goet aen my van is gedaen,
 Leert ons een heylig padt en reyne wegen gaen.
 Daer is geen eenigh woordt dat hem de mondt nyt-vloeyt,
 Of 't Is soo reyn als gout, dat in het vuyr gegloeyt,
 Geheel door-soutert is, en niet onreyns behout.
 Hy is een stalen schild voor elck die hem betrouwt.

Nu segt af-godisch Volck, die knielt voor hout en steen,

Waer is'er doch een God, dan onsen God alleen?
 Waer is'er doch een God, waer op men vast mach staen,
 Dan onsen God alleen, die troost kan doen ontraen?
 Dien God sterckt my het lijf, en maecte de leden siis,
 En toont de Ziel een weg, die sonder doring is.

marfchen morgen-sondt.

Geeste-lijk Meditatie-Liedt.

Op de wijf als 't begint.

1.

VV At is de Meester wijs en goet,
 Die alles heeft gebout,

En noch in wesen blijven dost
 Dat 's menschen oog aen-schout.

2.

Die 's Wetelds wijden omme-ring,
 Noyt nyt-gewaecht, bewaecht;
 En door gepalte wisseling,
 Het toet noch soeter maect.

3.

Nu is de Winter, dor en schrael,
 Met al sijn onlust heen,
 En d'Aerde heeft voor dese mael
 Haer lijden af-geleen.

4.

Dies is de tijdt weer-om gekeert,
 VVaer in natuyr verjongt,
 Haers milden Scheppers goetheyt eert,
 En niet sijn gaven prouckt.

5.

De May, wiens soetheyt soo ver streckt,
 Dat sijn gedachtenis,
 In 's menschen geest al vreugd verweckt,
 Eer hy voor-handen is.

6.

De May het schoonste van het jaer;
 Daer alies in verfracyt,
 De Lucht is soet, de Son schijnt klaer,
 't Gewenlichte VVintje waeyt.

N n 3

Het

7.

Het dautjen, in de koele nacht,
 VVordt over 't Veldt verspreyt,
 VVaer door de heel natuyre licht,
 En is vol danckbaerheyt :

8.

De Aerd is met gebloemt geciert,
 Het Biecken ga't sijn VVas,
 Het Leeuwerickjen tiereliert;
 En daelt op 't nieuwe Gras,

9.

Het Bloempjen dringt t'en knoppen uyt,
 't Geboomte ruigt van Lof,
 Het Veetjen scheert het Klaver-kruyt
 Graeg van het Veldtjen of.

10.

Elck Diertjen heeft sijn vollen wensch,
 En quel-begeert leyt stil,
 Behalven in den dwazen mensch,
 Door sijn verkeerden wil.

11.

De mensch van ware Deugden leeg,
 En vol van sotten lust,
 Hem selfs en and'ren in de weeg,
 Vermoord sijn eygen rust.

12.

Dit Leven, 't welck alleen niet end,
 Maer kort oock is van duyr,

En licht van selfs slaet tot ellend,
 Maeckt hy sich dobbel suyr.

13.

't Vee word ont-zielt, sijn eynd is snel
 En sijns doods-pijn niet groot :
 Demensch, door menig ziel-gequel,
 Sterft meer dan eenen dood.

14.

Ach had de mensch (soo waer sijn stand
 Vol-hert en sinnen-vreugd)
 Of sonder deugde min verstand ;
 Of by 't verstandt, meer dengd.

15.

Ach ! waren alle menschen wijs,
 En wilden daer by wel :
 De Aerd waer haer een Paradijs,
 Nu is-se meest een hel.

Oste :

LOFDES VREDES.

Carmin d'Anacreontico uyt-gedrukt / in forme
 van een Paraphrasis, of korte Verklaringe over
 den CXXXIII. Psalm.

Met noch eenige EPIGRAMMATA, ter selvermaterie.

A Y! siet eens, hoe bequaem is 't,
 Hoe soet en aen-genaem is 't,

DE BROEDERLIJCKE EENDRACHT.

Hoe prijft d'Eendrachtigheyt, den grooten Harpenaer !
 Hoe is d'Eendrachtigheyt op 't Pinxter-feeft bevonden
 In Christi Jong'ren. ô ! die uyt-verkoren fchaer,
 Is toen dat waerde pandt, den Heyl'gen geeft gefonden.

Wat liefdelijker vreugd is 't,
 VVat dieper Ziél-geneugt is 't,
 Dat menichen sich begeven
 In een-dracht t'saem te leven:
 Dat sy eens Vaders Soonen,
 Een wooning t'saem bewoonen,
 En hare herten een zijn.
 En nergens in verscheen zijn,
 En een gemoedt 't gemoedt is,
 Gelyck het bloedt een bloedt is.
 Daer sietmen niet benijden,
 Daer hoort men twist noch strijden,
 Daer is geen vuyl geknibbel,
 Noch angstig woort-geftribbel,
 Geen laster-lievig snappen,
 Geen hatig achter-klappen,
 Geen quade na-bedencken:
 Of yet dat rustikan krencken:
 Maer Een-dracht, Liefde en Vrede,
 Die hebben daer haer stede,
 Die zijn daer Koninginnen,
 En vrouwen van de sinnen.
 Geen toornigheds-tempesten
 Ontroeren daer de geesten:
 Maer Liefd' aen alle zijden
 Doet yeders hert verblijden
 In onderlinge goedheydt
 En eeuwig-soete soetheydt.
 Hier heeft de Ziel haer rust in,
 En voelt'er sulcken lust in,
 Als in den reuck, wiens deuchden

Neus, breyn, en hert verhengden
 Doe Aâron, Gods edel
 Groot-Priester, sijnen schedel
 Met Balsam liet begieten,
 Die van sijn hooft quam vlieten,
 En toog met golven neder
 Door al sijn baert en kleeder.

Den Dau, die d'Aerd bewaessent,
 En gunstig over-aessent,
 Wiens silver-klare droppen
 Van Harmons vochte toppen
 Op Zions bergen dalen,
 Die als de Son haer stralen
 Niet langer weg laet blijven,
 Op 't kruyt als peerlen drijven:
 Gelyck hy door Gods schicking
 Streckt tot 's natuurs verquicking,
 En 't Land, door hirt verolijckt,
 Met sijn koel natjen vrolijckt:
 Soo is't oock voor de menschen
 Een saeck wel waard om wenschen,
 Die kostel is te achten,
 Die waard is na te trachten,
 Die waren troost kan geven
 Selfs in dit eyndig leven,
 Als Een-dracht plaets kan vinden
 Om hert aen hert te binden,
 Om macht aen macht te knoopen,
 En rust op rust te hoopen.
 Dies mach sulck huys wel roemen
 En sich gelukkig noemen:

Want daer de Liefde Heer is,
 En Onvre'e nimmer-meer is,
 Sal 't leven al-tijd duynen
 (Soo sal 't de Heer beiluyren)
 Den Zegen noyt verstellen,
 Maer eeuwig daer aen eiven:
 't Woord, van God selfs gesproken.
 Blijft vast, en onverbroken.

DE Een-dracht door Gods Geest eer-tijds soo hooch
 verheven,
 En door eens Koninck Den soo liefdelijck beschreven,
 Nu in Neer-duytischen Ryjn, op Griecksche maet, ge-
 dicht,
 En elck, tot nut en lust, gesonden in het licht,
 Die God, die 't goede liefd, veel meerder kan vermaken
 Dan offer op 't Altaer en dus sendt sulcke saken:
 Die God, behalven 't heyl dats' in haer selven heeft,
 Met meerder heyl beschienckt, en eeuwig segen geeft:
 Of yemant, die misfclien om hare schoonheyt minde,
 Hy soeck de Wereld door, maer sal-se nergens vinden
 Dan daer elck and'ren doet gelijck hy selver wou
 Dat is, geluck geval, aen hem geschieden sou:
 Daer eygen onverstandt oormoedig word geweten,
 En wijseluyden raet niet dommelijck versmeten:
 Daer een die wijsheyd heeft, hem selven niet behaegt,
 Maer 's Naestens onverstandt, en swackheydt, geerne
 draecht:

Daer weder neertighis sijns Naestens seyl te decken:
 Daer elck des anders heit door wel-daer soekt te trecken:
 Daer weder op sijn Rechten hoochste niet en dringt:

Daer elck sijn lust tot baet, en eygen Eer bedwingd:
 Daer d'Onder-daen sich bind aen sijnes Heeren wetten,
 Ia, schoon verongelijckt, niet tegen op gaet setten:
 Daer Vreemdelingen raed gesocht wordt noch ghe-
 hoort,

Noch oock 't gemeyne best om eygen nut verstoort:
 Daer d'Over-heer getrooft van syne Onder-saten,
 Aen God de Heer van al de gantsche wracek wil laten:
 Daer d'Over-heer ghedenckt (en thoont het metter
 daet)

Dat daer een Hooger is, waer onder dat hy staet,
 Doch meest en boven al, als hy om geenen dingen,
 In Godes Heerschappv hem selven in wil dringen,
 Maer laet in sijn Geloof een veder, wie 't oock zy,
 Aen God bevolen zyn, en elcks gedachten vry.

EPIGRAMMA.

VVaer heel de VVereld goed (soo edel is de deugd)
 So moest 'et vrede zyn, en eeuwig rust en vreugd
 VVaer heel de VVereld quaedt (soo leelick zijn de son-
 den)

Soo waerder even-wel noch geenen Vree gevonden.
 't Goed is hem selven goed, en beter dick noch 't quaet,
 Daer 't quaedt noch niet het goed, noch niet hem selfs be-
 slaet.

De VVereldt staet uyt tweeën, uyt goed en quade Men-
 schen:

De quade zyn de meest: die gaet het veel na wenschen:

De goede Zyn de minst: haer op-set is na vree:

De quade doen 't tenier, en 't doet de vrome wee.

Der quader menschen lust, is kijven, twisten, krijgen:

Der

Der goeden, dat Trompet en Trommel eeuwig swijgen.
 De goede staen na vree, oock met haer eygen scha.
 De quade achtent niet, en goet doet niemand sta'e.
 De goede willen geern, uyt lust tot vrede, duycken:
 De quade zijn gewoon haer deugde te mis-bruycken.
 Kort af, hoe dat men 't draeyt, 't schijnt al vergeeffsche
 pijn:

V Vil Godt: de droes wil niet, maer plat af meester zijn.
 V Vat raedt? hoe kan 't dan zyn, dat yemandt van die
 leven

Dien wenschelijcken Standt met recht zy toe-gheschreven,

En 't groote heyl-geniet daer David ons van singt,
 't VVeck uyt Een-drachtigheydt en Broeder-vreed ontfpringt?

God bidden, dat hy 't schick dat vele van de vromen,
 De VVereld tot een licht, in Een-dracht t'samen komen,
 Milt ons den Vree dan noch: als elck het zijn maer doet,
 Soo vinden wy hem wis by God en ons gemoedt.

Een ander tot Besluit.

T Is niet dat ghy de Een-dracht prijst.
 En met den mondt slechts lust bewijst;
 't Is yet dat ghy na Een-dracht haect.
 En twist verlaet, en vrede maeckt:
 't Is veel als ghy van Vrede houdt,
 Als ghy met recht wel niet en soudt.
 Het eerste doen de boose wel:
 Het tweede doen de loofse wel:
 Maer 't derde, en het beste mist,
 Dat doet geen, dan een ware Christ.

XV:

W ie van de menschen, Heere;
 Sal hebben sulcken eere;
 Sal hebben sulcken lot,

Dat hy met u, sijn God,
 Sijn Schepper, en zyn Koning,
 Sal woonen in een wooning?
 Wie is'er foo bemint,
 En u foo lieven kindt?

Och! wie van al die leven,
 Sal, na dit korte leven,
 Gaen op de blijde reys
 Na 't eeuwig Gods palley?
 Daer niet dan vreed' en lust is,
 En eeuwig-eeuwig rust is,
 Om eeuwig, sonder pijn,
 In vreugde daer te zijn?

Die reyn en onbesmet is?
 Wiens hert tot deugd gefet is,
 En heeft een klaer gemoedt,
 In al wat dat hy doet.
 Die God een statig knecht is,
 En doet al-tijdt wat recht is.
 Die noyt, hoe seer versocht,
 Tot liegen is gebrocht;
 Maer spreekt al-tijdt dat waer is;
 Of 't schoon al met gevaer is;
 En in sijns herten grondt
 Soo is als in den mondt.
 Die noyt van zyne lippen

Zen eenig woort laet glippen,
 Dat in de ooren gaet
 Tot 's naestens schand of smaet.
 Die niemands leet of quaet is,
 Maer liever hulp en baet is.
 Die niemands Naem bevleekt,
 Maer liever schand bedeckt.
 Die quade lie'n noch prijfen,
 Noch eere wil bewijfen,
 Al zyns' oock groot van pracht,
 En van meest elck geacht.
 Maer vrome geern wil eeren,
 En sich voor haer verne'ren,
 Al zijns' oock kleyn van staet,
 En van meest elck versmaet.
 Die vast is en vol trouwen,
 En synen eed wil houwen,
 Die van hem is gedaen,
 En houd sich hard daer aen.
 Die geen vuyl rijckdoms soecker
 Syn geld niet geeft op woecker;
 Noch rijck van anders goet
 Drinket synes naestens bloet.
 Die niemand oyt bekoorden,
 Met giften of met woorden,
 Om die geen schult en heeft
 Te maken dat hy sneeft.

Die soo is, sal beklijven,
 En in Gods wooning blijven;
 En eeuwig vast bestaan
 Als 't al hier sal vergaen.

Psalm CXXVIII.

Gelukkig boven maten;
 Meer dan het hert kan vaten;
 Meer dan de tong kan spellen;
 Meer dan de pen kan stellen;
 Meer dan 't verstand kan weten;
 Mach hy wel zyn gheeten,
 Die, door Gods vrees bewogen,
 Gods Liefde voor de oogen
 Der menschen derf doen blijcken,
 En daer niet van wil wijcken
 Door 's Werelds soete vleyding'
 En listige verleyding'
 Om 's VVerelds kromme wegen,
 In 't groot of 't kleyn te plegen:
 Maer in Gods wegen wandelt,
 't Zy wat hy doet of handelt.
 Wel u die sulck een Helt zijt,
 En soo in 't hert gestelt zyt:
 Wat weer-wil kan u drucken?
 U doen sal wel gelucken:
 Wat quaet kan u bestrijen?
 U doen sal wel gedyen;
 U werck wort niet te schanden;
 Den arbeydt uwer handen
 En sal u niet verdrieten:
 VVant ghy sult zyns genieten:
 Met vreugde daer van eten,
 En droevigheyt vergeten:
 Met wel-lust daer van drincken,

En o nluſt laten ſnacken,
 Met vrede daer van ruſten:
 Als 't lichaam ruſt ſal luſten.
 Uw's levens geſellinnetje,
 U Huyf-vrou, u vriendinnetje,
 Den ſpiegel van u ſinlijk-heyd,
 Sal u door hare minlijk-heyd,
 Aen-treckelijke lief'lijk-heyd,
 Bedienſtige gerieff'lijk-heyd,
 Bevallige bequaem-heyd,
 En zedig' aen-genaem-heyd,
 En duyſent ſoete dingen,
 Het hert in vreugd doen ſpringen;
 En door haer ſchoone deugden
 Den Geest alſoo vervreugden,
 Gelijk by Somer-tijden
 Het oog ſich laet verblijden,
 Wanneer het komt t'aenſchouwen
 Den Wijn-ſtock, door 't wel bouwen
 In volle groente groeyende
 Van vruchten overvloeyende;
 Zijn ranckſkens wijt verbreydende;
 En 't huys heel over-ſpreyende;
 Een koele ſchadu makende,
 Wanneer de Sonne, blakende,
 De leden onbequaem is,
 En niet ſeer aen-genaem is.

Als jong' Olijven-boomen,
 Die ſchoon en milt op-koomen,
 Die op een rij geplant zyn,
 En op een vruchtbaer landt zyn,

Haer loofjen weeldig uytende,
 En daeg'lijcks hooger ſpruytende,
 Wanneer des luchts onguyr-heydt,
 Of's Hemels droeve ſtuyr-heydt
 Den waſ-dom niet doet minderen;
 Soo ſullen oock u kinderen,
 Wanneer ghy zyt geſeten
 Om drincken en om eten,
 U tafel, ſoet, om-ringelen,
 En, u tot vreugdt becingelen.
 O! die van dat getal is!
 Wien God zyn Een en Al is;
 Wiens hert is goet en zedig,
 En van Gods vrees noyt ledig!
 VVat kan, wat kan hem krencken?
 Met al ſijn doen en dencken,
 Als een vrucht-rijcken regen,
 Vermengt ſich Godes zegen.

O! die Godt recht gediend hebt,
 En daer-om God te vriend hebt;
 Sijs liefdens milde ſtralen
 Die ſullen op u dalen,
 En als gunſt-rijcke ſtroomen
 Van Sion op u komen,
 Met ſegen u verrijckende,
 En nimmer van u wijckende:
 VVant hy ſal al u leven
 U aen te ſchouwen geven
 Ierufalems groot-machtig-heyd,
 Haer goeden ſtant, en prachtig-heyd,
 Hy ſal 't met u ſoo maken

(Een faeck die alle saken
 In soetheyt gaet te boven;
 En niet is om volloven)
 Dat, als uwe meeste laren
 Stil henen zijn gevaren,
 En 't lichaem traeg en mat wort,
 Waer door men 't leven sat wordt;
 En 't bloede gemeynlijk kout is,
 Dies 't hert veel-tijds benout is;
 Een nieu geneucht genaken sal,
 Die 't hert alsoo vermaken sal,
 Dat, in plaats van at-keerigheyt,
 De lustige begaerigheyt
 Om 't leven noch te houden
 In u noyt sal verouden.
 Want hy die 't al moet stuyren,
 En die oock de natuyien
 Versien moet met die krachten
 Waer door dat de geslachten
 Van stam tot stam toe wassen,
 Die sal 't met u soo passen,
 Dat uwe oude oogen
 Met vreugd' zen-schouwen mogen
 De Sonen van uw' Sonen,
 Die u noch hier doen woonen,
 Als hier den geest niet meer is,
 Maer by des levens Heer is,
 En u een Naem beerven
 Die noyt en sal versterven.
 En, om op alle wijzen
 Met vreuchd' u te door-spijzen

En 't hert u te verquicken;
 Sal hy 't met u soo schicken
 Dat g' in u laetste tijden
 Een ongemeyn verblijden,
 Gelukkig sult genieten,
 Wanneer ghy d' Israliten,
 Een yder aen sijn stede,
 Al-tijdt sult sien in vrede.

May-Liedt.

IESUS CHRISTUS spreekt tot sijn bedroefde Bruyt.

Op de wijze van den LXVI Psalm,

Of:

Neri ô! schoonst van u Gebuyren.

I.

S' Taet op mijn Bruyt, mijn schoone Vrouwe,
 Legt af u swart en treurig kleed,
 Versmachtet met in uwen rouwe
 Daer in ghy steeds u tijd beftreed.

II.

Siet hoe den winter is verstreecken,
 En laat de soete Semer-tijdt,
 Haer vreugdig groene hooft voort steecken,
 Welck aller Drien en hert verblijdt.

III.

2. Ghelijck het groene knuyd verstorven
 Door Hagel, Sneeuw, en lange vorst,
 Niet al-tijds blijft in d'Aerd verborgen,

O o 2

Maas

Maer schoon, vol krachten daer uyt borst.

IV.

Soo sult ghy oock niet al-tijds swerven
In Lijden, Kruys, of Tytanny,
Ghy sult u Bruydegom verwerven
Tot trooft aen uwe rechter sy.

V.

3. Hebt goeden moet, vreesst geen Tyrannen
Hoe machtig dat sy sijn, of sterck,
Ick sal-se doch als kaff uyt-wannen,
Endoenſ vergaen mer al haer werck.

VI.

Tot u sal ick met vreugd in-treden
Soo ghy lanck-moedelijck verwacht,
En tot mijn dienst bereyd u leden,
My lievende uyt aller kracht.

VII.

4. Mijn hoven staen voor u ontslooten,
Mijn Kelder is u op-gedaen,
Treed in, soo werd ghy over-goten
Met heylsaem vrucht. Treed moedig aen.

VIII.

Vreesst niet u Bruyd'gom te belijden,
Al woont ghy by een boos geslacht,
Wilt vry voor my ter dood toe strijden,
Soo toont ghy eerst dat ghy my acht.

IX.

5. Dan wil ick u soo hoogh weer eeren,

Dat ick u in mijns Vaders tent
Sal voeren en van u daer weeren
Vrees, droefheyd, pijn en swaer ellendt:

X.

Mijn schaduwe sal u bedecken,
Mijn rechter-hand sal u om-vaen,
Mijn liefd sal tot u soo wijdt strecken
Dat ghy sult nimmer-meer vergaen.

Des Vereenighden

N E D E R L A N D S V E R D E R F.

Klaegh-Lied.

Conscientij-dwang, | Lands onder-gangh.

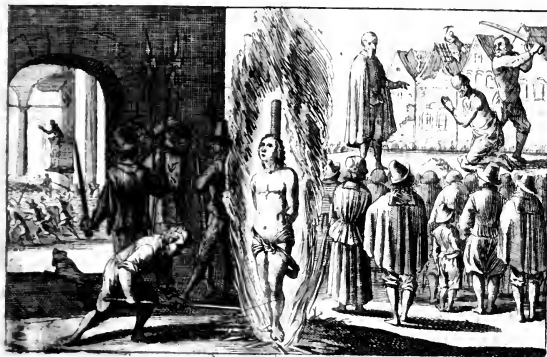
S A N G.

Doulands lacryme.

I.

Weent Nederlandt, weent: uwe schanden
Zijn nu voor-handen
Om dat ghy Sond'-maet overvult
Door schult op schult.
Weent: maer nae God, (wie weet) D'ellenden
Mocht God noch wenden.
Ach God! dat u slechts nier mis-haeg
De spade Klaeg.
2. Ghy, met u Machten,
Wilt all's verkrachten,
Fier op uw's naems klanck.

CONSCIENCY - DWANG | LANDS - ONDER - GANG.

Duckdalf, en 't Kalf, met Salf, wel half, gereet te smeeren
 Oock 't koppen veerdig, om 't hervormen yder Christ,
 Gaf Godt's Lands Hoocheyt holp, dees Tijrannye weeren:
 't Vuyr raeckter in 't was tijdt, als all' de Werelt wift.

Op voor-spoet
U 't gemoedt
Trotfen doet :

Ghy denckt niet dat Babels-goet
Niet en is dan ebb' en vloet,

En gaet Babels ganck.
Zijt ghy verheven :
't Is u gegeven

't Is Gods goedigheyt,
Is u Macht
Hooch gebracht
En geacht

Wat beroemt ghy? 't is Gods kracht,
Roemen is als of men dacht :
't Komt door ons beleyt.

3. Hoe ? eert God dan oock de snooden ?
Hy wil nooden

Snel, en wel 't bevel te doen.
Genood door 't aerdsehe na 't eeuw'ch te spoen,
Maer (laes!) weeld' heeft u geraden
Sodom's paden :

Loth bespot en lot moet zijn :
Als hy dit leyt, sin loon is pijn.

1. Wie had gedacht dat ghy sond-slaven
Weer soud op graven

Duc d'Wijf (dadu wel eer schrick gaf)
Gedempte straf?

Met Tyranny, by faulden seden,
Wilt ghy ver treden

Die niet en foecken (weer de Heer)

Dan sijne Leer.

Ghy broof Aerd-wormen
Neemt voor te stormen

Op 's Hemels Vier-schaer

Uwe raet
Stout'lijk gaet
En vermaet

Al 't geweent van trouw Lant-saet
Stopt haer oor en met dees' praet:

Wiet/ Wree/ geen gebaer,
God heeft mis-hagen
In u mis-slagen

Alvoor lang gehad
Doch gespaert
Nae sijn aert
In wel-vaert

U tot lesten tyt bewaert,
Op dat ghy, in 't lef bedaert,

3: Kiesen soud Deugds pad.
't Helpt al niet, ghy gaet u paden
Na 's vleesch's raden :

Staet, noch niet, in 't quaed ghy houd
Tot quaed gewent in 't quade stout
O had ghy noch niet bestreden
G'loofs vryheden ;

't Woord van poort' en boort verjaegt:
Misschien bleef nae, dat u nu knaegt.

III.

1. Ging u doe wel, doe Gesinthen

Wanden geleden

Die niet en deden tegen wet

Hun voor-gefet,
Maer nughy tast in Godes Gerechten ;
't G'loof gaet bevechten,
En 't Recht wilt wringen uyt sijn hand;
Ghy moet ter schand.

Is 't oyt Tyrannen
Die haer hoog spannen
Op Gods God-lykheyt;
Soo gegaen
Dat voort een
Harebaen
Van de plæg heel onbelaen,
Lang' en wel is blijven staen ?
Vraegt d'ervarentheyt.
Ghy drinckt met Galle;
Maer licht kant vallen
Dat g' op-suypt 't gront-sop:
't Nood-gesucht,
Welcks gerucht
Door de licht

Tot God in den Hemel vlucht,
Sal dat niet eens, t'uwer tucht,
Gods wreack wecken op ?

3. Offlaet Gode macht om wrecken
U qua'e treecken ?
Neen : in tween sijn scheen hy stoot
Diel' op het staal wil prick'len bloot.
Waer ist, God is wel lanck-moedig,
Wreeckt niet spoedig,
Dochte vroeg komt noch sijn toorn
Voor hem die dien niet komt te voor'n.

IV

1. God is op-recht, en sal vergelden
Na 't recht sal melden :
Geen bloed persoon hem oyt verneugd,
Maer 's perfoons deugd.
Is hy met u : Ghy moet in vreesen
Oock met hem wesen
Boeleert ghy met een ander Bruyt,
't Verbond is uyt.

2. Ach uwe Leyders
En val-strick-breyders
Hebben u verblind :
Haer Synoed
(Dat in nood,
Iae in dood
Landen, Luyden, Zielen stoot)
U met een Gout-appel boot
't Geen ghy nu bevint.
Sal men de Wolven
(Segt ghy niet dolven ?
Wie is de VVolf; wie Schaep ?
Die verscheurt,
Of dien 't beurt ?
Die lust keurt,

Of die in onlusten treurt ?
Die verbant, of die om-sleurt ?
Rijst eens uyt u slaep.

3. Door haer (segt g') is 't Lant in roeren,
Laet' uyt-voeren :
Maer 't is waer en klaer, als 't licht,
Dat so all' Heyl'gen sijn beticht

Weent dan Lant, weent Lant slaet gade
't Geen ick raede:
Eert, als weerd, 't geen leert d'Heer Christ
Misschien of ghy sijn toorn noch slist.

SANG:

VVaer is nu mijn vryheyt.

- O**VVerelt die ons hert!
In veel Ydelheyt verwert,
En daer na beloont met smert,
Die u wel kent,
En van u went,
Sijns herten wensch,
Hoe gelukkig is de mensch!
2. De mensch die u bemint,
Segg'et mijn doch wat hy vind?
Anders niet als roock en wind
Al u vertoon,
Dat nu soo schoon,
En Heerlijck schijnt,
Morgen wel als roock verdwijnt.
3. Al't goet dat ghy vervaet,
En daer met ghy ons verraet,
Is rijckdom, wel-lust en staet,
Dien ghy dit geeft,
Siet daer die heeft
Al wat ghy gunt,
En al wat ghy geven kunt:
4. De wel-lust soo elck siet
Kan lang-duyrig wesen niet, Of sy word van selfs verdriet,

- Doet daer dan by,
Hoe ras dat sy
In pijn en smert
Menig mael verandert wert.
5. Die nu is rijck van goed,
Krijgt licht morgen tegen-spoed,
En vaert schielijck banckeroet.
Schip-breuck of brand,
Of twist in 't Land,
Of ander noot,
U van Rijckdom licht ontbloomt.
6. En die nu leeft in Eer,
Soo 't gevaleens neemt sijn keer,
Stoot hem lichtelijck ter neer,
Heden een Graef,
Morgen Slaef,
Nu in de Wet,
Morgen is men af-geset.
7. Maer oft gebeurde al,
Dat het wanckel-baer geval,
U dien schijn-goed niet ontstal,
Naer weynig tijd,
Komt God en snijdt
U Leven af,
En men leyt u naeckt in 't graf.
8. Die dan door schijn verraen,
Na Gods Rijck niet heeft gestaen,
En moet als het Gras vergaen,
Komt hy niet wel,
In groot gequel?
En heeft sijn sin

9. Niet gevolgt een dwase min?
Na-dien de Werelt dan,
My niet anders geven kan,
Siet ick tooch mijn fin daer van.
Waer toe gewroet
Om nietig goet,
En hem gepijnt
Om een schaduw' die verdwijnt?
10. Waer toe sijn finlijckheyt
Op een vluchtig Goed geleyr,
En hem pijn en smert bereyt?
VVant die een ding
Heel sonderling
In 't hert verkieft,
Treur wanneer hy dat verliest.
11. VVaer toe soo seer bemint,
Dat den mensche heel verblint,
En aen d'Aerde soo verbint,
Dat hy op God
En sijn Gebod
Geen acht en slaet,
En in 't eind verloren gaet?
12. Ghy Goddelijk Gessacht,
Die dit nietig goet veracht,
En na veer een beter tracht,
Telt my met u,
Ick heb een gru
Van d'Ydelherr,
Die het aerdsche volck verleyt.
13. Ghy tracht alleen na deugd,
Die u meer dan d'aerdsche vreugd,

- Meer dan geld en slaet verheugt.
VVant u gesicht,
Dat is verheft,
Dien acht ghy recht,
14. 't Aerdsche goed voor u tellecht
Die deugd, een Goddelijk goet
Die Gods gunst verwerven doet,
Die is waerdig u gemoedt:
Die u 't geval.
Niet rooven sal,
VVaer van de doot
Die 't al neemt, u niet ontbloot.
15. De deugd die is soo schoon,
Dat sy is van selfs haer loon,
En na geeft sy d' Hemelsche kroon,
Die haer bemint,
Die mensch bevint,
Dat sy alleen
Stellen kan ons hert te vreen.
16. In-dien ghy armoet lijdt
In veel swaricheyd en strijd.
En dat Deugd is al u vlijdt,
Die is u soet,
Want u gemoedt
Dat is gewis
Dat God u belooner is.
17. En valt u beter toe,
Dat ontfangt ghy oock in 't goe,
Maer maeckt u daer-om niet moe:
En als het vliet,
Ghy acht het niet,

- Om dat de min,
Daer niet aen en hecht u sijn
18. 't Geen dat ghy hebt te veel,
Hout ghy niet voor u geheel,
Maer de naeste krijgt zijn deel,
Oock is 't genot
Door Gods gebod,
Gerecht na maect',
Niet na weeld en over-dact.
19. Hoe dan 't geval hem keert,
En het aerdsche volck verveert,
Ghy blijft al-tijd onverfeert,
Hier hebt ghy 't wel,
Want geen gequel
U rust berooft,
En u is Gods Rijk belooft.

VVat is toch ongedult in pijn?
't Is om zijn droef-heyt droefig sijn.
Soo wort hy dan met recht belacht/
En als een grooten dwars geacht
Die/ om dat droef-heyt kwalijk smaecht
Sijn droef-heyt dies te grooter maecht.

Daer moet veel strijds gestreden zijn:
Veel kruys en leeds geleden zijn:
Een nauwen weg betreden zijn/
En veel Gebeds gebeden zijn
Soo lang wy hier beneden zijn
So sal t' hier na in vreden sijn.

Psalm I I I I.

Godt die my placht te troosten, als ick in droef-
heyt was,
En van mijn onschult weet.
Weest dit-mael oock genadig, en laet u ooren
ras

Tot hooren sijn gereet.
Hoe lang verwacnde menschen, past gy niet op mijn leer?
Wat ist dat u belet?
De ydelheyt, en leugen, daer hebt ghy al te seer
U sinnen opgeset.
VVort wijs, en merckt eens over: Hoe God die stuert en
leyt

Die hy verkoren heeft.
Roep ick hem aen tot hooren is hy terstont bereyt:
Die troost in lijden geeft
Schriekt dan, en hebt de sonden niet langer tot u Heer:
Maer 'snachts op't bet in silt,
Spreekt dan met u gedachten (en keertse heen, en weer)
Hoe dat ghy leven wildt.
VVilt ghy een offer slachten: daer Godt sich in verheugt
Ten is geen vleysch, of bloet
Geen vleysch, of bloet van beesten: maer ongevalschte
deught,

Uyt een oprecht gemoet.
Die sulck een offer offert, mach wel vrijmoedig gaen,
En hoopen valt op Godt:
Offchoon het dwase volck sken geen acht daer op wil slaen,
En dick-wils daer me' spôt.
Geeft

Geeft ghy my slechts 't aenschouwen u lieflijk gelaet,
 Soo voelt het hert geen pijn.
 VVilt ghy mijn vriendt slechts wesen; dat is den loochten
 staet,

Daer ick in wensch te sijn.
 Een ander magh sijn kamers versien van Koorn en kost,
 In 't hert besorgt, en bangh.
 Een anders mach sijn Kelders versien met wijn en Moet,
 En soighen ver, en langh:
 Maer ick wil sonder sorgen (want Coet die soight voor
 my)
 Gaen rusten sonder duchten (want God die is my by)
 Len loet, en diepe rust.

Psalm X X I I.

Yn Godt, mijn Godt, wat isser dat ghy my hebt
 verlaten;
 Dat ick om hulp moet huylen, en 't huylen niet
 mach baten?

Om niet is al mijn klagen, of roep ick al den dach,
 Of al den nacht; u ooren sijn doof tot mijn geklag.
 Nochtans sijt ghy de selve, die ghy eens plagh te wesen
 Een Heyligh Heer in Sion, van Sion soo gepresen.
 Ghy sijt het daer ons Vaders op hoopten in ellendt,
 En als zy op u hoopten her quaet bracht aen een endt:
 VVanneer sy tot u riepen los waren haeren banden;
 VVanneer sop u vertrouwden noyt wierden sy te schanden:
 Maer ick (eylaes) warben ick een woin, en niet een
 menich,

Die niemand kan bewegen tot eenen goeden wensch
 Een spot van alle menschen, een smaet van hoog, en lagen,
 Die niemand helpt sijn lyden door medelijden dragen,
 Die my aenschouwen, spieren myt spot haer monden op,
 En die voor by wandelen, die schudden haeren kop.
 Aeh! met wat weder woorden word my mijn hert door-
 sneeden

VVanneer ick niet mijn ooren aenhoor alfulcke reden,
 Dat is hy die den Heere voor sijnen hulper hiel,
 En voor sijn troost in lyden, soo hy in lyden viel;
 Nu is hy swaer in lyden nu treffen hem de plagen:
 Nu mach hy aen den Heere sijn Cruys, en noot gaen kla-
 gen.

VVil Godt ons nu doen blijcken, dat hy sijn Godt wil sijn;
 Soo laet hem Godt nu helpen, verlossen u 't de pijn.
 Dit spreecken sy, en lachen, daer ghy nochtans my stadig
 Van dat ick was geboren, soo goet waert, en genadich,
 Doe ghy my deed aenschouwen 't verheugelycke licht,
 En ick noch laech aen Borsten: waert ghy nu toeverlicht,
 VVeel nu, weel nu niet verre, nu angst soo dicht na by is:
 VVilt nu niet achter wijcken nu niemant meer met my is.
 Mijn hater sijn, als ossen, die dreygen, en om-ringen:
 Als vetgemelte Ossen die om my henen springen.
 Sy hongren na mijn leven, gelijk een Leeuw, die dult,
 Na 't vleysch van and're dieren, en door de Boshen
 bruit

Het bloet is my als water ten wonde uyt-gedreven
 't Gebeent beswijckt, de leden, beginnen te begeven;
 Het hert is my inwendig alsoo in 't lijf gestelt,
 Als 't was is, dat de Sonne door haere hit versmelt;
 Wech sijn al mijnne krachte, verdoocht sijn al mijn leden;

Gelijck een scheef, dat dor is van alle vochticheden.
 De spraeckeloofse tonge blijft hangen aen den raeck.
 Ick sie hoe langs hoe meerder dat ick de door genaeck.
 Het rotte der godlose is, als verwoede honden;
 Die my rontom benarren, en jammerlijk deur-wonden,
 Mijn handen en mijn voeten, die hebben sy deur-boort,
 En op mijn lijf bedreven wel meer als enen moort.
 Mijn lichaem door haer recken, en ongenadig quellen
 Staat luchtig uyt-gespannen, en laet de beenen tellen,
 En als de ralnrye geen nieuwe pijn meer weet;
 Sooblijven noch de sinnen van haet al even heet.
 Dies sy 't gesicht verneyden, in my alsoo t'aenschouwen,
 En scheppen haer verheugen in mijn soo groot benouwen
 Int eynd van sulck spectakel vermoeyt, maer niet versaet,
 Soo deylen sy, en werpen het lot om mijn gewaet.
 In sulcke bangicheden, moet ghy my niet beswijcken;
 Ghy Heer, mijn sterckt, en hulpe, en gheenfin van my
 wijcken.

Komt ras, en weert de pijn, die my het herte breekt.
 En my als seherpe sweerden, dwais door het herte steekt,
 Komt ras dat ghy de boosen haer wreede lusten stilt:
 Die nae mijn leven snacken; gelijk een Leeuw na 't wilt.
 Verlost my vande wrede, die op my sijn verbolgen,
 En recht, als doile honden alomme my vervolgen.
 Verlost my van my vyandt, die uyt is op mijn doot,
 En my aen alle zijden gelijk een hoorn stoot.
 Dan (als ick doot en helle te boven ben gekomen
 Sal ick by mijne broeders, en schare vande vromen,
 Dien lof uws naems doen hooren, en roemen overluyt
 En spreekken uwe waarheyt en kracht vrymoedig uyt
 O! al die oyt den Heere met trouwer herte diende

En in sijn vrese leefde, als ongeveynsde vrienden.
 Roemt hem, en ghy al t'samen, die Iacobs kinderen sijt,
 Doet eer, en schroomt den Heere, die soo na druck verblijt.
 Want hy heeft niet verlaten, de eenzaamheyt des armen,
 En hem oock niet vermadicht, en sijn gesehrey en karmen
 Maer doe sijn droevig schreyen, en stemme tot hem quam;
 Terstont sijn droevich schreyen, en stem ter herte nam.
 Daerom wil ick hem prijfen by vreemder volcken scharen
 En 't lof van sijne daden de Werelt deur vermaren:
 De willige beloften, die van my sijn geschiet
 Sal ick hem daer betaelen, daer 't heylig volck aensiet;
 De nederige herten, die van geen quaet en weten
 Tot Gods Banquet geroepen, die sullen vrolijk eten,
 En liefdelijck versadigt hem prijfen die daer leeft,
 En alle goet, en vreuchde alleen de mensche geeft;
 Die binnen in haer herten met sulcken kragt sal woonen;
 En haer alsulcke teyckens van vaste liefde toonen:
 Dat haer soo lang sy leven in 's Werelts jammer dal
 Geen vrees van eenwig sterven 't gemoet meer pijnen sal.
 De Wereldt sal t'aen-schouwen tot aen haer verdtste en-
 den

En tot den Heer, die 't herte so troost en kan haer wenden,
 Geen stamme noch geslachte van volcken, wie sy sijn
 Die niet en sullen bidden voor s'Heeren klaer aenschijn;
 VWant niet alleen in Iacob sal hem het rijck behagen:
 Maer onder vreemde volcke sal hy de kroon oock dragen;
 Al watter op der aerden groot, en verheven is
 Sal om sijn spijs te nutten aen gaen aen sijnen dis,
 En als het lijf het voetsel nu tot sich heeft genomen.
 Aen bidden en gewillich tot sijnen dienst hem komen
 Die arm sijn en verschoven die slechte vande lien;

Die sullen tot hem naecken, en buygen hem de knien :
Want hem gediens te wesen sal hem geen saet onbreecken,
Dat van hem sijnen Heere, van kint tot kint sal sprecken,
En sijn gerechte wetten indrincken in 't gemoet
Van 't volck, dat na sal komen, op dat het daer nae doet.

Psalm XXV.

A L E P H.

Noch op mijn lans noch sweert,
Noch Itrijdbaer mans, noch peert :
Maer Godt mijn Heer, en helt
Is al mijn hoop gestelt.

B E T H.

Maeckt, dat mijn hoop op dy
Gheen ijdel hoop, en zy,
Dat ick in schand niet raeck
Mijn vyandt tot vermaeck.

G I M E L.

Die op u staet is vry
Van schand, en spotterny :
Maer al wie u niet acht
Wort haest te schandt gebracht.

D A L E T H.

Och inde duysterheyt ;
Waer inde Wereldt leyt,
Maeckt ghy my Heer gewis,
Wat recht, en onrecht is.

H E.

De VVer'ldt is vol bedroch ;
Daer-om soo leert my doch

Dat ick de waerheyt sie,
En voor de leugen vlie.

V A U.

Daer is niemant, dan ghy,
Die dit, kan doen aen my,
Godt, die my helpt, en hoet,
En stadich hoopen doet.

Z A I N.

Van dat de VVer'lt began,
Hebt ghy aen menich man
Bermherticheyd gedaen
Gedenckt, o Heer daer aen.

H E T H.

De sonden, en ondeucht
In mijne wulpsche jeucht,
Onwiffelijck geschiet,
Gedenckt o Heer die niet.

T H E T.

De Heer is trouw, en goet ;
Dies klopt hy aen 't gemoet,
En leert den fondaer gaen
Van 's doots op 's levens baen.

I O D.

't Eenvoudig hert, dat dwaelt
Daer ist, dat God in daelt,
En onderwijft, en leert,
VWat goetd is en verkeert.

C A P H.

De wegen, die Godt wijft,
En s' menschen hert aenprijft ;
Sijn goed, getrouw, en waer

Voor Gods getrouwe schaar.

L A M E D.

Vergeef my, mijn misdaet,
Mijn misdaet groot en quaet:
Soo wordt u naem bekend
Tot aen des Werelds endt.

M E M.

VWie isfer reyn van geest,
Die Godt van herten vreeft?
Al wat hy doet of laet;
Godt is sijn stuyt en raet.

N U N.

Mer rust in overvloedt,
Geniet sy alle goet,
Syn laet door Godes handt,
Besit, en hout het landt.

S A M E T H.

Gods wijs-heydt, en seideet,
VWaer van geen waen-wijs weet,
Dat herbercht in een heit,
Daer Godt geveest van werdt.

A I N.

VWaer ick my wend, of keer
'T gesicht is nae den Heer,
Die 't oog coek t'uytwaerts streckt,
En 's vyandts net ontreckt.

P E.

Ach! wendt het gunstich licht
Van 't vaderlijck gesicht
Op m', die censam siweest,
En in ellende leest.

Z.

Mijns herten angst is groot;
Helpt my uyt mijnen noot;
Merckt wat een hert al lijdt
En schelt mijn sonden quijt.

C O P H.

Groot is mijns vyands haet,
Die om mijn heuen gaet,
Groot is hy van getal,
En dreycht groot ongeual.

R E S C H.

Daerom mijn Godt komt by,
Dat ick geen schandt en ly',
Vrijdt en komt my te baet;
Die my op u verlaet.

S C H I N.

Van buyten ben ick slecht;
In 't Heit ben ick oprecht,
En steun op uwe trouw,
Dat 's 't al daer ick op bouw.

I A N.

Helpt Iacob u geslacht,
Dat hulp van u verwacht
Uyt alle noot, en pijn,
En last daer sy in sijn.

Psaln XXXVII,

V A U.

V Erblijt maer een geringe tijdt
En siet, de stofte van den nijdt

De boose met al zijnen schijn,
Sal nergens meer te vinden zijn.
Maer hy die niet met ailen scheen
En in sijn eenvoud' ginck daerheen
Beefst het lant, en houder ste
En woont in met rust en vree.

Z A I N.

De Boose leyt soo men'gelaagh
Daer hy den v. oomen gaem in laegh
En knert van spijt, en slaudt den kop
En eet, van nijt, sijn heit schier op
Godt fiet het aen en lachter met
Want d'uyre, die hem is gefet
En sijn geluckx een eynde maect
Die fier hy dat al vaet gaeckt.

H E T H.

De boose heeft sijn sweert ontscheedt
En op den boogh den pijl gereet :
Den armen, doch niet bosen mensch
Te treffen is sijn herten wensch
Maer 't sweert dat sal te rugge gaen
En sijnen eygen Meester sien :
Een anders quaet dat word't sijn wee
En zynen boogh die moet ontwee.

T H E R H.

Het kleene dat een vrome heeft
Wier in hy met genoegen leeft,
Is beter dan den over-vloet,
En alder bosen groote goet,
Der goddeloosen goet en micht
Vergaet en word't te niet gebracht.

Der vroomen goet en staet beklijft,
Door Godt die haer beschermmer blijft.

I O D.

Daer is geen quaet of ongeval
Vvaer in een vrome sneven sal
Om dat dien God die 't al bespiet,
En weet wat zyn sal, eer 't geschiet,
Haer goet en staet bestendig maect,
En altyt voor haer forghet en waect
Soo datter in den duyren tijdt
Niet een van haer gebreeken lijdt.

C A P H.

De boosen hier op Aelden groot :
Maer in Gads oogen kleyn en smoot
Die Godt voor sijn partyen kent,
Geraceen snellijk aen haer endt.
Gelyck het vet van d'offerhandt,
Alst door de vlamme wort verbrandt,
Niet anders is als een gesmoock
En in de lucht een dunnen roock.

L A M E D.

Een godloos mensche die veel gelt
Vergadert en op woeker stelt,
Al wort hy schoon van tellen moe
Sijn hant blijft voor den armen toe
Een vroom al heeft hy self niet veel
Den armen krijgt nochtans zyn deel
Dies oock zyn zaet het lant beeft
Maer des godloosen stam verterft.

M E M.

't Is godt die sulck een mensch behoet

En geeft zyn doen een gladden spoet
 't Is Godt die voor hem forge draegt
 Om dat hem al zyn doen behaeght
 In dient hem ergens in misluct:
 Hy wort niet voort ter ne'er gedrukt.
 Noyt soo en mist hem Gods by-standt
 Want God die heeft hem by de handt.

N U N.

'k Ben jonck geweest nu ben ick out,
 En noyt heeft mijn gesicht aen-schouwt
 Dat eenig vroomen bleef in noot.
 Of dat zyn saet moest gaen om broot.
 Want die noyt harten was ofvreck
 Hoe sou die komen in gebreck.
 En die gaern yeder heeft geleent
 Ist vreemt dat God sijn kinderen meent.

S A M E E L.

Dat goet is doet, dat quaet is schout,
 Begeert ghy, dat ghy 't leven houdt
 Want Godt bemint en heeft sijn vleugdt
 In billickheyt en waere deugdt,
 Die goet zyn en van zynen aert
 Die worden steeds van hem bewaert
 Maer die af-keerig sijn en quaet
 Die gaen te niet met al haer saet.

A I I N.

Al die recht-vaetdig sijn van geest
 Daer Godt op-recht van wort gevreesd
 Die is het lant ten erf bereyt
 Daer Godt soo veel van heeft geseyt.
 En haer sal voor een korte stont

Derde Deel.

't Besit daer van niet zyn vergont;
 Maer 't sal haer zyn een vaste plaets
 En eeuw'ge wooning hares zaets.

P H E.

Al wat de vroomen denckt of seyt
 Is wijsheyt en gherechticheyt
 Daer denckt hy om daer spreekt hy van
 By yeder een al-waer hy kan.
 Want in zyn hert daer staet Gods Wet
 Daer hy geduyrig soo op let
 Dat hy met sijnen wil en weet.
 Noyt op verkeerde weegen treedt.

Z A D E.

De boose leert en spreyt sijn net
 Den vroomen is't daer hy 't voor set
 Wanneer hy niet recht uyt en derf
 Staet hy met list nae zyn bederf
 Maer Godt die hem bewaert die maectt
 Dat hy niet in zyn handen raectt:
 Die aen-klagt die bemintmen valsch.
 En niemand mach hem aenden valsch.

C O P H.

Verwacht op God en leeft slechts wel
 Naе sijnе wetten end' bevel.
 Soo wordt ghy hooch van hem gestelt
 En krijgt het landt in u geweldt
 Maer 't endt van 't volck dat Godloos is
 Is dicht nae by, en gants gewis
 En of ghy twijft'len moght mischien
 Uw' eygen ooghen sullen 't sien

RESEN.

In mijne daghen nu en dan,
 Heb ick gefien een Godtloos man
 Die opgeblafen was en fier,
 En groenden als een lauwerier:
 Een wijl daer nae 'k gae weer voor-by,
 Ick fie nae hem en weg was hy.
 Zijn goet, zyn moet, zyn maght, zyn prael,
 Verdweenen was het alte mael.

SCHIN.

Blijf vroom, ô mensch, en hout u recht
 Blijf Godt een trouw en stadich knecht:
 Vwant die soo zijn (of lang of haest)
 Die sal 't gewis wel gaen in 't laest.
 Maer die Gods wetten over-treet,
 En snel is tot sijns naestens leet
 Die wert met schanden uyt-geroeft
 Als nu zijn sonde Godt heeft vermoest.

T A U.

Godt helpt den vroomen en verfloort
 Den boosen die hem komt aen boort
 Hy is zijn sterckt en maecht hem koen
 En helpt als 't helpen is van doen.
 Op Godt soo staet de vroomen vast
 Die hem verlicht in sijnen last,
 Die hem verblijdt in sijnen druck
 Van Godt wacht hy al zijn geluck

Psaln CXIII.

NU is mijns Heeren hooch-salige uyre gekomen,
 Hy heeft den Schepter zyns rijcx in handē genomen,

De Heer gants Heerlijck verciert, gaet moedige gangen,
 Want sijnschepter heeft alle d'aer de bevangen.
 Zijn Heerschappye blijft t'allen tijden bestendich,
 Gelijck sijn leven vast is, en nimmermeer endich;
 Boose lieden persen 't rijk, dat desen Heere gelicht heeft,
 Streckende soo wijdt, als de Sonne sijn helder licht geeft.
 En naken fierlijck recht, als de geweldighe stroomen;
 Wantse met haer baeren, als bergen die eygende koomen,
 En door de winden onthuyminge blasinge swellen,
 En haere oevers vergeefs, al rasende quellen,
 Groot is al haer poogen, hooch loopen al haer gedachten.
 De Heer noch hoger, en van veel meerdere machten.
 't Woort sijner lippen, kan d'ongeleeden vol-leeren,
 En 's menschen leven van 't quaet ten goeden bekeeren:
 d'Eeuwighe cieraeden, die hem zyn wooninge cieren,
 Syn niet dan dengden en onbevleekte manieren;
 Verschiynt Heer alderhoogste Godt die wrecken kont.
 En niemand dan u selfs alleen de wreack vergont.
 O! ghy der quaden vrandt, en der goeden vrient,
 Die yeder staft, oft loont, na dat hy hier verdient.
 Ontwaeckt recht-vaerdig richter vande gantsche aerdt;
 Vergelt de trofsen haere trotsheyt en hoovaert.
 Hoe lang, hoe lang duyr noch der boosen groots geprael?
 Hoe lang, noch hoortmen haer gesnorcken spitse tael?
 Hoe lang, noch roemt den spotter van zyn spotterny.
 Den eerloos van bedroch, den schelm van schelmery:
 Siet ghy niet, Heer, hoe datse met u volck omgaen,
 En in u eygen hand u onderdanen slaen?
 De manneloose vrouwen worden omgebracht,
 De Vaderloose kinders wort niet opgeacht,
 De stedeloose vreemdelingen komen om,

Hier tuffchen denckt haer hert (want fy zyn blind, en dom)
 Ten heeft geen noot al wat wy doen; wie ist, die 't fiet?
 Of goet, of quaet, de Godt Israëls weet het niet.
 O! beestich volck diep in onwetenheyt versmoort. (hoort.
 Kont ghy noch mercken; merckt: kont ghy noch hooren:
 Hoe lang noch blijven uwe herten doff, en loom?
 Wanneer wilt ghy ontwaken uyt dien swaren droom?
 Sou die niet konnen hooren wiens alwijfe hant,
 De ooren, om te hooren, selver heeft geplaut?
 Sou die niet sien (soo wel als yemant, die der leeft)
 Die d'oogen om te sien den mensch gegeven heeft?
 Sou hy niet straffen om der godloofheyt wil,
 Haer die hy door sijn woort verwitticht van sijn wil?
 Daer hy nochtans de vreemde volcken, sonder Wet
 Een regel in haer hert van doen en laten set;
 En meynt dan niet, dat ghy voor hem verborgen bent
 Die 't hert der menschen, en al zyn gedachten kent;
 Sijn vonden sijn aanslagen, diet inwendich drijft;
 En al wat in eens mentchen hert verholten blijft,
 Dies is hy wel gelukkig, dien Godt selver leert,
 En door 't inprenten van sijn Wet het hert bekeert.
 Alst qualijck gaet soo is hy stil, en heeft gedult;
 Tot dat (wanneer de maet der boosen is vervult)
 De boose komt ten val, en in sijn onheyl leyt;
 Als in een kuyl, die lang te vooren is bereyt.

Psalms C V I.

Geeft lof, en danck aen onsen Godt, wie dat ghy zyt
 Want hy is goet en sijne goetheyt duyr al-tijdt.
 VVaer vint-men oyt een tonge wiens wel spreken-heyt,

Den lof van sijne wercken nae haer waerde seyt.
 Gelukkig dan de mensche, die Gods wetten doet.
 En die in al sijn doen niet doet, dan recht, en goet
 Bewijst aen my de goedtheyt Heer (en denckt aen my)
 De goet-heyt aen u volck beloofd, en staet ons by.
 Geeft dat ick uw's verkoren volck geluck aen-schou:
 Op dat ick haer in haere vreugt gefelschap hou.
 En mijnen roem met haeren roem te samen breng;
 En mijne vreugt met haere vreugt in een vermeng.
 Och! wy, en alle onse vaders (ick bekent)
 VVy hebben ons misdagen en van u gewent.
 De wonderen in Egypten lant van u geschiet.
 Bedachten noch en achten onse Vaders niet.
 Sy dachten niet aen uwe goedhayt, haer soo ree,
 En waren ongehoor-saem aende roode Zee.
 Ghy even-wel al waeren sijt onwaert en hoos,
 Om d'eer van uwen naem, liet haer niet hulpeloos.
 Ghy wout de Werelt toonen, wat ghy al vermooght.
 Dies dreygden ghy het roode meyr: en 't was verdroogt.
 Des waters diepe gronden gaven eenen padt,
 Daer leyden ghy-se door en niemant wierter nat,
 Dus wierden sy van hares haters hant bewaert
 En sy ontquamen hates vyandts wreede swaert.
 De vyand' woud-se volgen, 't water viel te hoop;
 De vyand' met sijn heele nacht, en heyr verfoop;
 Doen wierden sijne woorden eerst van haer geloof,
 En hy met vrolijck lof gefanck van haer geloof.
 Maer fiet wat wast? een al te kortentijt daer aen,
 Doe was het al vergeeten, dat hy had gedaen.
 Sy wilden niet nae sijnen raet, maer haer begeert:
 Met schampre woorden hebben sy den Heer onteert.

Inde woestijn, daer hy soo korts haer had gebrocht,
 En hem gelyck een mensche haers gelyckx versocht.
 H. gunden haer de spijse, daer sy hem om bāen,
 En neett haer haeren weelderigen lust vol-daen :
 Tot dat in 't eynde haer de walge daer van sack,
 En door Gods strating al te bitterlyck op-brack,
 Een tijdt daer nae steege haer den moet-wil inden kop,
 En maeckten sich in 't leger tegen Moses op,
 En sijnen broeder Aalon (dat dede nijd)
 Die Godt zich tot sijn heylich-priester had gewijd,
 De aerde deed' haer keele op, die Abiton
 En Dathan met den aenhang levendig verslon :
 En onder den godloosen hoop ontsack een vlam,
 Die hoofden en toe-staenders uyt het leven nam.
 Dees en meer straffen hebben 't hert noch niet geraeckt :
 In Horeb hebben sy een Kalf van Goudt gemaect;
 't Beelt van een Os, een graf-verslindent domme beest
 Dat baden saen, en eerdent, al waert God geweest.
 Godt haeren heylant, wiert niet eens van haer gedacht:
 Die in Egypten soo veel wonder's had gewracht.
 De schrickelijke werken die hy voor haer dedē
 Aen 't roode Meyr, die waeren wegh ; dat deed hem wee;
 Soo wee, dat hys dooden wou van een tot geen,
 En 't waer geschiet had Moses niet voor haer gebeen;
 Gods uyt-verkooren dienaar Moses wiens gebedt,
 Gods toorn heeft doen verkoelen, en 't verderf belet.
 Wat deden sy noch meerder 't Lant van Zaligheyt
 Van Godt belooft, en van Gods Dienaers aen-gecyt,
 Noch achten, noch geloofden zy ; en onder haer
 Ginck een wantrouwich morien en, soo hier, soo daer.
 Des Heeren waerde stemme wasser niet gehoort.

Doe was hy soo onmoedich, en op haer gestoort.
 Dat hy sijn hant verheven heeft, en haer den doot
 In 't woest te laeten sterven in sijn hert besloot.
 En dat hy 't volck dat uyt haer was, en worden son,
 Uyt-landig onder 't heydensch volck verstroyen won.
 Maer 't kon al niet bewegen; sy vervielen weer,
 En knielden voordien stommen Bael Peor neer.
 Daer stond den Af-godt sonder leven en verstand;
 Dien dooden Af-godt slachten zy haer offerhand.
 Dit was een seyt, dat sijnen toorn te hoog op-joegh,
 De plaeg ginck aen, die toe, en d'aen, in-at, en sloegh,
 En deder menig steiven, tot dat Phineas
 Vwiens hert met heyliche toornicheyt onsteeken was,
 Te voorschijn tradt, en met sijn swaert de boosheyt wrack
 Daer hy de straf door weerden, en Gods toorn brack.
 Het heldich seyt heeft zyn gerechtigheyt vermaert ;
 En hem by Godt, en menschen eeuwig lof gebaert.
 Hier me wast noch geen eynde ; want Godt haeren Heer
 Vertoornden sy aen 't water van 't geschil : Zoo seer,
 Dat Moses selfs om haerent wille lijden moest ;
 VVant al haer knorren heeft zyn sinnen soo verwoeft,
 Dat hem uyt mis-vertrouwigheyt een woort ont-viel,
 't VVelck Godt tot sijner schade, in gedachten hiel
 En doe sy het beloofde lant nu hadden in,
 Verdelgden sy den volcken niet, nae Godes sin ;
 Maer hebben sich daer meē vereent : daer by verkeert ;
 Haer d'ongodts-dienstige Godf-diensten af-geleert.
 De Goōn ge-eert die niet dan Goden sijn in sichijn,
 En geen God-loos-heyte haer te God-loos laeten sijn.
 O ! gronwelijcke dommicheyt ! ô raferny !
 Haer e Kinderen ; haer eygen saet ; dat namen sy

En worpen het den duyvel tot een offer voor;
 De aerde dranck het bloed; en wierter onreyn door
 't Onnosfel bloed, dat haere wreede hant vergoot
 En om den duyvel zynen al-taer henen vloot,
 VWat refter noch te seggen? al haer doen: ach fy)
 VWas belickheyt, en geestelicke hoerery.
 Doe is in Gods hert een vuyr van toorn ont-brant:
 Hy kreeg een grouwel, van sijn uyt-verkooren lant.
 Hy liet-se vallen in haers vyandts Heer-schoppy,
 Die haer benaaden met een swaie slaverny.
 Daer 't slugge hert sijn wildicheyt wat door verliet:
 Dit sag de Heer en; hy verlostens uyt verdriet,
 En dick-wils heeft hy sulcken gunst aen haer betoont:
 En dick-wils hebben sijt met quaet doen weer geloont.
 Als zy geholpen boof-heyt doen, en vielen af,
 Sant hy vertorent, t'elcken weder-om sijn straf.
 Die haeren hoog-moet velden, en vertrad-se drae;
 Dan doen sy weder-om boot, en hy weer-om genae:
 Hy heeft haer klacht gehoord, en haer ellend aen-schout,
 En 't quaet, hoe-wel recht-vaerdig, heeft hem strax berout.
 Soo groot was sijne goet-heyt; die weer leven nam,
 Als hem 't verbont, met haer gemaect, te voren quam.
 Die haer gevangen hadde, maeckt hy soo gedwee,
 Dat haer ellend en lijden 't wreede hert door-sneet.
 Sy wierden by haer aen-genaem, en lief getal
 En 't was haer een verlichting in haer ongeval;
 Heer onse God, nu bid ick, dat ghy ons behoet,
 En uyt de vreemden volcken t'samen komen doet:
 Op dat een lust om looven in ons hert verrijs,
 En elck dijn naem, die heylig is, verheft en prijs.
 En alle volck, met lust tot uwe eer bevaen

Alfulcke woorden van sijn tong mach laten gaen.
Lof zy dien Godt, die Jacobs volck beheerscht, en leyt.
Lof, prijs en eer van eenwicheyt tot eenwicheyt.

Psal. C I X.

N U allen menschen swijgen, en ick van troost ont-le-
 dicht,
 Van niemant wort verdedicht;
 Godt mijnen roem, swijght ghy niet laet waerheyt niet
 verdrijven,
 En leugen meester blijven.
 De Goddeloofse monden sijn tegen my ontflooten;
 VWat komt daer uyt-gewlooten?
 Niet dan vergifte leugen, die haere tong vol valscheyt?
 Al-om my om den hals leyt.
 'K heb liefd' aen haer bewesen, in plaets van troost in 't lyen;
 Soo sijn-se mijn partyen.
 VWat kan ick doen? niet anders als my aen u verdragen,
 En u de noot te klaegen.
 Mijn goet doen, en mijn liefde beloonen sy met quaetheyt,
 Met haet, en met versmaetheyt.
 Al-fulck een God-loos mensche, die wensch ick inde han-
 den
 Van boofse dwingelanden.
 Al-fulck een godt-loos mensche, moet den verwoester by
 zijn,
 En hy in 't hert noyt bly sijn.
 Int recht-huys moet sijn sake, niet goet maer quaet ge-
 noemt sijn;
 En hy voor schelm verdoemt zyn.
 Sijn

Sijn reden moet den richter (: als 't vonnis hem doet
sitteren)

't gemoedt noch meer verbitteren.
Ontijdig moet hy sterven sijn ampt van hem genomen
Moet op een ander komen.

Sijn kind'ren moeten weeten, zyn hu. s. vrou weduw leven,
En jammer-lijk gaen sweven.

En ongetroost gaen doolen: en menig lant door swerven:
Maer nergens plaets verweven.

En bedel-broot gaen knagen, beroyt, ontbloot uyt-lan-
dich

Voor al de wereld schandich.

De woeckenazers als echels, die moeten hem sijn goede;
Uyt-suygen tot den bloede.

En, om hem niet te laeten, sijn kisten gau door-snuffelen;
En alles nau beknuffelen.

Een vreemde moet belitten 't geen hy met vlijt vergaert
heeft.

En met veel angst bewaert heeft.

Hy moet om hulpe smeeken; naer niemands hert verwor-
ven.

En blijven steeds verdorven.

Sijn Vader-loofse Kinders die moeten treulich kermen;
En niemands haers ontfermen.

Sy moeten, eerden stamme tot 't derde lit kan raken,
Den door al t'samen smaecten.

Den naem van sijnder stamme, moet sijn van geender
waarden,

En niet geacht op aerden.

De mis-daet, die de Vaders bezingen t' haren tijden,
Die moet haer noch doen lyden.

Die moet in Gods gedachten'foo levend' staen geschreven,
Al-waerse vers bedreven.

Die mis-daet, die sijn moeder bedreef in haere daegen,
Die moet als noch hem plaegen.

Die moet uyt Gods geheugen te geenen tijd verdwijnen,
Maer al-tijt versch verschijnen.

Hy moet (om dat het lijden van niemant hem oyt smerten)
Uyt aller menschen herten.

Hy sy, en blijf vergeten, om dat hy foo gants wreet was:
En niemands leet hem leet was:

Om dat het pijnlijk suchten, en klagen vanden armen,
Sijn hert niet deed' erbarmen.

Om dat hy die benaude, die hulp en troost behoefden,
Noch totter doot bedoeften.

Den vloeck was al sijn wenschen, dat was 't daer 't hert
toe porden,

Den vloeck sal hem geworden.

Den segen van een ander was geen-sins zijn begeren;
Die moet hy oock ontbeeren;

Een yeder moet zijns herten ontfeltheit op hem gieten;
Elcks tong moet op hem schieten.

Met vloecken, nu van geenen, dan wederom van desen,
Moet hy om-cingelt wesen.

Niet anders, als een hemde, om 't lichaem me'te te kleden,
Gaet ront-om om de leden.

Een innerlijke droef-heyte moet zijnen geelt vermoeyen,
En al zijn heit door-vloeyen.

Niet anders als de beeken, die door haer water-tochten,
De drooge aert door vochten.

Wan-hopige benautheyt, moet hem 't gemoet bespringen,
En merg, en been door-dringen.

Niet

Niet anders dan den Oly, van buyten op-geftreecken,
 In-fuycht, en 't vel doet weken.
 De vloeck moet op hem komen, die hem aen alle fijden,
 Om-fetten moet met lijden.
 Niet anders, als een gordel den menschen wat hy aen heeft
 In sijn begrijp omvaen heeft;
 Dat is het quaet waer toe-se de Heere moet vervloecken,
 Al die mijn onheyl foecken.
 Wiens gefenynde tongen, en laster-lijke monden,
 Tot in mijn ziel my wonden.
 Maer ghy, ach Heer mijn hoope, laet my u hulp niet faelen
 Soo sult ghy eer behaelen. (seyt,
 Laes! al den troost, en hoope waer van my mijn gemoet
 Dat is alleen u Goetheyt.
 Verloft my door ellende, en armoe neer gedoocken;
 En 't hert door smert gebroocken;
 Gelijcker-wijs een schaduw, eyndt met de son moet nemen,
 En 's avonts is verswemen.
 Soo gae ick oock daer henen, en naeck al vast mijn ende,
 Door veel-heyte van ellende.
 Of even als de sprinck-haen waer van 't geboomt ghe-
 knaegt wort,
 Met kleyne moeyt verjaecht wort,
 Alsoo komt oock het lijden, dat ick soo veel moet dragen,
 My nae mijn doot te jaegen.
 Het lichaem, door al 't vasten, begint zijn kracht t'ont-
 facken,
 De flappe knyen swacken.
 Het vleysch neemt af, de leden verliefen haer gefetheydt,
 Haer vochticheyt, en vetheyt.

Hier tusschen, met al 't lijden, om my noch meer te
 quellen,
 Komt sich den spoet versellen.
 Den spot van mijn partyen, die als sy my sien quinnen!
 En hant voor hant verdwinnen.
 Den kop daer over schudden een al te haetig teecken,
 't Welck my het hert doet breken.
 Godt weest doch eens genadich, en laet my hulp geschie-
 den.
 Een hulp waer doch dees lieden,
 Waer door dees boofse mercken, Godt, dat het uwe kracht
 is,
 Waer door dit werck gewracht is.
 Wat pas ick op haer vloecken, als ghy my foet bejagent,
 En voor haer vloecken segent?
 Wat baet het dat sy laster en leugen-tael uytbraken,
 En sich mijn vyandt maken.
 Als sy te schande komen, met al haer doen, en leugen,
 Sal ick u knecht verheugen
 De schande en versmaetheyt, die moeste over-treken,
 En als een kleedt bedecken.
 Ter-wijl sal ick Godt dancken, en zijnen roem vermaeren
 By grooter volcken schaeren.
 Om dat hy voor den armen altijd tot hulp gereet is,
 Als hy in herten leet is.
 Als 't vonnis om te sterven nu over hem gevelt is,
 En hy in 's doots geweld is.

Psalms C X V I I.

Alle ghy volcken
 Onder de wolcken,

Geeft lof, ende eere
 Aen Godt den Heere.
 Laet uwe keelen
 Sijn lof niet heelen.
 Hy is genadig,
 Hy is goet-dadich
 Over ons menschen
 Boven ons wenschen.
 In eenwigheden
 Sullen de reden,
 En alle woorden,
 Diemen oyt hoorden,
 Die hoope geven
 Van 't soete leven :
 Nimmer-meer liegen,
 Of ons bedriegen,
 Nimmer-meer mis zijn :
 Maer alrijt wis zijn.

Psalm CXXIII.

TOr u verhef ick mijn gesicht,
 Ghy die ver boven 't lterre licht
 U wooning inden Hemelen hout :
 Waer van ghy alle ding beschout,
 Gelyck een knecht, die nimmer-meer
 De oogen afreckt van sijn Heer :
 Maer neertig op sijn handen let,
 En d'oogen vlugh daer nae verlet :
 Of als een dienit-maecht kloeck, en trouw, !
 Die 't oogh alrijt heeft op haer vrouw,

En vlytig merckt op haer gelaet :
 En hoe dat al haer wesen staet :
 Alsoo is oock ons aengesicht
 Naer onse Heer, en Godt gericht
 Met groot verlangen om te sien,
 Oft hy nae lang vertoef misleien,
 Ten laetsten sich niet eens sal spoen
 Om ons sijn dienaers hulp te doen.
 Ach Heer weest int vergeven mildt,
 Laet uwen toorn, eens zijn gestildt,
 Ey koompt ons, koompt ons doch te baet,
 Die met een alte trotsen smaet,
 Bespot en schandich uyt gelacht,
 En van de grootse zijn veracht,
 Getergt, gequelt, schier totter doot,
 Het lijden valt het hert te groot.

Psalm CXXIII.

VV Aer Godt ons niet ontrent geweest,
 (Soo segh Israel minst, en meest)
 Waer Godt ons niet geweest ontrent,
 Ons leven waer al langh geendt ;
 Als sy, die ons na 't leven staen,
 Met gramp-schap swanger quamen aen :
 Sy hadden ons gescheurt geploekt,
 En levend by nae ingesloekt ;
 Bloet dorstich haddens ons vermoort,
 In onheyl waeren wy vermoort,
 Gelyck wanneer het water koomt,
 En boven 't hoofd hooch henen stroomt

De mensch al-dan wanhoopig bangh
 Sijn ziele looft met swaer geprangh;
 't Is recht, dat elck de Heere looft,
 Die ons niet laet tot, eenen roof
 Van 't volck, dat gaern ons had verdruckt:
 Maer uyt haer tandt, ons heeft geruckt.
 Dies zijn wy bly in ons gemoedt,
 Gelijck een wilde vogel doet,
 Die door den strick bedrogen is.
 En weer den strick ontvlogen is.
 't Bedriegelijck net voor ons gespreyt,
 Den losen strick voor ons bereyt,
 Die sijn nu 't saem ontwee, en wy,
 Gelijck te vooren leven vry
 Geen mensch verwonder feer hier van;
 De Heer die alles, alles kan,
 Die 's Werelds rond geschapen heeft,
 Aerd, Hemel, en al watter leeft,
 Doet ons in alle noot by-standt
 Door kracht van zijn vermogen handt.

Psaln CXXVII.

T Bouwen, dat de bouwers bouwen, is vergeefs aen
 't huys geboudt,
 Alffer Godt sijn handt van houdt.
 't Waken dat de waeckers, waecken waer al niet soo Godt
 de stadt
 Niet in sijn bewaringh hadt.
 's Morgens vroeg uyt 't bed te rijfen, 's avonds laet na bed
 te gaen

Is vergeefliche pijn gedaen.
 Met een hert vol angsticheden, krijgt ghy nau den ar-
 men kost

Alst van Godt niet wort vergoft
 Daer hy nochtans sijne vrienden, die geen sorgen sijn ge-
 went,

Een gerusten slaep toe sendt.
 Kinders voort te willen teelen, is vergeefs hem sels ge-
 queldt,

Alffer Godt sich tegen stelt:
 Want het is een gaef des Heeren, die hy sijnen vrienden
 schenckt,

En sijn dienaers me' gedenckt.
 Den ervaren stercke krijger, die sijn handt vol pijlen
 draecht,

Wilt soo veel niet nae-gevraegt,
 Als een man, die vele soonen van sijn faet heeft aen sijn sy;
 Wort gevreesd van sijn party

O! wel hem die sijne koker vol van sulcke pijlen heeft.
 Die de Heer sijne vrienden geeft.
 Heeft hy in het recht te hand'len met een kloeck, en stout
 vyandt.

Soo en raecht hy niet te schandt.

Psaln CXXXI.

MYn hert, als 't hert der dwasen,
 En is niet opgeblafen,
 Dies word ick niet gedreven
 Om groots, en trots te leven,
 En moedich op mijn krachten

Mijn minder niet te achten,
 En als de stoute rijken,
 Mijn meerder niet te wijken }
 Ick laet De baetse sinnen
 De reden niet verwinnen :
 En 't heet my niet bedriegen.
 Om alte hooch te vliegen ;
 Maer slecht, en recht behaegt my,
 Ist anders Heer soo plaegt my,
 Laet ongeval, mijn lot sijn,
 En Godt niet meer mijn Godt sijn
 Een kindt dat versch gespeent is,
 En teederlyck verweent is,
 Mach ick my by gelijken,
 Als die 't in my doe bliicken :
 Een kindt dat kleyn en teer is,
 En noch sijne lusts geen Heer is ;
 Alst onlangs heeft gesogen,
 En nauwelijc zijn ontogen
 Des moeders lieve borsten,
 Daer 't keeltgen soo nae dorsten,
 En 't herregen door ontfonckten,
 En d'oogjes soo na lonckten,
 De handjes soo nae grabbelden,
 Het tongskén soo aen sabbelden,
 De lipjens vast begreepen,
 De rantjes soo beneepen,
 Waer uyt het natjen haelden,
 Dat door al 't montjen itraelden ;
 Het natjen dat soo soet was,

En't best van 's moeders bloet was,
 Kan niet soo treurich steenen,
 En nae zijn moeder weenen,
 Kan niet soo seer verlangen,
 En aen zijn moeder hangen :
 Als ick Heer, steeds gae trachten.
 Om alle mijn gedachten
 Tot u alleen te senden.
 U, hulper in ellenden
 U trooster in het lijden,
 U leyts-man in het stijden,
 Die oorsaeck van mijn pracht zijt ;
 Die oorsaeck van mijn macht zijt,
 U Gever van mijn kroone,
 En 't huys, dat ick bewoone,
 U gever van mijn leven,
 En die 't all hebt gegeven.
 Mijn landts-lie van den vromen
 Israël afgekomen,
 Dewijl Godt, die de helt is,
 Dient al in zijn geweld is,
 Een heylandt indendruck is,
 Een oorspronck van geluck is,
 Wat soud u dan beletten,
 U hoop op Godt te setten,
 Wilt dan op niemand bonwen ;
 Maer hem alleen betrouwen ;
 Hebt hoop en laetse duyren
 Van nu tot aller uyren.

Psalm CXL.

VAn menschen, Heer, die stout, en wrevel-moedig zijn,
 Die boos van binnen, proncken met een vroomen
 schijn,
 Die dagelijcx twist verschaffen, en verwecken strijd,
 Begeer en wensch ick ernstig, dat ghy my bevrijdt.
 Haer tong is, als een slangen tong, en baet veel smart,
 Haer steecken raacken tot in 't diepste van het hart,
 Sy schiet tenijn, als d'adders, en een yeder woort,
 Dat van haer glijdt, is inde ziel gelijk een moort.
 Geeft my Heer, in alzulcken volck haer handen niet,
 Dat al mijn doen, en laten listelick bespiet;
 Dat mijne voeten kuylen delft, en stricken set,
 En a: beyt in te werren in 't bedrieghelyck net;
 Wat kan ick anders, Heere, dan te gaen tot u,
 En seggen: Heer ghy zijt mijn Godt; helpt ghy my nu.
 Verhoort mijn stem en neemt mijn treulich smeken aen:
 Ghy die zoo dick in 't strijden my hebt by gestaen;
 Laet doch den boosen zynen boosen wil niet doen:
 Breekt zynen aen-slagh, wilt zyn boosen wil niet voen.
 Op dat hy soo 't hem lukt, verwaent en fier daer op,
 Ten Hemel niet verheffe zynen trotsen kop.
 Het onheyl, dat nu zyn verschelmt gemoet vast brout,
 En zyn vergifte tong, vast in 't verborgen spout:
 Geeft Heere, dat, dat zynen eygen meester raeck;
 Op dat hy 't sop voor ons bereyt, eens selver smaect.
 De Heer salt doen, en straffen met een swaeren straf,
 En senden op haer vlammen van den Hemel af.
 Met blixem Israelen, sal hy haer te neder slaen,
 En eedwich, eeuwich, eeuwich, niet weer op doen staen;

Dus blijkt het dat een valsche tong, vol ongeval
 Op aerden geen geluck van Godt beerven sal.
 Maer na een korte tijdt met pijn ontsalicht wort,
 En hooch gestegen laag ter neder afgestort.
 Want Godt de Heer (dat moet gewis, altijd soo gaen)
 Die neemt in 't eyndt der onderdruckten saeck eens aen,
 En maect een eynd van al haer jammer, en verdriet,
 En vrijtse van den overlast, die haer geschiet,
 Dies dancken oock de vroomen haen en Godt en Heer,
 En geven hem onsterfelijcken lof, en eer.

Psalm CXLVI.

LOoft, mijn ziel, den Heer van boven,
 Die ick prijsen sal en loven,
 Loven sal soo lang het leven
 't Lichaem niet en sal begeben:
 Stelt geen hoop op groote luyden,
 't Sijn maer menschen kind'ren; huyden
 Sijn sy iets, en hooch in waerde
 Morgen niet, en weer tot aerde.
 Huyden schijnen sy een wonder
 Morgen moeten sy daer onder,
 Al haer poogen en aen-slagen
 Sal de wint daer heenen dragen.
 Salich dan, die Godt te baet heeft,
 En alleen tot troost en raet heeft.
 Jacobs God, die van 't begin is,
 Die dit al, met datter in is,
 Heeft geschapen die noyt faelden
 En zyn woort niet in en haelden;

Die van onrecht kan bevrijden ;
En doet recht, die onrecht lijden.

Die men arme menschen spijzen,
En veel goetheyt siet bewijzen.
Aen die, die de boeven prangen
En in kerckers zijn gevangen.

Menschen die niet sien en kunnen ;
Sietmen hem het licht veronnen,
Hy verheft de neer geslagen,
Vromen zijnt die hem behagen.

Over vreemt en over weesen,
Laet hy zijne forge weesen.
En de man verlaten vrouwen,
Laet hy oock zijn ooch aenschouwen.

Maer de boose doet hy wijcken
Mer haer list en practijcken :
Hy is eeuwig Godt, en Koning.
En in Sion is zijn woningh.

Psalm. XLIII.

Godt die ick mijne Richter maeck,
Weest beslichter in alle mijn saeck
Tegen 't boose gebroet dat my
Wil verstricken en helpt me ghy.

Godt mijn sterckte mijn toeverlaet,
Daer het herte zyn hoop op slaet,
Godt mijn hulper hoe ikomet by
Dat ick sonder u hulpe zy ?
Waer-om laetge my inde pijn,
En soo treurig en angstig zijn ?

Als die bloedige vyandt dringht ;
En my 't hoogite gevaer omringht.

Sendt u waerheydt en heylsaem licht
Dat ick al mijne gangen richt,
Om te wandelen op het padt
Naer u heylige vreuchde-stadt ;
Om te maecken aen u altaer.
In u Goddelijck huys, en daer
U Fonteyne van herts geneught,
U Fonteyne van alle vreucht,
By te wesen in het te-lust,
En geduerige ziele-lust :
Ommet liefelijck harp-geklanck,
En het edele keel gesanck,
U te pijsen om al het goetd
Dat u gunstige handt my doet.

Waerom sijt ge soo seer ontfelt ?
Waerom sijt ge soo neer gevelt ?
O mijne ziele nu quel niet meer ;
Hebt betrouwen op Godt den Heer :
Die ick looven en eeren sal,
Als mijn lijden en ongeval,
Eens ten eynde sal zijn gebraght
Door zijn vaerdige hulp en maght.

Psalm LXVIII.

Soo Godt maer eens sijn hooft op slaet,
En ziet zijn vyandt aen ;
Sijn vyandt en al wie hem haet,
Daer iset me'e gedaen.

Sy stuyven rontom van hem heen!

En moeten op de vlucht:

Gelyck een roock die eerst wat scheen

En weg dampt inde lucht.

Sy komen om met al haer maght.

Door onses Gods gewelt:

Gelyck het was by 't vuyr gebraght

Door kragt des viers versmelt.

Maer sy die minnaers zijn van deught

Op-rechte vrome lieden

Die moet haer heere zyn door-vreught

Als sy Godts oordeelfien

Nu heft een vrolijk lietgen aen,

Daer Godt in sy geroemt.

Verheught en effent hem de baen:

Den Hee is hy genoemd.

Hy ist die heen sweeft op 't gewolck.

Al is sijn Hemel hoog;

Nochtans op al des wereldts volck

Hout hy altijd zijn oogh.

Daer fiet hy hoe 't de wesen gaet.

En wat de weduw doet,

Wie datse me'e of regen staet:

En quaet bewijst, of goet.

Die haer wel doet is vry van smert;

Die anders wordt geplaeght:

Hy toont dat hy eens vaders heit

Tot wees' en weduw draeght.

Daer merckt en acht hy op de pijn

Van 't kinderloose paar

Die hy wel haest te niet doet zyn

En maeckt haer saet vrucht-baer

Dan zietmen dat het eensaem huys,

Daer treurig wordt geleest,

Van kind'ren woelt en al zijn kruys

Geheel vergeeten heeft.

Een mensche die in banden is,

En 's doots gevaer vast lijdt;

Verlost hy uyt zijn duysternis,

Iuyft op den reghten tijdt.

Wanneer het volck komt tot af-val

Vervloeckt hy haer het landt

En overweldt het heel en d'al

Met een onvrucht-baer sandt.

Godt eertijds doe ghy langs den hey,

In 't woest Arabisch rijk,

U volck voor heen tooght als geley:

Doen waert ghy wonderlijk;

d'Aerd' beelden tot in haeren gront,

Door bangheydt die sy leedt;

En voor dien Godt, heeft 's Hemels rondt

Van grooten angst gesweet:

De groote droppen vielen neer,

En Sina was onstelt

Voor Godt dien alder-grootste Heer

Israels itercke helt.

Dus hebt ghy Godt wel een gedaen;

Maefnu soo koomt ghy soet;

Een over ons Heer laet ghy gaen

Een rijcken Hemel vloet:

Waer door het landt, voor heen verdort,

En jammerlijk geplaeght,

Genadig weer gelegent words
 En schoone vrugten draeght
 Op dat het soo voor al 't gediert
 't Gediert 't welck koomt van dy
 Van dy gemaect van dy bestiert
 Een kleyne wooning sy.
 De menschen, door ellendt bedroeft
 Wort daer van u vergoet
 Het geen dat yeder een behoeft
 Tot sijnen dranck en kost.
 Wanneer de trompet ten allarme verweckt
 En 't hert door vrees bevreest;
 En ghy ons dan den doot ontraeckt,
 En 't hert de vrees: verliest.
 Dan krijgen de maegdekens Heerlijk stof
 Tot een triumphisch liedt:
 Dan sprecken haer heldere keelgeng u lof
 Voor 't goet van u geschiet.
 De Koningen is haer hoop gegrondt
 Op kracht van haer slag-oort,
 En op haer onderling verbondt:
 Nochtans sy moeten voort:
 Sy moeten schandig op den loop;
 En haeren rijcken buydt
 Deyt onder haer den swacken hoop
 Der stille maaghen uyt.
 Of ghy een wijs ellendig duyckt,
 En u ô! e'el gellacht
 Een bangen slaep de ooghen luyckt;
 En hebt noch slaet noch pragt;
 Of ghy bedrukt u neder set

In d'assche by den pot,
 In 't aensicht leelijk en besmet
 Een yeder tot een spot:
 Nochtans wanneer ghy nu vertoont,
 O! uyt-gelesen schaer,
 Soo wort u uytgenomen schoont
 De Werelt openbaer:
 Gelijck eens duyven hals, als daer
 Der sonnen glans op slaet,
 Weer-schijnig glinstert en soo klaer
 Als Goudt en Silver laet.
 Wanneer dien Godt die 't al vermagh,
 Die maght'ge Koningh sloegh
 En nae den vreeselijcken slag
 Verstrooyden en verjoeg:
 Doe weeck uyt sijnes volcks gemoet
 De naght van droevigheyt,
 Die door voor-gaende tegen-spoet
 Daer over was verspreydt.
 Doe lighten haer in haeren geest
 Den soeten dagh van vreught,
 Die 't hert eerst door 't gevaer bevreest,
 Naer di oef-heyt heeft verheugt.
 't Gelaet eerst droef, ontverft verschrickt
 Dat siet nu frisch en wit
 Gelijck de snee van verre blickt
 Die Salmons top best.
 Of Basan sich op haer gebergh
 Vermetelijck verheft
 Of schoon zijn hooght' de wolckentergh:
 Godts berg die overtreft.

Godts berg is vrucht-baer: die heeft gras
 En voet soo menig kruyt,
 En geeft soo menig e'el gewas
 Dat op sijn toppen spruyt.
 Godts bergh in sijn bevanck is wijdt;
 En op zijn Heerlijckst 't sop
 Woont Godt met lusten; en altijt,
 Altijt woont hy daer op.
 Wie telt, wie teltse altemael,
 Godts stercke ruytery?
 Telt duysent duysent duysent-mael:
 't Getal komt noch niet by.
 Is 't wonder dat hy wonder wraght
 (Die sulcken Heyr bekeert?)
 Op Sina'en met sulcke kraght
 Noch by zijn volck verkeert?
 Ghy zijt gestegen in de hoocht,
 En hebt (een Heerlijck dinck!)
 Gevangen, ten triumph vertooght
 Die eerst een ander vinck.
 Ghy zijt in Godts palleys geraeckt
 Daer kreeght ghy uwen wensch.
 En werdt met gaven rijk gemaect,
 Tot nutheyt van den mensch.
 De gaven hebt ghy uyt gestort,
 En yeder een vergont.
 Iac't volck oock dat soo hadt gemort
 En u eerst tegen-stondt.
 Soo dat hy die eerst tegen u
 Hart-neckigh was sig buyght,
 En die eerst vlughten, blijft, en nu

Van dij als heer betuyght.
 Lof moet hem sijn lof dagh op dagh,
 Dien Godt die wel verdruckt;
 Doch als mens' niet meer lijden magh,
 Oock uyt verdrucking ruckt.
 Hy is een Godt die hulp verschaft,
 Als menschen hulpe draelt;
 Die als de mensch niet waght dan 't graft,
 Den mensch het graft onthaelt.
 Hy iset die zijn weer party,
 Vervreemt van zijn verbondt
 Het hooft te mortel slaet, als hy
 Een slaef blijft vande sondt.
 Het volck dat Godt tot volck verkoos
 Dat spreeckt hy aldus aen,
 Als 't droevig is en troosteloos,
 Om troost te doen ontfaen:
 Ick sal u uyt de slaverny
 Waer in dat ghy nu treurt,
 Uyt haelen; en u maecken vry;
 Als 't eertijds is gebeurt:
 Gebeurt is aen het diepe Meyr;
 Gebeurt is te Bafan,
 Doen ick u door braght met u heyr
 En dwong u den tiran.
 En als den slag nu is gedaen,
 Soo sultge uwen voet,
 Root-verwig maecken, en doen ba'en
 In uwes vyandts bloet.
 Daer salmen sien dat menig hondt
 't Bloet eer 't in d'aerde treckt,

Dat uyt vloeyt uyt sijns meesters wondt,
 Graegh van het velt opleekt.
 Heer die ons Godt en Koning zijt,
 Hoe Heerlijck treckt ghy heen,
 Met uwen staet die soo verblijt
 Koomt naer u huys toe treen :
 De schoon triumph en pompery,
 Die m' u ter ceren houdt,
 Wordt vande goeden op een ry,
 Aendagtelijck aenschout:
 De fangers gaende eerst voor uyt,
 En lossen soet gefanck:
 De speel-luy volgen, 't stem geluyt,
 Smelt onder 't snaer-geklanck.
 De maeghden dan, en haer gebom
 Met sancks en klancks gerucht,
 Door bromt de herten om en 't om
 En hommelt door de lught.
 Aldus, ist dat het herge gaet,
 Welcks te'en de stemme queel:
 De Tamborijn den slag op slaet,
 Het spel den toon van speelt.
 Looft Godt nu al ghy Jacobs stam
 Voor Godt soo lief en waerdit,
 Dat hy u tot zijn volck aennam,
 Uyt al het volck der aerdt.
 Looft Godt en geeft hem sijne eer
 Al die Godts knechten bent;
 En hem alleen voor uwen Heer,
 En grooten meester kent,
 Looft Godt daer 't looven meest betaemt,

By 't volck van Godt bemindt,
 En met den waerden naem, benaemt,
 Van sijn verkooren kindt:
 Looft Benjamin wel eer soo slecht,
 Maer nu door Godts weldaet
 Uyt uwe kleynheyt op gerecht
 Tot een soo grooten staet.
 Looft u ghy vorsten Napthali,
 Ghy vorsten Sabulon,
 Ghy vorsten Iuda en al wie
 Godt oyt zijn land vergon.
 U Godt Israël, is de geen
 Daer ghy soo hoog door stijght.
 Soo sterck door heerichst, hy ist alleen
 Daer gy die kroon door krijcht
 Al watter is bekennen wy,
 O Godt dat is u werck :
 Van uw is 't rijk en Heerschappy :
 Daer om maeckt gy 't ons sterck.
 Ghy sijt het die het eerst begant
 Volvoert het tot den endt :
 Ghy sijt die ons den strijdt gewandt,
 Blijft ons altydt ontrent
 Beschermt u stadt Ierusalem,
 Als haer de vyandt naeckt,
 Uyt uwen Tempel sluyt ghy hem
 Dat hy daer in niet raeckt.
 Dan salmen menig Koning sien
 Van 't een en 't ander landt
 Die u sal gaven komen biën,
 En doen sijn offerhant.

Nu werpt het volck sijn hoogmoet om,
 Dat op ons schelt en tiert,
 En ongestuymig is en dom
 Gelijck het wilt gediert :
 Dat om ons heen als kalv'ren springt
 En gaern had in den dwang
 En tot ons in als stieren dringht
 En maeckt ons 't herte bangh.
 Verstroyt en jaegt den hoop uyt 't veldt
 Die op sich selven staet :
 Die sich op sijnen schadt en geldt,
 Als op sijn Godt verlaet :
 Die moedig op sijn schildt en sweerdte,
 Treurt als den oorlogh slaep
 En, in het strijden onverveert
 Sijn rust, in onrust raep,
 De vorsten uyt des Werelds kant
 Alwaer de Sonne gloeyt,
 En 's menschen lichaem swart verbrandt,
 En die de Nijl bespoeyt:
 Die sullen op de reyse slaen,
 En haer tot Godt-waert spoen
 En bidden deftig voor hem aen
 En Offerhande doen.
 Ghy Koninckrijcken wijdt en groot
 In naem en faem verbreydt.
 En langhs den heelen aerden-kloot
 Met landt en sandt verspreyt.
 Singht Godt den Heer een lof gedicht
 Die boven d'Hemel lweeft;
 Den Hemel van hem selfs gesticht

Daer hy den donder geeft,
 Den donder die geschat'ren koomt,
 En toont sijns meesters maght
 En maeckt wel 't stoutste hert beschroomt,
 En sijnen Heer geacht.
 Wat voorspoet dat u ooge siet,
 Of in of uyt den strijdt :
 Wat daden datter sijn geschiet
 Of voor of in dees tijt :
 Al wat u hert bedencken kan
 Van glory maght en goet
 Geeft hem alleen de eer daer van
 Die 't altesamen doet.
 Israël ist, daer hy betoont,
 Wat voor een Godt hy is;
 Israël daer hy stadig woont,
 Als in sijn erffenis:
 Dewelcke sijn't, daer hy verklaert
 Wat dat hy heeft voor sterckt ;
 En sijne Godt-heydt openbaert
 Door 't wonder dat hy werckt:
 Godt toont alom sijn Majesteit,
 Maer in sijn Tempel meest,
 Een heylige ontfaghlijckheydt
 Bevangt daer 's menschen geest:
 Van hem koomt maght en goede spoet,
 Die is of wesen sal :
 Van hem koomt kracht en goeden moet :
 Van hem soo komt het al.
 Niet voor die geen die hem verlaet
 Op 's Werelts valschen schijn

Maer die op Godt gesticdij staet
Gepresen moet Godt sijn.

Psalm L X I X.

HElp help ach God! het water dat is tot aenden mont;
Help help ick gae te gronde :
De ziel staet op de lippen ; ten dient ten dient niet naeder
Help my mijn Godt en Vaeder.
Ick ben gelijk een mensche die in een diep moerasch
Vergeefs maect veel geplas ;
Vergeefs 't hoeft op wil houden, alshy begint te sincken,
En vast sijn doot te drincken.
Mijn keel door staedig roepen die slaet een heersch geluyt
En laet de item naeuw uyt.
't Gesicht terwijl de Heere vast niet zijn hulp blijft mar-
ren
Is moe door't stadig starren.
Mijn haters die my haeten met onverdienden haet,
En doen my 't onrecht quaet ;
Sijn meerder dan de hayen die op het hooft my groeyen;
Men siet haer 't volck toevloeyen.
Ick moet de straffe dragen (en draeghsie met gedult)
Die ick noyt heb verschuldt :
Reght of een mensch van dingen die hy noyt heeft gestoo-
len
't Vergoeden wiert bevolen.
Nochtans mijn onschult Heere, die is u openbaer,
En voor uwe oogen klaer ;
En of ick met de dwafsen oyt dwaefelyck ging doolen
Dat is u niet verhoolen.

Laet mijn onschuldig lijden, en onverdiende pijn
Geen stof van schaemte sijn :
Geen stof van schande weesen, voor haer, Godt der hayr-
kragten
Die op u goetheyt waghden :
Die door een heylig leven, gesticdij (als ick doe)
Sich spoeyen naer u toe.
Op dat het haer niet hinder die hoop te blijven hoopen,
Dien loop te blijven loopen.
Is 't niet om uwent wille dat ick veel spotterny,
En veel vermaertheyt ly ?
En dat my als ick peynse waer voor ick ben gerekent,
De schaamt het aensicht teekent :
Mijn broers van eenne Moeder met my ter Wer'lt gebragt ;
Daer ben ick van veracht :
Sy houden my alt'samen als waer ick niet haer broeder
Haer Moeder niet mijn Moeder
Den yver tot u wetten doorkooekt nochtans mijn hert
Met innerlycke smert :
Met doodelycke quelling, als ickse vanden quaeden
Lichtvaerdig sie verfinaden.
Dat u gedaen wordt Heere, dat treck ick my soo aen
Als waer 't my selfs gedaen.
U schenders sijn mijn schenders en u te sien verachten
Door pijnicht mijn gedachten
Ick ween; en door ontreckingh van 't noodelycke broec
Benader ick mijn doot.
Sy lachen met mijn weenen, de wreedt gaerde gasten
En spotten met mijn vasten.
Beneem ick mijne leeden haer ciersel en gemack,
En windse in een sack,
S f.

Sy sullen my haer selven gelijk een nar beschrijven
 En daer den spot me'e drijven,
 't Wort door de Stadt een fabel een spot van alle man;
 Elcks tonge gaeter van;
 Men hoort inde poorte van schimpen en van rallen
 En by de wijn van kallen.
 Terwijl bid ick u Heere en bidde u op die tijt
 Als ghy te bidden zijt.
 Wilt nu ghy Godt die Godt-heyt en trouw in 't hert hebt
 woonen
 Trouw hulp aen my betoonen.
 Verlost my van d'ellenden waer door ick schier bewijck
 En smoor als inden slijck.
 Verlost my van mijn haeters, dat sy my niet vernielen
 Als grondeloofse wielen:
 En dat ick in benautheyt als in een diepen vloet,
 Doch niet verdrencken moet.
 En sonder hoop van uyt-koomst als in een toe speloncke
 In ramp niet blijf versoncken
 Verhoort Heer want u goetheyt is troostelijck en soet
 Voor troosteloos gemoet.
 Koomt by ach schuyt niet; haest u na dat u goetheyt
 groot is.
 En uwen knecht in noot is.
 Draeght sorghe voor mijn leven, behoedt het my voor
 schandt
 Van mijn verwaendt vyandt.
 Ghy zijt in al's mijn tuyge: ghy weet van mijn versmaect-
 heydt,
 En van mijns vyandts quaetheyt.
 De smaect doorstack my 't herte; en in al't swaargequel

Was niemandt mijn gesel.
 Ick sag of 't yem andt smerten doen my de pijn verteer-
 den
 Daer was geen mensch die 't deerden;
 Ick wachten oft my yemandt een troostig woortge gaf
 Maer elck was even straf.
 Gal was mijn spijs, en edick den drack die sy my gaven
 Om mijnen dorst te laven.
 Dies moet haer aen haer tafel den kost vergiftigt sijn,
 Met doodelijck fenijn.
 Een onver-waghte plaeghe moet haer de maeltijt flooren,
 En alle vreugde smooren.
 Hel' duyfter moeten d'oogen en blindt moet sijn 't gesicht
 In 't alderklaerste light.
 De leeden ende rugge die moet haer sijn gebroocken,
 En 't lijf haer t'samen kroocken.
 U ongena als water dat uytgegogen word
 Moet op haer sijn gestort.
 U aldergrimmigst toornen moet over haer verdueren,
 En eeuwig haer doen treuren.
 Haer wooning daer sy woonden verlaeten en om veer,
 Sy niemands wooning meer;
 Hout alle haere sonden op eenen hoop vergaert,
 In u gemoet bewaert:
 Op datse haer beletten 't rechtvaardig loon der vroomen
 Van u oyt te bekomen.
 Geeft haer Godtloofse namen tot loon van soo veel quaets
 In 's levens boeck geen plaats.
 Laetse in 't getal der vroomen die inde deughdt volherden
 Niet aengeschreven werden.
 Ick steek in diep ellende mijn hert door druck ontwee,

Is in mijn soo wee.
 Ghy Heere moet my helpen, en my daer heen verheffen,
 Daer 't quaet my niet kan treffen.
 Ick wil een liet gaen dichten, en richten mijne stem,
 Tor lof en prijs van hem,
 Van hem die mijnen Godt is tot lof en danck des Heeren
 Om sijnen naem te eeren.
 Dat sal hem liever wesen, en aengener saeck,
 En van veel meer vermaeck,
 Dan ofm' een os een beeste, met hoorns en klauwe brachte
 En hem ten offer slachte.
 Den armen sal 't aenschouwen; en bannen al't getreur,
 En nemen vreught daer veur,
 Godts Dienaers wordt het herte, 't welck droefheydt hadt
 ontruffigt
 Met vreugde heel doorlustigt,

Want Godt verhoort de kleyne al sijns slecht van staet,
 En is haer toevenlaet.
 Sijn volck soo swaer gevangen stelt hy haer noot en lijden
 Niet forgeloos besijden.
 Daerom moet Hemel aerde met al dat daer op leeft,
 Met al dat daer in sweeft :
 De Zee en alle dingen die haer daer in verroeren
 Sijn loften Hemel voeren.
 Want hy sal 't waerde Zion nae al de pijn en druck
 Herstellen in geluck.
 En Iuda sal haer steeden, te vooren gants vervallen,
 Sien leggen in haer wallen.
 Sien bouwen sien hermaecken, op datmen daer verwerf
 Een seker plaets en erf.
 Al die Godts naem beminnen, die fullen daer in wonen :
 En met haer haere Soonen,

STARTERS BOECK-BESTRAFFING.

Het wroegende gemoet, wat ist een wreede Beul ?
 Te spade ; vind men troost, noch hulp, noch heyl, noch heul.
 't Verwecke een yder dan zich selven wel te quijten,
 In deugdes baen te gaen, noyt vrucht'loos tijdt verslijten.

K L A G T E

Van

J A N J A N S Z. S T A R T E R,

Gedaen, als uyt het Graf, over zijn dertel, en ontuchtig Lied-boeck

OP DE WIISE: Ick vrijde op een tijt een soet Menniste &c.

Hier leg ick nu in't Graf, die met mijn geyle dichten,
En sieltche liedtjens plag gantsch Nederlandt r'ont-
sichten,

Hier leg ick nu int Graf, der wormen spijs en spel,
En wagt den jongsten dag, die my voor 't oordeel stel.

2. Godt wil genadelijck de zonden my vergeven,
Die ick en groot en veel, op aerden heb bedreven.
Want soo hy vonnis strijckt na dat ick heb misdaen,
Hoe sal ick eenigfins het lielsche vier ontgaen?

3. Foey my dat ick mijn Pen en wel bespraecte reden,
Den Duyvel heb' geleent tot shijving van qua zeden,
En recht of niet genoegh verijdelst waer de jeught:
Heb geyle vryery geleent in plaats van deught.

4. Vvat seg ick vryery loch waer 't daer by gebleven,
En had mijn snoode hant noyt alger iets geschreven!
Maer laes! mijn de telheyt, dat alder-meest my druckt,
Heeft na, tot guftery en ontacht my verruckt.

5. Sogaet het. Niemand is van sonden aen de quaetste:
Maer is men 't niet terstont. men wort het wel in 't laetste,
Wannermen hem, die ons by trappen schalck bestrijt,
(Den Hellschen vyand) niet terstont de weg af-snijt.

6. Van geyle vryery ben ick dan voort getreden
Tot sieltche Gufterij en tot oneerlijck-heden;
Soo datter in mijn boeck verscheyde liedtjens staen,
Die d'ontucht eens Bordeels by na te boven gaen.

7. Gy maegden, die de naem van eerbaer gaern soudt
dragen.

Laet dit oneerbaer Boeck u nimmer-meer behagen.
Denckt, als ghy dat maer met u teere hand aenraeckt,
Dat ghy daer med' genoegh u eerbaerheyt versaeckt.

8. En gy die door verstant en lang versoek van jaeren
U onervaeren jeugt voor onheyl moet bewaeren,
Onthout haer doch voor al dit boeck! want boose reen,
Gelyck d'Apstel seyt, bederven goede zeen.

9. Wilt u Godt-vruchtig huys van dese blaem bevryen,
Dat ghy daer lijden sout bordelsche sielteryen.
Denckt vry, als in u huys dit boeck gevonden wort,
Dat ghy u goede naem doet grootelijcks te kort.

10. Hoe meynt gy dat degeen, die sucht tot vroomheyt
dragen,

Uyt u onachtlaemheyt niet scheppen groot mishagen?
Als ghy u jonge jeugt, soo buygelijck tot quaet,

In plaets van 't heylig woort, die vuylheyt lefen laet.

11. Ghv overheyt die 't swaert gekregen hebt in handen,
Om selfs door schrick en straf te weeren uyt u landen
Godloosheydt, schendery, onkuysheyte en al 't quaet,
Dat een verdurve ziel door slimme lust begaet.

12. VVilt dit oneerlijck boeck, een pest der jonge lieden,
Voor al niet laten toe, daer ghy hebt te gebieden.
Stelt sware boeten in voor die verkoopt en prent
Of dit, of eenig boeck, dat goede zeeden schent.

13. Daer wort wel meenig boeck tijranniglijck verboden,
En sulcken smet moet zijn van u met ernst gevloten:
Maet oock wort meenig boeck godtlooselijck gedoocht,
En sulcken smet ghy oock met recht wel vlieden mooght.

14. Augustus heeft wel eer Ovidium verdreven,
Om dat hy had te geyl, de minne-kunst beschreven:
Siet toe dat u, die lijdt soo meenig vuyl gedicht,
Dees Heyden niet verdoem' in 't algemeen gericht.

15. Gy oock wie dat gy zijt, die Christi volck wilt wesen,
Denckt niet dat u dit boeck geoorlooft sy te lesen!
VVant ghy moet heylig zijn, en d'heyligen betaemt,
Dat geen oneerlijckheyt zy onder haer genaemt.

1 Petr.
1. 17.
16.
apb.
3. 3. 4.

16. Ghy moet in 't suuyver licht een heylig leven leyden,
VVilt ghy niet zijn van hem, die 't licht is af-gescheyden.
O, die onheylig leeft, wilt u verderfontvlien:
VVaut sonder heyligheyt en sal God niemand sien.

1. 300.
1. 5. 6.
Heb.
12. 1. 4.

E Y N D E.

G Oet-gunstige Leefser: dat Ian Iansz Sterter alleen
klaegt over sijn Liedt-boeck, en geschiet niet, als of
daer geen meer en waeren van gelijcke stoffe (och daer
zijnder al veel meer, gelijck hy in dit gedicht selfs te ken-
nen geeft in de aenspraecke tot de Overheyt in 't twaelfde
ende veertiende veers,) maer hy klaegt over 't sijne in 't be-
sonder, om dat hem dat in 't bysonder meeste aengaet, ende
om dat het selve aldergemeenste is, ende meest over al ge-
vonden wert, oock selfs dick-wils in seer treffelijcke ende
('twelck te beklagen is) andersins Godt-vruchtige huys-
gesinnen. De Liedtjens aen te wijfen, daar in dit gedicht
voornamelijck op gesien wort, acht ick ende onnoodig,
dewijl sy veel en niet dan te veel bekend zijn, en onbehoor-
lijck, dewijl sy al te schandelijck sijn,

A.

Middelen tot Heyl en Deugde.

A Ymy! wat plagen &c.
Als een Heider sijne schapen &c.
Toe-verlaet der siechtveerdigen onder
't Aeuwe Verbondt.

Al wie God-saliglyck na Christi Wil wil leven,
Een noodig.

Al 't oude en 't self; altydt segt ghy van goet.

Schadelijckheyt der valschen tongen.

Als de hooge noodt, by tijden,
Alder-lieffelijckste Liefde ware Ziels verheugenis,
Alleen niet 't kruys van Godes Sone,
Al die woont in 's Hemels Thoonen,

De Broederlijcke Een-dracht.

Av! siet eens, hoe bequaem is 't,
Alle ghy volcken onder de Wolcken.

B.

Benaude mensch, die, by 't veel-vuldig lijden,
Schilder-konst Straf-rymen. Ofte Idolelenthus.
Beeld-rijcke Schilderhant &c.

D.

Noodiging tot Deugde.

De soete Meere-minne,
Dus aen-ving ick vast met vreugden,
De Kroon is niet soo waerd en soet,
Dat lang (door sieckte vertraegt) &c.

Deugde-loofsheys Ellendt.

	De mensch, door al sijn leven,	39
	De mensch in 't quaed door qua' gewoont &c.	71
15	De mensch, die, niet in 't quade gants versopen,	71
80	De mensch wiens heit gelijck een vruchtbaer &c.	72
	Lie 't al, met reden, eyscht, &c.	74
	De Geest en kan in kruys niet ongevoelick wesen;	83
81	Goddelijck ontsagh.	
	Doe Israël, na veel slavens, uyt Egypten schied,	87
84	Dees groote woorden sprack Israels Macht &c.	105
	Van vol-maecte Regering.	
91	Daer wordt gereden-sift, hoe-danig heerschappy,	110
154	Deugds middel-padt.	
193	Die door des Werelts woeste baeren,	136
280	't Lof van Liefde.	
	De Liefde, voort-gebracht &c.	151
	Raed tegen Toorn.	
284	Doot eygen-liefdes op-geweck,	197
	Idolelenthus, Of Veelden-straf.	
	Dichter, die de blinde Werelt,	212
	Godt de waerck.	
	De Vyandt mach te velde zijn:	240
	De Heere sit wel hoog, &c.	244
	De menschen die een Godtheyt noemen &c.	251
	Doet my wel en laet my leven, &c.	265
	Doet gena, siet my met oogen, &c.	267
9	Doet my, Heer, na u beloften.	268
20	Daer en is niet in mijn leven, &c.	277
30	De Een-dracht door Gods Geest.	287
34		

E.

Weldo en vrolijk zijn.

Eer ghy, Vrient van hier vertreckt,
**De wijse koop-man. Of Van de ware ver-
sakinge sijns selfs.**

Een Koop-man, die het e'el-gesteent beminden,
Spels mate.

Elck heeft sijn by-sonder drijven;
Een dorstig Hert dat voor de honden vliet,
Eens heb ick een woord gesproken, Heer,

G.

Dooy-nemens Bekraching.

Gy klaegt dat ghy al-tijdt, verwonnen word &c.

Ongeleke standt der Doomen en God-loosen.
Gelukkig wiens gemoed noch Goddeloos &c.

Onoodelijcken Doodt.

Gelijck de Salamand'r in 't vuur kan sweven,
Deugd-soeckers oog-punct.

Gy vraegt my of ick selfs beleef &c.
Ghy die de Liefde onmog'lijk acht te zijn,
Lijdsaemhepds Crinering.

Ghy die de naem van Christen draegt,
Christelijcke wensch.

Go'e wensch, go'e wensl:
Gewillighe Patientie.

Getrouwe Herten, die nu lijd,
God is een rechte Richter,
Victoria victus. Den waren zegen Gods.
Ghy Goddelijck Geslacht, &c.

Ghy Knechten, die den dienst des Heeren &c.
Gelukkig boven maten;
God die my plach te troosten &c.
Geest lof en danck &c.
Godt die ick mijn richter maeck.

H.

Onnut en schadelijcken arbeyt.
Hou op die geyl gedicht of minne-klachten &c.

Richt-snoer der begeerten.
Heyl-gierig mensch, wiens grondts gedachten

Godsalicheyts genoegeaemheyt.
Heeft yemand, door gestadig draven,

Het best heb ick verkoren,
Hoor na my, en merck ghy Volcken,

Depluyt onheyl.
Hoe ongelijcken lot,

Heylige stemmen,
Hier tusschen, soo ghy lijden moet,

**'t Swaert in sijn plaetse. Of van tweederley
heerschen.**

Hoogheyts minnaer, die 't aght voor lij'en
Lust om ontbonden te sijn.

Hoe lang, ach Heer! &c.
Hoe sal doch de Ieugt, &c.

Heer, u Woord is onbeweeglijk, &c.
Heer u Woord is mijn lantaerne, &c.

Heer, mijn God, ghy zijt rechtvaerdig,
Heer, tot u, wanneer de sinnen, &c.

Hertgrondelijcke min draeg ick in mijn gemoet,
Hier leg ick nu in 't graf.

Help help ach Godt &c.

Register.

I.

Ick hoor Trompetten klincken ;
 In des beminden lof,
 Is 't hoop van aerdsch gemack of heyl
 Is 't om u vrycheyd gedaen :
 Is Gods-dienst vryheyd uwe wensch ;
 Ick send en sal altyt tot Godt mijn stemme senden,
 Ick roep tot u gestadig, Godt,
 Ick besloot in mijn gedachten,

K:

'K wordt t'onrecht vervolgt van Vorsten ;

L.

Christelijke Onsondicheit.

Licht werden in den menscli door quade re'en
 Licht kan u 't Vleesch veel uyt-vlucht dichten :
 Leert my Heer, leert my de wegen &c.
 Laet u in gedachten komen u verbondt,
 Looft Godt den Heer :
 Looft mijn ziel den Heer

M.

Dolings Eynde.

Mijnen geest voel ick my dringen,
 Voor schaduw van 't Ryck Christi,
 Mijn hert ontvonckt : &c.

Om-heering des Herts-beweging.

Moetm' in alles sich versaken.

Ootmoedighheits Lof.

Maeck, mijn snaren, een geklanck,

Mensche wilt ghy seker gaen,

Wel-rymens Wet.

Mijn Vriend die van my eyscht,
 Mocht mijn klage tot u komen,
 Godt/ Wonderlijck/ Machtig/ Soet.
 Mijn Geest, die swanger zijt van Godes lof,
 Mijn Godt, mijn Godt, wat isser
 Mijn heit als 't heit der dwasen.

N.

Gebed in tegenwoordig en toe-komstelijk Lijden.

Na-dien het Bitter gaet voor 't Soet ;
 Doot-Troost.

Nu treurt mijn Ziel in desen droeven standt,
 Noyt en heb ick af-geweken &c.
 Noch op mijn lans &c.
 Nu alle menschen swijgen.

O.

Lof van Deugde.

O Deugd, ghy zijt soo schoone &c.
 Eydelyck loon van quaed en goed doen.
 O Rulke-loosen slaep, Daer de arme mensch in leyt,
 O Grootheyt van Gods Liefd' ! &c.

Ongernstighheits Oorsprong.

Onbestendig droef gemoedt,
 Ontfelt u hert daer over niet,
 O Werelt die ons hert

S.

Der God-loosen nietigheijt.

Sy hebben my (soo segge Israël, &c.

T

Tlood-

Register.

Joodsche blijfchap.

Salige ure vruchtbaer van verblijden,
Aen-merking des Doots.
 'S menschen sterven, in sich selven,
 Sy dien het hooch gebiedt op Aerden is gegeven,
 Siet my aen, vol van ellenden, &c.

Map-Liedt.

Staet op mijn Bruyt, &c.
 Soo Godts bevel u niet beweegt.
 Soo Godt maer eens sijn hoofd.

T.

Aenbechtings Op-merking.

'T hert is my benout, Benout (helaes!)
 'T Geloof allencken kleynder
 'T Wapen dat ghy aen moet hebben,

Christelijke klagte.

Traen, oogen traen, en word fonteynen
Beklag over d'pdele Weet-en Ger-lust.
 Ter-wijl men hier van alles soeckt te weten,

Christelijke Blijfchap.

Tot vrolijk leven, word hy gedreven,
Christelijke Gelatenheyt.

'T en is niet al-tijdt van vreuchde, dat men singt :
 'T zy wat de Werelt poogt,
 'T hert, verflauwt, onlustig, quellijk,
 'T hert, geprangt, verlangt na hulpe,
 'T is niet dat ghy de Een-dracht prijft,
 Tot u verhef ick mijn gesicht
 'T bouwen dat de bouwers bouwen.

96

100

253

273

291

254

315

V.

Christelijk Gebecht.

Van te strijden wil ick singen, 24
Qua' Akenings onrust.
 Verlies van heyl komt uyt de sondt; 149
 Uwe Wetten, draeg ick liefde; 271
 Uwe Wet, daer ghy de menschen uwen wille &c. 272
 Verblijt maer een geringe tijt. 302
 Verschijnt Heer alderhoogste Godt. 306

W.

Waer-om was het, ô mijn Ziele. 21
's Werelds Ibelheyt.
 Werelt, met uw' schijn, En vermoemde dingen. 60
Van 't Laatste Oordeel.
 Wanneer de groote dag, die eens moet zijn, 66
Toe-verlaet der rechtbeerdigen onder
't Oude verbondt.
 Wat winden dar'er ruyschen, &c. 79
 Wat heeft ons hert een vreugd' ontfangen 97
Kastijdings Salicheydt.
 Wel aen, ô alle vroomen, &c. 107
Vreugde en rouw in 't af-sterven der Rechtbeerdigen.
 Waer toe, mijn Ziel, waer toe gelteent? 116
Niet Nieuws onder de Sonne.
 Wat is 't onvernoegde mensch, 122
Noedige Kosten-besinning.
 Wie sich ter hooger Schole geeft 126
Qua'e Toeber-laets Bedroch.
 Waer-om maeckt sich menig moe, 132

Register.

Root-facchielijke wacht.

Wanneer het hert nu klaer van sonden &c.

VWare Ootmoed meest gebaert

Dooy-sichtige Een-voudicheyt.

VVaer alle-sins, d' Een-voudigheyt

Cieraet der Vrouwen.

VVat ciert ghy Christen-vrouwen,

VVat roemt ghy, trose Dwingelandt,

VVilt my die ghy hebt geschapen &c.

VVaer-om is 't dat ick u VVerden &c.

Mayschen Morgen-sond.

VWat is de Meester wijs en goet,

VVaer heel de VVerelt goet &c.

134 VVie van de menschen. Heere,

176 VVeent Nederlant, weent : uwe schanden

VVat resten noch te seggen

194 VVaer Godt ons niet ontrent geweest.

201 Z.

252 **Wissen ingang in 't Rijk Gods.**

269 Zijt ghy in angst en schroomen,

270 **Den Puer tot Gods Wet.**

283 Zalig, in en na dit leven,

287

288

292

308

311

128

265

E N D E.